

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 69

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΟΜΙΛΙΑΙ ΟΗ' - η
(ΚΕΦ. 25 - 28)

Κείμενον: Fridericus Field

Μετάφρασις - Σχόλια:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΔΡΙΤΣΑ

Θεολόγου

(ΟΗ' -- ΠΣΤ')

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Θεολόγου - Φιλολόγου

(ΠΖ' - 4)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

11 -- 214

Ὁμιλία ΟΗ'	(Ματθ. κε' 1 -- 30)	11	(231)*
Ὁμιλία ΟΘ'	(Ματθ. κε' 31 -- κατ. 5)	28	(242)
Ὁμιλία Π'	(Ματθ. κατ' 6 -- 16)	45	(254)
Ὁμιλία ΠΑ'	(Ματθ. κατ' 17 -- 25)	60	(265)
Ὁμιλία ΠΒ'	(Ματθ. κατ' 26 -- 35)	78	(277)
Ὁμιλία ΠΓ'	(Ματθ. κατ' 36 -- 50)	97	(291)
Ὁμιλία ΠΔ'	(Ματθ. κατ' 51 -- 66)	111	(301)
Ὁμιλία ΠΕ'	(Ματθ. κατ' 67 -- κζ' 10)	125	(311)
Ὁμιλία ΠΣΤ'	(Ματθ. κζ' 11 -- 26)	139	(322)
Ὁμιλία ΠΖ'	(Ματθ. κζ' 27 -- 44)	153	(332)
Ὁμιλία ΠΗ'	(Ματθ. κζ' 45 -- 61)	168	(342)
Ὁμιλία ΠΘ'	(Ματθ. κζ' 62 -- κη' 10)	185	(353)
Ὁμιλία ι	(Ματθ. κη' 11 -- 20)	201	(364)

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

231 -- 373

* Η ἐν τῇ παρακείμενῃ ἀρχῇ εἰς αὐτὴν ἀντιστοιχεῖ τῶν δεξιῶν τῶν πρωτοτύπου κειμένων.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΩΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΡΥΒΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΟΗ' (76)
(Ματθ. κε' 1 -- 30)

«Τότε ἐμνημόνευται, φερὲν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὅσα παρθένοι, αἵτινες λαθόντες τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐβήλουν εἰς ἀπάντησιν τοῦ γαμβροῦ. Πέντε δὲ ἦσαν φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μισοῦσαι αὐτὰς οὐκ ἔλαβον, φησὶν, ἔλαβον. Εἶτα χρονίζοντες τοὺς νυμφεῖς ἐνύσταζον πάλιν, καὶ ἐκάθευδον. Μίσσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν ἰσοῦ, ὁ νυμφεῖς ἔρχεται, ἐξέλθετε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ ἀναστάντες καὶ διαπορεύσασαι αἱ πέντε εἶπον ταῖς φρονίμοις ὅτι· ἦν ἡμεῖς ἐν τοῦ ἐλπίον ἡμῶν. Αἱ δὲ οὐκ ἐπέδυσαν, λέγουσαι· μήποτε οὐ μὴ ἀρέσῃ ἡμῖν καὶ ἡμεῖς περισσεύει πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσασαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ἐπὶ ταῦτα, ἔλεον ὁ νυμφεῖς· καὶ αἱ μὲν εἰσῆλθον, αἱ δὲ ἔληον ὑστερον λέγουσαι· κύριε, κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀπεκρίθης εἶπεν· ἔμην λέγου ἡμῖν, οὐκ αἶδα ὑμᾶς. Τραγγομεθα σὺν, ὅτι οὐκ αἶδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν. Εἶτα εἶπεν λέγει παραβολὴν πάλιν. Ἄνθρωπος ἀποθεριῶν ἐκέλευε τοὺς υἱοὺς δοῦλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα· ὁ μὲν πάντες ἀλλήλων, ὁ δὲ δύο, ὁ δὲ ἓν, ἐκάστη κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεθρήνησεν. Εἶτα τῶν δύο προσεγγεμένων τὴ διπλάσια, ὁ τὸ ἓν πιστευθεὶς αὐτὸ μόνον προσήνεγκε· καὶ ἐγκαταμένους φησὶν ἔρχεται· ὅτι ἀκλήρως εἶ, θερίζων δίκου οὐκ ἐσπερας, καὶ συνάγων ἔκου οὐ διασκήπτου· καὶ φοβήσεις ἐκρυψὲ τὸ κάλλειόν σου»

ἔσε, ἔχεις τὸ σὸν. Ἀποκριθεὶς οὖν ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπε· πονηρὸ δούλε, ἡβείης οὐκ ἔμελλεν ἔσσε· καὶ τὸν ἄγιο βίτου οὐ δι-
εσκέρτασε· ἔπειτα καταβαλεῖν τὸ ἱερὸν μου τοῖς τραπεζῖταις,
καὶ τὸν ἐλθόντα ἐκμαστῆναι· ἂν τὸ ἐμὸν σοὶ τόλμῃ. Ἄρα οὖν τὸ τὸ
λατρεῖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ δότε τῇ ἔχοντι τὰ δέξια πάντων. Τῇ γὰρ
ἔχοντι δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος
καὶ ὁ ἔχει ἀρῶνται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀρχαῖον δούλον ἐκθέλειτε
εἰς τὸ σκότος· τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλυθμένος καὶ ὁ ἐρυγμένος
τῶν δδόντων» (Ματθ. 25, 1—30).

Εἰς αὐτοὶ αἱ παραβολαὶ ὁμοιάζουν μετὰ τὴν προηγου-
μένην, δηλαδὴ τὴν παραβολὴν τοῦ πιστοῦ δούλου καὶ τοῦ
ἀχαρίστου, ὃ ὁποῖος κατέφαγεν τὰ χρήματα τοῦ κυρίου
του¹. Διότι τέσσαρες εἶναι ὅλαι, αἱ ὁποῖαι μᾶς συμβου-
λεύουσιν διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα κατὰ διάφορον τρόπον.
751* Ἐννοῶ, θεοβίως, τὴν προσθυμίαν διὰ τὴν ἐλεημο-
σύνην καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον μετὰ δλα δσα ἡμπο-
ροῦμεν, μὴ καθισταμένου δυνατοῦ νὰ σωθῶμεν κατ' ὅλ-
λον τρόπον.

Εἰς ἐκείνην τὴν παραβολὴν τῶν ταλάντων ὁμιλεῖ γε-
νικώτερον διὰ καθὲς ὠφέλειαν, τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ δι-
κνύωμεν εἰς τὸν πλησίον. Εἰς τὴν παραβολὴν τῶν παρ-
θενῶν ὁμιλεῖ ἰδιαίτερος διὰ τὴν ἐλεημοσύνην μετὰ πρᾶ-
γματα καὶ μάλιστα ἐντονώτερον ἀπὸ τὴν προηγουμένην.
Διότι εἰς ἐκείνην τιμωρεῖ αὐτὸν ποῦ ἐκτυποῖσε, ἐμεθοῦ-
σε, ἐσκόρπισεν καὶ κατέστρεφεν τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν κύ-
ριόν του, ἔδωκε, ὅμως, τιμωρεῖ καὶ ἐκεῖνον ποῦ δὲν ὠφε-
λεῖ, οὔτε δίδει ἀφθόνην τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς ἔχον-

1. Ματθ. 24, 46—54.

*Ὁ ἐν τῇ τῇ μετὰφράσει εἰρημονεὶς ἀριθμοὶ (ἐντοναὶ) **751**.
752... παρακέρταται εἰς τὰ ἀναγκαῖα ἡθημερῆα τῆς ζωῆς τοῦ πρώτο-
τύπου κλημένους. Τὰ δὲ **B, C, D, E** ἀποκρίνεται, ἀποκαλύπτει τὴν ἀλη-
θείαν τοῦτον.

τας ἀνάγκην. Διότι εἶχαν λάδο· ὄχι, δέδοται, ἀφθονον· καὶ
διὰ τοῦτο τιμωροῦνται.

Διὰ τοῦτον, ὅμως, λόγον παρουσιάζει αὐτὴν τὴν πα-
ραβολὴν ὑπὸ τὸ πρόσωπον τῶν παρθενῶν καὶ ὄχι ὑπὸ ὁ-
ποιοδήποτε πρόσωπον; **B** Εἶπεν σπουδαία λόγια διὰ
τὴν παρθενίαν· ὑπάρχουν εὐνοῦχοι, οἱ ὁποῖοι μόνοι τοὺς
ἐγίναν εὐνοῦχοι διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὁ-
ποῖος ἡμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ, διὰ προχωρήσῃ². Ἐξ ὅλ-
λου ἐγνώριζεν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τούτων ἀνθρώπων εἶχον
μεγάλην γνώμην δι' αὐτήν. Διότι καὶ ἐκ φύσεως εἶναι με-
γάλο πρᾶγμα καὶ φανερόν εἶναι ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οὐ-
τε εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην ἐπετεύχθη ἀπὸ τῶν ἁγίων
ἐκείνους καὶ μεγάλους ἀνθρώπους, οὔτε εἰς τὴν Καινὴν
Διαθήκην διετάχθη ὡς ἀναγκαῖος νόμος. Διότι δὲν διέ-
ταξεν αὐτό, ἀλλ' ἐπέτρεψεν τοὺς ἀκροατοὺς νὰ τὸ ἐπι-
τύχουν μετὰ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ
Παῦλος λέγει· «Περὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν δὲν ἔχω ἐντολὴν
τοῦ Κυρίου»³. Ἐπειδὴ, θεοβίως, ἐκεῖνον ποῦ καταρθώ-
ναι αὐτό, ἀλλὰ δὲν ἀναγκάσω ἐκεῖνον ποῦ δὲν θέλει, οὐ-
τε διαταγὴν κάμνω αὐτό. **C** Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἡ παρθε-
νία εἶναι σπουδαῖον πρᾶγμα καὶ πολλοὶ εἶχον μεγάλην
γνώμην δι' αὐτήν, εἶπεν αὐτὴν τὴν παραβολὴν, ὥστε καὶ
ἂν κάποιος ἤθελεν κατορθώσῃ αὐτήν, νὰ μὴ νομίσῃ ὅ-
τι κατάρθωσε τὰ πάντα καὶ νὰ μὴ ἀδιαφορῇ δι' ὅλα
τὰ ἄλλα.

Ἡ παραβολὴ αὕτη εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι ἡ
παρθενία, ἔστω καὶ ἂν ἔχη ὅλα τὰ ἄλλα καλὰ, ἐάν στε-
ρεῖται τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλεημοσύνης, ἐκτοπίζεται μαζὶ μετὰ
τοὺς πόρνους. Μαζὶ δὲ μετὰ αὐτοὺς τοποθετεῖ τοὺς μισοῦν-

2. Ματθ. 19, 12.
3. 1 Κορ. 7, 25.

τας τούς συνανθρώπους τῶν καὶ τοὺς μὴ ἐλευθύντας αὐ-
τούς. Καὶ πολὺ δρθῶς. Διότι ἐκεῖνος μὲν ἐνυκλήθη ἀπὸ τῶν
μεγάλων ἐπιθυμιῶν τῶν σαρκῶν, αὐταὶ δὲ ἀπὸ τῆν ἐπι-
θυμίαν τῶν χρημάτων. Δὲν εἶναι δὲ ὁμοία ἡ ἐπιθυμία τῶν
σαρκῶν καὶ τῶν χρημάτων· ἀλλὰ τῶν σαρκῶν ἡ ἐπι-
θυμία εἶναι περισσότερον ὁρμητικὴ καὶ τυραννικὴ.

Δ. Ὅσον, λοιπόν, πρὸ ἀνάγκης εἶναι ὁ ἀντίπαλος,
τόσον περισσότερον ἀσυχάρητος εἶναι αὐταὶ πρὸ ἐνυκλή-
θησαι. Διὰ τοῦτο, θεοβαίως, τὰς ὀνομάζει μωράς· διότι,
ἀφοῦ ὑπέμειναν τὸν μεγαλύτερον κόπον, ἐπρόφωσαν τὸ
πᾶν διὰ τῶν μικρότερον. Μετὰ τὴν λέξιν «λαμπάδας» ἐδῶ
ἐννοεῖ τὸ ἴδιον τὸ χάρισμα τῆς παρθενίας, τὴν καθαρότητα
τῆς ἀγιότητος· μετὰ τὸ «ἐλαίου» ἐννοεῖ τὴν φιλανθρωπίαν,
τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν δαήθειαν πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκη.

Εἰπεδὴ δὲ ὁ κυμφίος ἐθρόνουν, ἐνύσταζαν ὄντα
καὶ ἐκοιμῶντο. Ἐδῶ δεικνύει, ὅτι δὲν εἶναι μικρὸν τὸ
χρονικὸν διάστημα πρὸς μεσολαβεῖ, διὰ τὴν ἀποτρέψαι
τοὺς μαθητὰς τοῦ νὰ ἀναμείνουν τὴν βασιλείαν τοῦ νῦν
φωτῆ. Ἀμέσως. Εἰ. Διότι αὐτὸ ἡλπίσαν. Διὰ τοῦτο σὺναι-
χῶς τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἐλπίδας. Ἐκτοῦ δὲ
ἀπὸ αὐτοῦ φανερώνει καὶ ἐκεῖνο, ὅτι, δηλαδὴ ὁ θάνατος
εἶναι ὄντος. Διὸς λέγει ὅτι «ἐκοιμῶντο».

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἑμὲς ἡκούσθη φωνή. Δηλα-
δὴ, ἡ ἐπιμένει εἰς τὴν παραβολὴν, ἡ πάλιν φανερώνει ὅ-
τι ἡ ἀνάστασις γίνεται κατὰ τὴν νύκτα. Τὴν φωνὴν δὲ
αὐτῆν φανερώνει καὶ ὁ Παῦλος ὅταν λέγῃ: Ὁ ἰησοῦς ἐμὲ
παράγγελμας μετὰ φωνῆν ἀρχαγγέλου καὶ μετὰ σάλπιγγος
θεοῦ θὰ καταβῇ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν⁴. Τί θέλει νὰ εἴπῃ μετὰ

4. 1 Θεο, 4, 16.

τὰς σάλπιγγας καὶ μετὰ τὴν φωνήν: «Ὁ κυμφίος ἔρχε-
ται». Ὅταν ἡριτὸν ἐτοιμασῇ τὰς λαμπάδας, λέγουσι αὐ-
μωραὶ εἰς τὰς συνετάς· δότες μας ἀπὸ τὸ λάδι σας.

Πάλιν ὀνομάζει αὐτὰς ἀνοήτους, ἀποδεικνύων ὅ-
τι τίποτε δὲν εἶναι πρὸ ἀνάγκης ἀπὸ ἐκείνου, οἱ ὁποῖοι
εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν συλλέγουσι χρήματα καὶ γυμνασθεῖ
χωρὸν διὰ τὴν ἄλλην ζωὴν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔχουσιν ἀν-
νάγκην παρὰ πολὺ ἀπὸ φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης.

Ὅχι δὲ μόνον δι' αὐτὸ εἶναι ἀνάητοι, ἀλλὰ καὶ διὰ
τὴν ἐπερίμενον νὰ λάβουσι ἀπὸ ἐκείνου καὶ διέτι ἐξήτη-
σαν εἰς ἀκατέλληλον χρόνον ἀν καλοῦντες δὲν ἦτο πρὸ
φιλανθρωπίας ἀπὸ ἐκείνου τὰς παρθένους, καὶ οἱ ὁποῖοι
διὰ τοῦτο κυρίως διεκρίθησαν. Καὶ δὲν ζητοῦν τὰ πέντα, διότι
λέγουσι «δότες μας ἀπὸ τὸ λάδι σας», διὰ τὴν φε-
νέρωσιν τὴν μεγάλην ἀνάγκην τῶν. Αἱ αὐτὸ λέγουσι
«διότι αἱ λαμπάδες μας σβήνουν». Ἀλλὰ καὶ ἔτσι ἀπέτυ-
χαν· οὔτε ἡ φιλανθρωπία ἐπέλυνεν ἀπὸ τὰς ὁποίας ζη-
τοῦν, οὔτε ἡ εὐκολία τῆς ζητήσεως, οὔτε ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ
χρησιμότης ἐκάμαν αὐτὰς ὥστε νὰ ἐπιτρέχουν.

Ἀλλὰ τί διδασκόμεθα ἀπὸ αὐτῶν; Ὅτι οὐδεὶς ἀπὸ
ἡμῶν πρὸς προδοθῆκαμεν ἀπὸ τὰ ἔργα, θὰ ἡμπαρῶν νὰ
σταθῇ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Ὅχι ἐπειδὴ
δὲν θέλει, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἡμπορεῖ. Διὸς καὶ αὐτὰ κα-
ταγράφουσι εἰς τὸ ἀδύνατον. Αὐτὸ ἐφάνησαν καὶ ὁ εὐ-
τυχὴς Ἀβραάμ ὅταν εἶπεν ὅτι: «μεγάλον χάσμα εἶναι με-
ταξὺ μας, ὥστε νὰ μὴ ἡμποροῦν νὰ περάσουν ἐκεῖνοι πρὸς
θέλουν νὰ διαδοῦν⁵. Οἱ «Πηγαίνετε δὲ πρὸς τοὺς πωλη-
τὰς καὶ ἀγοράσατε». Καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ πωληταί; — Ὁ
πτωχοί. Καὶ ποῦ εἶναι αὐτοί; — Εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν.

5. Δκ. 16, 26.

Τότε ἔπρεπεν νά τοὺς ἀναζητήσωμεν καὶ ἔχι κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον, δηλαδὴ τῆς μελλούσης ζωῆς.

Βλέπεις πῶς γίνεται ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τῶν πτωχῶν; Ἐάν ἀφαιρέσης αὐτοὺς, ἀφαιρεῖς τὴν μεγάλην ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν πρέπει νὰ συμμαρτυρούμεν τὸ «λάδι», διὰ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Ἦταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς. Διότι δὲν εἶναι ἐκεῖνος ὁ χρόνος τῆς συλλογῆς, ἀλλ' αὐτός. Μὴ, λοιπόν, ἐξοδεύῃς τὰ ὑπάρχοντά σου εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ εἰς τὴν ματαιότητα. **10** Διότι εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἔχεις μεγάλην ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ ἐλαίου. Ἄφου ἤκουσαν αὐτὰ ἐκεῖνα ἔφυγαν, ἀλλὰ τίποτε δὲν ὠφελέθησαν. Λέγει δὲ αὐτὸ ἡ παραμένων εἰς τὴν παραδόλῃν, τὴν ὁποίαν συνθέτει, ἡ διὰ νὰ δεῖξῃ μὲ αὐτὰ ὅτι καὶ ἂν γίνωμεν φιλόανθρωποι μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μας ἀπὸ ἐδῶ, δὲν θὰ κερδίσωμεν τίποτε ὥστε νὰ ἀποφύγωμεν τὴν τιμωρίαν. Ἐπομένως οὔτε εἰς αἰῶς ἦτο ἀρκετὴ ἡ προθυμία ἐπειδὴ δὲν ἐπῆγαν εἰς τοὺς πωλητὰς εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, ἀλλ' εἰς τὴν ἄλλην. Οὔτε τὸν πλούσιον ὠφέλησεν ὅταν ἐγένεν φιλόανθρωπος, φροντίζων δεῖν διὰ τοὺς συγγενεῖς του⁶. Διότι αὐτὸς ποῦ ἀδιαφορεῖ δι' ἐκεῖνον ποῦ εὐρίσκεται ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρταν τῆς οἰκίας του, θιάζεται νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ ἀπὸ τὴν κόλασιν ἐκεῖνους ποῦ δὲν βλέπει καὶ παρακαλεῖ νὰ σταλοῦν μερικοί, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλουν αὐτὰ.

11 Ἄλλ' ὅμως ἐκεῖνος δὲν ἐκέρδισεν τίποτε ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνέργειάν του, ὅπως ἀκριθῶς οὔτε καὶ ἐκεῖνα. Ὅταν, λοιπόν, ἔφυγαν, ἀφου ἤκουσαν αὐτὰ, ἤλθεν ὁ

νυμφίος καὶ ὅσα ἦσαν ἑτοιμοὶ ἐμπήκαν μαζί του εἰς τοὺς γάμους, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ἐκλείσθησαν ἔξω. Μετὰ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους, μετὰ ἀπὸ τόσον ἰδρύτα, μετὰ ἀπὸ ἐκείνην τὴν μεγάλην μάχην καὶ μετὰ ἀπὸ τὰ τρώπαια καὶ ἔστησαν κατὰ τῆς μαλασμένης φύσεως, ἀφου κατεντροπιάσθησαν καὶ ἐσθῆσαν αἱ λοιπάδες των, ἀνεχώρησαν σκυμμέναι κάτω. **12** Διότι τίποτε δὲν εἶναι πρὸ σκοτεινῶν ἀπὸ τὴν παρθενίαν, ὅταν δὲν ἔχει καὶ τὴν ἐλεημοσύνην. Δι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ συνηθίζουν νὰ ὀνομάζουν σκοτεινοὺς τοὺς ἀνελθήμενους. Ποῦ εἶναι, λοιπόν, τὸ φεῶς τῆς παρθενίας, ἀφου οὔτε τὸν νυμφίον εἶδαν, οὔτε κατάρθωσαν νὰ κτυπήσουν τὴν θύραν, ἀλλ' ἤκουσαν τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον λόγον: «Πηγαίνετε, δὲν σὰς γνωρίζω»; Ὅταν δὲ αὐτὸς εἶπῃ αὐτὰ, δὲν μέλει τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ γέεννα καὶ ἡ ἀνυπόφορη τιμωρία μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι φοβερώτερος καὶ ἀπὸ τὴν γέενναν. Αὐτὰ τὰ λόγια εἶπεν καὶ δι' ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι πρῶτον παραιομίας: «ἀγρυπνεῖτε, λοιπόν, διότι δὲν γνωρίζετε τὴν ἡμέραν οὔτε τὴν ὥραν».

Βλέπεις πῶς διαρκῶς τελειώνει μὲ αὐτὰ τὰ λόγια, δεικνύων ὅτι εἶναι ὠφέλιμη ἡ ἀγνοία τῆς ἐξόδου ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν; **13** Ποῦ εἶναι τώρα οἱ ἀδιάφοροι καθ' ἑλὴν τὴν ζωὴν των, οἱ ὅποιοι, ὅταν κατηγοροῦνται ἀπὸ ἡμᾶς, λέγουν δεῖ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου θὰ ἀφίσωμεν τὰ ὑπάρχοντά μας εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην; Ἄς ἀκούσουν αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἄς διορθωθοῦν. Διότι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πολλοὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ πράξουν αὐτὸ ἐπειδὴ ἀνηγάσθησαν αἰφνιδίως καὶ δὲν κατάρθωσαν οὔτε εἰς τοὺς συγγενεῖς νὰ παραγγεῖλουν ἐκεῖνα, ποῦ ἤθελαν.

Αὐτὴ μὲν, λοιπόν, ἡ παραβολὴ ἐλέγχῃ διὰ τὴν ἐλεημοσύνην ποῦ γίνεται μὲ χρήματα ἢ δὲ ἐπομένῃ παρα-

6. 12. 16, 28.

βολή⁷ ἐλέχθη δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ὠφεληθοῦν τὸν πλησίον οὔτε μὲ χρήματα, οὔτε μὲ λόγια, οὔτε μὲ προστασίαν, οὔτε μὲ ὁτιδήποτε ἄλλο, ἀλλὰ ἀποκρύπτουν τὰ πάντα.

Διααί ἄρα γε αὐτὴ ἡ παραβολὴ ἀναφέρει ἐσιπλέα καὶ ἐκείνη νομφίον; **11** Διὰ νὰ μάθης πόσον συγγενὴς μὲ τὰς παρθένους εἶναι ὁ Χριστός, αἱ ὁποῖαι ἀποθέτουν τὰ ὑπάρχοντα. Διότι αὐτὸ εἶναι ἡ παρθενία. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτὸν τὸν ὀριζομένον δίδει τῆς παρθενίας: «ἡ ἀγαμία γυναῖκα, λέγει, μερμινῶ διὰ τὰ πράγματα τοῦ κυρίου» καὶ (λέγει τοῦτο) «διὰ νὰ δείξετε καλὴν συμπεριφορὰν καὶ νὰ μείνετε στερεοὶ εἰς τὸν Κύριον, χωρὶς περισπασμούς»⁸. Αὐτὰ, λέγει, σὺς συμβουλεύω.

Ἐάν δὲ εἰς τὸν Λουκᾶν ἀναφέρεται διαφορετικῶς ἡ παραβολὴ τῶν τάλαντων⁹ πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι αὐτὴ εἶναι ἄλλη καὶ ἐκείνη ἄλλη. Διότι εἰς ἐκείνην ἀπὸ τὸ ἴδιον κεφάλαιον ἔγιναν διαφορετικὰ εἰσοδήματα: ἀφοῦ ἀπὸ τὴν μίαν μνάν¹⁰ ἄλλος μὲν προσέφερεν πέντε, ἄλλος δὲ δέκα μνάς. Διὰ τοῦτο δὲν ἔλαθεν τὰς ἰδίας δαιρεάς. Ἐδῶ, ὅμως, συμβαίνει τὸ ἀντίθετον διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀμοιβὴ εἶναι ἡ ἴδια δι' ὅλους. **12** Διότι, ἐκεῖνος ποῦ ἔλαθεν δύο, ἔδωκεν δύο καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἔλαθεν πέντε, ἔδωκεν πέντε· ἐνῶ εἰς ἐκείνην τὴν παραβολὴν ἀπὸ τὸ ἴδιον κεφάλαιον ἄλλος μὲν ἔκαμε μεγαλύτερον, ἄλλος δὲ μικρότερον εἰσόδημα, εὐλόγον εἶναι ὅτι δὲν ἀπώλαμθάνουν τὰ ἴδια θραβεῖας. Πρόσεξε δὲ ὅτι καντοῦ δὲν τὰ ζητεῖ νὰ τοῦ ἐπιστρέψουν ἀμέσως. Διότι καὶ τὸν ἀμπελῶνα τὸν ἐνού-

7. Τὸν τάλαντον: Ματθ. 25, 14 - 30.

8. 1 Κορ. 7, 34 - 35.

9. Λκ. 19, 12 - 27.

10. μνᾶ = 100 δρα.

κίασεν εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ ἔφυγεν εἰς ξένην χώραν¹¹ καὶ ἐδῶ ἔδωκεν ἐμπιστευτικῶς διὰ νὰ γνωρίσῃς τὴν μεγάλην ὑπομονὴν του.

Νομίζω δὲ ὅτι λέγει αὐτὰ διὰ νὰ ὑπαιχθῇ καὶ τὴν ἀνάστασιν. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν ὑπάρχουν γεωργοὶ καὶ ἀμπελῶνες, ἀλλὰ ὅλοι εἶναι ἐργάται. **13** Διότι δὲν ὁμιλεῖ μόνον πρὸς τοὺς ἀρχοντας, οὔτε μόνον πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ πρὸς ὅλους. Καὶ αὐτοὶ μὲν ποῦ προσφέρουν, ἀναγνωρίζουν μὲ εὐγένειαν καὶ τὰ ἱδικά τους καὶ τὰ τοῦ Δεσπότου. **14** Ὁ μὲν ἓνας λέγει: «Κύριε, μοῦ παρέδωκες πέντε τάλαντα», ὁ δὲ ἄλλος: «δύο τάλαντα», διὰ νὰ δείξουν ὅτι ἀπὸ αὐτὸν ἔλαθον τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐργασίας, ὅτι τὸν εὐγνωμονοῦν καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν ὀφείλουν τὰ πάντα. Τί λοιπόν, λέγει ὁ Κύριος; «Εἴθε, δοῦλα καλὲ (διότι αὐτὸ εἶναι τὸ γνῶρισμα τοῦ καλοῦ, τὸ νὰ φροντίξῃς διὰ τὸν πλησίον) καὶ πιστέ. Εἰς ὅλγα ἐφάνηκες πιστός, εἰς πολλὰ θὰ σὲ ἐγκαταστήσω. Εἰσελθε εἰς τὴν χάριν τοῦ Κυρίου σου». Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια φανερώνει ὁλόκληρον τὴν εὐτυχίαν.

Ἀλλ' ἐκεῖνος ποῦ ἔλαθεν τὸ ἐν τάλαντον δὲν ἔβει-
ξεν τὴν ἰδίαν μὲ τοὺς ἄλλους συμπεριφορὰν. Ποία ἦτο αὐτή; «Ἐγνώριζα ὅτι εἶσαι ἓνας σκληρὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θερίζεις ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔσπειρες καὶ μαζεύεις ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐσκόρπισες» ἐπειδὴ δὲ ἐφοβήθηκα, ἐκρύψα τὰ τάλαντόν σου. Ἰδοὺ ἔχεις ὅτι εἶναι ἱδικόν σου». Τί, ὅμως, εἶπεν ὁ Κύριος; «πονηρὸ δοῦλε, ἔπρεπε νὰ θάβῃς τὰ χρήματά μου εἰς τοὺς τραπεζίτας» δηλαδὴ ἔπρεπε νὰ εἴπῃς, νὰ προτρέψῃς νὰ συμβουλευθῇς. **15** Ἀλλὰ δὲν πείθονται; Τοῦτο, ὅμως, δὲν σχετίζεται μὲ ἐσέ. Τί θὰ ἡμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ παρ' ἡμερὸν ἀπὸ αὐτό;

11. Ματθ. 21, 33 - 46.

Διότι οἱ μὲν ἄνθρωποι δὲν συμπεριφέρονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἴδιον ποῦ ἐδανείσθη καθεστῶν ἐπεύθυνον διὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν χρημάτων. Αὐτός, ὅμως, δὲν συμπεριφέρεται. ἔτσι, ἀλλὰ, λέγει ὅτι οὐ ἔπρεπε νὰ τὰ καταθέσῃς καὶ νὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς τὴν εἰσπραξίν. «Καὶ ἐγὼ θὰ τὰ ἐξήτουν μαζί με τὸν τόκον».

Με τὸν τόκον ἐννοεῖ τὴν ἐπίδειξιν τῶν ἐργῶν. Σὺ ἔπρεπε νὰ κόμῃς τὸ εὐκολώτερον καὶ εἰς ἐμέ νὰ ἀφήσῃς τὸ δυσκολώτερον. Ἐπειδὴ, λοιπόν, δὲν ἐπραξεν αὐτὸ λέγει: «νὰ πάρετε ἀπὸ αὐτὸν τὰ τάλαντα καὶ δώσατε αὐτὸ εἰς ἐκεῖνον, ποῦ ἔχει τὰ ἑκατάταλанта, ἵνα διότι εἰς τὸν καθέναν ποῦ ἔχει θὰ δοθοῦν καὶ ἄλλα καὶ θὰ περισσεύσουν ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅμως ποῦ δὲν ἔχει, θὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ καὶ αὐτὸ ποῦ ἔχει».

Τί, λοιπόν, σημαίνει αὐτό; Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ λόγου καὶ τῆς διδασκαλίας διὰ νὰ ὠφελῇ τοὺς ἄλλους καὶ δὲν χρησιμοποιεῖ αὐτό, θὰ χάσῃ καὶ τὸ χάρισμα αὐτό· ἐνῷ ἐκεῖνος ποῦ δεικνύει μεγαλύτεραν φιλοτιμίαν, θὰ προσελκύσῃ καὶ μεγαλύτεραν δωρεάν, ὅπως, δεξιάως, καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἔχασεν καὶ ἐκεῖνο ποῦ ἐλαθεν.

Ἄλλ' ἡ ζημία διὰ τὸν καθυστεροῦντα δὲν φθάνει μόνον μέχρις ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἡ τιμωρία εἶναι ἀνυπόφορος καὶ ἡ ἀπόφασις εἶναι γεμάτη ἀπὸ κατηγορίαν. «Καὶ τὸν ἄθλιον δοῦλον ρίξατε ἐξω εἰς τὸ σκότος· ἐκεῖ θὰ εἶναι τὸ κλῆμα καὶ τὸ τρίξιμον τῶν δοντιῶν».

Ἐδῶς πῶς τιμωρεῖται μὲ τὴν μεγαλύτεραν τιμωρίαν ὅχι μόνον ὁ κλέπτης, ὁ πλεονέκτης καὶ ἐκεῖνος ποῦ διαπράττει τὸ κακόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν πράττει τὸ καλόν; Ἄς ἀκούσωμεν, λοιπόν, τὰ λόγια αὐτά· ὅσον εἶναι καιρὸς ὡς ἐνδιαφερόμεν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ὡς πάρωμεν λάδι διὰ τὰς λαμπάδας, ὡς ἀξι-

στοιήσωμεν τὸ τάλαντον. Διότι εἰν θαρεθῶμεν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν μένωμεν ἄδρανεις, οὐδεὶς θὰ μᾶς ἐλεήσῃ εἰς τὴν ἄλλην, ἔστω καὶ ἐάν θρησκόμεν ὑπερβολικά. Κατεδύκασεν τὸν λαμπῶν του καὶ ἐκεῖνος ποῦ εἶχεν τὰ ἀκαθάρτα ἐνδύματα, ἀλλ' οὐδεμίαν ὠφέλειαν ἐλαθεν. Ἐπέστρεψεν καὶ ἐκεῖνος ποῦ τοῦ ἐδόθη πρὸς φύλαξιν αὐτὸς ποῦ ἐλαθεν τὸ ἐν τάλαντον καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καταδικάσθη. Καὶ οἱ παρθένοι παρεκάλεσαν, ἐπληροῖσάν καὶ ἐκτύπησαν τὴν θύραν, ἀλλὰ ἔλα ἦσαν ἀσκόπια καὶ μύταια.

Ἐ Αὐτά, λοιπόν, ἀφοῦ γνωρίζομεν, ὡς προσφέρωμεν καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν προστάσιαν καὶ ἔλα πρὸς ὠφέλειαν τῶν πλησίων. Διότι τάλαντα ἐδῶ ὀνομάζονται ἔλα ὅσα ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ κάποιος, εἴτε ἡ προστάσις, εἴτε τὰ χρήματα, εἴτε ἡ διδασκαλία, εἴτε ὁ παιδοθήποτε ἄλλο παρόμοιον πράγμα. Οὐδεὶς, λοιπόν, νὰ μὴ λέγῃ, ὅτι μόνον ἐν τάλαντον ἔχω καὶ τίποτε δὲν ἡμπορῶ νὰ πράξω. Διότι ἡμπορεῖς καὶ μὲ εἶνα μόνον νὰ διακριθῇς. Διότι δὲν εἶσαι πτωχότερος ἀπὸ ἐκεῖνην τὴν χήραν, οὔτε πρὸ ἀπαίδευτος ἀπὸ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀπλοῖκοι καὶ ἀγράμματοι ἄνθρωποι. Ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ἐδεῖξαν ζῆλον καὶ ἔλα τὰ ἐ-

αν διὰ τὸ συμφέρον ὄλων, γίνονται ἀξιοὶ διὰ τὸν οὐ-

 Διότι τίποτε δὲν εἶναι τόσο ἀγαθὸν εἰς τὸν ὅσον τὸ νὰ ζῶμεν διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. Διὰ τοῦτο μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν ὁμιλίαν, τὰ χέρια, τὰ πόδια, τὴν δύναμιν τοῦ σώματος, τὴν σκέψιν καὶ τὴν σύνεσιν· διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσωμεν καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν μας σωτηρίαν καὶ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἄλλων. Διότι ἡ ὁμιλία μᾶς εἶναι χρησὶμη ὅχι μόνον νὰ λέγωμεν ὕμνους καὶ εὐχαριστίας, ἀλλ' εἶναι χρησὶμη διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ διὰ τὴν συμβουλὴν. Ἐάν μὲν χρησιμοποιοῦσωμεν αὐτὴν δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν θὰ μιμηθῶμεν τὸν Κύριον· ἐάν δὲ διὰ τὸ ἀντίθετον, θὰ μιμηθῶμεν τὸν διάβολον.

Ἄφου καὶ ὁ Πέτρος, ὅταν ὁμολόγησεν πᾶσιν εἰς τὸν Χριστόν, ἐμακάριζέτο ἐπειδὴ εἶχεν εἶπῃ ἐκεῖνα πρὸς ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Πατέρα· ὅταν ὅμως ἀπέφυγεν καὶ ἀπέκρουεν τὸν σταυρόν, ἐπεπλήσσετο πολὺ, ἐπειδὴ ἐσκέπτετο ὅπως ὁ διάβολος. Ἐάν λοιπόν, εἶναι τὸσον μεγάλη ἡ κατηγορία ὅταν λέγωμεν κάτι ἀπὸ ἁγιοιαν, ποῖαν συγχώρησιν θὰ ἔχωμεν ὅταν ἀμαρτάνωμεν πολὺ καὶ μὴ τὴν θέλησιν μας;

Ἄς λέγωμεν, λοιπόν, τέτοια λόγια, ὥστε ἀπὸ αὐτὰ νὰ γίνεται φανερόν ὅτι εἶναι λόγια τοῦ Χριστοῦ. Διότι ὅτε ὅταν εἶπω μόνον: «σῆκω ἐπάνω καὶ περιπάτει»¹², ὅτε ὅταν εἶπω: «Ταῦθ' ἔσθω, σῆκω»¹³, τότε λέγω ἐκεῖνα πού εἶπεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ὅταν λέγω κατὰ λόγια ἂν καὶ ἔχω ὁρίσθῃ καὶ ὅταν προσεύχωμαι διὰ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μὲ κακομεταχειρίζονται.

¶ Πρὸ ὀλίγου ἔλεγον, ὅτι ἡ γλῶσσα μας εἶναι ὥσαν χέρι, πού ἐγγίζει τὰ πόδια τοῦ Θεοῦ· τώρα δὲ λέγω κάτι περισσότερον: ὅτι ἡ γλῶσσα μας εἶναι γλῶσσα, ἡ ὁποία μιμνῆται τὴν γλῶσσαν τοῦ Χριστοῦ ἔαν παρουσιάσῃ τὴν ἀρμόζουσαν ὀρθότητα, ἔαν λέγωμεν ἐκεῖνα, τὰ ὁποία ἐπιθυμεῖ Ἐκεῖνος.

Ποῖα δὲ εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποία Ἐκεῖνος θέλει νὰ λέγωμεν; Εἶναι τὰ λόγια, τὰ ὁποία εἶναι γεμάτα ἀπὸ μετρίτητος καὶ ἡμερότητα, καθὼς ἀκριβῶς καὶ ὁ ἴδιος ἔλεγεν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τὸν ὕβριζαν: «ἐγὼ δὲν ἔχω δαμόνιον»¹⁴ καὶ πάλιν: «ἐάν ὁμιλήσαι κακῶς, μαρ-

12. Ματθ. 9, 5.

13. 12, 37, 40.

14. 10, 8, 49.

τύρησε διὰ τὸ κακόν»¹⁵. Εἰς τὸν μαθητὴν, ὁ ὁποῖος τὸν ἐπρόδωσεν εἶπεν: «κρίλε, διατί ἔλθεις;»¹⁶.

Ἐάν καὶ σὺ ὁμιλῇς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἔαν ὁμιλῇς πρὸς διόρθωσιν τῶν ἄλλων, τότε ἀπέκτησες γλῶσσαν, ἡ ὁποία ὁμοιάζει μὲ ἐκείνην τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὰ εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Θεός: «Ἐάν ἐκφέρῃς κάτι πολὺτιμον ἀπὸ τοῦ ἀνάξιου, θὰ εἶσαι ὥσαν τὸ στόμα μου»¹⁷.

Ὅταν, λοιπόν, ἡ γλῶσσα σου γίνῃ ὥσαν τὴν γλῶσσαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ στόμα σου ὥσαν τὸ στόμα τοῦ Πατρὸς καὶ εἶσαι υἱὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῖα τιμὴ θὰ ἡμπορώσῃς νὰ εἶναι ὁμοία μὲ αὐτήν; Διότι, ὅτε ἔάν, τὸ στόμα σου ἀποτελεῖται ἀπὸ χρυσόν, ἢ ἀπὸ πολυτίμους λίθους, ἐπρόκειτο νὰ λάμπῃ ὅπως τώρα, πού ἀκτινοβολεῖ μὲ τὸν στολισμὸν τῆς μετρίτητος. **Ἔ** Διότι τί εἶναι πρὸς ἐπιθυμητόν ἀπὸ τὸ στόμα, τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζει νὰ ὁρῇ, ἀλλὰ φροντίζει νὰ εὐλογῇ καὶ νὰ λέγῃ κατὰ λόγια; Ἐάν δὲ δὲν ἀντέχῃς νὰ εὐλογῇς ἐκεῖνον πού σε καταρτάται, σώπαι. Τοῦτο ἐν τῷ μεταξύ προσπάθησε νὰ ἐπιτύχῃς, προχωρῶν περαιτέρω καὶ φροντίζων δι' αὐτὸ καθὼς πρέπει, ὥστε νὰ φθάσῃς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο καὶ νὰ ἀποκτήσῃς στόμα τέτοιο καθὼς τὸ περιγράψαμεν.

736 Μὴ νομίσης ὅτι εἶναι τολμηρὸν αὐτὸ πού εἵπαμεν· διότι ὁ Κύριος εἶναι φιλόφρων καὶ τὸ δῶρον προέρχεται ἀπὸ τὴν καλωσύνην του. Τολμηρὸν εἶναι νὰ ἔχωμεν στόμα πού νὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὸν διάβολον καὶ γλῶσσαν ὁμοίαν μὲ πονηρὸν δαίμονα· μέλλοις δὲ ἡμεῖς

15. 1α, 18, 23.

16. Ματθ. 26, 50.

17. Ἱερμ., 15, 39.

οἱ ὅποιοι μετέχουν τοιοῦτων μυστηρίων καὶ κοινωνῶμεν τὸ ἴδιον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, αὐτὰ, λοιπόν, ἀκευτόμενος, γίνου ὁμοῖος μετ' ἐκείνων ἀναλόγως μετ' τὴν δύναμιν σου. Ἄφοῦ γίνῃς, λοιπόν, τέτοιος οὐδέποτε πλέον ὁ διάβολος θά ἠμπορέσῃ νὰ σὲ ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον. Διότι γνωρίζει καλῶς τὸ βασιλικὸν σημεῖον καὶ τὰ δῶπλα τοῦ Χριστοῦ, μετ' αὐτὰ ὅποια ἐνικήθη.

Ποῖα δὲ εἶναι αὐτά; Ἡ ἐπιείκεια καὶ ἡ πραότης. Διότι ὅταν εἰς τὸ ὄρος, ὅπου τοῦ ἐπετέθη, τὸν συνέτριψε καὶ τὸν ἐξάπλωσεν κάτω, δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἦτο ὁ Χριστός. Ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ δὲ τὸν ἐπίσπεσε, μετ' τὴν ἐπιείκειαν τὸν ἠχμαλώτισε καὶ μετ' τὴν πραότητα τὸν κατετρόπωσε.

Β Αὐτὸ κάμει καὶ σὺ· ἐάν ἴδῃς κάποιον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ὁμοιάζει μετ' τὸν διάβολον καὶ σὲ πησιάζει, νίκησε αὐτὸν μετ' τὸν ἴδιον τρόπον. Ὁ Χριστὸς σου ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γίνῃς ὁμοῖος μετ' αὐτὸν ὅσον ἠμπορεῖς. Μὴ φοβήθῃς ὅταν ἀκούῃς αὐτὸν τὸν λόγον. Φόβος εἶναι τὸ νὰ μὴ γίνῃς ὁμοῖος μετ' αὐτόν. Νὰ ὁμιλῇς, λοιπόν, ὅπως ἑκεῖνος καὶ θά γίνῃς, ὡς πρὸς αὐτό, ὅπως ἑκεῖνος, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τὸ κατορθώσῃ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνώτερος ἐκεῖνος, τοῦ ὁμιλεῖ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον παρὰ ἐκεῖνος, τοῦ προφητεύει.

Διότι τὸ νὰ προφητεύῃ εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου χάρισμα, ἐνῶ τὸ νὰ ὁμιλῇς ἔστι, ἀπαιτεῖ κόπον καὶ ἰδρώτα ἰδικόν σου. Δίδαξε τὴν ψυχὴν σου νὰ διαμορφώῃ ἔτσι τὸ στόμα σου, ὥστε νὰ ὁμοιάζῃ μετ' τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἠμπορεῖ νὰ ἐπιτυχῇ τέτοια πράγματα ἐάν ἐπιθυμῇ. **Γ** Γνωρίζει τὴν τέχνην, ἐάν δὲν εἶναι ἀναίσθητη.

Πῶς διαμορφώνεται τέτοιο στόμα; μετ' ποῖα χρώματα καὶ μετ' ποῖον ὕλινον; λέγει κάποιος. Μετ' κανένα χρῶ-

μα καὶ καμμίαν ὕλην, ἀλλὰ μόνον μετ' τὴν ἀρετὴν, τὴν καλοσύνην καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην. Ἄς ἴδωμεν δὲ πῶς διαμορφώνεται τὸ στόμα τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ μὴ τὸ κάμωμεν ποτέ. Πῶς, λοιπόν, διαμορφώνεται; Μετ' τὰς κατάρτας, μετ' τὰς ὕβρεις, μετ' τὴν ἐπιτορίαν καὶ μετ' τὴν ζηλοτυπίαν. Διότι ὅταν κάποιος ὁμιλῇ ὅπως ἐκεῖνος, τότε αποκτεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ. Ποῖαν, λοιπόν, ἀνγχώρησιν θά ἔχωμεν; μάλλον δὲ ποῖαν τιμωρίαν δὲν θά ὑποστώμεν, ὅταν ἀνεχώμεθα ἡ γλῶσσα μας, μετ' τὴν ὅποian ἐγίναμεν ἀξίαι νὰ γευώμεθα τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, νὰ λέγῃ λόγια διαβολικά;

Δ Ἄς μὴ ἀνεχθῶμεν, λοιπόν, αὐτό, ἀλλὰ ὡς χρησιμοποιοῦμεν ὅλον μας τὸν ζῆλον, ὥστε νὰ ἐκπαιδεύσωμεν αὐτὴν νὰ μιμῆται τὸν Κύριον. Διότι ἐάν τῆς διαβέσωμεν αὐτό, θά μᾶς τοποθετήσῃ μετ' πολὺ θάρος ἐνώπιον τοῦ θῆματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐάν κάποιος δὲν γνωρίζει νὰ ὁμιλῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οὔτε ὁ δικαστὴς θά ἀκούσῃ αὐτόν. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ὅταν τύχῃ ὁ δικαστὴς νὰ εἶναι Ρωμαῖος, δὲν θά ἀκούσῃ τὸν ἀπολογούμενον, ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει νὰ ὁμιλῇ τὴν γλῶσσαν τοῦ, παρομοίως καὶ ὁ Χριστός· ἐάν δὲν ὁμιλῇς μετ' τὸν ἴδιον τρόπον ὅπως ἑκεῖνος, δὲν θά σὲ ἀκούσῃ, οὔτε θά σὲ προσέξῃ.

Ε Ἄς μάθωμεν, λοιπόν, νὰ ὁμιλῶμεν κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον ἐσυνήθισεν νὰ ἀκούῃ ὁ θεσλεύς μας. Ἄς φροντίσωμεν νὰ μιμηθῶμεν τὴν γλῶσσαν ἐκείνου. Ἐστω καὶ ἂν εὐρεθῇς μέσα εἰς τὸ πένθος, πρόσεξε νὰ μὴ σοῦ παρομορφώσῃ τὸ στόμα ἡ κυριαρχία τῆς μελαγχολίας, ἀλλὰ νὰ ὁμιλήσῃς ὅπως ὁ Χριστός. Διότι καὶ αὐτὸς ἐπένησεν τὸν Λάζαρον καὶ τὸν Ἰούδαν¹⁸.

Ἐάν πέσης μέσα εἰς τὸν φόβον, προσπάθησε πάλιν νὰ ἐμιλήσῃς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ ἐμιλήσῃς ὁ Κύριος, **227** Διότι καὶ αὐτὸς ἔπλεσεν μέσα εἰς τὸν φόβον πρὸς χάριν σου καὶ ἀπὸ συγκρατήσασιν. Νὰ εἴπῃς καὶ σύ: «ἀλλ' ἔχι ὅπως θέλω ἐγὼ, ἀλλ' ὅπως θέλεις σύ»¹⁹. Ἔστω καὶ ἂν κλαίῃς, δάκρυσε ἡρέμως ὅπως αὐτός. Καὶ ἂν ἀντιμετωπίζῃς δολίως ἐπιθέσεις καὶ λύπην, νὰ τὰ δέχῃς καὶ αὐτὰ ὅπως ὁ Χριστός. Διότι καὶ δολίως ἐπιθέσεις ἔδεδῃ καὶ ἐλυπήθη καὶ εἶπεν: «ἡ ψυχὴ μου εἶναι λυπημένη μέχρι θανάτου»²⁰.

Σοῦ ἔδωκεν ὅλα τὰ ὑποδείγματα, διὰ νὰ διατηρῇς τὸν ἴδιον τρόπον καὶ νὰ μὴ καταστρέψῃς τοὺς κανόνας, οἱ ὅποιοι σοῦ ἐδόθησαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἡμπορέσῃς νὰ ἔχῃς στόμα, ποὺ νὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὸ στόμα Ἐκείνου.

Τοιοῦτοτρόπως, ἂν καὶ θαυδίζῃς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, θὰ παρουσιάσῃς εἰς ἡμᾶς γλῶσσαν ὅμοιον μὲ ἐκείνην τοῦ καθημένου εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ θὰ διαφυλάξῃς τὸν τρόπον ἀντιμετωπίσεως τῆς μελαγχολίας, τῆς ὀργῆς, τοῦ πένθους καὶ τῆς ἀγωνίας.

Πόσοι ἀπὸ ἡμᾶς ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδωσιν τὴν μορφήν Του; **28** Ἰδοὺ, εἶναι δυνατόν ὅχι μόνον τὰ Τὰν ἴδωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνωμεν ὅμοιοι Του, ἔάν τὸ ἐπιδιώκωμεν μὲ ζῆλον. Ἄς μὴ ἀνυπόκριται, λοιπὸν. Δὲν ἀσπάζεται τὰ στόματα τῶν προφητῶν, ἐπειδὴ ἦσαν μετρίοφρονες καὶ ἡμεροὶ ἄνθρωποι. «Διότι πολλοὶ θὰ μοῦ εἰπουν, λέγει ὁ Κύριος, φέρον προσητευσάμεν εἰς τὸ ὄνομά σου; Καὶ θὰ τοὺς εἶπω, δὲν σὺς γνωρίζω»²¹.

19. Ματθ. 23, 36.

20. Ματθ. 26, 38.

21. Ματθ. 7, 22 - 23.

Τὸ στόμα, ὅμως, τοῦ Μωϋσέως, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ μετρίοφρον καὶ ἡρεμὸς, (διότι «ὁ Μωϋσής, λέγει, ἦτο ἄνθρωπος ἡμερώτατος ἀπὸ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ποὺ εἶναι εἰς τὴν γῆν»²²) τόσον ἠσπάζετο καὶ ἠγάπα, ὥστε νὰ εἴπῃ «πρόσωπον μὲ πρόσωπον καὶ ἐμιλοῦσεν στόμα πρὸς στόμα, ὅπως ἀκριβὲς ὁ φίλος πρὸς τὸν φίλον του»²³. Δὲν διατάσσεις τώρα τοὺς διαίμονας, ἀλλὰ θὰ διατάξῃς τότε τὴν γέεναν τοῦ πυρός, ἔάν ἔχῃς τὸ στόμα σου ὅμοιον μὲ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου. **29** Θὰ διατάξῃς τὴν ὄψυσσιν τοῦ πυρός καὶ θὰ εἴπῃς: «σιῶπα, γίνου σωθὴ»²⁴ καὶ μὲ πολὺ θάρρος θὰ ἀνέλθῃς εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ θὰ ἀπολαύσῃς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἴθε ὅλοι νὰ ἐπιτύχωμεν αὐτὴν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον, μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

22. Ἀριθμ. 12, 3.

23. Ἰη. 15, 14.

24. Ματθ. 9, 38.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΘ (79)

(Ματθ. κε 31 κατ' δ,

Δ «Όταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ τὴν θάλασσαν τοῦ καὶ ὅσοι οἱ ἔγχοι ἔγγιστοι καὶ τοὶ πρὸς τὴν ἀκροατήν καὶ τὸν ὄχλον τῆς θάλασσης τοῦ καὶ τὴν χωρίσῃ καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς κατὰ καὶ αὐτοὺς μὲν θά ὑποδεχθῇ καὶ θά τοὺς χωρίσῃ τὴν βασιλείαν, διότι τὸν θρεψάντων, βιαιοποιούντων, τὸν ἐπὶ τὸν ὄχλον ἐβόησαν, τὸν ἐπικαλέσθησαν, ὅταν ἦτο ξένος, τὸν ἀνέδυσαν ὅταν, ἦτο γυνώσκων, τὸν ἐπισκέψαντων ὅταν ἦτο ἀσθενὴς καὶ τὸν εἶδαν ὅταν ἦτο εἰς τὴν φυλακὴν. Τοῖς ἀντιθέτως, ὅμως, πρὸς αὐτοὺς κατὰ γένος, ὅτι ἀποστείλῃ εἰς τὸ εἶναι τοὺς κύνες, καὶ τοὺς εἶναι ἐπὶ σμῆναι ὅτι τὸν διαβόλον καὶ τοὺς ἀγγέλους τῶν (Ματθ. 23, 3-41)

Τὴν γὰρ κατὰ τὴν αὐτὴν περικοπήν, τὴν ὅπου συνελθόντες δὲν θὰ ἀφήσωμεν χωρὶς τὴν συλλογιστικὴν μεθὰ, ὡς ἀκούσωμεν, τὴν μετὰ τὴν προθυμίαν καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ἐλλογίαν δὲ μετὰ αὐτὴν ἐτελειώσαν ὁ λόγος αὐτοῦ. Διότι εἰς αὐτὸν γίνεται πολὺς λόγος διὰ τὴν φιλικότητα καὶ τὴν ἐλεημοσίαν. **78** Διὰ τοῦτο καὶ προηγουμένως ὡμίλησεν διὰ αὐτὴν τοὺς κλητρίους, ἐνῶ ἐδῶ δὲ μετὰ σφαιρικοῦ καὶ ἐντονώτερου, εἰσάγων, ὅχι μόνον δύο ἢ τρία καὶ πέντε πρόσωπα, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν οἰκουμένην.

Ἄν καὶ εἰς τὰς προηγουμένας παραβολὰς ἀνέφερον δύο πρόσωπα, δὲν ἐννοοῦσιν δύο πρόσωπα, ἀλλὰ δύο μέρη δηλαδὴ τὴν παρατάξιν τῶν παρακούοντων καὶ τὴν παρατάξιν τῶν ὑπακούοντων. Ἐδῶ, ὅμως, χρησιμοποίησεν τὸν λόγον τοῦ τρομακτικὸν καὶ τοῦ καθαρὸν. Διὰ τοῦτο δὲν λέγει, λοιπὸν, ὅτι, «ὁμοιάζει ἡ βασιλεία», καὶ συγκεκαυμμένα παρουσιάζει τὸν ἑαυτὸν τοῦ λέγων **Β**

«ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὴν θάλασσαν τοῦ. Διότι πῶρα ἦλθεν μετὰ εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τὰς ὑβρεῖς καὶ τὰς κατηγορίας, τότε ὅμως θὰ καθήσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς δόξης τοῦ. Συνεχῶς δὲ ἀναφέρει, τὴν θάλασσαν. Ἐπειδὴ ὁ σταυρὸς ἦτο πλησίον καὶ ἐθεώρετο ὅτι, εἰ καὶ ἀνθρωπίνων πρῶτα, διὰ τοῦτο ἀνυψῶν, τὸν ἀκροατὴν καὶ θέτει, ὅτι ὅφιν τοῦ τοῦ δικαστηρίου καὶ παροῦς αἰεὶ ὁλόκληρον τὴν οἰκουμένην. Καὶ ὅχι μόνον μετὰ αὐτὰ καὶ μὴ φοβερὸν τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ νὰ παρουσιάσῃ τοὺς οὐρανούς, νὰ ἀδεύουν. Διότι, λέγει, ὅτι ὅλοι οἱ ἄγγελοι θὰ εἶναι μαζί του καὶ θὰ μαρτυροῦν τὴν σὺν ὑπηρεσίαν προσάφειαν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ὅταν ἐστέλλονται ἀπὸ τὸν Κύριον. Ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη θὰ εἶναι γεμάτη τέρμονι ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.

Γ Κατόπιν λέγει, «θὰ συναθροσθῶν ὅλα τὰ ἔθνη» δηλαδὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, «καὶ θὰ χωρίσῃ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δέ, ὅπως ἀκριβῶς ὁ πατὴρ τὰ πρόβατα». Διότι, πῶρα δὲν εἶναι χωρισμένοι, ἀλλ' ὅλοι εἶναι ἀνακατωμένοι, ἢ διακριτοί, ὅμως, τότε θὰ γίνῃ μετὰ μεγάλην ἀκρίβειαν. Ἐν τῷ μεταξύ χωρίζει, αὐτοὺς καὶ φανερωθεὶς ἐναλόγως τῆς ταπεινότητος. Ἐπίσης παρουσιάζει τὸ ἦθος ἐκάστου καὶ μετὰ τὰ ὀνόματα, ὀνομάζων τοὺς μὲν κατὰ τὴν τοῦ δὲ πρόβατα, θὰ καὶ περιγράφῃ τὴν ἀκαρπία τῶν πρώτων. Διότι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν οὐδεὶς καρπὸς θὰ ἠμποροῦσε νὰ προέλθῃ. **Δ** Ἐπίσης περιγράφει καὶ τὸ μεγάλο εἰσοδημα τῶν ἄλλων. Διότι τὰ πρόβατα βιβλίου μεγάλο εἰσοδημα ἀπὸ τὰ μαλλὰ ἀπὸ τὸ γάλα καὶ ἀπὸ τὰ μὲν κρά που γεννοῦν. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐσπερημένοι τὸ κατὰ τὴν. Ἀλλὰ τὰ μὲν ζῶα που δὲν ἔχουν λογικόν, ἐκ φύσεως ἔχουν τὴν ἀκαρπία καὶ τὴν ἀκαρποφάν. ἐνῶ ἐκεῖνοι, τὴν ἔχουν ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν. Διὰ τοῦτο τιμωροῦνται οἱ πρῶτοι καὶ στεφανοῦνται οἱ ἄλλοι. Δὲν τιμωρεῖ δὲ αὐτοὺς ἀπὸ πρὶν, ἀλλ' ἀφοῦ κρ

νει, αὐτοὺς ὡς δικαστὴς. Διὰ τοῦτο, ἀφ' ὧς ποτὶς τήσῃ, τοὺς λέγει, τὰς κατηγορίας. Αὐτοὶ δὲ ὁμολοῦν μὲ μετ' ομοσύνην, ἀλλὰ οὐδὲν κέρδος ἔχουν πλέον. Καὶ πολλοὶ ὀρθῶς διότι παρέδωκαν πρᾶγμα, ποῦ εἶναι παντοῦ τὸν αὐτὸν αὐτὸν. Διότι, καὶ οἱ προφῆται παντοῦ καὶ πάντοτε αὐτὸ ἔλεγον, ὅτι «θέλω εὐσεβήσασθαι καὶ δικαιοσύνην». Καὶ ὁ νομοθέτης μὲ δόξα, μὲ λόγια καὶ μὲ πρᾶγματα, εἰς αὐτὸ παρακινούσῃ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια ἡ φύσις αὐτοῦ ἐδίδασκεν.

¶ Παράτηρησε δὲ ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἔρημοι, ὅχι μόνον ἀπὸ ἑνὸς ἢ δυοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλων. Διότι, ὅχι μόνον δὲν τὸν ἐθρέψαν ὅταν πενηθὺς καὶ δὲν τὸν ἐνέδυσαν ὅταν ἦτο γυμνός, ἀλλὰ δὲν ἐπράξαν ἐκεῖνο ποῦ ἦτο εὐκολώτερον· δηλαδὴ δὲν τὸν ἐπισκέφθησαν ὅταν ἦτο ἀρρωστός. Παράτηρησε δὲ πόσον ἐλαφρά πρᾶγματα παραγγέλλει. Δὲν εἶπεν, ὅτι, ἤμουν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ μὲ ἀπλευθερώσατε, ἤμουν ἀρρωστός καὶ μὲ ἐσηκώσατε. ἀλλὰ «μὲ ἐπισκέφθητε» καὶ «ἤλθατε πρὸς ἐμέ». Ἀλλ' οὔτε καὶ ὡς πρὸς τὴν πείναν ἦτο δύσκολον ἐκεῖνο ποῦ παρήγειλεν. Διότι δὲν ἐζήτε, πολυτελεῖ τράπεζαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀναγκαίαν τροφήν καὶ μάλιστα μὲ τὴν μορφήν ἑνὸς ἀξιολύπητου.

759 Ὡστε ὅλα εἶναι ἀρκετὰ διὰ τὴν τιμωρήσασθαι αὐτοὺς· ὅπως ἡ εὐκολία ἐκείνου ποῦ τοὺς ἐζητεῖτο, διότι ἦτο ψῶμος ἢ ἀλλότιος ἐκείνου ποῦ ἐζήτε, διότι ἦτο πτωχός· τὸ εὐσεβήσασθαι τῆς φύσεως, διότι ἦτο ἀνθρώπος· ἡ μεγάλη ἐπιθυμία τῆς ὑποσχέσεως, διότι ὑποσχέθη τὴν βασιλείαν· ὁ τρόμος τῆς τιμωρίας, διότι μὲ τὸν ἀδὴν μᾶς ἐφοθέρισεν· ἡ ἀξία τοῦ λαμβάνοντος διότι, ὁ Θεός

1 ὡς 8, 6.

ἦτο ἐκεῖνος ποῦ ἐλάμβανεν διὰ τῶν πτωχῶν ἡ ὑπερβολικὴ τιμή, διότι ἔκρινεν ἀξίον νὰ κατοσθῇ τόσο· πολὺ τὸ δικαίον τῆς προσφοράς, ὅ ὅτι ἐλάμβανεν ἀπὸ τὰ ἴδια καὶ τοῦ Ἀλλὰ πρὸς ὅλα αὐτὰ ἡ φυλάργυρα ἐσακτέωμεν ἐντελῶς ἐκεῖνους ποῦ ἀχμαλώτισθησαν· καὶ αὐτὰ κατόπιν τῆς τῶσον μεγάλης ἀπελῆς, ποῦ ὑπάρχει. ¶ Διότι καὶ ἀνωτέρω λέγει, ὅτι φοβερώτερος ἀπὸ τὰ Σόδομα θὰ πάθουν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, δὲν δεχόνται αὐτοὺς τοὺς ἀξίους βοηθεῖαι. Καὶ ἐδῶ λέγει, «ἐφ' ὅσον δὲν ἐπράξατε εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς μου τοὺς ἐλαχίστους, οὔτε εἰς ἐμέ τὸ ἐπράξατε». Πι λέγεις· Εἰνα ἀδελφοί σου. Κα' πῶς ὀνομάζει αὐτοὺς ἐλαχίστους, διότι διὰ τοῦτο εἶναι, ἀδελφοί, ἐπειδὴ εἶναι ταπεινοί, πτωχοὶ καὶ παραπεταμένοι. Διότι αὐτοὺς κυρίως προσκαλεῖ εἰς τὴν ἀδελφότητην, τοὺς ἀσημάντους καὶ τοὺς περφορημένους. Δὲν ἐννοεῖ ἐδῶ μόνον τοὺς μοναχούς καὶ ἐκεῖνους ποῦ ἔχουν καταλάβει τὰ ὄρη, ἀλλὰ τοὺς καθεὶ πιστόν, ὅσοι καὶ εἶναι κοσμικοὶ ἐφ' ὅσον δμως, πτωχοὶ καὶ εἶναι γυμνοὶ ἢ ξένοι, ὅ ἐπιθυμεῖ ὅπως αὐτός ὁ ἀνθρώπος ἀπολαμβάνῃ τὴν αὐτὴν τὴν φροντίδα. Διότι τὸ θάπτισμα καὶ ἡ κοινωνία τῶν θεῶν μυστηρίων σὲ κάμνουν ἀδελφόν.

Κατόπιν διὰ τὴν ἐξῆς τὸ δικαίον τῆς ἀποφάσεως καὶ ἀπὸ ἄλλο σημεῖον προηγουμένως ἐπαινεῖ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν καλὰς πράξεις καὶ λέγει· «ἐλάτε οἱ εὐλογημένοι. τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, ἡ ὅποια εἶναι ἐτοιμασμένη διὰ σᾶς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Διότι, ἐπεισάσα καὶ μοῦ ἐδωκατε νὰ φάγω» καὶ ὅλα ὅσα ἀκολούθου.

Διὰ τὴν μὴ λέγων, ὅτι δὲν εἶχαμεν διὰ τὴν ἐλεησόμεν, τοὺς καταδικάζει, μετὰ ἀπὸ σύγκρισιν μὲ τοὺς συνανθρώπους τῶν ὅπως ἀκριβῶς τὰς παρθέτους. ¶ κατόπιν συγκρίσεως μὲ τὰς ἄλλας παρθέτους καὶ τὸν δοῦ-

λον τὸν μεθύοντα καὶ τρωγόντα πλουσίως ἐν συγκρίσει μετὰ τὸν πιστὸν δούλον ὅπως, ἐπίσης, ἐτιμώρησεν ἐκεῖνον ποῦ ἔκρουεν τὸ τάλαντον ἐν αὐτῇ. Μὲ ἐκεῖνον ποῦ προσέφερεν δύο τάλαντα, καὶ τὸν καθένα ποῦ ἀμωρτάνει συγκριτικῶς πρὸς τοὺς πρῶτοντας καλὰς πράξεις. Καὶ αὐτὴ ἡ σύγκρισις ἄλλοτε μὲν γίνεται μετὰ τὸν Ἰσων, ὅπως ἐδῶ καὶ μετὰ τὸν παρθένου, ἄλλοτε δὲ γίνεται ἀπὸ τὸ περισσεύμα, ὅπως θὰ εἶναι λέγει «οἱ ἄνθρωποι τῆς Ν. νευθ θὰ δοκιμασθῶν κατὰ τὴν κρίσιν καὶ θὰ κατακρίνουν τὴν γενεάν αὐτὴν, διότι ἐπίστευσαν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάνη καὶ ἰδοὺ ἐδῶ πρόκειται διὰ κατὰ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸν Ἰωάνη». Καὶ «ἡ βασιλίσσα τοῦ νότου θὰ κατακρίνη τὴν γενεάν αὐτήν, ὅτι ἦλθε διὰ τὰ ἀκούσῃ τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶντος καὶ ἰδοὺ ἐδῶ πρόκειται διὰ κατὰ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸν Σολομῶντα»². 32 Καὶ πάλιν ἡ σύγκρισις μετὰ τὸν Ἰσων. «αὐτοὶ θὰ εἶναι οἱ κριταὶ μας»³. Πάλιν δὲ μετὰ τοὺς ἔχοντας περισσεύμα συγκρίνων λέγει «δὲν γνωρίζετε ὅτι θὰ κρινώμεν ἀγγέλους πόσον μάλλον κοσμητικὰς ὑποθέσεις»⁴.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περικοπήν. Βεβαίως, ἡ σύγκρισις γίνεται μετὰ τὸν Ἰσων, διότι συγκρίνει τοὺς πλουσίους μετὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πτωχοὺς μετὰ τοὺς πτωχοὺς. Ἀπαδεικνύει δὲ ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐκδίδεται δικαίως, ὅχι μόνον ἀπὸ αὐτό, (ὅτι δηλαδὴ οἱ στυγαῖοι τῶν ἐπ' ἐταχον αὐτὸ ἀν καὶ ἦσαν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ὅτι δὲν ὑπῆκουσαν οὔτε εἰς αὐτὰς, εἰς τὰ ὅποια ἡ πτωχεία δὲν ἦτο καθόλου ἐμποδιστὴν. 7410 λέγουσι χάριν εἰς τὸ νὰ ποτῶσιν ἐκεῖνον ποὺ θυμῶν νὰ ἴδουν τὸν φυλακισμένον καὶ νὰ ἐπισκεφθῶν τὸν ἀρρώστον.

2 Μαρθ 12, 41. 42.
3 Μαθ 13, 97.
4 1 Κορ 6, 2.

Ἀφοῦ ἐγκωμιάσεν ἐκεῖνους ποῦ ἔκαμαν καλὰς πράξεις, παρουσιάζει τὴν μεγάλην ἀγάπην τοῦ ποῦ εἶχεν δι' αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πολλοὴν ἐποχὴν. Διότι λέγει «ἐλάτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν τοῦ ἐν αἰῶνι ἐτοιμασμένην διὰ σᾶς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου».

Πόσον ἀναβῶν νομίζεις ὅτι εἶναι ἀντάξιον αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸ νὰ εἶναι εὐλογημένοι καὶ μέλλουσι ἀπὸ τὸν Πατέρα. Καὶ ἀπὸ ποῦ ἔγιναν ἀξιοὶ τόσοσιν μεγάλῃς τιμῆς; Ποία εἶναι ἡ αἰτία, «Ἐπεὶ καὶ μοῦ ἐδῶκατε νὰ φάγω ἔδωκα καὶ νὰ ἐπιποιήσατε, καὶ τὰ ἐξῆς. Πόσον μεγάλῃς τιμῆς καὶ εὐτυχίας εἶναι ἀξία αὐτὰ ταῦτα λόγια. 13 Δὲν εἶπεν «ἀλάθετε», ἀλλὰ «κληρονομήσατε», ἐπεὶ δὴ εἶναι προσωπικὰ, πατρικὰ, ἰδικὰ σας καὶ σὰς ὡφελοντο ἀπὸ τὴν πολλοὴν ἐποχὴν. Διότι, λέγει, αὐτὰ ἔχουν ἐτοιμασθῇ καὶ τακτοποιηθῇ διὰ σᾶς πρὶν γεννηθῆτε ἐπειδὴ ἐγνωρίζα ὅτι θὰ εἴσθε κακοί. Ἀντὶ ποιῶν λαμβάνουν αὐτὰ, Ἀντὶ τῆς κατωκίας, ἀντὶ τῶν ἐνδομμάτων, ἀντὶ τοῦ ἔργου, ἀντὶ τοῦ κρυνοῦ νεροῦ, ἀντὶ τῆς ἐπισκέψεως, ἀντὶ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν φυλακὴν. Διότι παντοῦ ὑπάρχουν οἱ ἔχοντες ἀνάγκην ὑπάρχουν δὲ καὶ ἐκεῖνοι ποὺ δύνανται ἀναγκῇ. Διότι, καθὼς εἶπα ὅχι μόνον ὁ ἀσθενὴς καὶ ὁ φυλακισμένος ἐπὶ ζητεῖ αὐτό, ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν, ὁ δὲ ἄλλος νὰ ἐλευθερωθῇ. Αὐτὸς ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι ἡμερὸς, ζητεῖ ὅσα ἡμποροῦμεν μάλλον δὲ καὶ ἀλγώτερα ἀπὸ ὅσα ἡμποροῦμεν ἀφήσω ἡμᾶς νὰ ἐπιχειροῦμεν τα μετὰ ταῦτα.

«Εἰς ἐκεῖνους ὅμως, εἶπεν «Φύγετε ἀπὸ ἐμὲ, καταραμένοι» ὅχι θεθαίως ἀπὸ τὸν Πατέρα, ὅτι δὲν τοὺς κατηράσθη αὐτοὺς, ἀλλὰ τὰ ἰδικὰ τοὺς ἔργα. «Εἰς τὴν αἰωνίαν φωτιάν ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῇ» ὅχι διὰ σᾶς, ἀλλὰ διὰ τὸν δ' ἀσθενὴ καὶ τοὺς ἀγγέλους του». Διότι, ὅταν ὠμώρησε διὰ τὴν ὁ σκεῖται λέγων «ἐλάτε οἱ εὐλο

γήμενοι κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, προσέθεσεν ἡ ὁποία εἶναι ἐτοιμασμένη διὰ πάντων ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου». Ἐνθ' διὰ τὴν φωτὶς δὲν λέγει αὐτά, ἀλλὰ «ποῦ ἔχει ἔτομασθῇ διὰ τὸν διαβολὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους του».

Εγὼ μὲν, λοιπόν, ἐτοιμάσα τὴν βασιλείαν διὰ πάντων, ἐνθ' τὴν φωτὶς ὄχι διὰ πάντων, ἀλλὰ διὰ τὸν διαβολὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους του. **Δ** Επειδὴ, ὁμῶς, πῶς οἱ ἴδιοι ἐδάλατε μέσα εἰς αὐτὴν τὸν ἑαυτὸν σας σεῖς εἰσθε ὑπεύθυνο. Δὲν ἀρκεῖται δὲ μόνον εἰς αὐτά, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀκόλουθα λόγια ὥσάν νὰ ἀπολογηθῇ εἰς αὐτοὺς ἐκθέτε, τὰς αἰτίας. «Διότι ἐπεινοῦσα καὶ δὲν μοῦ ἐδώκατε νὰ φάγω». Δ.ὲν. ἔστω καὶ ἂν ἦτο ἔχθρος αὐτὸς ποῦ ἐζήτει, δὲν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ παθήματα του νὰ κινήσουν εἰς οἶκτον τὸν ἀνελή καὶ νὰ τὸν λυγίσουν, Παθήματα ὅπως ἡ πείνα, τὸ ὑπερβολικὸν ψυχρὸς ἢ θερμότης, ἡ γυναικεία, ἡ ἀσθένεια καὶ νὰ περ πλανῶνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπαιθρὸν. Αὐτὰ εἶναι, ἴσως νὰ ὀρθώσουν καὶ τὴν ἔχθραν. Ἀλλ' ὅμως σεῖς οὐτε εἰς τὸν φίλον ἐκώματε αὐτά, ὁ ὁποῖος καὶ φίλος ἦτο, ἀλλὰ καὶ εὐεργέτης καὶ Κύριος. Καὶ σκόλον ἔαν ἴδωμεν ποῦ πεινᾷ, πολλὰς φορές τὸν λυπούμεθα καὶ σφιγρὸν ἔζον ἀκόμη ἔαν ἴδωμεν, λυγίζομεν. **Β** Ὅταν, λοιπόν, ἀλλήλους τὸν Κύριον καὶ Θεὸν δὲν λυγίζεις, Ποῦ θὰ εἶναι αὐτὰ ἀξίως γχωρήσεως. Δ.ὲν. ἔαν ἦτο μόνον αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο ἀρκετὸν πρὸς ἀνταπόδοσιν, Δὲν ἐνώσω τὸ νὰ ἀκούσῃ τέτοιαν φωνὴν εἰς τὴν αἰκουμένην ἀπὸ τὸν καθημένον ἐπάνω εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον καὶ νὰ ἐπισύχῃ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ὁμῶς, τὸ νὰ κοίμῃ τὸσας καλὰς πράξεις δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ νὰ ἀμειψθῇ.

781 Τώρα δὲ ἐνθ' εἶναι παρούσα ὅλη ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἀποκαλύπτεται ἐκείνη ἡ ἀπόρρητη βόξα, σὲ

ἀνακηρύττει καὶ σὲ στεφανώνει, καὶ σὲ ἀναγνωρίζει, ὡς τροφέα καὶ ξενοδόχον καὶ δὲν ἐντρέπεται, διὰ νὰ λέγῃ αὐτά, διὰ νὰ καμῇ λαμπρότερον τὸν στεφανόν σου. Διὰ τοῦτο, λοιπόν, καὶ αὐτοὶ δικαίως τιμωροῦνται καὶ ἐκεῖνοι στεφανώνονται κατὰ χάριν. Δ.ὲν. καὶ ἂν ἔχουν πράξει ἀναριθμητὰ καλὰ ἔργα, ἢ γενναιοδορίας ὀφείλονται εἰς τὴν χάριν τοῦ τοῦ νὰ τοὺς δώσῃ, δηλαδή, τὸσόν μεγάλον οὐρανὸν καὶ βασιλείαν καὶ τὴν ἀντιτάσσον τὸσόν μικρὸν καὶ εὐτελὲς πράξειαν.

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἐτελεῶσεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του. «Γνωρίζετε, ὅτι ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρας ἔρχεται τὸ Πάσχα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ παραδοθῇ διὰ νὰ σταυρωθῇ». **Β** Πάλιν ὁ μιλεῖ ἐπικαιρῶς διὰ τὸ Πάθος τοῦ, ἀφοῦ ἔκαμε λόγον διὰ τὴν Βασιλείαν, διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν καὶ διὰ τὴν αἰωνίαν τιμωρίαν ὡσάν νὰ ἔλεγεν· τί φοβεῖσθε τὰς προκαιρούς συμφοράς ἀφοῦ σὲς περ μένουσιν τέτοια ἀγαθὰ.

Σὺ δὲ παρατήρησε πῶς εἰς ὅλους τοὺς προηγουμένους λόγους ὑπεπραγματεύθη μετὰ νέον τρόπον καὶ συνέκαλυσεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ εἰς αὐτοὺς μεγάλην λύπην. Δ.ὲν. εἶπεν ὅτι γνωρίζετε πῶς ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρας παραδοῖσθαι ὅλας τίς εἶπεν; «Γνωρίζετε, ὅτι ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρας γίνεται τὸ Πάθος καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται» καὶ κατόπιν προσέθεσεν «ὅτι νὰ σταυρωθῇ», **Γ** διὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι αὐτὸ ποῦ γίνεται εἶναι μυστήριον καὶ ἐκρηκτικὸν καὶ πανήγυρις, ἢ ὅποια γίνεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅτι θὰ ὑπέφερν τὰ πάντα προχωρίζων αὐτά.

Διὰ τοῦτο, λοιπόν, ἐπειδὴ αὐτὸ ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ παρηγορήσῃ αὐτοὺς, δὲν εἶπεν τιποτέ εἰς αὐτοὺς τώρα διὰ τὴν ἀνάστασιν· διότι, ἦτο περιττὸν νὰ ἐμάλισθον πάλιν

δι' αὐτὴν ἀφοῦ ἔχει εἰπῆ τόσα πολλά ἕως τῶρα. Ἐξ ὧν τοῦ δέ, καθὼς εἶπα, φανερώνει, ὅτι καὶ μετὰ τὰ πάθη τοῦ ἀποσταλάσσει ἡμᾶς ἀπὸ ἀναριθμήτους συμφορᾶς, ἀφοῦ ὁπέμνησεν εἰς αὐτοὺς μετὰ τὸ πάσχα τὰς παλὰ αὐτοῖς εὐεργεσίας εἰς τὴν Αἰγύπτου.

«Τότε συνεκεντρωθήσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ ὁ πρεσβύτερος τοῦ λαοῦ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἀρχιερέως ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Καϊάφας καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συλλάβωσι μετὰ δόλον τὸν Ἰησοῦν **II** καὶ νὰ τὸν φονεύσωσι. Ἐλέγαν δέ, νὰ μὴ τὸν συλλάβωσι κατὰ τὴν ἑορτήν, διὰ νὰ μὴ γ.μ.η θορυβῶς μετὰ τοῦ λαοῦ».

Εἶδες τὴν ἀνεκφραστον διαφορὰν τῶν Ἰουδαϊκῶν πραγμάτων. Ἐνῶ ἐπ' χειρὸν νὰ κάμουν παράνομα πράγματα, ἔρχονται πρὸς τὸν ἀρχιερέα ἐπιθυμῶντες νὰ λάβωσι τὴν ἐξουσιοδότησιν ἀπὸ αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἐμποδίζωνται. Πόσοι δὲ ἦσαν οἱ ἀρχιερεῖς, Διότι ὁ νόμος θέλει νὰ εἶναι ἕνας· ἀλλὰ τότε ἦσαν πολλοί. Ἀπὸ αὐτὸ γίνεται φανερόν, ὅτι εἶχεν ἀρχισαί. ἡ δ' ἄλυσις τῶν Ἰουδαϊκῶν πραγμάτων. Ὁ Μωυσῆς, θεοβάσις, καθὼς εἶπα, διετάξεν νὰ εἶναι ἕνας καὶ ἀφοῦ ἀποθάνει αὐτός, τότε νὰ γίνετα ἄλλος ἀρχιερεὺς **III** μετὰ τὴν ζωὴν δὲ αὐτοῦ ἐμετρούσε τὴν φυγὴν ἐκείνων ποὺ χωρὶς τὴν θέλησιν τῶν ἐκαμὶ φόνον.

Πῶς, λοιπόν, τότε ἦσαν πολλοὶ ἀρχιερεῖς, τὸ νὰ ἔχουν τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῷ ἔθνος ἕν ἑν ἀργότερον. Αὐτὸ δὲ ἐφανέρωσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς ὅταν ὡμιλοῦσε διὰ τὸν Σαχαριάν καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς ἀνῆκε εἰς τὴν τάξιν τοῦ Ἀβδὸ Αὐτοῦς, λοιπόν, ἐννοεῖ δὲδω, τοὺς ἀρχιερεῖς ποὺ προήρχοντο ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν ἀρχιερέων **7622** Γ' Δε

ἀπεφάσισαν, Νὰ συλλάβωσι αὐτὸν κρυφίως ἢ νὰ τὸν φονεύσωσι. Καὶ τὰ δύο Δ' ὅτι ἐφοβοῦντο τὸν λαόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπερίμεναν νὰ περάσῃ ἡ ἑορτή. Διότι, ἔλεγαν «ὅχι κατὰ τὴν ἑορτήν». Ὁ μὲν, λοιπόν, δαΐδαλος δὲν ἦ θελεν κατὰ τὸ Πάσχα, διὰ νὰ μὴ κάμῃ φανερόν τὸ πάθος ἐναντίον τοῦ ἔθνους διὰ νὰ μὴ γ.μ.η θορυβῶς. Παρετήρησε δὲ δε, αὐτοὶ δὲν φοβοῦνται τὰ σχετ. ζόμενα μετὰ τοῦ Θεοῦ, οὔτε νὰ μὴ γίνῃ εἰς αὐτοὺς μεγαλύτερος μολυσμὸς ἐνεκα τῆς ἑορτῆς ἀλλὰ παντοῦ ὑπολογίζουσιν καὶ φοβοῦνται τὰ ἀνθρώπων.

Ἐπεὶ ἰδὼν, ὁμῶς, ἐκαίοντο ἀπὸ τὴν ὀργὴν πάλιν ἡλλαξάν γνώμην. Διότι ἀφοῦ εἶπαν «ὅχι κατὰ τὴν ἑορτήν», ὅταν εὐρήκαν τὸν προδότην, δὲ ἐκράτησαν τὴν ἀποφασιν διὰ τὸν χρόνον ἀλλὰ τὸν ἐφονεύσαν κατὰ τὴν ἑορτήν. Διὰ τὴν δὲ τότε συνέλαβαν αὐτόν, **III** Καὶ ἐπεὶ δὲ ἐκαίοντο ἀπὸ τὴν ὀργὴν καθὼς εἶπα καὶ ἐπεὶ δὲ τότε ἐπεφάσισαν νὰ τὸν εὐρουν καὶ ἐπεὶ δὲ ὅλα τὰ ἐκρατῶνται ὡσάν νὰ ἦσαν ἀσυναισθητοί. «Αὐ καὶ ἐκεῖνος ἐχρησιμοποίησεν τὴν μεγάλην συγκοπήσιν τοῦ ἐναντι τῆς ποιητικῆς ἐκείνων δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἀνευθυνοί, ἀλλ' ὅσοι πολλὴ μεγάλης τιμωρίας ἐνεκα τῆς κακῆς τῶν ὁσέσεως

Ὅταν, λοιπόν, ἔπρεπεν νὰ τοὺς ἀπελευθερώσωσι ὅλους καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐνόχους, τότε αὐτοὶ ἐφόνευσαν τὸν ἀβδὸν, ὁ ὁποῖος τοὺς εἶχε κάμει ἀναρχοὺς τοὺς εὐεργεσίας καὶ δι' ὠρισμένον καιρὸν εἶχε περιφρονῆσαι τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἀλλ' ὁ τῆς φιλανθρωπίας! Αὐτοὺς ποὺ εἶναι τόσοι ἄθλιοι, ἀπαίσιτοι καὶ γεμᾶτοι ἀπὸ ἀναρχοῦς κακίας, πᾶσι τοὺς σώζει καὶ στέλλει τοὺς ἀποστόλους νὰ φονευθοῦν πρὸς χάριν τῶν καὶ ὁ δ' αὐτοῖς προσφέρει παρράκλησιν. «Ἐξέμειθα, λοιπόν, πρεσβεύεται τοῦ Χριστοῦ», λέγει ὁ Παῦλος.

Ἄφοῦ λοιπόν, ἔχομεν τέτοια παραδείγματα, δὲν λέγω νὰ ἀποθανώμεν χάριν τῶν ἐχθρῶν **Γ'** (διότι, ἔπρεπε καὶ αὐτὸ νὰ πράττωμεν), ἀλλ' ἔπειδ' ἡμεῖς εἴμεθα πρὸ θῶνται, αὐτὸ λέγω ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ μὴ ζηλεύωμεν τοὺς φίλους καὶ νὰ μὴ φθονοῦμεν τοὺς εὐεργέτας. Οὕτε λέγω, ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ εὐεργετήσωμεν ἐκείνους οἱ οἵοιοι μᾶς καταμεταχειρίζονται (ἐπιθυμῶ θεοσιῶς καὶ αὐτοῖς). Ἀλλ' ἔπειδ' ἡμεῖς εἴμεθα πρὸ ἀνασῆναι οὕτε καὶ νὰ ἐκδικηθῶμεθα.

Μήπως, λοιπόν, τὰ ἰδικὰ μᾶς εἶναι θεατρικὴ σκητὴ καὶ ἡθοιοποιία. Διὰ τοῦτο, ἀρὰ νὰ στέκεσθε ἀκριβῶς ἀντιθέτως εἰς τὰς ἐντολάς. Δὲν ἐγγράφησαν ἀσκήτως τὰ ἔλλα καὶ θὰ ἐπραξεν πλησίον τοῦ σταυροῦ τὰ ὅποια ἡμποροῦν νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς ὀπίσω. ἀλλὰ δεῖ νὰ μὴ θῇς τὴν ἀγαθότητα καὶ νὰ θαυμάσῃς τὴν φανθρωπιάν. **Δ** Διότι, καὶ κάτω τοὺς ἔρριψεν καὶ τὸ αὐτὶ τοῦ ὑπηρέτου ἐτοποθέτησεν πάλιν καὶ μετ' οὐρανόθεν ἐμίλησεν· ὅταν δὲ ἦτο ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν ἔκαμε μεγάλη θαύματα ἀλλόσθεν τὴν διεσθύνειν τῶν ἀκτινῶν συντρίβειν τοὺς θρόνους, ἀνίσταν τοὺς ἀποθανόντας, ἐκφοβεῖν τὴν γυναικά τοῦ δικαζόντος μὲ δυνεῖρα, δεικνύων μεγάλην ἡρεμίαν κατὰ τὴν θύειν, ἣ ὅποια ἠθονατὸ νὰ προκαλέσῃ εἰς αὐτοὺς ὅχι μικρότερα θαύματα, προφητεῶν ἀναριθμητὰ εἰς τὸ ὅσον τὴν καὶ λέγων εἰς αὐτὸν τὸν σταυρὸν ὅταν ἦτο **Β** «Πατέρα, συγχώρησε εἰς αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν». Ὅταν δὲ ἐτάφη, πῶς παρουσίασεν διὰ τὴν σωτηρίαν ἐκεῖνων, «Ὅταν ἀνέστη δὲν προσεκόλλασεν ἁμέσως τοὺς Ἰουδαίους. Δὲν ἔβω κεν συγχώρησιν ἁμαρτιῶν, Δὲν ἐτοποθέτησεν ἐμπρὸς ἀναριθμητὰ ἀγαθὰ, Τί εἶναι, πρὸ παραδόξου ἀπὸ αὐτοῦ.

Ἐκεῖνο οἱ ὅποιοι τὸν ἐσταύρωσαν καὶ τὸν ἐφόνευσαν, μετὰ ἀπὸ τὴν σταύρωσιν ἔχουν γένει τέκνα τοῦ Θεοῦ. Τί εἶναι, ὁμοῖον μὲ αὐτὴν τὴν φροντίδα, **Ζ** Ἄφοῦ ἤκούσαμεν αὐτὰς δεῖ ἐντρεπώμεθα, διότι ἀπεμακρυνθήμεν τῶσιν πολλὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον προτραπόμεθα νὰ μνησθῶμεν. Ἄς ἴδωμεν ἐάν ἡ διαφορά εἶναι τόση, ὥστε νὰ κατὰ κάσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μᾶς, πολεμοῦντες ἐναντίον ἐκεῖνων, χάριν τῶν ὁποίων ὁ Χριστὸς ἐβυσσίσαι τὴν ζωὴν τοῦ καὶ μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ συμφιλῶμεν μετὰ ἐξ ἡμῶν καὶ αὐτὸ εἶναι κατὰ δαπάνη καὶ ἐξοδα χρημάτων, πράγμα τὸ ὅπου προβάλλετε ὡς δικαιοσύνην κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην.

Εὐνόησε πόση εὐθύνη ἔχεις καὶ, ὅχι, μόνοι δὲν θὰ ἀρνηθῇς τὴν συγχώρησιν ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι σὲ ἀδικήσαν. Ἄλλα θὰ τρέξῃς πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι σὲ ἐλύτησαν ὅτι καὶ σὺ γὰρ ἀφορμὴ συγχώρησεως. **Η** καὶ νὰ εὐρὴς παρηγορίαν δεῖ τὰς κακὰς σου. Οἱ Ἕλληνες, δὲν καὶ δὲν ἐπεριμενουν τίποτε σπουδαίου, πολλὰς φορὰς ἐφίλασθησαν ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ σὺ που, πρόκειται νὰ υπάγῃς πρὸς το αὐτὰς ἐλπίδας ἀρνεῖσαι καὶ ἀδωφορεῖς. Καὶ αὐτὸ που κάμνει ὁ χρόνος δὲν ἀντέχεις νὰ τὸ κάμῃς πρὶν ἀπὸ τὸν χρόνον ἐκεῖνοι ἐνεκα τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ μαλλον χωρὶς ἀμοιβῆς. Ἡ θέλεις νὰ σθεσθῇ τὸ πάθος σου μὲ ἀμοιβήν. Οὕτε καὶ ἀν γὰρ αὐτὸ μὲ τοῦ χρόνον θὰ εἶναι διὰ σὲ κατὰ περισσότερον· ἀλλὰ καὶ μεγάλη θὰ εἶναι ἡ τιμωρὰ διότι, αὐτὸ παρ' ἑκάμην ὁ χρόνος δὲν σὲ ἐπίεικεν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ νὰ πράξῃς. Ἐάν δὲ λέγῃς, ὅτι εὐσκέσας εἰς ἀκαθάρσιον βυθὸς μόμηνος τὴν ὕβριν, σκέψου μήπως ἐκεῖνος που σὲ ἐλύτησεν σοῦ ἔκαμην κάποτε κανένα καλὸν καὶ, ὅτι κακὰ ἔκαμεις εἰς τοὺς ἄλλους. **Θ** Σὲ ἐκακολόγησαν καὶ σὲ κατεντρόπισαν, Σκέψου ὅτι καὶ οὗ ἄλλους ἐκακολόγησες.

Πῶς, λοιπόν, θά ἐπιτυχῆς τὴν συγχωρησὶν τῇν ὁποίαν εἰς τοὺς ἄλλους δὲν δίδεις. Ἰσως νὰ μὴ ἐκακολόγησες κανένα ἀλλὰ ἤκουσας ἄλλους καὶ κομπολογοῦν καὶ τὸ ἐδέχθης. Οὐτὲ αὐτὸ εἶναι χωρὶς εἰθιῶν. Θέλεις νὰ μάθῃς πόσον μεγάλο ἀγαθὸν εἶναι νὰ μὴ μνησικαχῆς καὶ πῶς αὐτὸ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν πάρα πολὺ. Τιμωρεῖ ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἐπιχαίρουσι διὰ τοὺς τιμωρουμένους δὲ καίως ἀπὸ Αὐτόν· ἀν καὶ τιμωροῦνται δικαίως· σὺ δὲν πρέπει νὰ ἐπιχαίρῃς. Διότι καὶ ὁ προφήτης, ἀφοῦ τοὺς κατηγορήσεν πολὺ προσέθεσεν καὶ αὐτὸ· «δὲ, ὑπέφεραν καθόλου διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰωσήφ»· καὶ πάλιν· «δὲ ἐθγήκεν ἡ κατοικουμένη ἐς Σενναάρ διὰ τὴν λυπηθῆν τὸ σπῆναι τοῦ εἶναι γὰρ τὸν κόν πρὸς αὐτήν». **10** Ἄν καὶ ὁ Ἰωσήφ· δηλαδὴ αἱ φίλαι τοῦ προῆλθον ἀπὸ αὐτῶν· καὶ οἱ γείτονας αὐτῶν ἐπιθυμοῦντο συμφώνως πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν ταῦτα· ἐπιθυμεῖ νὰ συμμειντέωμεν καὶ εἰς τὸν πόνον αὐτῶν. Διότι ἔσαν ἡμεῖς ποῦ εἴμεθα· πονηροὶ ἴδωμεν· ἔνα ἀπὸ τοὺς συλητοὺς νὰ γέλῃσιν ὅταν τιμωροῦμεν ἕνα ὑπηρέτην ὑργιζόμεθα περισσότερο καὶ εἰς ἐκεῖνον μεταφέρονται τὴν ὀργήν, πολὺ περισσότερον ὁ Θεὸς θά τιμωρήσῃ ἐκεῖνους τοὺς ἐπιχαίροντας διὰ τοὺς τιμωρουμένους. Ἐάν δὲ δὲν πρέπει τὰ προσβάλλωμεν ἀλλὰ νὰ συμπάσχωμεν μετὰ τοὺς τιμωρουμένους ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πολὺ περισσότερο πρέπει, μὲ ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι διαπραΐαν σφάλματα εἰς θάρος μας. **11** Διότι αὐτὸ εἶναι γινώσκων τῆς ἀγάπης καὶ αὐτὴν τοποθετεῖ· πρῶτην ἀπὸ ὅλα ὁ Θεὸς καθὼς ἀκριβῶς μὲ τὸ πορφυροῦν θαλασσινὸν ἐνδυμας ἐκεῖνα εἶναι τὰ πολυτέμματα ἀπὸ τοῦ ἡνίου καὶ τὰ χρώματα τὰ ὅποια οὐ θέτουσι ἀπὸ τοῦ καὶ ἐδῶ, αὐτὰ εἶναι ἀπὸ τοῦ ἡνίου ἀρεταῖα ὅσα

συγκρατοῦν τὴν ἀγάπην. **204** Πιοτε δὲ δὲν διατηρεῖ τὴσαν καλῶς τὴν ἀγάπην ὅσον εἰς νὰ μὴ ἐνθυμούμεθα ἐκείνους, οἱ ὅποιοι διαπραΐαν σφάλματα εἰς θάρος μας.

Μήπως δὲ, ἐφροῖται σὺ ὁ Θεὸς καὶ διὰ τὰ δύο μέρη, μήπως δὲν ἔστειλεν ἐκεῖνον ποῦ εἶχεν ἀδικήσει νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐκεῖνον ποῦ εἶχεν ἀδικηθῇ. Δὲν τοῖς στέλλει ἀπὸ τοῦ θύου αὐτήν· πρὸς ἐκεῖνον καὶ μετὰ αὐτοῦ τὴν ἀμφοτέρωθεν δὲν τὸν προσκαλεῖ εἰς τὸ τραπέζιον. Ἀλλὰ μὴ περιμένῃς διὰ αὐτὸ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνος ὁ ἀδικήσας· ὅταν τότε ἔχασες τὰ πάντα διὰ τοῦτο, ἐσθαιῶς σὺ καθορίζεις ἀνέκφραστον ἀμοιβήν, ὅσα νὰ φθάσῃς ἐκεῖνον. Ὡστε ἐάν συμφωλῶθῃς ἀφοῦ σε παρακαλοῦσιν ἡ φίλαι δὲν ἐγίνετο ἀπὸ τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ. ὁλλὰ ἀπὸ τὴν προθυμίαν ἐκεῖνου διὰ τοῦτο φεύγεις χωρὶς νὰ στεφανωθῇς ἐνὸς τὰ θρασυεῖα τα παρῇ ἐκεῖνος.

25 Τί λέγεις. Ἐχέεις ἐχθρόν καὶ δὲν ἐντρέπεται. Δὲν μᾶς ἀρκεῖ, λοιπόν, ὁ διάβολος καὶ προσελκόμενος καὶ συνανθρώπους μας. Εἴθε μήτε ἐκεῖνος νὰ ἤθελε νὰ μάς πόλεμῃ εἴθε μήτε ἐκεῖνος νὰ ἦτο ὁ ἀβόλος. Δὲν γνωρίζεις πόσον μεγάλη εἶναι ἡ εὐχαριστήριος μετὰ τῆς σκεπτικῆς φιλικῆς. Τί λοιπόν ἐάν αὐτὴ δὲν φαίνεται πολὺ καὶ εἰς τὴν ἐχθρότητα. Διότι, εἰ εἶναι καλλίτερον νὰ ἀγαπᾷς περὶ νὰ μισῇς τὸν ἀδικούντα θά ἡμιόρτης νὰ μάθῃς καλῶς μετὰ αὐτοῦ, διόλου τῆς ἐχθρότητας.

Διὰ τοῦτο λοιπόν μεμυρηθα ἐκείνους ποῦ εἶναι κυριεύοντες ἀπὸ τὴν μανίαν κατατρώγοντες ὁ ἕνας τοὺς ἄλλους καὶ πολεμούντες τὸ ἕν ὃν τὸ σῶμα μας. Ἀκουσε πόσος λόγος γίνεται εἰς τὴν Παλαιάν Ἀσθήκη. δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα· «Οἱ δρόμοι τῶν μελισσῶν καὶ ὁδὸν τοῦ βασι-

νατον¹¹. «Γ' «ὁ ἄνθρωπος συντηρεῖ» ὀργὴν ἐναντίον ἀνθρώπου καὶ ζητεῖ θεραπεῖαν ἀπὸ τῶν Θεῶν.»¹² Ἀλλ' ὁμῶς ἐπέτρεψεν τὸ ἐφθαλμὸν ἀντὶ ἐφθαλμοῦ καὶ ὁδόντα ἀντὶ ὁδόντος¹³. πῶς, λοιπόν, κατηγορεῖ; Δ' ὅτ' κα' ἐκεῖνα ἐπέτρεψεν, ὅχι διὰ νὰ τὰ πράττωμεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ τὰ πράξωμεν ἕνεκα τοῦ φόβου νὰ μὴ τὰ πάθωμεν. Εἰς ἄλλοις δὲ ἐκεῖνα μὲν εἶναι ἀποτελέσματα προσωρινῆς ὀργῆς, ἐνῶς ἡ μνησικακία εἶναι γνωρίσμα τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία σκέπτεται συνεχῶς τὴν πονηρίαν. Σοῦ ἔκαμεν κακὸν κάποιος. Ἀλλὰ τ' ποτε δὲν εἶναι, τόσοι κακόν, ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ θὰ κάμῃς εἰς τὸν ἑαυτὸν σου ὅταν μνησικακῇς. Ἐξ ἁλλοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πῶθῃ κάποιος κακόν ὁ καλὸς ἄνθρωπος. **Δ** Ὅς εἶναι, λοιπόν, ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχει παιδιὰ καὶ γυναῖκα καὶ ὅς φιλοσοφῇ ὅς ἔχη δὲ καὶ πολλὰς ἀφορμὰς βλάθης καὶ πολλὰς χρήματα καὶ δύναμιν ἐξουσίας καὶ πολλοὺς φίλους καὶ τιμὰς ὅς ἀπολαύσῃ πλὴν ὅμως, ὅς φιλοσοφῇ. Αὐτὸ, θεσπάζει, πρέπει νὰ ἔχη παντοῦ ἐπ' ὅψιν του. Ὅς προσομιλῶμεν εἰς αὐτὸν τὰς πληγὰς μὲ τὰ λόγια. Αφού, λοιπόν, πλησιάζει αὐτὸν κάποιος μοχθηρὸς ἄνθρωπος ὅς τὸν περιβάλλῃ μὲ τὴν ζημίαν. Πι, λοιπόν, εἶναι αὐτὸ δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουν τίποτε; Ὅς φανεύσῃ κάποιος τὰ παιδιὰ του τί εἶναι, λοιπόν, αὐτὸ δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος φιλοσοφεῖ δια τῆς ἀναστασιν; Ὅς σφάζουν τὴν γυναῖκα του τί σημασίαν ἔχει αὐτὸ δι' ἐκεῖνον ποὺ ἐδιδάχθη νὰ μὴ πενθῇ αὐτοὺς ποὺ ἐκοιμήθησαν; Ὅς ριφθῇ μέσα εἰς τὴν ἀβύσσον τὴν σημασίαν ἔχει αὐτὸ δι' ἐκεῖνον ὁ ὅποιος πιστεύει, ὅτ' τὰ

11. Ιωαν. 12. 28.
12. Σοφ. 28. 1.
13. 12. 21. 22.

πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς ὁμοιάζουν πρὸς τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦχορτου, Ἐάν θέλῃς, ὅς τιμωρηθῇ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅς ριφθῇ μέσα εἰς τὴν φυλάκην τὴν σημασίαν ἔχει αὐτὸ δι' ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος θεωρεῖ ὅτι τὸν καὶ ὁ ἐξωτερόν μας ἄνθρωπος φθαίρεται, ὁ ἐσωτερικὸς ὅμως ἀνακαίνιζεται¹⁴ καὶ ὅτι ἡ θλίψις παράγει ὑπομονήν¹⁵.

Εγὼ μὲν, λοιπόν, ὅπως ἔβην, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν θὰ πῶθῃ καμμίαν θλάθην ὁ δὲ λόγος προχωρῶν ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ὠφελεῖται μὲ τὸ νὰ ἀνακαίνιζέται καὶ νὰ γινέται ἀξιόλογος.

733 Λοπὸν ὅς μὴ προκαλοῦμεν λύπην εἰς τοὺς ἄλλους ἀδικοῦντες ἔτσι τὸν ἑαυτὸν μας καὶ κάμινοντες τὴν ψυχὴν μας ἀδύνατον. Διότι, ὁ πόνος δὲν προέρχεται τόσο ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν συνανθρώπων μας, ὅσον ἀπὸ τὴν ἀβελήτητα τὴν ἰδικήν μας. Διὰ τοῦτο, ἔστω καὶ ἂν κάποιος μᾶς ὀφείλῃ, θαυμάζομεν καὶ περιορίζομεν πολὺ τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ ἂν κάποιος μᾶς κλέψῃ κάτι θαῖνομεν τὸ ἴδιον, καθὼς ἐκεῖνα τὰ μικρὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα οἱ πλεονέξοντες ἀπὸ τοὺς συνομηλικούς τῶν τὰ ἐρεθίζουν διὰ τὸ τίποτε (τὸ ἀναγκαῖον), ἄλλα μὲ ἀσημάτους δικαίους τὰς λύπας. Ἐάν ὅμως ἴδουν ὅτι ἐκεῖνα ἐνοχλοῦνται ἐπιμένουν νὰ τὰ δογκάζουν ἕαν ὅμως τὰ ἴδουν νὰ γελοῦν ἀπομακρύνονται.

Ἀλλ' ἡμεῖς εἰμεθα πρὸ ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ αὐτῶν, διότι δι' ἐκεῖνα ποὺ ἔπρεπε νὰ γελᾶμε, δι' ἐκεῖνα λυπούμεθα. **734** Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ἀφού ἀφίσωμεν αὐτὴν τὴν παιδικὴν σκέψιν ὅς καταλάβωμεν τοὺς ῥιρανούς. Διότι ὁ Χριστὸς θέλει ἡμεῖς νὰ εἰμεθα ἄνδρες καὶ μάλα σὰ τέ-

14. 2 Κορ. 4. 16.
15. Ρωμ. 5. 5.

λεγει. Διότι αὐτό προέτρεπεν καὶ ὁ Παῦλος ὅταν ἔλεγεν: «ἀδελφοί, μὴ γίνεσθε πᾶσι διὰ κατὰ τὸν νοῦν, ἀλλὰ νὰ εἰσθε νηπια κατὰ τὴν κακίαν».⁶

Ἦς εἰμεθα, λοιπόν, νηπια κατὰ τὴν κακίαν καὶ ἀφοῦ ἀποφυγώμεν τὴν πονηρίαν ἕως πᾶσαιμεν δυνατὰ τὴν ἀρετὴν διὰ τὴν ἣν ἐπὶ τυχώμεν καὶ τὰ αἰῶνα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ Π' (80)

Ματθ. κατ' 6 16)

Ἦς εἰμεθα, λοιπόν, νηπια κατὰ τὴν κακίαν καὶ ἀφοῦ ἀποφυγώμεν τὴν πονηρίαν ἕως πᾶσαιμεν δυνατὰ τὴν ἀρετὴν διὰ τὴν ἣν ἐπὶ τυχώμεν καὶ τὰ αἰῶνα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἡ γυναῖκα αὐτὴ φαίνεται μὲν ὅτι εἶναι ἡ ἴδια εἰς ὁλοὺς τοὺς εὐαγγελιστὰς ὅμως δὲν εἶναι ἡ ἴδια ἀλλὰ εἰς μὲν τοὺς τρεῖς εἶναι ἡ ἴδια νομίζω, ἐνθὺς εἰς τὸν Ἰωάννην δὲν εἶναι, ἀλλὰ κάποια ἄλλη ἀξιοθαύμαστη, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου. **Β** Ὁ εὐαγγελιστὴς δὲν ἀναφέρει χωρὶς λόγον τὴν λέπρα τοῦ Σίμωνος, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ ἀπὸ τοῦ ἀφοῦ ἔλαθεν τὸ θαρρὸς ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυναῖκα. Ἐπειδὴ ἡ λέπρα ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶναι πολὺ ἀκαθάρτη καὶ χαίμερὴ συμφορά ἀφοῦ εἶδε τὸν Ἰησοῦν ποῦ ἐθεράπευσεν τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν ἐκοσμοῦσεν ἐν τελείᾳ ἀπὸ τὴν λέπραν (διότι δὲν θὰ ἐπροτίμα νὰ μείνῃ αὐτὴ εἰς τὸν λεπρόν) καὶ ἐκάθισεν αὐτὸς πηλοῖον τοῦ, εἶχεν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι εὐκόλως θὰ καθαρῶσιν καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς εὐχῆς τῆς. Δὲν ἀναφέρει δὲ χωρὶς λόγον καὶ τὴν πόλιν, τὴν Βηθανίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι, ἔρχεται πρὸς τὸ πάθος μετὰ τὴν θέλησίν του. Διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πρὶν ἀπὸ αὐτοῦ διέφυγεν αὐτοῦς, ὅταν ἡ ζηλοτυπία των ἀναψὲ πορὰ πολὺ. **Γ** τότε ἔρχεται πηλοῖον τῶν περὶ τοῦ θεοῦ πέντε σιῶνα τοῦ οὐτυρότεως, ὅταν προηγουμένως ἀπεχώρει, αὐτὸ ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς τακτικῆς τοῦ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων.

Ἀφοῦ λοιπόν, εἶδεν αὐτὸν ἡ γυναῖκα καὶ ἔλαθεν θαρρὸς ἀπὸ αὐτοῦ ἐπληρώσεν. Διότι, ἐκείνη ἡ ἀμωροσύνη

σας, ἂν καὶ δὲν συνησθάνετο κόντ' παρόμοιο νὰ διαζυγίῃ αὐτόν της, ἐπλησίασεν τρέμουσα καὶ φοβούμενη ἕνεκα τῆς φυσικῆς θεωρουμένης ἀκαθαρσίας, πολὺ περισσότερον λογικόν ἦτο αὐτῇ ἢ διὰ τὴν καὶ νὰ ὑποχωρήῃ ἕνεκα τῆς πονηρίας συνεδήρσεως.

766 Διὰ τοῦτο πλησίαζει μετὰ ἀπὸ πολλὰς γυναίκα, ὅπως τὴν Σαμαρετιδᾶς τὴν Χαναναίαν, τὴν αἰμορροούσαν καὶ ἄλλας πολλὰς, ἐπειδὴ συνασθάνεται τὴν μεγάλην ἀκαθαρσίαν καὶ ἀκολοῦσάν αὐτὴν δὲ γίνεται ὄχι, δημώδως, ἀλλ' εἰς τὸ σπιτί. Ἐνφ' οὗτοι δὲ οἱ αἱμαῖαι προσῆλθον διὰ θεραπείαν τοῦ σώματος, μόνον αὐτὴ ἐπλησίασεν διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὴν διόρθωσιν τῆς ψυχῆς. Διότι, δὲν ἦτο καθόλου ἀνάκτηρη κατὰ τὸ σῶμα ὥστε καὶ διὰ τοῦτο παρὰ πολλὴν θὰ ἠμπορούσε κάποιος νὰ θαυμάσῃ. Καὶ δεῖ προσέρχετα ὥσάν σέ φαινομενικὸν ἀνθρώπον, διότι, δὲν ἐσφύγγισεν μὲ τὰ μανθὰ, ἀλλὰ προσέρχεται σὲ μεγαλύτερον ἀπὸ ἀνθρώπου. **767** Διὰ τοῦτο ἐκεῖνο τὸ μέλος ποὺ εἶναι τὸ πλέον πολυτιμὸν ἀπὸ ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ, δηλαδή τὴν κεφαλὴν της, αὐτὸ ἔφερεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ.

«Ὅταν εἶδαν αὐτὸ οἱ μαθηταὶ ἀγανάκτησαν καὶ εἶπαν· διὰτι νὰ γινῇ αὐτὴ ἡ σκατάλη, θὰ ἠμπορούσε νὰ πωληθῇ τὸ μύρον διὰ μέγαλο πρᾶσιν καὶ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς πτωχοὺς. Ὁ Ἰησοῦς τὸ ἀντελήφθη καὶ τοὺς εἶπεν· διὰτι ἐνοχλεῖτε τὴν γυναῖκα, ἔκαμε μ' αὐτὴν καλὴν πρᾶξιν δι' ἐμὲ διότι τοὺς πτωχοὺς τοὺς ἔχετε πάντοτε μαζί σας, ἐμὲ ὅμως δὲν θὰ μὲ ἔχετε πάντοτε. Διότι, ὅταν αὐτὴ ἔβαλε τὸ μύρον αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὰ σῶμα μου τὸ ἔκαμε διὰ τὸν ἐνταφιασμόν μου. Ἀλήθεια σὰς λέγω, ὅπου καὶ ἀνικηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, θὰ διαλαληθῇ καὶ ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμεν αὐτὴ, εἰς μνήμην της».

Ἀπὸ τοῦ προηλθὲν αὐτὴ ἡ σκέψις των. **768** Ἦκουσαν

τὸν Διδάσκαλον τοῦ ἔλεγεν «εὐσπλαγχνίαν θέλω καὶ δόχθυσαν»· καὶ ὁ ὅποιος κατηγοροῦσε τοὺς Ἰουδαίους ὅτι, ἄφησαν τὰς μεγαλυτέρας ἀρετάς, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἐπίσης ἤκουσαν αὐτὸν εἰς τὸ ὅρος νὰ ὀμνῇ διὰ τὴν ἐλεημοσύνην. Εἰς ἀφορμῆς αὐτῶν ἐσκέπτοντο καὶ ἐφαντάζοντο, ὅτι, ἐάν δὲν δέχεται θυσίαν ὁλοκαυτωμάτων ὅτε τὴν παλαιὰν λατρείαν, πολὺ περ σσότερον δὲν δέχεται τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλαίου. Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ἔτσι ἐνόμιζαν αὐτὸς δὲ βλέπων τὴν διάθεσιν αὐτῆς τὴν ἀφήνει. Πράγματι δὲ ἦτο μεγάλη ἡ εὐλασθεῖα της καὶ ἀνέκφυραστή ἡ προθυμία. Διὰ τοῦτο, δευκνῶν μεγάλην συγκατάθεσιν ἐπέτρεψεν νὰ χυθῇ τὸ λάδι καὶ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ **769** Διότι, ἐάν δὲν ἀπέφυγεν νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, νὰ συλληφθῇ εἰς τὴν κοιλίαν καὶ νὰ τραφῇ μὲ γάλα, δατι ἀπαρεῖς ἔαν δὲν ἀποφεύγει αὐτὸ διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ Πατὴρ του ἀνεχόταν τὴν ὁσμὴν καὶ τὸν καπνὸν τοῦ καίοντος κρέατος, ἔτσι καὶ αὐτὸς ἀνεχεται τὴν πόρνην· καθὼς πρὸ πολλοῦ εἶπας ἐκποδούμενος τὴν εὐκρινῆ της διάθεσιν. Πράγματι καὶ ὁ Ἰακώβ ἔχρισεν στήλην χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὰς θυσίας προσέφερεν λάδι,¹ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐχρίοντο μὲ μύρον²

Οἱ μαθηταί, ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζαν τὴν διαθεσὴν της τὴν κατηγοροῦσαν ἀναρμόδιως καὶ μὲ ὅσα τὴν κατηγοροῦσαν ἀποδευκνύουν τὴν εὐγένειαν της γυναίκας. Διότι, ὅταν εἶπαν ὅτι, ἠμποροῦσαν αὐτὴ νὰ πωληθῇ ἀντὶ τῶν αἰσίων θηναρίων, ἐφανέρωσαν πόσα χρήματα ἐξόδευσεν αὐτὴ **770** Διὰ τὸ μύρον καὶ πόσην μεγαλοφυλίαν ἐπέδειξεν. Διὰ ταῦτα καὶ ἐπέτληξεν αὐτοὺς λέγων, «διὰτι ἐνοχλεῖτε τὴν γυναῖκα,». Καὶ προσθέτει μιαν σκέ-

¹ 2α Κορ. 6, 6.

² 1ον Πέτ. 18.

³ Λευκ. 2, 4, 8-10.

ψιν ἐπιθυμῶν νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς αὐτοὺς πάλιν τὸ πάθος διότι λέγει «τὸ ἔκαμε δ' αὖ τὸν ἐνταφιασμένον μου». Προσθέτει δὲ καὶ ἄλλην σκέψιν: «διότι τοὺς πτωχοὺς ἔχετε πάντοτε μαζί σας, ἐμὲ δὲ δὲν ἔχετε πάντοτε» **743** Καὶ «ὅπου καὶ ἂν κηρυχθῇ αὐτὸ τὸ εὐγγέλιον, θὰ διαλαλήσῃ καὶ ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμεν αὐτῇ».

Εἶδες πῶς προδιακηρύσσει πάλιν τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν εἰς τὰ ἔθνη καὶ πῶς μὲ αὐτὸ παρηγορεῖ αὐτοὺς διὰ τὸν θάνατόν του. Πράγματι δὲ μετὰ ἀπὸ τῆς σταυρώσεως θὰ ἀκτινοβολήσῃ τόσο μεγάλη δύναμις, ὥστε τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου νὰ σκορπισθῇ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Ποῖος λοιπὸν, εἶναι τόσο ἀθλῖος, ὥστε νὰ ἀμφισβητήσῃ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν; Διότι, ἰδοὺ, αὐτὸ ποὺ εἶπεν ἔχε γίνεσθαι. ὅπου δὲ καὶ ἂν ὑπάγῃς εἰς τὴν οἰκουμένην θὰ τοῦτο καὶ αὐτὴν νὰ κηρύσσεται δημοσίως, ἂν καὶ δὲν ἦτο κάποιος ἐπίσημος πρόσωπον καὶ δὲν εἶχεν πολλοὺς μαρτυρᾶς. Ἐξ ἄλλου τὸ γεγονός ἐκεῖνο δὲν ἔλαθεν χώραν εἰς τὸ θέατρον, ἀλλ' εἰς τὸ σπῆτι, καὶ μάλιστα κάποιου λεπροῦ, ὅπου ἦσαν παρόντες μόνον οἱ μαθηταί.

Ποῖος, λοιπὸν ἐγνωστοποίησεν αὐτὸ καὶ ἔκαμεν ὥστε νὰ δ' οδοῦν; Ἡ δύναμις ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος λέγει αὐτά.

75 Τὰ κατορθώματα ἀναριθμήτων βασιλέων καὶ στρατηγῶν τῶν ὁποίων παραμένουν αἱ ἀναμνήσεις, ἔχουν παραδοθῇ εἰς τὴν σιωπὴν ἂν καὶ ἴδωσιν πόλεος περικύκλωσαι μὲ πείχη, ἐνίκησαν εἰς τοὺς πολέμους ἐστησαν μνημεῖα νίκης καὶ ὑπεβούλωσαν πολλοὺς λαοὺς, δὲν εἶναι γνωστοί οὔτε ἀπὸ τῆς φήμης, οὔτε ἀπὸ τῆς δυναμὸς, ἔστω καὶ ἂν αὐτοὶ ἔστησαν ἄνθρωποι καὶ ἐνομοθέτησαν. Ὅτι, ὅμως, μὴ πόρνη γυναῖκα ἐβδίσας, λάβει εἰς τὸ σπῆτι κάποιου λεπροῦ, ἐνῷ ἦσαν παρόντες δύο καὶ ἄνδρες αὐτὸ ὅλον ἐξέμυσεν εἰς τὴν οἰκουμένην.

ἂν καὶ ἑτέρωθεν τόσος πολὺς χρόνος ἢ ἐνθυμῆται τοῦ γεγονότος ἐκεῖνου δὲν ἐσθίον. Ἀντιθέτως καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ ἰδοὶ καὶ οἱ Σκύθαι καὶ οἱ Θράκες καὶ οἱ Σαυρομάται, καὶ ἡ φυλὴ τῶν Μαυριαν καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους, διακηρύσσουσιν αὐτὸ ποὺ ἐγὼ νῦν κρυφά εἰς τὴν οὐδαίαν ἀπὸ μισοῦ πρῶην πόρνην Μεγαλὴν ἢ φιλοφρονιστὰ τοῦ Κυρίου. Ἀνέχεται τὴν πόρνην, ἡ ὅποια φυλεῖ τοὺς πόδας, τοὺς δρέχει μὲ λάδι καὶ σφουγγίζει, καλῶς μὲ τὰ μάλλια αὐτὴν τὴν ἀφήνει νὰ τὸν πλησιάσῃ καὶ ἐπυπλήττει, ἐκεῖνους ποὺ τὴν κατηγόρουσι. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ εὗρεθῇ εἰς τὸν μέγαν ἀρχιερεῖα ἢ γυναῖκα, ἡ ὅποια ἐβδίσεν τὴν πόρνην.

Σὺ ὅμως, παρατήρησε καὶ ἐκεῖνο, ὅτι, δηλαδὴ ἦσαν τόσοι γενναῖοι καὶ πρόθυμοι δι' ἐλεημοσύνην. Καὶ διὰ τὴν δὲν εἶπεν ἀπλῶς ὅτι «ἔκαμεν καλὴν πράξιν», ἀλλὰ προηγουμένως εἶπεν **76** «ὅτι ἐνοχλεῖτε τῇ γυναικί». Διὰ τὴν μάθαι νὰ μὴ ζητοῦν ἐπ' ὀνόματι καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἀπὸ τοῦ ἀδυνάτου ὅσα εἶναι ἀνώτερα. Διὰ τοῦτο δὲν ἐξετάζε ἀπλῶς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ μαζί μὲ τὸ πρόσωπον τῆς γυναικὸς. Ἐὰν θεθαίως ἐνομοθέτει, δὲν θὰ προσέθετεν τὴν γυναῖκα διὰ νὰ μάθῃ, ὅμως, ὅτι εἶπεν αὐτὰ δι' αὐτὴν καὶ νὰ μὴ θάλαμιον τὴν ἑλπίσασσιν πιστὴν τῆς, ἀλλὰ νὰ τὴν αὐξήσῃ περισσότερο. Διὰ τοῦτο λέγει, αὐτὸ διδάσκων ἡμᾶς νὰ δεχώμεθα καὶ νὰ ἀγαπάμε, διὲ καλὸν γίνεται ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι ἀπολύτως τελειὸν. Ἐκτός τούτου πρέπει νὰ τὸν φέρομεν εἰς τὰ ἀνώτερα **77** καὶ νὰ μὴ ζητῶμεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν βλῆναι τὴν τελειότητα. Ὅτι, θεθαίως καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς αὐτὸ μᾶλλον ἠθέληεν, εἶναι, φανερόν καὶ ἀπὸ τῶν γεγονότων πῶς διέταξεν αὐτοὺς νὰ βαστάζουσι θήκη χρημάτων ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε νὰ κλινῇ τὴν κεφαλὴν. Ἀλλὰ τότε δὲν ἀπαιτοῦνται αὐτὸ ὁ καρὸς διὰ νὰ διορθώσῃ αὐτὸ ποὺ εἶχε.

γίνει, παραμόνον να παραδεχθῶν αὐτό. Καθὼς ἀκριβῶς ἔαν κάποιος ἐρωτοῦσεν αὐτὸν χωρὶς νὰ εἶχε πρᾶξει αὐτό ἡ γυναῖκα δὲν θὰ ἐξέφραζεν αὐτὴν τὴν γνώμην. Ἐφ' ὅσον ὁμως ἐπράξεν αὐτό, εἰς ἕνα μόνον ἀποβλέπει, τὸ ἔαν εἰς τὸ νὰ μὴ εὐρεθῇ ἐκεῖνη εἰς ἀμνησίαν λόγῳ τῆς ἐπιπλήξεως τῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν περιποίησιν τοῦ Κυρίου νὰ γίνῃ ἡ ὁ χαρούμενη καὶ νὰ φύγῃ καλλιτέρη ἀπὸ θ.τ. ἦτο. Διότι, πράγματι, μετὰ ἀπὸ τὸ χάρισμα τοῦ λαοῦ, ἡ ἐπίπληξις αὐτῶν ἦτο πλεον δακατάλληλη. Καὶ σὺ, λοιπόν, ἔαν ἴδῃς κάποιον, ὁ ὅποιος ἔχε κατασκευάσει καὶ προσφέρει ἱερὰ σκευὴ ἢ κάποιον ἄλλον, ὁ ὅποιος φιλοτεχνεῖ τὸν στολισμὸν τῶν τοιχῶν καὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἐκκλησίας, μὴ διατάσῃς νὰ πωλῇθουν ἢ νὰ ἀλλάξῃ ἐκεῖνο ποῦ ἔχε, γινεῖ, διὰ νὰ μὴ θλάσῃς τὸν ζῆλον τοῦ. Ἐάν θὰ εἴπῃς αὐτὰ πρὶν κάποιος κατασκευάσῃ αὐτά, τότε συμβούλευσε νὰ βοηθῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς διότι καὶ ὁ Κύριος ἐπράξεν αὐτό, διὰ νὰ μὴ κατασπέρῃ τὴν καλὴν διδασκίαν τῆς γυναικὸς. Ὅσα δὲ λέγει, τὰ λέγει, διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

Β Κατόπιν, ἐπειδὴ εἶπεν «διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν μοι τὸ ἐπράξεν», διὰ νὰ μὴ φαίνῃ ὅτι θέτε εἰς ἀμνησίαν τὴν γυναῖκα ἀναφέρων τέτοιο ζήτημα (ἐννοῶ τὸν τάφον καὶ τὸν θάνατον), κύτταξε πῶς παρηγορεῖ αὐτὴν πάλιν λέγων τὰ ἑξῆς. «εἰς ὅλον τὸν κόσμον θὰ διαλαλῇ αὐτό ποῦ ἐπράξεν αὐτὴ». Αὐτὸ δὲ ἦτο καὶ τῶν μαθητῶν κατηγορία καὶ ἐκελεῖς ἀνακούφισις καὶ ἔπαυσις. Διότι, λέγει, ὅλοι θὰ ὑμνοῦν αὐτὴν ὑπερὰ ἀπὸ αὐτὰ τώρα δὲ αὐτὴ προδικηκρύξεν τὸ πάθος, ἀφοῦ ἔφερεν τὰ ἀτακῆτα διὰ τὴν κηθεῖν ὡς μὴ ἐπιτήρητη, λοιπόν, αὐτὴν αὐδεῖς. Διότι ἐγὼ τόσον πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τοῦ νὰ καταδικάσω αὐτὴν διότι θῆκεν ἐπράξεν κατὰ κακὸν **Γ** ἢ νὰ τὴν κατηγορήσω διότι δὲν ἐπράξεν σωστὰ ἀντιθέτως δὲν θὰ αἰφῶς νὰ μείνῃ ἀγνωστον αὐτὸ ποῦ ἐγένετο, ἀλλ' ὁ κό-

σμος θὰ μᾶθῃ αὐτὸ ποῦ ἐγένετο εἰς τὸ σπῆτι ἐκεῖνο καὶ κρυφίως, διότι αὐτὸ ποῦ ἐγένετο προήχεται ἀπὸ εὐσεβὲς φρόνημα, ἀπὸ θερμὴν πίστιν καὶ ταπεινωμένην ψυχὴν.

Διὰ δὲν ὁπεσχέθη εἰς τὴν γυναῖκα κανένα πνευματικὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τὴν αἰώνιον μνήμην. Μὲ αὐτὰ μᾶς προσοτὸ μᾶζε, νὰ ἐλπίζωμεν καὶ δι' ἐκεῖνα διότι ἔαν ἔκαμε καλὴν πράξιν, εἶναι φανερόν ὅτι θὰ λάθῃ καὶ ἀνταξίαν ἀμοιβῆν.

«Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα, ὁ ὀνομαζόμενος Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἶπεν **Β** «τί θέλετε νὰ μοῦ δώσετε καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς τὸν παραδώσω». Τότε πότε; Ὅταν ἐλέγοντο τὰ ἀνωτέρω, ὅταν εἶπει «διὰ τὸν ἐνταφιασμὸν μοι». Αὐτὸς δὲ οὔτε ἀπὸ αὐτὸ ἡσθάνθη συντριβὴν, οὔτε ὅταν ἤκουσεν ὅτι θὰ κηρυχθῇ παντοῦ τὸ εὐαγγέλιον ἐφοδῆθη (διότι, αὐτὸ ποῦ ἐλεγχθῇ ἦτο ἀποτέλεσμα ἀνεκφράστου δυνάμεως). Ἀλλ' ὅταν γυναῖκες καὶ μάλα πρῶτη πόρνα, ἐπέδειξαν τὸσον μεγάλην τιμὴν εἰς Αὐτόν τότε ἐκεῖνος ἐπράττειν διαβολικὸν ἔργον. Διὰ τὴν ἀναφέρουν τὸ δ αἰρετικὸν τοῦ σημείου; Διότι, ὑπῆρχεν καὶ ἄλλος ὀύδας. Καὶ δὲν ἀποφεύγουν νὰ εἰπουν, ὅτι, καὶ αὐτὸς ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν ἀποκρύπτουν τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ θεωροῦνται ὅτι, εἶναι αἰσχρὰ ἂν καὶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἰπουν ἀπλῶς ὅτι ἦτο κάποιος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ. **Ε** Διότι, ἦσαν καὶ ἄλλοι. Τώρα, ὁμως, προσθέτουν «ἀπὸ τοὺς δώδεκα», ὡσάν νὰ ἔλεγον ἀπὸ τὴν πρῶτην ὁμάδαν ἐκείνων ποῦ εἶχαν ἐκλεγῇ ἀναλόγως τῆς ἀρετῆς των, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἦσαν μαζί με τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην. Διότι, ἕνα πράγμα τοὺς ἀντιθέφερεν μόνον ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ συγκλύουν τὰ ὅσα γίνονται. Διὰ τοῦτο παραθέτουν πολλὰ γνωρίσματα καὶ δὲν ἀποκρύπτουν τίποτε **Γ** ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ

θεωροῦνται ὅτι εἶναι αἰσχρά· ἀλλὰ διακηρύττουν αὐτὸ με θάρρος ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ εἶναι ἕνας λόγος ἢ ἕνα πράγμα ἢ διτιδήποτε ἄλλο.

Καὶ ὅχι, μόνον αὐτοί, ἀλλὰ καὶ αὐτός, ὁ ὁποῖος ὁ μὲν διὰ τὰ ὑψηλότερα, ὁ Ἰωάννης, διότι αὐτός κατ' ἐξοχὴν ἀναφέρει τὰς ἁθροίς καὶ τὰς κατηγορίας ποῦ ἐλέχθησαν ἐναντίον του. Κίτταξε δὲ πόση εἶναι ἡ κακία τοῦ Ἰουδα καὶ πῶς ἀμέσως ἐπῆγεν ἀφοῦ ἔκαμεν αὐτὸ διὰ τὰ χρήματα καὶ μάλιστα διὰ τὸν ὅλον χρῆματα. Ὁ Λουκᾶς, ὅμως, λέγει, ὅτι συνεφωνήσει με τοὺς σιναίτην. Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἔκαμαν ἐπαναστάσεις οἱ Ρωμαῖοι ὤρισαν εἰς αὐτοὺς ἕκαστος οἱ ὅποιοι θα φροντίζουν διὰ τὴν τάξιν. ■■ Πράγματι, δὲ ἡ ἐξουσία των μετεταπίσθη συμφώνως μετὰ τὴν προφητείαν. Εἰς αὐτοὺς λοιπόν, ἀφοῦ ἐπῆγεν λέγει· «Τί θέλετε νὰ μοῦ δώσετε καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς τὸν παραδώσω; Αὐτοὶ δὲ τοὶ ἐμέτρησαν τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐξήτε, ἐθκοίρσαν διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ. Πράγματι δὲ ἐφοβήτο τὸν λαόν καὶ δὲν ἐζήτην τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ πάρῃ τὰ χρήματα. Ὡς, πόση ἀνοησία! Πῶς τὸν ἐσκατέψεν τελείως ἡ φιλργυρία. Διὰ αὐτὸς ποῦ τὸν εἶδεν πολλὰς φορὰς νὰ περνεῖ διὰ μέσου ἐκείνων καὶ δὲν τὸν εἶχαν συλλάβει, αὐτὸς ἤλπιζεν ὅτι, θὰ συλλάβῃ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχε δώσει πολλὰς ἀποδείξεις τῆς θεότητος καὶ τῆς δυνάμεως του. Καὶ ὅλα αὐτὰ πράττει. ἂν καὶ ἐπαυελάμβανεν δι' αὐτὸν τόσα φοβερά καὶ ἡμέρα λόγια ὥστε νὰ δαύσῃ τὴν καρδίαν αὐτὴν σκέψιν του. ■ Διὸ οὐτε καὶ κατὰ τὸ δεῖπνον ἀπεμακρυνθὴ ἀπὸ αὐτῇ τὴν φροντίδα, ἀλλὰ μέχρι τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ ἐλεγεί δι' αὐτὰ. Ἀλλὰ τίποτε ἔ

κεῖνος δὲν ἐκέρδιεν. Ὁ Κύριος, ὅμως, δὲν ἔπαυσεν νὰ πράττῃ τὰ ἰδικὰ του ἕνεκα τούτων.

Αὐτὰ λοιπόν, γνωρίζοντες καὶ ἡμεῖς ὅς μὴ ἀφίνομεν, τίποτε ποῦ νὰ μὴ κάνωμεν διὰ τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ ἀπερισκέπτους ὅς τοὺς νουθετοῦμεν, ὅς τοὺς διδάσκωμεν ὅς τοὺς παρκαλοῦμεν ὅς τοὺς προτρέπωμεν ὅς τοὺς συμβουλεύωμεν ἔστω καὶ ἂν δὲν ὠφελοῦμεν τίποτε. Διὸ, καὶ ὁ Χριστὸς προσεγγικίζει, ὅτι, ὁ προδότης ἦτο ἀδόρυτος, ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπαυσεν νὰ προσφέρει ὅ,τι ἤμπορουσεν καὶ νουθετῶν καὶ φροδερῶν καὶ ἐλεεινολογῶν καὶ μάλιστα ποτε σαφῶς αὐτὸ φανερὰ ἀλλὰ σὺ κεκαλυμμένως. ■■ Κατὰ τὴν στήγην δὲ τῆς προδοίας κατεδέχθη καὶ νὰ τὸν φάγῃ. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ὠφέλησεν καθόλου ἐκεῖνον. Ἰόσον μεγάλο κακὸν εἶναι ἡ φιλργυρία! Διὸ αὐτῇ τὸν ἔκαμεν καὶ ἱεροῦλον καὶ προδότην.

Ἀκούσατε ὅλοι οἱ φιλάργυροι οἱ ὅποιοι ἔχετε τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἰσχυροῦ ἀκούσατε καὶ προφυλάξτε τὸν ἑαυτὸν σὺν ἀπὸ τοῦ παθὸς αὐτοῦ. Διὸ, ἐάν ἐκεῖνος ποῦ ἐζησεν κοντὰ εἰς τοὺς Χριστὸν ἔκαμεν θαυματὰ καὶ ἀπῆλυσεν τὸν σπουδαῖον διδασκαλίαν, κατέπεσεν εἰς τὸν μεγάλο θάνατον, ἐπειδὴ δὲν ἀπηλλαγῇ ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀσθένειας· πολὺ περισσότερον σείς ποῦ δὲν ἠκούσατε τὰς Γραφάς, οἱ ὅποιοι πάντοτε εἰσθε ἀφωσμένοι εἰς τὰ κοσμικά θὰ κι ριευθῇτε εὐκολώτερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ πάθος. ■■ Ἐάν δὲν ἀπολαμβάνετε συνεχῶς φροντίδας

Κάθε ἡμέραν ἐκεῖνος ἦτο μαζί με αὐτὸν ποῦ δὲν εἶχε ποῦ νὰ γείρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ κάθε ἡμέραν εἰδοσκετο με ἔργα καὶ με λόγια νὰ μὴ ἔχῃ χροσὸν οὔτε ἀργύρον οὔτε δύο χιτῶνας καὶ ὅμως δὲν ἐσυνετίσθη. Πῶς, λοιπόν, σὺ ἐλπίζεις ὅτι θὰ ἀποφύγῃς τὴν ἀσθένειαν;

νε. αν **Ζ**ΤΟ χωρίς να απολαμβάνη μεγάλην φροντίδα και χωρίς να χρησιμοποιήσῃ μεγάλον ζήλον, Δ. ότι. εἰ να πολὺ φοβερὸν αὐτὸ τὸ θῆρον· ἀλλ' ὁμως, ἐάν θέλῃς με εὐκολίαν θά τὸ ν. κήσῃς. Δ. ότι. δὲν εἶναι μία φυσικὴ ἐπιθυμία ἡ φιλοαργυρία. Καὶ αὐτὸ εἶναι φανερόν ἀπὸ ἐκείνους τοῦ ἀπηλλάγησαν ἀπὸ αὐτῇ. Διότι. ὅσα εἶναι φυσικὰ εἶναι καὶ νὰ δι' ὅλους· αὐτὴ, ὁμως, ἡ ἐπιθυμία προέρχεται μόνον ἀπὸ ραθυμίαν. Ἀπὸ αὐτῆς φωτῶνε. ἀπὸ αὐτὴν αὐξάνεται. καὶ ὅταν κυρεῖται τοὺς ἀφωσσωμένους εἰς αὐτὴν τοὺς κόμηναι νὰ ζοῦν ἀφυσικὰ. Διότι, ὅταν ἀγνοοῦν τοὺς ὁμοεθνεῖς, τοὺς φίλους, τοὺς ἀδελφούς, τοὺς συγγενεῖς, γενικῶς ὅλους καὶ μαζί με αὐτοὺς τὸν ἑαυτὸν τοῦ αὐτοῦ δεκνύει ὅτι ζοῦν ἀντιθέτως πρὸς τὴν φύσιν.

Β Ἐξ αὐτοῦ γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ κακία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν φύσιν, καθὼς καὶ ἡ ἀσθένεια τῆς φιλοαργυρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφοῦ περιέπεσεν ὁ Ἰούδας ἐγίνεν προδότης.

Πῶς ὁμως, ἐγίνε προδοτὴς λέγει. κάποιος, ἀφοῦ προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Χριστόν. Δ. ότι. δὲν εἶναι ἀναγκαστικὴ ἡ πρόσκλησις τοῦ Θεοῦ οὔτε θιάζει τὴν θέλησιν ἐκείνων πού δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκλείουν τὴν ἀρετὴν· ἀντιθέτως προτρέπει καὶ συμβουλεύει καὶ πράττει τὰ πόνετα καὶ ἐξεργάζεται. διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνωνται καλοὶ. Ἐάν δὲ μερικοὶ δὲν ἀνέχονται, αὐτὰ, δὲν τοὺς ἀναγκάζει. Ἐάν δὲ ἐπιθυμῇς νὰ μάθῃς ὁ ἀπὸ αὐτὸς ἔγινε προδοτὴς, θὰ εὕρῃς ὅτι καταστράφη λόγῳ τῆς φιλοαργυρίας. Πῶς, ὁμως, ἐκυρεύθη ἀπὸ αὐτὸ τὸ πάθος; λέγει. κάποιος. Διότι ἐρραβύμηναι. Ἐπομένως ἀπὸ ἐκεῖ προῆλθεν αἱ μεταβολαὶ αὐτοῦ τοῦ εἶδους. **Γ** καθὼς ἀκριβῶς ἀπὸ τὸν ζήλον προέρχονται αἱ ἀντίθετα. Πράγματι. πᾶσαι τῶρα εἶναι ἡμερώτεροι ἀπὸ τὰ πρό-

θατα ἐνῷ εἶχαν ὑπάρξει. θ. α. ι. ο. ; Πόσοι ἀνθρώκοι, κατὰ πιν. ἔγ. νον συνετοί, πόσοι ἦσαν πλεονέκται πρὶν καὶ τῶρα ἀπέρριψαν καὶ τὰ ἰδικά των. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντίθετον συνέβη ἔνεκα τῆς ραθυμίας. Δ. ότι. καὶ ὁ Γιεζὴ συνέβη με ἀγ. αν ἀνθρώπων καὶ ἔγ. νε καὶ αὐτὸς ἀθῆλος ἔνεκα αὐτῆς τῆς ἀσθενείας. Δ. ότι. πράγματι, αὐτὸ τὸ πάθος εἶναι τὸ φοβερώτερον ἀπὸ θλα. Αὐτὸ δημιουργεῖ τοὺς ἀρκανοὺς τῶν τάφων, τοὺς ἐγκληματίας, τοὺς πολέμους, τὰς μάχας καὶ ὅποιο δὴποτε ἄλλο κακόν. Παντοῦ δὲ εἶναι ἀχρηστος ὁ φιλόαργυρος, εἴτε εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ στρατηγός. **Δ** εἴτε ἀρχηγός τοῦ λαοῦ. μὲλλοι δὲ ἔχ. μόνον εἰς τὰ κοινὰ ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἰδικά του. Καὶ ἀν πρόκειται νὰ πάρῃ γυναῖκα, δὲν θὰ πάρῃ τὴν ἐνάρετην, ἀλλὰ τὴν πλέον κακὴν ἀπὸ θλας. Καὶ ἀν πρόκειται νὰ ἀγοράσῃ σπῖτ, δὲν ἀγοράζει. ἐκεῖνο που ἀρμόζει εἰς τὸν ἐλευθερόν, ἀλλ' ἐκεῖνο που ἡμπορεῖ νὰ ἀποδώσῃ μεγάλην ἀνταμοδίην. Καὶ ἀν πρόκειται νὰ ἀγοράσῃ δουλους ἢ ὁτιδήποτε ἄλλο, θὰ πάρῃ τὸ πλέον κακόν. Καὶ τί ἀνοφέρω τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ λαοῦ καὶ τὴν δ. ευθυνο ν. τοῦ σπιτιοῦ, διότι. καὶ ἀν εἶναι. θασιλεύς εἶναι ὁ ἀθλῶτερος ἀπὸ ὅλους καταστροφῇ τῆς οἰκουμένης καὶ ὁ πτωχότερος ἀπὸ ὅλους. Δ. ότι. θὰ συμπεριφέρεται, ὥσαι ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, μὴ θεωρῶν ὅτι τὰ ἰδικά του ἀγαθὰ ἀνηκοῦν εἰς ὅλους, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ δῶσαι ἕνα ἀπὸ ὅλους. **Ε** ἐνῷ δὲ ἀρπάξει τὰ ὑπάρχοντα ὅλων τῶν ὁσίων, νομίζει ὅτι ἔχει ὁλγώτερα ἀπὸ ὅλους. Ἐπεὶ δὲ συγκρίνει τὰ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ του με τὴν ἐπιθυμίαν τῶν οὐδέποτε ἀποκτηθέντων, θὰ θεωρήσῃ ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι τιποτέ ἐκ τῶν ἐκείνων.

Διὰ τοῦτο καὶ κάποιος λέγει «τίποτε δὲν εἶναι πρὸ παράσποντον ἀπὸ τὸν φιλάργυρον»⁶. Διότι αὐτὸς καὶ τὸν ἑαυτοῦ τοι πῶλει καὶ περιφέρεται ὡς κοινὸς ἐχθρὸς τῆς οἰκουμένης, **Ζ'** **Ζ'** λυπούμενος δ' ὅτι ἡ γῆ δὲν παράγει χρυσόν, ἀλλὰ στάχυα σίτου, καθὼς καὶ αἱ θρύσαι παράγουν ὕδωρ καὶ τὰ βουὰ λίθους. Αὐτὸς ἐπιστῆς δυσανασχετεῖ δ' αὖ τὴν εὐήμερον τῶν ἄλλων, εἶναι συμμαζωμένους ἀπὸ λυπὴν διὰ τὰ κοινὰ ἀγαθὰ ἀδιαφορεῖ. Διὰ κάθε εὐκαιρίαν ἀπὸ τῆς ὁποίας δὲ εἶναι δυνατόν να λάβῃ χρήματα ὑπομένει τὰ πάντας ἀπὸ θποι εἶναι δυνατόν να λάβῃ ἔστω καὶ δυὸ ὀβολούς. Ὅλους τοὺς μισεῖ καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πλουσίους. Τοὺς μὲν πτωχοὺς, μήπως τὸν πλησιάζουν καὶ τοῦ ζητήσουσι κατὰ τοὺς δὲ πλουσίους, δ' ὅτι δὲν ἔχει ὅσα ἔχουν ἐκεῖνο. Νομίζει, ὅτι ὅλοι ἔχουν ἀπὸ τὰ ἰδικὰ τοι καὶ ὅτι εἶναι ζῆμιωμένος ἀπὸ ὅλους. Ἔτσι, δυσανασχετεῖ μὲ ὅλους. **Η'** Δὲν γνωρίζει τὴν ἀφθονίαν, οὔτε τὸν χορτασμὸν· εἶναι δ' ἀθλῶτερος ἀπὸ ὅλους. Ἀντιθέτως ἐκεῖνος ποῖ εἶναι ἀπληλασγμένος ἀπὸ αὐτῶ καὶ φιλοσοφεῖ, θα εἶται δ' πρὸ αἰσχύνης ἀπὸ ὅλους. Δ' ὅτι ἡ μὲν ἐλπίς, ἔστω καὶ ἂν εἶναι θαύματος, ἔστω καὶ ἂν εἶναι κυρίου, εἶναι δ' εὐτελέστερος ἀπὸ ὅλους. Διότι, κανεὶς δὲν θά τὸν κακιστὸν ἤσῃ ἔστω καὶ αἱ γκεντρωθεῖν ὅλοι ἀπὸ τῆς σκληρῆς νῆν κινεῖταις ὑπὸ καὶ στρατοπέδου καὶ πολέμου, ντες εἰναι. Ἐνὶ δ' ἀθλῶς καὶ κακός, ὅπως τὸν περ ἐγὼ φερεῖ. ἔστω καὶ αἱ εἶναι βασιλεὺς, ἔστω καὶ ἂν φορῇ ἀναριθμητὰ δ' ἀθήματα θά ὑποφέρῃ τὰ πάνθ' ἐν αὐτῷ καὶ ἀπὸ ἑνὸς τριχάσιον ἀκόμῃ. **Θ'** Τόσον ἀδύνατον εἶναι ἡ κακία καὶ τόσον δ' ἰσχυρὴ ἡ ἀρετή. Δ' αὖ λοιπὸν πένθεϊς ἔπειθε σα πτωχὸς. Β' αὖ θρηνηεὶ ἐνὶ τελείῃς ἑορταῖς. Πράγματι δὲ εἶναι χρόνος ἑορτῆς. Διὰ τὴν κακίαν, Διότι, ἡ

(⁶ *ὅτι δὲν εἶναι*)

πτωχεῖα εἶναι πανήγυρις, ἔαν εἷσαι συνेतός. Δ' αὖ θρηνηεὶς παιδί μου, Δ' ὅτι πρέπει να νομιμάσωμεν παιδί ἐκεῖνο, ποῦ αἱ περιφέρεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Σ' ἐκτυπησεν κάποιος, Καὶ τί εἶναι αὐτό. Σ' ἔκαμε πρὸ ὑπομονητικόν. Σοὺ ἀφήρσεν χρήματα, Σοὺ ἀφήρσεν τὸ πλεον ἀπὸ το φορτίου. Σοὺ ἐλάττωσεν τὴν δόξαν. Πάλιν μοι ἀναφέρεται μ' αἱ μορφήν ἄλλης ἐλευθερίας. Ἀκούσε πῶς φιλοσοφοῦν ἐπ' αὐτῷ οἱ ἐκτός τοῦ Χριστ' ανισωοῖ οἱ ὁποῖοι λέγουν «κανένα κακόν δὲν ἔχεις πᾶθε, ἔαν δὲν ὑπακρινεσαι». Σοὺ ἀφήρσεν κάποιος ἡ κεῖνο τὸ μεγάλο σπῆτι, ποῦ ἔχει καὶ περ τεύχισμα, **Π'** Ἀλλ' ἴδου, ὅλη ἡ γῆ εἶναι ἐνώπιόν σου καθὼς καὶ τὰ δημόσια κτίρια, εἴτε θέλεις να τὰ ἔχῃς δ' ἔδωκεν στήναι, εἴτε πρὸς χρῆσιν. Τ' εἶναι, θελετ καλύτεροι καὶ ὠραιοτέρων ἀπὸ τὸν σόφονιον θάλον, Μέχρι ποιοι σημείου θά ἴσθῃ πτωχοὶ καὶ ἄποροι. Δὲν εἶναι δυνατόν να εἶναι κανεὶς πλούσιος ἔαν δὲν πλουσιεῖ ψυχικῶς καθὼς δ' κρθεὶς δὲν εἶναι δυνατόν να εἶναι κανεὶς πτωχός ἔαν δὲν ἔχῃ τὴν πτωχείαν εἰς τὴν ψυχὴν. Διότι, ἔαν ἡ ψυχὴ εἶναι σπουδαιότερα ἀπὸ τὸ σῶμα, δὲν εἶται δυνατόν τὰ πλέον ἀνάξια να προσελκύουν τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ μέρος τοὺς Αἰτιθέτως ἡ σπουδαία σύρε πρὸς τὸν ἑαυτοῦ της τὰ ὅχι τόσον σπουδαία καὶ τὰ μεταβάλλει. Διότι καὶ ἡ κερδία ὅταν δεχθῇ κάποιαν θλάσθην ὅλον τὸ σῶμα τὸ διαθέτει ἀναλόγως πρὸς αὐτήν. **Π'** κα' ἂν αὐτὴ γινετα ἀσθενής, θλάπτει. ὅλον τὸ σῶμα· ἔαν ὁμως εἶναι ἰσχυρὴ, ὠφελεῖ ὀλόκληρον τὸ σῶμα. Ἐάν δὲ κάποιον ἀπὸ τὰ ἄλλα μέλη πάθῃ θλάσθην, ἐνὶ αὐτῇ μένει μέσα ἰσχυρὴ εὐκόλως θ' ἀπομακρυνῇ τὴν θλάσθην, καὶ ἐκεῖνων Δ' αὖ καὶ ὠμὸς δὲ σφαιρότερον αὐτό που λέγω, εἶπέ μου πως εἶναι ἡ ὠφέλεια τῶν χλωρῶν κλάδων ὅταν ἡ ρίζα μαρμαίνεται, ποῖα δὲ εἶναι ἡ θλάσθην τῶν φύλλων ποῦ ἔχουν ξηρανθῇ ἀπὸ ἑπάνω, ἐνὶ αὐτῇ παραμένει ὕλη, ἔτσι καὶ ἐδῶ, καθόλου δὲ, ὠφελοῦνται χρήματα, ἔαν ἡ ψυχὴ εἶναι

πτωχή και οὐδεμία θλάσθ' ἀπὸ τὴν πτωχείαν, ἐάν ἡ ψυχὴ εἴναι πλουσία. **Β** Καὶ πῶς θὰ ἤμποροῦσεν νὰ γίνῃ πλουσία ἡ ψυχὴ, λέγει κάποιος ἐνῶ εἶναι πτωχὴ ἀπὸ χρήματα, κυρίως τότε θὰ ἐγινετο διότι τότε ἐστὶν ἠθυσεν νὰ πλουτίζῃ. Ὁ δὲ, καθὼς πολλάς φορές ἀπεδείξαμεν, ἐάν αὐτὸ εἴναι τὸ γινώσκον τοῦ πλουτοῦ, ἡ περιφρόνησις τῶν χρημάτων καὶ νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε, καὶ τὸ γινώσκον τῆς πτωχείας, νὰ ἔχῃ ἀνάγκην, τότε εὐκολώτερον θὰ περιφρονῶσε κανεὶς τὰ χρήματα ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν πτωχείαν παρὰ εἰς τὸν πλοῦτον. Εἶναι ὁλοφάνερον, ὅτι κυρίως τὸ νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν πτωχείαν σὲ κάμνει νὰ πλουτίζῃς περισσότερο. Εἰς ἄλλου εἰς ὅλους εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ πλοῦσιος παρὰ ὁ πτωχὸς ἐπιθυμεῖ περισσότερο τὰ χρήματα, καθὼς ἀκριθῶς ὁ μέθυσος δυσὶν περισσότερον ἀπὸ ἐκείνου τοῦ ἡπιεῖ ἀρκετὸν ποτὸν. **Β** Δὲ οὐτε εἶναι τέτοια ἡ ἐπιθυμία αὐτῇ, ὥστε νὰ σβήνῃ μὲ τὸ νὰ ἔχῃς περισσότερα, ἀλλὰ ἀνιθετικῶς ἐκ φύσεως ἔχει γινεῖ νὰ σβῇ μὲ αὐτὸ. Διότι καὶ ἡ φωτὶς ὅταν λάθῃ περισσότεραν τροφήν, τότε περισσότερον ἐξαργύωνεται. Ἔτσι καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν χρημάτων, ὅταν θάλῃ μέσα περισσότερον χρυσόν, τότε περισσότερον ἐξαργύωνεται. Ἐάν, λοιπόν, ἡ ἐπιθυμία τὸ νὰ ἔχῃ κάποιος περισσότερα εἶναι πτωχεύει καὶ αὐτὸς που πλουτεῖ εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, τότε ὁ πλοῦσιος κυρίως εὐρίσκεται εἰς τὴν πτωχείαν. Παρατηρεῖς ὅτι, τότε κυρίως εἶναι πτωχὴ ἡ ψυχὴ ὅταν πλουτῇ καὶ τότε πλουτεῖ ὅταν εὐρίσκεται εἰς τὴν πτωχείαν.

Ἐάν δὲ ἐπιθυμῇς, ἀς ἀσκήσωμεν τὸν λόγον καὶ ἐπὶ προσώπων. ἔστω ὅτι, εἶναι δύο πρόσωπα καὶ ὁ μὲν ἕνας ἔχῃ ἀνδριβμπα τάλαντα, ὁ δὲ ἄλλος δέκα. Ἄς ἀφαιρέσωμεν καὶ ἀπὸ τοὺς δύο αὐτά. Ποῖος, λοιπόν, θὰ ληγῇ περισσότερο, ὅχι, ἐκεῖνος που ἔχοντε τὰ ἀνδριβμπα-

τα τάλαντα, **Α** Δὲν θὰ ἔλυντε, το περισσότερο, ἐάν δὲν τὰ ἀγαποῦτε περισσότερο. Ἐάν δὲ περισσότερον τὰ ἀγαπᾶτε περισσότερο τὰ ἐπιθυμεῖτε, ἐάν δὲ καὶ τὰ ἐπιθυμεῖτε περισσότερο, τότε εὐρίσκεται εἰς μεγαλυτέραν πτωχείαν. Διότι ἐπιθυμοῦμεν πολὺ ἐκείνο, τὸ ὁποῖον πολὺ στερούμεθα· διότι, ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν προέρχεται ἡ ἐπιθυμία. Διότι, ὅπου ὑπάρχει χορτασμός, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἐπιθυμία. Πράγματι δὲ τότε περισσότερο δυσώμε ὅταν ἔχωμεν ἑλλειψιν ποτοῦ.

Ὅλα δὲ αὐτὰ ἐλέχθησαν ἀπὸ ἐμέ, ὥστε νὰ ἀποδείξω ὅτι, ἐάν εἴμεθα ἐγκρατεῖς, οὐδεὶς θὰ μᾶς θλάσῃ καὶ ὅτι ἡ θλάσθ' γίνεταί ὅχι ἀπὸ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῖς ἰσχυροῦς τοὺς ἐαυτοὺς μας.

Β Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, μὲ μεγάλῃν προθυμίαν νὰ ἀποφυγῶμεν αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν τῆς φιλαργυρίας. Διὰ νὰ πλουτισώμεν καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀδύνατα ἀγοσθὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δοξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

778 Ἐκείνη τὴν ἡμέραν τῆς ἐπομένης τῶν ἀφώνων, ἦλθαν αἱ μαθηταὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ αὐτὸς εἶπεν, τὸς θέλει καὶ σὺ ἐτοιμασθῆναι νὰ φάγης τὸ Πάσχα. Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν, πηγαίνετε εἰς τὴν πόλιν ἐρῶς τὸν πᾶντα καὶ εὑρετέ τινα, ὃ Δαδανάλου κέραι, ὁ καρὸς τοῦ πλυστήριου καὶ ἑορτάζου κοινὰ τοῦ τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ἐξουσίαν μου» (Μαθ 26 17 18)

81 Μὲ τὴν «πρώτην τῶν ἀφώνων» ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν πρὸ τῶν ἀφώνων ὅ ὅτι ἐκινήθησαν νὰ λοιοτριάζουν τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ἡλίου. Αναφέρει δὲ αὐτὴν κατὰ τὸ ἐσπέρας τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ τελεωγυρισουν τὸ Πάσχα ὅ ὅτι ἦλθαν τὴν Πέμπτην τῆς ἐβδομάδος. Καὶ αὐτὴν ἄλλως μὲν ὀνομάζει ἡμέραν πρὸ τῶν ἀφώνων διὰ νὰ ἀναφέρει τὸν κοινὸν κατὰ τὸν ὅποιον ἦλθαν. Ἄλλως δὲ λέγει, τὰ ἐξῆς, «ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀφώνων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ θυσιάσουν τὸ Πάσχα». Λέγων «ἦλθεν» ἐννοεῖ ὅτι, ἦτο κοινὰ ἐπληροῦσεν ἀφοῦ ἀνέφεν δηλοῦσθαι ἐκείνην τὴν ἐσπέραν διότι ἀρχίζαν τὴν ἐορτὴν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας διὰ τοῦτο ὁ κοινὸς ἕνας προσθέτει, «ὅταν ἐθυσιαζαὶ τὸ Πάσχα». Καὶ λέγουν, «ἐποῦ θέλεις νὰ σοῦ ἐτοιμασώμεν ὃ ὃ νὰ φάγῃς τὸ Πάσχα» «Ὡστε καὶ ἀπὸ αὐτοῦ εἶνα φανερόν, ὅτι δὲν εἶχεν σπῆτι, οὔτε κατὰ τὸν ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι οὔτε αὐτοῦ, οἱ μαθηταὶ εἶχαν διότι, εἰάν εἶχαν θὰ παρεκάλουν αὐτοὶ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ ἄλλ' οὔτε αὐτοὶ εἶχαν, ἀφοῦ εἰς ἑαυτοὺς ποιεῖν γέλειν αὐτό

Διὰ τοῖν ὅμως, λόγοι ἐρωταζοῦν τὸ Πάσχα, Μὲ ὅλα ἀποδεκνύων μέχρι τὴν τελευταίαν ἡμέραν ὅτι δὲν

εἶναι ἀντιθετός πρὸς τὸν Νόμον τῆς Π. Δ. Καὶ διατί ἀρα γὰρ τοὺς ἀποστέλλει πρὸς ἀγνωστοὺς ἀνθρώπων, διὰ νὰ ἀποδείξῃ καὶ μὲ αὐτο, ὅτι, ἡμποροῦσιν νὰ μὴ ὑποστῇ τὰ πάθη εἰάν ἤθελεν. Διότι ἐκεῖνος ποῦ ἐπεισεν τὴν σκεψίν του, καὶ μάλιστα μὲ λόγια, ὥστε νὰ ὑποδεχθῇ αὐτοῦς, τι δὲν θὰ ἐκαιμνεν εἰς τοὺς σταυρωσαντας αὐτον, εἰάν θεοδαίως ἤθελεν νὰ μὴ πάθῃ, **82** Ἐκεῖνο ἀκριβῶς ποῦ ἔκαμεν μὲ τὴν δύναμιν, αὐτὸ πράττει καὶ τώρα διότι καὶ ἐκεῖ λέγει, «Ἐάν κάποιος σὰς εἰπῇ τίποτε, εἰπέτε του ὅτι, ὁ Κύριος αὐτοῦ τὴν χρὴ αἰτεῖται». **83** Ἐπει καὶ ἐβδ. «ὁ Δ. δάσκαλος λέγει, θὰ ἐορτάσω τὸ Πάσχα κοινὰ σοῦ»

Ἐγὼ δὲ δὲν θαυμάζω μόνον αὐτό, ὅτι τὸν ὑπεδέχθη ἀν καὶ τοῦ ἦτο ἀγνωστός, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς καὶ ἐπερίμενε νὰ προσέλκουσιν τοσὺν μεγάλῃν ἐχθρότητα καὶ ἀδολοχλακτον πόλεμον, περιεφρόνησεν τὸ μῖσος τῶν πολλῶν. Κατόπιν, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐγνωρίζαν, τοὺς διδὲ, καὶ σημειῶν ἀναγνωσέας, ὅπως μὲ τὸν Σαουλ, καθὼς λέγει, ὁ προφήτης, «Θὰ εὖρης κάποιον νὰ ἀνεσθῇ καὶ νὰ ἐχθρὸς ἀσκήν». **84** Εἰδὼ λέγει, «ὁ ὅποιος θὰ κρατῇ μιαν στάμναν»⁴.

Παρατήρησε πάλιν τὴν ἐπιδείξειν τῆς δυνάμεώς του. **85** Διὸ δὲν εἶπεν μόνον «ἐορτάζω τὸ Πάσχα», ἀλλὰ προσθέτει καὶ κατὰ ἄλλο, «ὁ καιρὸς μοι πλησθεῖ». Ἐκαίμε δὲ αὐτό, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ συνεισέως εἰς τοὺς μαθητάς του τὸ πάθος, ὥστε ἀφοῦ προγυμνασθῶν μὲ τὴν συχνότητα τῆς προφητείας νὰ σκεφθῶν αὐτὸ ποῦ προκειται νὰ συμβῇ ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἐκείνους καὶ εἰς τὸν ὑποδεχόμενον αὐτοὺς καὶ εἰς ὅλους τοὺς Ἰουδαίους ἐκεῖ.

² Μαθ 21 3.

³ 1 Κορ 10, 3.

⁴ Λουκ 22 10.

νο πού είναι πολλές φορές, **77** **4** ότι θε- την ή ει προς τό πάθος χωρίς τήν θέλησίν Του Προσθέτει όμως «μαζί μέ τους μαθητάς μου», ώστε να γίνη ικανοποιητική προετοιμασία καί διά να μή νομίσω εκείνος ότι Αυτός κρύβεται.

«Όταν εβράδυασεν ήτο εις τό τραπέζι μαζί μέ τούς μαθητάς». **Ω** τής αὐτῆς ἀντροπίας τοῦ Ἰουδαίου Διότι καὶ αὐτός ήτο ἐκεῖ παρών καὶ ήλθε δια νὰ μετάσχη εις τὰ μυστήρια καὶ νὰ συμφάγη ήλεγχετο δὲ εις τό ὅτιο τραπέζι, ὥστε καὶ αὐ ήτο θηρίον, νὰ ἐγενετο ήμερώτερος, Δι αὐτό, θεοβαίως, ὁ εὐαγγελιστής δηλώνει, ὅτι ἐνῶ ἐτρωγαν αὐτοὶ ὁ Χριστὸς τοὺς ὀμλεῖ διά τήν προδοσίαν, διά νὰ φανερώσῃ τήν πονηρίαν τοῦ προδότου καὶ ἀπὸ τὸν καὶ ρόν καὶ ἀπὸ τό τραπέζι.

Β «Όταν, λοιπόν, ἔπραξαν οἱ μαθηταὶ καθὼς τοὺς διεταξεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐνῶ εβράδυασεν ήτο εις τό τραπέζι, μαζί μέ τούς δώδεκα «Κατὰ τήν διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ εἶπεν, ἀλλήθεια σὰς λέγω, ἕνας ἀπὸ σὰς θὰ με παραδώσῃ»· πρὶν δὲ ἀπὸ τὸν δεῖπνον ἐνίψε καὶ τὰ πόδια τοῦ Καίταξε, ὅμως, πὼς λυπᾶται τὸν προδοτὴν Διότι, δὲν εἶπεν, ὅτι, ὁ τῷδε θα με παραδώσῃ, ἀλλ' «ἕνας ἀπὸ σὰς», δια νὰ τοῦ δώσῃ πόλιν τήν δυσκατάρτητά τῆς μετανοίας με τὸ νὰ λησμονήσῃ τὴν προδοσίαν. Προτιμᾷ δὲ νὰ τοὺς φοβῶσιν ὅλους διὰ νὰ σώσῃ ἐκεῖνον.

Ἐνας ἀπὸ σὰς τοὺς δώδεκα λέγει, οἱ ὅτιοις παντοῦ εἶσθε μαζί μοι τῶν ὀπωλῶν ἐνίψαι τὰ πόδια εἰς τοὺς ὁποίους τόσα ὕπεσχέθην. Ἐπομένως ἀνυπόφορη λύπη κατέλασεν τότε τὸν ἅγιον ἐκεῖνον χορόν. **Γ** Καὶ ὁ μὲν ὠάννης λέγει, «ἐκκοιτᾶσαν τότε οἱ μαθηταὶ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ ἀποροῦσαν»² ὁ κάθε ἕνας δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐ-

² β. Ἰω. 13, 22

ρωτοῦσαν φοβούμενος διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀν καὶ δὲν σινησθόνοντο κατ', τέτοιο διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των. Ὁ δὲ Ματθαῖος προσθέτει· «καὶ ἐλυτήθησαν πάρα πολὺ καὶ ἀρχίσαι νὰ τοῦ λέγουν ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, μήπως εἶμαι ἐγώ, Κύριε. Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη· εἶναι ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅπου οὐ θὰ δώσω τὸ ψαμὶ ποῦ ἐγὼ θα θουτήξω εἰς τό πᾶσιον».

Πρόσεξε, πότε ἀπεκάλυψεν αὐτὸν ὅταν ήθέλησε νὰ ἀπαλλάξῃ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῆς ταραχῆς αὐτῆς. Διότι, ἀπὸ τὸν φόβον, παρ ὀλίγον νὰ ἀπέθνησκον διὰ τοῦτο καὶ εὐρισκόμενοι πᾶσιον τοῦ τὸν ἐρωτοῦσαν Ἐπράξεν τοῦτο διχ. μόνον ἐπεὶ ήθελε νὰ ἐλευθερώσῃ ἐκεῖνους ἀπὸ τῆς αγωνίας, ἀλλ' ἐπεὶ ήθελε καὶ νὰ διορθώσῃ τὸν προδοτὴν. **Δ** Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἀν καὶ ήκουσεν αὐτὸ πολλές φορές, ἔμενεν ἀδιόρθωτος ἀφοῦ ήτο δακισθητός καὶ ἐπειδὴ ήθελε νὰ τὸν προσβάλῃ περισσύτερον, τοῦ ἀφαρρεῖ τὸ προσωπεῖον. Επειδὴ δὲ ήσαν λυπημένοι καὶ ἀρχίσαν νὰ λέγουν «μήπως εἶμαι ἐγώ, Κύριε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος τοῦ ἐβούληξεν μαζί μου τὸ χέρι εἰς τό πᾶσιον αὐτὸς θὰ με παραδώσῃ». «Καὶ ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πηγαίνει καθὼς εἶναι γραμμένον δι' αὐτόν, ἀλλοτρίων» ὅμως εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται. Θα ήτο καλύτερα διὰ τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον εἰάν δὲ εἶχεν γεννηθῇ. Μερικοὶ μὲν λέγουν, ὅτι ήτο τόσον αὐτὸς ἀνθρώπος, ὥστε νὰ μὴ τ μετὸν διδασκαλόν, ἀλλὰ νὰ θουτῇ μαζί του εἰς τό πᾶσιον. **Ε** ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι ἔπραξεν αὐτὸ ὁ Χριστὸς διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἐντραπῇ καὶ νὰ τὸν προσελκύσῃ εἰς καλλιτέραν ψυχικὴν κατὰστασιν· αὐτὸ, θεοβαίως, ἔχει κάποιαν μεγαλυτέραν σημασίαν.

Αὐτὰ ὅμως, δὲν πρέπει, νὰ τὰ διερχώμεθα ἐπιπολαιῶς, ἀλλὰ νὰ τὰ θελώμεν καλῶς εἰς τὴν σκέψιν μας, ὥστε οὐδέποτε νὰ δώσωμεν χῶρον εἰς τὴν ὀργήν. **78** **25**

Διότι, ποίος δὲν θὰ ἐξέδωκεν ὁλόκληρον τὸ δηλητήριον τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς, ἐπαναφέρον ἐπὶ τὴν μνήμην τοῦ ἐκεῖνο τὸ βεῖπον καὶ τοὺς προδότην καθήμερον εἰς τὸ τραπέζι μαζί με τὸν Σωτήρα ὧν καθὼς καὶ ἐκεῖνον ποῦ ἐπρόκειτο νὰ προδοθῇ ὁ ὁποῖος ὠμολοῦσεν τόσῃ ἡρέμως. Κις τὰς μετὰ πόσῃ γλυκύτητι φέρεται πρὸς αὐτόν.

«Ο μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πηγαίνει, καθὼς εἶναι γραμμένον δι' αὐτόν». Ἐλεγεν δὲ αὐτὰ πάλιν καὶ διὰ τὰ ἐνθαρρυνῆ τοὺς μαθητάς ὥστε νὰ μὴ νομίσουν πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἶναι γνωρίσμα ἀδυναμίας καὶ διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν προδότην «Ἄλλοι μόνον ὅμως εἰς τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον διὰ τοῦ ὁποίου παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ᾔτο καλῶτερα δι' αὐτόν τὸν ἀνθρώπον ἐάν δὲν εἶχε γεννηθῇ». Κοίταξε πάλιν τὴν ἀνέκφυρσιν ἡμερότητα καὶ εἰς τοὺς ἐλέγχους. Διότι, ὅτε ἐδῶ κάμνε τὸν λόγον ὀρμητικόν, ὅλα μᾶλλον συμπάθεσεν καὶ πάλιν συγκινηθεὶς. Βεβαίως ἦτο ἀξία μετὰ γοητικῆς ἀποκαταστάσεως ὅχι μόνον ἡ προηγουμένη ἀνασθησία του, ἀλλὰ καὶ ἡ κατοπινὴ ἀδυστοχία του. Διότι, μετὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνευτον λέγει «μήπως εἴμαι ἐγὼ, Κύριε,». Ὡς, πόση ἀνακούφισα! Ἐρευνᾷ νὰ μάθῃ, ἀν καὶ γνωρίζῃ καλῶς τὴν θέσιν του. Ἀληθῶς, ὁ εὐαγγελιστὴς λέγει αὐτὸ ἐκπληκτικῶς διὰ τὴν θρασύτητα του. Τ, ὅμως λέγει, ὁ γλυκύτατος καὶ ἡμερότατος Ἰησοῦς: «Σὺ τὸ εἶπες» ἀν καὶ θὰ ἠμποροῦσεν νὰ τοῦ εἴπῃ ὡς ἀχρεῖ καὶ ἀχρεῖστατος, κατηραμένε καὶ ἀκαθάρατε ἀφοῦ τόσο χρόνον ἐγκυμονοῦσες τὸ κακὸν καὶ ἐπὶ τὴν καὶ ἐκαίμεν σατανικὰς συμφωνίας. «Ἄφοῦ συνεφώνησες νὰ ληθῇς χρήματα καὶ ἀν καὶ ἠλέγχθης ἀπὸ ἐμὲ ἀκούη τοιμῶς νὰ ἐρωτῇς. Ἀλλὰ δὲν εἶπες τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ἀλλὰ τί εἶπες. «Σὺ τὸ εἶπες» θετὼν μετὰ αὐτὸ δὲ ἡμῶς δρους καὶ κανόνας ἀντὶ κακίας. Ἀλλὰ διὰ αὐτὸν νὰ εἴπῃ

κάποιος· ἐάν πρᾶγματι ἔχει γραφῇ νὰ πάθῃ αὐτὰ ὁ Χριστός διὰ τὴν κατηγορίαν τοῦ Ἰουδαίου, ἀφοῦ ἐπράξεν ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν γραφῇ, δὲν ἐπράξεν αὐτὸς συμφώνως μετὰ αὐτῆς τῆς ἰδέας. Ἀλλὰ ἀπὸ παλαιῶν. Ἐάν δὲν ἐρευνᾷς νὰ μάθῃς τὸν σκοπὸν τῆς πράξεως τότε θὰ ἀπολλάξῃς τὸν διάβολον ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐπὶ τὰ πρᾶγματα, δὲν εἶναι. Διότι, καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος εἶναι ἄδικοι, ἀναριθμήτων τιμωριῶν. Ἐστὼ καὶ ἀν ἐδοθῇ ἡ οἰκουμένη. Διότι τὴν σωτηρίαν μας δὲν τὴν ἐπροξένησεν ἡ προδοσία τοῦ Ἰουδαίου, ἀλλὰ ἡ σοφία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀφθονία τῆς ἀφειρετικότητος του, ὁ ὁποῖος μεταχειρίζεται τὰς πονηρίας τῶν ἄλλων πρὸς τὸ συμφέρον μας.

Τ, λοιπόν, λέγει, ἐάν ὁ Ἰουδαῖος δὲν ἐπρόδοσεν, δὲν θὰ ἐπρόδοιεν κάποιος ἄλλος. Ἀλλὰ τί σημασία ἔχει αὐτὸ διὰ τὸ ἐξεταζόμενον ζήτημα. Ὅτι ἐάν ἐπρεπε, λέγει, νὰ σταυρωθῇ ὁ Χριστός ἐπρεπε θὰ μέσαι κάποιου. Ἐάν ἐπρεπε διὰ μέσου κάποιου, ὅπως οὐδέποτε ἐπρεπε διὰ μέσου κάποιου τέτοιου ἀνθρώπου. Ἐάν δὲ ὅλοι ἦσαν καλοὶ θὰ ἐμποδίζοντο τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας μας. Μὴ γίνοντο! Διότι ὁ πάνσοφος Θεὸς ἐγνώριζεν πῶς θὰ διευθετήσῃ τὰ τῆς σωτηρίας μας, ἔστω καὶ ἀν δὲν ἐγινετο αὐτὸ, δηλαδή ἡ προδοσία. Διότι, ἡ σοφία τοῦ εἶναι ἀφειρετικὴ καὶ ἀκατανόητη. Εἰς διὰ τοῦτο, λοιπόν, ἀπειρολογεῖ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι, ἔχον ὑπέρβου τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας μας.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ εἴπῃ κάποιος, ἐάν ᾔτο καλὸν δι' αὐτόν νὰ μὴ εἶχε γεννηθῇ, διὰ πόσον λόγον τὸν ἀφῆσεν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ζωὴν καὶ αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς κακοὺς. Σὺ πρέπει νὰ κατηγορήσῃς τοὺς κακοὺς, διότι, ἀν καὶ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ μὴ γίνουσι τέτοιοι, ἔχουν γινεῖ κακοὶ. Σὺ δὲ ἀφοῦ ἀφῆσες αὐτὸ ἐξετάζεις μετὰ περιέργειαν καὶ ἀσχολίᾳ λεπτομερῶς μετὰ τὰ ἀφορῶντα τὸν Θεόν, διὰ καὶ γνωρίζεις ὅτι, κατὰ οὐκ εἶναι κακὸς ὅχι ἀνάγκαιος.

Ἄλλ' ἔπρεπεν, λέγει, κάποιος, νά γεννηθοῦν μόνον οἱ καλοὶ καὶ ὅτι δὲν ἔχρειάζετο ὁ ἄθως οὔτε ἡ κόλασις καὶ ἡ τιμωρία, οὔτε ἵγνος κακίας· οἱ δὲ πονηροὶ ἔπρεπεν ἢ νά μὴ γεννηθοῦν ἢ ἀφοῦ γεννηθοῦν νά φύγουν ἀμέσως. — Πρῶτον μὲν ἀξίζε· νά σοῦ εἰπῶμεν τὸ ἀποστολικόν ρητόν, «ἀλλὰ ποίος εἶσαι σὺ, ὦ ἄνθρωπε, ποῦ ἀντιλέγεις εἰς τὸν Θεόν; Μήπως θά εἴπῃ τὸ πλάσμα εἰς τὸν πλάστην· Διατί μέ ἐπλάσας ἔστι;»⁶. Ἐάν δὲ ζητῆς καὶ συλλογισμοὺς, ἐκεῖνο θά ἡμπορούσαμεν νά εἰπῶμεν, ὅτι περισσότερο θαυμάζονται οἱ καλοὶ ὅταν εὐρισκῶνται μεταξὺ τῶν κακῶν διότι, πράγματι, τότε γίνονται πολλὴ φανερά καὶ ἡ ἀνεξικακία τῶν καὶ αἱ πολλαὶ ἀρεταὶ. **Β** Σὺ, ὁμως, λέγων αὐτὰ ἀφαιρεῖς τὸ θεμέλιον τῶν παιδαγωγμάτων καὶ τῶν ἀγώνων· Ἦ λοιπόν, λέγει κάποιος, τιμωροῦνται ἄλλοι διὰ νά φανοῦν αὐτοὶ καλοί, Μὴ γένοιτο! Ἀλλὰ τιμωροῦνται ἕνεκα τῆς κακίας τῶν, διότι οὔτε ἔχουν γινε. κακοὶ ἐπειδὴ ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἀκηριίας τῶν διὰ τοῦτο καὶ τιμωροῦνται. Διότι πῶς δὲν θά ἦσαν ἄξιοι τιμωρίας, ἀφοῦ ἔχουν τόσους διδασκάλους τῆς ἀρετῆς, χωρὶς νά κερδίζουν τίποτε ἀπὸ αὐτούς; Καθὼς λοιπόν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ εἶναι ἄξιοι διτλῆς τιμῆς —διότι, καὶ καλοὶ ἔχουν γινε. καὶ δὲν ἔπαθον καμμίαν βλάβην ἀπὸ τῶν κακῶν— **Γ** ἔτσι καὶ οἱ κακοὶ εἶναι ἄξιοι διτλῆς τιμωρίας καὶ διότι, ἔχουν γινε. κακοὶ ἀν καὶ ἡμποροῦσαν νά γίνωναι καλοὶ —πράγμα τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύουν αὐτοὶ ποῦ ἔγιναν— καὶ διότι, τίποτε δὲν ὠφελήθησαν ἀπὸ τῶν καλῶν

Ἄλλ' ὥς ἴδωμεν· τί λέγει αὐτὸς ὁ ἄθλος, ὅταν ἐλέγχεται ἀπὸ τὸν διδασκάλου. Τί λέγει λοιπόν, «Μήπως εἶμαι, ἐγώ, Κύριε;»· Αὐτὸ δὲν ἠρώτησεν αὐτὸ ἀπὸ τῆν

6. Ρωμ. 9, 20.

ἀρχήν, Ἐνόμισεν ὅτι θά διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τοῦ μετὰ τοῦ λεχθέν «ἐναὶ ὅπο σοῦ». Ὅταν, ὁμως, τὸν ἀπεκάλυψεν, ἐτόλμησεν πόλιν νά ἐρωτήσῃ ἐλπίζων εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ διδασκάλου, ὅτι δὲν θά τὸν ἐλέγξῃ. Διὰ τοῦτο, θεθαίρας, τὸν ἀνέμασεν καὶ Ραββί

Ἦ τῆς πωλώσεως! Ποῦ ὠδήγησεν αὐτόν; Τέτοιον εἶναι, πράγματι, ἡ φιλαργυρία δημιουργεῖ μαροῦς καὶ ἀνοήτους καὶ ἀντὶ ἀνθρώπων ἀναισχύντους καὶ ὁμοίους μετὰ σκύλους· **Β** μᾶλλον δὲ χειροτέρους καὶ ἀπὸ σκυλῶν καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ δαιμόνιος. Αὐτὸς, λοιπόν, ἐπληρώσας τὸν διάβολον, ἐν καὶ τὸν ἐθέλει βολῆσαι, ἐνῶ τὸν Ἰησοῦν, ἐν καὶ τὸν εὐεργετοῦσεν, τὸν ἐπρόδωσεν ἔτσι· γίνε πλέον διάβολος ὥς πρὸς τὴν προαίρεσιν. Διότι τέτοιους τύπους δημιουργεῖ ἡ ἀχόρταγῃ ἐπιθυμία τῶν χρημάτων, παρέφρονος, ἐκτὸς ἐαυτοῦ, ἀφιερωμένους ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ κέρδος, καθὼς ἀκρωθῶς ἔγινεν καὶ ὁ Ἰούδας.

Διατί, ὁμως, ὁ μὲν Ματθαῖος καὶ οἱ ἄλλοι δύο λέγουν ὅτι ὅταν συνεφωνήσεν τὰς τῆς προδοσίας, τότε κατέλαθεν αὐτόν ὁ διάβολος, ἐνῶ ὁ Ἰωάννης λέγει ὅτι, «μετὰ τὸ ψωμίον»· εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν ὁ σατανᾶς, ἐν καὶ αὐτὸς ἠγνώριζεν τοῦτο, **Β** διότι ἀνωτέρω λέγει, «κατὰ τὴν βάρκα»· τοῦ δείπνου ὅτε ὁ διάβολος εἶχεν ἤδη θέλει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἰούδα τοῦ υἱοῦ τοῦ Σίμωνος τοῦ Ἰσκαριώτου νά τὸν παραδώσῃ⁷. Διατί, λοιπόν, λέγει ὅτι «ἀφοῦ ἔπῃρε τὸ ψωμί τότε εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν ὁ σατανᾶς»; Διότι δὲν εἰσέρχεται μονομιάς, οὔτε ἐξ ὁλοκλήρου, ἀλλὰ πρῶτον κάμνει μεγάλῃν δοκιμὴν αὐτό,

7. ¹ Μα. 13, 27

8. ¹ Μα. 18, 2

9. ¹ Μα. 18, 27

θεσπιάς, ἔγινε καὶ ἐδῶ. Ἀφοῦ, λοιπόν, κατ' ἀρχάς ἐδοκίμασεν αὐτὸν παυτοστροφίας καὶ τὸν ἐπληρώσεν αἰγά - σιγά, ὅταν εἶδεν ὅτι εἶναι καταλλήλως νὰ τὸν ὑποδεχθῇ, τότε λοιπὸν ἐπετέθη κλήρως καὶ τὸν κατέλασεν ὁλοσχερῶς.

ΥἱΥ Μήπως, ὅμως, ἐὰν ἔτρωγον τὸ πασχαλὸν νὺν δεῖπνον— ἔτρωγον παραινοῦς; Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ τρώγουν καθήμενοι εἰς τὸ τραπέζι. Τί, λοιπόν, ἤμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν; Ὅτι, μετὰ ἀπὸ τὸ φαγητὸν ἐκάθηντο πλέον εἰς τὸ τραπέζι, ὥσάν φλοξενούμενοι. Ἄλλως δὲ εὐσυχελιστὴς λέγει, ὅτι κατὰ τὸ θράδυ ἐκεῖνο ἔχει μόνον ἔτρωγεν τὸ πασχαλὸν νὺν δεῖπνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν· «πολύ ἐπείθυμα νὰ φάγω τεῦτο τὸ Πάσχα μαζὶ σὰς»¹, δηλαδὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Διὰ τὴν ἀρά γε, --Διότι τότε ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ παραδοθῶν τὰ μυστήρια καὶ νὰ διαλυθῶν διὰ τοῦ θανάτου τὰ προζευγμένα λύτην. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ σταυρὸς ἦτο μέσος εἰς τὴν σκέψιν του. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐμωλόκωσεν τὸ ἀνήμερον θῆριον, οὔτε τὸ ἐλύγισεν οὔτε τὸ ἔκαμει νὰ συνέλθῃ. Δικαίως, λοιπόν, ἔλασε, ἀδύνησεν αὐτὸν εἰπὼν «Ἀλλοιμονοὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον» Πάλιν τὸν ἐφοθέρουν, ὅταν εἶπεν «Καλοὶ ἦτο δι' αὐτὸν ἐὰν δὲν εἶχε γεννηθῇ» Ἐπεδὴ ὅμως οὔτε αὐτὸ τὸν ἔκαμει νὰ συνέλθῃ, εἶπει· «εἰς τὸν ὅποιον θὰ δώσω τὸ ψωμὶ τοῦ θουτήξω εἰς τὸ πιάτον»². Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲ τὸν συνεκράτησεν, ἀλλ' ἐκυρεύθη ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν ὥσάν ἀπὸ τρέλλαν μᾶλλον, δὲ ἀπὸ χειρότερον ἀσθενεῖαν. Πραγματικῶς δὲ αὐτὴ ἡ τρέλλα εἶναι ἡ χειρότερη διότι τὴν παρομοιοῦν

¹ 10 Λουκ. 22, 5.
² 11 ἰω. 13, 26.

θὰ ἤμποροῦσεν νὰ πρᾶξῃ ὁ τρέλλος, αὐτὸς δὲν ἔβγαλεν ἀπὸ τὸ στόμα, ἀλλ' ἔθγαζε τὸν φόνον τοῦ Κυρίου δὲν συνεστρεφεν τὰ χέρια, ἀλλὰ τὰ ἐπάλωνε διὰ τὸ ἀντικείμενον τοῦ τιμίου στήματος. Διὰ τοῦτο εἶναι μεγαλυτέρα ἡ τρέλλα τοῦ, διότι ἦτο κυριευμένος ἀπὸ αὐτῆς ἐνῶ ἦτο ὕγιος. Ἀλλὰ δὲν ὁμιλεῖ ἀνοήτως, ἢ καὶ τί εἶνα, πρὶ ἀνόητον ἀπὸ αὐτῆς τὴν φωνήν· «τί θέλετε νὰ μὲ δώσετε καὶ ἐγὼ θὰ σὰς τὸν παραδώσω», Ὁ βιάσθης ὁμιλοῦσεν μὲ τὸ στόμα ἐκεῖνου Ἄλλὰ δὲν ἐκτύπησεν τὴν γῆν θορυβωδῶς μὲ τὰ πόδια ὅταν ἐσπάρασσεν, Πόσον καλλίτερον ἦτο νὰ σπαράσσει ἔτσι, παρὰ νὰ σπῆκῃ ὀρθῶς τέτοιος ποι ἦτο. Ἀλλ' εἰς τοὺς λίθους δὲν κατακρημάτισεν τὸν ἑαυτὸν του. Πόσον καλλίτερον θὰ ἦτο αὐτὸ, παρὰ νὰ ἀποτολμᾷ τέτοια πράγματα. Θέλετε νὰ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον τοὺς θαυματούμενους καὶ τοὺς φιλαργύρους καὶ νὰ κάνωμεν σύγκρισιν μετὰ τῶν, Ἄλλὰ κανεὶς ἂς μὴ θεωρήσῃ αὐτὸ ὡς ἰδικὴν του προσβολήν. Διότι δὲν ὕβριζομεν τὴν φύσιν, ἀλλὰ κακίζομεν τὸ πρᾶγμα. Οὐδέποτε ἐφοροῦσεν ἐνδύματα ὁ θαυματούμενος, ἢ κατακοσμημάτων τὸν ἑαυτὸν του εἰς τοὺς λίθους, ἔτρεχεν ἐπ' αὐτὸν εἰς ἀδιαβάτους καὶ ἀναμάλους ὁρόμους καὶ θανάτως ἠρπάζετο ἀπὸ τὸν θαύματα. Δὲν νομίζεις ὅτι αὐτὰ εἶναι φρικτά, ἢ, λοιπόν, ἐὰν ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ φιλάργυροι εἶναι χειρότεροι ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ὅτι προζευγμένοι χειρότεροι εἰς τὴν ψυχὴν των καὶ τόσον χειρότεροι ὥστε αὐτὰ νὰ θεωροῦνται παγνίδ' ἐναντὶ ἐκείνων; Ἀρὰ γε θὰ ἀποφύγετε τὴν ἀσθενεῖαν αὐτῆν; Ἐμπρὸς λοιπόν, ἂς ἴδωμεν πόσος ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι πρὸς ὀμοφερτῆς, ὁ φιλάργυρος ἢ ὁ θαυματούμενος, Τίποτε, θεσπιάς, δὲν διαφέρει ὁ ἕκας ἀπὸ τὸν ἄλλον διότι εἶναι καλλίτερον νὰ εἶναι κανεὶς γυνὸς ἀπὸ ἐνδύματα παρὰ νὰ περιέρχεται ντυμένος μὲ τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν καὶ νὰ ὀργιάζῃ ἔκως οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Δαυὶδ σου. ἢ Διότι καθὼς ἀκριβῶς ἐκεῖνοι ἔχουν προσωπεία

καὶ ἐνδύματα τρελλῶν, πορομοίως καὶ αὐτοί. Καθὼς δὲ ἀκριβῶς ἡ τρέλλα δημιουργεῖ τὴν γόνυωσιν τῶν δαιμονιζομένων, ἔτσι καὶ τὴν «ἐνδυμασίαν» αὐτὴν τὴν δημιουργεῖ ἡ τρέλλα. Αὐτὴ δὲ ἡ «ἐνδυμασία» εἶναι ἀθλιωτέρα ἀπὸ τὴν γόνυωσιν. Αὐτὸ θὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀποδείξω ἐν συνεχείᾳ. **¶** **¶** **¶** Διότι ποῖον θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ὀνομάσωμεν, περ σφόδρον τρελλὸν μεταξὺ αὐτῶν που εἶναι κυρ εὐμένιοι ἀπὸ τὴν τρέλλαν, αὐτὸν ποῦ κατακομματιάζει τὸν ἑαυτὸν του, ἢ αὐτὸν που μαζὶ με τὸν ἑαυτὸν του κατακομματιάζει καὶ ἄλλους ὅσους συναντᾷ; Εἶναι ὀλοφάνερσι, ὅτι τὸ δεύτερον. Ἐκεῖνοι μὲν λο.πὸν ἐγὼ μινωκαν τοὺς ἑαυτοὺς των, αὐτοὶ ὅμως καὶ ἄλλους ὅσους συναντοῦν. Ἀλλὰ χωρίζουν εἰς δύο τὰ ἐνδύματά τους ἐκεῖνοι. Καὶ πόσον θὰ ἐδέχετο εὐχαρίστως ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἐλαττωμένους νὰ σχισθῇ τὸ ἐνδυμα, παρὰ νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ ὀλόκληρος ἡ περιουσία, μὴπως δὲν ἀπλώνουν πληγὰς εἰς τὸ πρόσωπον, Κυρίως δὲ καὶ αὐτὰ πράττουν οἱ πλεονεκταὶ ἐάν ὅχι. Ἄλλοι, ἄλλ' εἰς τὴν κοιλίαν τῶν ἄλλων, μετὰ τὴν πείναν καὶ τὴν πτωχείαν, ὀλο.ριπτουν μέσα τοὺς φοβερωτέρους πόνους. Ἀλλὰ δὲν διαγκώνουν μετὰ τὰ δόντια. Μακάρι μετὰ τὰ δόντια, παρὰ μετὰ τὴν θέλῃ τῆς πλεονεξίας, τὰ ὅποια εἶναι φοβερώτερα ἀπὸ τὰ δόντια. **¶** **¶** Διότι, «τὰ δόντια των εἶναι τὰ ὄπλα καὶ τὰ θέλη». Ποῖος θὰ πονέσῃ περ σφόδρον, ἐκεῖνος που ἐδαγκώθη μὴν φορὰν καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθη ἢ ἐκεῖνος ποῦ πάντοτε κατατρῶγεται μετὰ τὰ δόντια τῆς πτωχείας; Διότι ἢ μὴ θεληματικὴ πτωχεία εἶναι φοβερωτέρα ἀπὸ τὴν κόμινον καὶ ἀπὸ τὰ θηρία. Ἀλλὰ δὲν ἐπιδιώκουν τὰς ἐρημίας καθὼς ἀκριβῶς οἱ δαιμονιζόμενοι; Μακάρι εἰς τὰς ἐρημίας νὰ εἰσέρμουσιν καὶ ὅχι εἰς τὰς πόλεις καὶ ἔτσι ἄλλοι ὅσοι εἶναι εἰς τὰς πόλεις θὰ ἀ-

πελόμενοι τὴν ἀσφάλειαν. Τώρα, ὅμως, ἀπὸ ἄλλους ἐκεῖνους εἶναι πῶς ἀνυπόφοροι, διότι κράττειν αὐτὰ εἰς τὰς πόλεις, ὅσα ἀκριβῶς εἰς τὰς ἐρημίας ἐκεῖνο μεταβάλλοντες τὰς πόλεις εἰς ἐρημίας. ὅπως δὲ ἀκριβῶς εἰς τὰς ἐρημίας δὲν ὑπάρχει κανεὶς ποῦ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, ἔτσι ἀρπάζουν τὰ ὑπάρχοντα ἄλλων. Ἀλλὰ δὲν κτυποῦν μετὰ λίθους, ὅσους συναντοῦν; **¶** Καὶ τὸ εἶναι αὐτό, διότι ἀπὸ μὲν τοὺς λίθους εἶναι εὐκόλουν νὰ προφυλαχθῇς ἀπὸ ἐκεῖνα δὲ τὰ τραύματα, τὰ ὅποια μετὰ τὸ χορτὶ καὶ τὴν μελάνην προκαλοῦν εἰς τοὺς τάλαιπωροὺς πτωχοὺς, συντάσσοντες σελίδας γεμάτων ἀπὸ ἀνορθωτῶν πληγῶν, ποῖος ἀπὸ τοὺς πίπτοντας εἰς χεῖρας τῶν φυλαργύρων θὰ ἠμπορούσε ποτε εὐκόλως νὰ προφυλαχθῇ.

Ἄς ἴδωμεν, ὅμως, πόσα δεικνύει προξενοῦν καὶ εἰς ἐαυτοὺς των. Γυμναὶ περιπατοῦν ἐντὸς τῆς πόλεως, διότι δὲν ἔχουσιν ἐνδυμα ἀρετῆς. Ἐάν δὲ αὐτοὶ δὲν νομίζουσιν ὅτι εἶναι ἀσυχροὶ καὶ τοῦτο εἶναι δεῖγμα τῆς υπερβολικῆς των μανίας, τὸ ὅτι δὲν ἀντ' λαμβάνοντα τὴν ἀντιπερίστασιν των. Ὅταν μὲν εἶναι γυμνοὶ εἰς τὸ σῶμα ἐντρέπονται, ὅταν δὲ περιφέρουσιν τὴν ψυχὴν των γυμνὴν καμαρώνουσιν. **¶** Εἰς ἐπιθυμήτε θὰ εἶπω καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀντιστήσεως των. Ποῖα λο.πὸν, εἶναι ἡ αἰτία, Αὐτοὶ γυμνῶντα μετὰ πολλῶν γυμνῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐντρέπονται, καθὼς ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς μέσα εἰς τὰ λουτρά. Ἐάν, θεοκαῶς, ἦσαν πολλοὶ οἱ ἐνδεδυμένοι μετὰ τὴν ἀρετὴν, τότε περισσότερο θὰ ἐγένετο φανερά ἡ ἀσχημία των. Τώρα δὲ αὐτοὶ κυρίως εἶναι ἄξιον πολλῶν δακρύων, ὅτι ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν πολλοὶ κακοὶ, οὐδεμία ἐντροπὴ ὑπάρχει ἀπὸ τὰ τραπτόμενα κακὰ. Διότι, μαζὶ μετὰ τὰ ἄλλα καὶ αὐτὸ ἔκαμει ὁ ὁσθολος, τὸ νὰ μὴ ἀφῆναι νὰ λάθουν αἰσθῆσαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ μετὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀκακοθυβόντων τὴν κακίαν νὰ ἐπισκιάζῃ τὴν ἀσχημίαν αὐτῆς. Ἐάν, ὅμως, σιμῇ νὰ εὑρισκεται μετὰ πολλῶν

φιλοσόφων καὶ ἐναρέτων, θὰ ἐβλεπεν περισσότερον τὴν γυμνότητά του ὁ κακός. 12 Ὅτι μὲν, λοιπόν, αὐτοὶ εἶναι πρὶο γυμνοὶ ἀπὸ τοὺς δα μονιζομένους, αὐτὸ εἶναι φανεροὶ ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω. ὅτι θὰ κατατρέχουν εἰς τὰς ἐρήμους, οὐτε αὐτὸ θὰ ἠμποροῦσεν νὰ ἀρνηθῇ κανεὶς. Διότι ἡ πλᾶτεια καὶ εὐρύχωρος ὁδὸς εἶναι ἐρημητέρα ἀπὸ καθε ἐρημον. Διότι ἂν καὶ ἔχη πολλοὺς ποὺ τὴν θαδίζουσιν, ὅμως δὲν ἔχει κανένα ἀνθρώπον, ἀλλὰ φίλους σκορπιστοὺς, λόκους καὶ ὄχλους. Διότι, τέτοιοι εἶναι ὅσοι ἀκολουθοῦσιν τὴν κακίαν. 13 Αὐτὴ δὲ δὲν εἶναι μόνον ἐρημος, ἀλλὰ καὶ πρὶο ἀνωμαλὴ ἀπὸ ἐκείνη. Καὶ αὐτὸ εἶναι φανερόν ἀπὸ τὰ ἐξῆς. Διότι οἱ λίθοι οἱ φάραγγες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρεων δὲν πληγώνουν τὸς ἀνθρώπους ποὺ τὰ ἀνασφαίνουσι, ὅσον ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ πλεονεξία τὰς ψυχὰς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν αὐτάς. Ὅτι, δὲ ζοῦν κοντὰ εἰς τὰ μνήματα, καθὼς ἀκριβῶς οἱ δαιμονιζόμενοι, μᾶλλον δὲ ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ μνήματα. εἶναι φανερόν ἀπὸ τὰ ἐξῆς. Ὅτι τί εἶναι τὰ μνήματα. Εἶναι λίθος ὁ ὁποῖος περιέχει σώματα νεκρῶν ποὺ εἶναι τοποθετημένα μέσα. Ἡ λοιπὴν διαφέρει τὰ σώματα ἐκείνων ἀπὸ τοὺς λίθους, μᾶλλον, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀβλύωτερα καὶ ἀπὸ ἐκείνους. Διότι δὲν εἶναι λίθος, ὁ ὁποῖος περιέχει νεκρόν τὸ σῶμα, ἀλλὰ εἶναι σῶμα ποὺ εἶναι πρὶο ἀνασθητόν ἀπὸ τοὺς λίθους καὶ τὰ ὁποῖα περιέφευ νεκρὴν ψυχὴν. Διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἐσφαλῇ κανεὶς ἐὰν ὀνομάζεν αὐτοὺς τάφους. 14 Διότι καὶ ὁ Κύριός μας ἔτσι ὀνόμασεν τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι τοῦτο μάλα στα προσέθεσεν λέγων. «μεῖσα δὲ εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ ἀρπαγῆς καὶ πλεονεξίας».

Θέλετε λοιπόν νὰ σας ἀπεδείξω πῶς κατακυματίζεται καὶ εἰς τοὺς λίθους τὰ κεφάλαια τῶν. Ἀπὸ τοῦ

λοιποῖ. Πρῶτον εἰπέ μοι, θέλεις νὰ μάθῃς ἀπὸ τὰ παρόντα ἢ ἀπὸ τὰ μέλλοντα. Ἀλλὰ μὲ τὰ μέλλοντα αὐτοὶ δὲν ἔχουν μεγάλης σχέσεως. λοιπὸν ἂς εἰπῶμεν διὰ τὰ παρόντα.

Ἀπὸ πόσους λίθους, πράγματι, δὲν εἶναι χειρότερα αἱ φροντίδες αἱ ὁποῖαι τραυματίζουν ὅχι κεφαλὰς, ἀλλὰ κατατρώγουν τὴν ψυχὴν; Διότι φοβοῦνται μήπως δικαίως ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ σπῆ. τῶν ὅσα ἀδικίαι εἶχαν εἰσελθεῖ. 1 Ἐν τρέμουν διὰ τὸ τέλος τῶν, ὀργίζονται καὶ θυμωοῦν ἐναντῖον τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἄλλων καὶ τώρα μὲν ἀποθάρρυνσις, ὕστερα δὲ φόβος, ἄλλοτε δὲ θυμὸς παραλαμβάνει. αὐτοὺς διαδοχικῶς καὶ σάν νὰ περνοῦν ἀπὸ κρημνοῦ σὲ κρημνὸν κάθε ἡμέραν προσμένουν ἀνυπομῶνως ἐκείνους, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀποκτήσει ἀκόμη. Διὰ τοῦτο, θεσπίζουσιν, δὲν εὐχαριστοῦνται με ἐκεῖ νὰ ποῦ ἔχουν καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔχουν πεποιθήσῃ διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι μὲ δὴν τὴν σκέψιν τῶν εἶναι ὀφρωσιμένοι εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν λάθει ἀκόμη. Καὶ καθὼς ἀκριβῶς ἐκεῖνος ποὺ θυμῶς συνεχῶς, ἔστω καὶ ἂν ἀπορροφήσῃ ἀναριθμήτως, πηγὰς δὲν αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν χορταίνεται, παρομοίως καὶ οἱ φιλάργυροι ὅχι μόνον δὲν εὐχαριστοῦνται, ἀλλὰ καὶ θαρσαλίζονται ὅσα καὶ ἂν κατέχουν, λόγῳ τοῦ ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία δὲν γαριζεῖ. οὐδὲν τέλος.

15 Καὶ ὅσοι μὲν ἀπορᾶ τὰ παρόντα εἶναι ἀρκετὰ τὰ λαχθέντα ἂς εἰπῶμεν δὲ καὶ μερικὰ δὲ τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ἐάν, θεσπίζω, αὐτοὶ δὲν ἀσχολοῦνται μὲ αὐτὴν χάριν ἡμῶν ὅμως εἶναι ἀναγκη νὰ εἰπω. Κατὰ τὴν μέλλουσαν, λοιπόν, ζωὴν ἤθελεν ἴδε. κανεὶς παντοῦ νὰ τιμωροῦνται οἱ φιλάργυροι. Διότι ἔστιν λέγει. «ἐπεμύσας καὶ δὲν μοῦ ἐδώσατε νὰ φάγω ἐδίψασα καὶ δὲν μὲ

ἐποτίσαστε»⁴, αὐτοὺς ἐπιπλήτετε. Ὅταν δὲ λέγῃ «Πηγαί-
νατε εἰς τὸ πλύνειν πόρ ποὺ ἔχει προετοιμασθῇ διὰ τὸν
δ. ἄβελον»⁵, στέλλει. ἐκεῖ αὐτοὺς ποὺ ἐπλούτισαν κα-
κῶς. Εἰς αὐτὴν τὴν τάξιν ἀνήκουν ὁ κακὸς δούλος ποὺ
δὲν ἔδωκεν εἰς τοὺς συνδούλους του τὰ ὑπάρχοντα χρή-
ματα τοῦ Κυρίου των ἐκείνος ποὺ ἔκρυψε τὸ τάλαντον
εἰς τὴν γῆν καὶ αἱ πάντα παρθένοι. II «Ὅπου δὲ καὶ ἂν
ὑπάγῃς θά ἴδῃς τοὺς φιλαργύρους νὰ τιμωροῦνται. Ἀφ'
ἐνὸς μὲν θὰ ἀκούσῃς ὅτι ὁχλὸς ὑπάρχει μεταξύ μας»¹⁶,
ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀφοῦ ἀποχωρισθῶν, θὰ ὑπάγουν ἐκεῖ ὅ-
που εἶναι τὸ τρίξιμον τῶν δοντιῶν καὶ θὰ ἴδῃς καθεὶς αὐ-
τοὺς ἀπὸ παντοῦ νὰ ἐκδ' ὠκωνται καὶ νὰ μὴ ἔχουν πω-
θενά τόπον, ἀλλὰ νὰ συναθροίζωνται μόνον εἰς τὴν κό-
λασιν.

780 Ποία, λοιπόν, εἶναι ἡ ὠφελεία τῆς ἀρεθῆς μας
πιστεῶς διὰ τὴν σωτηρίαν, ὅταν ἀκούωμεν αὐτά. Ἐκεῖ
ὑπάρχει τὸ τρίξιμον τῶν δοντιῶν, τὸ σκότος τὸ ἐξώτε-
ρον, ἡ φωτιά ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῇ διὰ τὸν διάβολον, ὁ
διαχωρισμὸς καὶ ἡ ἐκδιώξις ἐδῶ ὑπάρχουν ἔχθραι κα-
κολογία, σικοφαντία, κίνδυνοι, φροντίδες, δολοσφίτες,
τὸ μένος ἀπὸ ὅλους, ἡ ἀποστρέφῃ ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπὸ αὐ-
τοὺς ἀκόμη πῶς νομίζουν ὅτι κολακεύουν. Διότι καθὼς
ἀκριβῶς τοὺς καλοὺς θαυμάζουν, οὐ μόνον οἱ καλοὶ, ἀλ-
λὰ καὶ οἱ κακοὶ, παρομοίως καὶ τοὺς κακοὺς, ἀχ' μόνον
οἱ καλοὶ μισοῦν, ἀλλὰ καὶ οἱ κακοὶ. Ὅτι δὲ αὐτὸ εἶναι
ἀληθές, II εὐχαριστικῶς θὰ ἐρωτοῦσαι τοὺς φιλαργύρους
ἐάν δὲν ἀγδιαζοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ δὲν θεωροῦν
τοὺς ὁμοίους των ὡς μεγαλύτερους ἔχθρους, ἀπὸ ἐκεί-

1 Math 25, 42

13 Math 25, 41

16 Λευκ. 16, 26.

νοὺς ποὺ τοὺς ἔχουν θάλας, ἐάν δὲν κατηγοροῦν καὶ
τοὺς ἑαυτοὺς των, ἐάν δὲν ὀνομάζουν προσβολὴν αὐτὸ
τὸ πρᾶγμα, ἔστιν ἀπίστος παρουσίᾳ εἰς αὐτοὺς τὴν
κατηγορίαν Πράγματι, δὲ αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερον αἰ-
σχος καὶ ἀπόδειξις μεγάλης κακίας. Διότι ἐάν δὲν ἡμπο-
ρεῖς νὰ περ. φρονήσῃς τὰ χρήματα, ποῖον λοιπὸν ἐπιθυμι-
αν δεξιόμανίαν, θυμὸν ἢ ὀργήν, θὰ νικήσῃς; Πῶς ὁμως,
θὰ ἡμπορούσε κανεὶς νὰ περ. σθῇ. Διότι, σχετικῶς μὲ τὴν
ἐπιθυμίαν τῶν σωμάτων τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν, πολ-
λοὶ ὑπολογίζουσιν τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς
αὐτὴν ἀποδίδουσιν τὰς ὑπερβολὰς οἱ ἱατροὶ λέγουσιν δὲ, ὅ-
τι ὁ θερμότερος καὶ ὑγρότερος εἶναι περ. σφόδρα ἐκδο-
τός, ὡς τὰ ἀφροδίσια ἐνθ' ἑκείνος ποὺ εὐρίσκεται εἰς ἱη-
ροτέραν κακὴν κρᾶσιν, εἶναι. Ἐπειὶ ὁ εὐθυμὸς καὶ ὀρ-
γίλος

« Σχετικῶς δὲ μὲ τὴν φιλαργυρίαν οὐδεὶς ἡκούσεν
αὐτοὺς ποτὲ νὰ λέγουν κάτι παρόμοιον. Ἐπομένως αὐτὴ
ἡ ἀσθένεια προέρχεται μόνον ἀπὸ τὴν ἀργίαν καὶ ἀπὸ
τὴν ἀναίσθητον ψυχὴν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ἅς πρὸς
παθῶμεν ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ β. ἀρθάνωμεν καὶ τὰ πάθη, τὰ
ὅποια παρεστίζονται εἰς κάθε ἡλικίαν μας, νὰ τὰ με-
τοτρέπωμεν εἰς τὰ ἀντίθετα. Ἐάν δὲ εἰς κάθε μέρος τῆς
ζωῆς μας ἀποφενύγωμεν τοὺς κόπους τῆς ἀρετῆς καὶ παν-
τοῦ παθαίνωμεν ναυάγιον, ὅταν ἔχθωμεν εἰς τὰ ἑμῶν. Ἄ-
λλοι, ἀπὸ πνευματικὰ φορτία τότε θὰ ὑποφέρωμεν πα-
ρὰ πολὺ. Ἡ παροῦσα ζωὴ εἶναι πρᾶγματι, ἕνα ἐκτετα-
μένον πέλαγος. II Εἰς τὴν θάλασσαν, θεοβίως, ὑπάρ-
χουν διάφοροι κόλποι, οἱ ὅποιοι ἔχουν ὁ ἀφορετικοὺς
χειμῶνας. Τὰ Αἰγυπτίαι πέλαγος εἶναι φοβερόν διὰ τοὺς
ἐνέμους, ὁ Τυρρηνικὸς πορθμὸς διὰ τὴν στενότητα τοῦ
πότου ἢ χάρυδιδος πλησίον τῆς Ἀφύης διὰ τὸν πηλὸν ἢ
Προποντίς, ποὺ εἶναι ἐξῶ ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, εἶναι
φοβερὴ διὰ τὴν ὀρμητὴν κίνησιν καὶ τὴν βοήν των κυμάτων

ἡ περιοχὴ ἔξω ἀπὸ τὰ Γάδαιρα εἶναι ἐπικηθύνῃ λόγῳ τῆς ἐρημίας, ὅτι εἶναι ἀπάτητη καὶ ἀγνωστὴ ἡ ἱστορία τῶν τόπων ἐκείνων ἄλλα δὲ μέρη εἶναι ἐπικηθύνῃ δι' ἄλλου λόγου. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν ζωὴν μας. Πρῶτον δὲ πέλαιγος ἡμποροῦμαι νὰ ἴδωμεν τὸ πέλαιγος τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τὸ ὅποιον ἔχει μεγάλην ταλάντασιν ἕνεκα τῆς ἀσκησίας, τῆς εὐκολίας καὶ τῆς μὴ σταθερότητος τῆς φύσεώς της. Διὰ τοῦτο καὶ ὀρίζομεν παιδαγωγούς καὶ διδασκάλους. συνεισφέροντες μετὰ τὴν ἐπιμέλειαν **Ε** ὅ.π. λέειτε, εἰς τὴν φύσιν ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ τὴν κυβερνητικὴν τέχνην. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ἐπαικολοθεῖ ἡ θάλασσα τῆς νεότητος, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀνεμοὶ εἶναι ἰσχυροί, ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸ Αἰγαῖον ἔτιδεθ' αὐξάνεται εἰς ἡμᾶς ἡ ἐπιθυμία. Αὐτὴ κυρίως ἡ ἡλικία εἶναι ἐστερημένη ἀπὸ τὴν διόρθωσιν, **Υ** **Θ** **Δ** ὅχι μόνον ἐπειδὴ ἐνοχλεῖται περισσότερο ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐλέγχονται τὰ ἁμαρτήματα. ὅτι καὶ ὁ θῆς σκαλὸς καὶ ὁ παιδαγωγὸς εἰς τὸ ἐξῆς παρατιθύνται.

Ὅταν, λοιπόν, οἱ μὲν ἀνεμοὶ φυσοῦν θανατώτερως, ὁ δὲ κυβερνήτης εἶναι πρὸ ἀδύνατος καὶ δὲν ὑπάρχει κανὼν που νὰ προφυλάσῃ ἀπὸ αὐτοῦς, σκέψου τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἀκολουθεῖ πάλι ἄλλο τμήμα τῆς ἡλικίας ἡ ἀνδρική, κατὰ τὴν ὁποῖαν ὑπάρχουν τὰ προβλήματα τῆς διευθυνσεως τοῦ σπιτιοῦ καὶ αὐτὴν ὑπάρχουν ἡ γυναῖκα ὁ γάμος ἡ τεκνογονία ἡ προστασία τοῦ σπιτιοῦ καὶ αἱ πολλαὶ ἐπιφοῖτες τῶν φροντιστῶν. Τότε δὲ κυρίως ἀνοθεῖ ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ζηλοτυπία.

Ὅταν, λοιπόν, κάθε τμήμα τῆς ζωῆς μας τὸ περιβάμεν κατὰ τὴν ἀνάγκην, πῶς θὰ ἐπαρκεσώμεν διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ πῶς θὰ ἀποφύγωμεν τὴν μέλλουσαν κόλῃαν, **Δ** ὅτι δὲν κατὰ τὴν πρώτην ἡλικίαν δὲν

μαθαίνομεν τίποτε τὸ ὀρθόν, κατὰ τὴν νεότητά δὲν εἴμεθα συνετοὶ καὶ ὅταν γίνωμεν ἄνδρες δὲν νικῶμεν τὴν φιλαργυρίαν τότε ἀφοῦ φθάσωμεν εἰς τὰ γηρατεῖα, ὅπως εἰς κάποιαν ἀντλίαν καὶ μετὰ τὰς αὐτὰς τὰς παγίδας ἔχομεν κάμει ἀσθενέστερον τὸ σκάφος τῆς ψυχῆς καὶ αἱ σάνιδες αὐτοῦ ἔχουν διαλυθῇ, θὰ ὑπάγωμεν εἰς ἐκεῖνο τὸ λιμάνι φέροντες κατὰ τὴν πολλὰ σκουπιδια ἀντὶ πνευματικῶν θησαυρῶν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ χαρίσωμεν γέλωτα εἰς τὸν διόβολον καὶ εἰς τοὺς ἰδίους τοὺς ἐαυτοὺς μας θρήνον καὶ θὰ προσελκύσωμεν ἀνυποφάρους τιμωρίας.

Ε' Διὰ νὰ μὴ γίνωμεν, λοιπόν, αὐτὰς ἀφοῦ συνδεσώμεν σφικτὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὰς τὰ μέρη καὶ ἀντισταθώμεν εἰς ὅλα τὰ πάθη, ὡς ἀπομακρυνώμεν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλαργυρίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ο Μ Ι Α Α Π Β' (82)
(Ματθ. κατ' 26—36)

«Ὡς δὲ αὐτοὶ ἔτρωγον, ἀφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ἔλαβεν τὸ φῶς καὶ το ἐλλέγησεν, τὸ ἔκοψεν, τὸ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς· καὶ εἶπεν· λάβετε, φάγετε· τοῦτο ἐστὶν τὸ σῶμα μου. Καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβεν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας τὸν Θεόν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς λέγων· πίνετε ἀπὸ αὐτοῦ ὄλου, ἵδ ὁτι τοῦτο ἐστὶν τὸ αἷμα μου τῆς Νέας Διαθήκης, τὸ ὑποτίθω ὑμῖν πρὸς χάριν πολλὰν εἰς ἄρεσιν ἁμαρτιῶν. (Ματθ. 26, 26—28).

Ἀλλοίμονο, πόση ἦτο ἡ τυφλότης τοῦ προδότου! Ἄν καὶ συμμετέσχεν εἰς τὰ μυστήρια, παρέμενεν ὁ Ἰδ.ος ἂν καὶ ἀπελάμβανεν τὸ τόσον τρομακτικὸν τραπέζι, δὲν μετεβάλλετο. Τοῦτο δὲ ὁ Λουκάς ἐπὶ σημαίνει ὅταν λέγῃ, ὅτι μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ σατανᾶς¹, ὅχι διὰ τὴν περὶ φωνήν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ διὰ τὴν περὶ γέλασιν τὴν ἀναίδειαν τοῦ προδότου. Ἐξ αὐτοῦ ἡ ἁμαρτία ἐγένετο μεγαλύτερα καὶ ἀπὸ τὰ δύο αἷτια· καὶ ὅτι προσήγαγετο εἰς τὰ μυστήρια μὲ τέτοιαν ψυχικὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καὶ ὅτι, ὅταν προσήλθεν δὲν ἔγινε καλλιτέρας, οὔτε ἔνεκα φόβου, οὔτε ἔνεκα τῆς εὐεργεσίας, οὔτε ἔνεκα τῆς τιμῆς. Ὁ Χριστός, ὅμως, δὲν τὸν ἐμπόδισεν, ἂν καὶ τὰ ἐγνώριζεν ὅλα διὰ τὴν μάθησιν ὅτι δὲν παρολεῖται τίποτε ἀπὸ ἐκείνων ποὺ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν δόξαν.

☞ Διὰ τοῦτο πρὶν ἀπὸ αὐτοῦ καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτοῦ συνεχῶς ὑπειθεύμεν καὶ ἐμπόδιζεν αὐτὸν μὲ λόγους μὲ ἔργα, μὲ τὸν φόβον μὲ τὴν ἀπειλήν, μὲ τὴν τιμὴν καὶ μὲ

1. Λουκ. 22, 3.

τὴν περιποίησιν. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἀπομακρύνει αὐτὸν ἀπὸ ἐκείνης τῆς φοβερᾶν ἀσθένειας. Διὰ τοῦτο, λοιπόν, ἀφ' οὗ ἀφῆκεν ἐκείνον πάλιν ὑπειθεύειν εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν θυσίαν τοῦ μὲ τὰ μυστήρια κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου ὁμιλεῖ εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ σταυροῦ καὶ μὲ τὴν ἐπανόληψιν τῆς προρρήσεως κάμνει, ὥστε εὐκόλως νὰ παραδεχθῶσιν τὸ πάθος τοῦ. Διότι ἂν ἐταράχθησαν, ἂν καὶ ἔγινον καὶ προσελέχθησαν τόσοι σπουδαῖα πράγματα, τὸ θὰ ἐπρόσβαινον, ἂν δὲν εἶχον ἀκούσει τίποτε ἀπὸ αὐτά,

«Καὶ ἐνῶ δὲ αὐτοὶ ἔτρωγον, ἀφ' οὗ ἐπῆρε τὸ φῶς τὸ ἔκοψεν». Ἐξ αὐτοῦ ἀραγε τότε, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα ἐτέλει τὸ μυστήριον τοῦτο, διὰ τὴν μάθησιν ἀπὸ ὅλων ὅτι αὐτὸς εἶναι νομοθέτης καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ὅτι ἐκείνα ποὺ ὑπάρχουν εἰς ἐκείνην ἔχουν σκιαγραφηθῇ δι' αὐτὰ ἀπὸ πρὶν. Διὰ τοῦτο, θεοβαίως, ὅπου ὑπῆρχεν ὁ τύπος θετεῖ ἐπάνω τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἐσπέρα δὲ ἦτο τὸ σημεῖον τῆς πληρώσεως τοῦ ἀρισμένου χρόνου καὶ ὅτι τὰ πράγματα θαδίζουσιν πρὸς τὸ τέλος αὐτά. Προσφέρει δὲ τὴν εὐχαριστίαν διὰ τὴν μάθησιν πῶς πρέπει νὰ τελώμεν αὐτὸ τὸ μυστήριον καὶ διὰ τὴν μάθησιν ὅτι ἔρχεται πρὸς τὸ πάθος μὲ τὴν θέλησιν τοῦ· ἐπίσης διὰ τὴν μάθησιν νὰ ὑποφέρωμεν εὐχαρίστως ὅτι καὶ ἂν παθαίνωμεν καὶ νὰ μᾶς προσφέρῃ μὲ αὐτὸ καλὰς ἐλπίδας.

Ἐάν, λοιπόν, ὁ τύπος ἔχει γίνῃ ἡ αἰτία τῆς ἀπολλαγῆς ἀπὸ τόσοι μεγάλης δουλείας, ἢ πολὺ περισσότερον θὰ ἐλευθερώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἢ ἀλήθεια καὶ θὰ παραδοθῇ διὰ τὴν εὐεργεσίαν τῆς φύσεώς μας. Διὰ τοῦτο, θεοβαίως, θέν παρέδωκεν τὸ μυστήριον πρὶν ἀπὸ αὐτό, ἀλλ' ἔταν ἔκρεπεν νὰ παύσῃ νὰ ἰσχύουν τὰ τοῦ νόμου τῆς Π.Δ. Καταλύει δὲ τὴν κορωνίδα τῶν εορτῶν καὶ μεταθέσας αὐτοὺς εἰς ἄλλην φρικωδεστάτην τράπεζαν καὶ λέγει: «Λάβετε, φάγετε· αὐτὸ ἐστὶν τὸ σῶμα

μου, το ὁποῖον τεμαχίζεται, διὰ σῶς»² Πῶς δὲν ἐταράχθησαν ὅταν ἤκουσαν αὐτό; Διότι εἶχεν εἶπαι ἀπὸ πρὶν εἰς αὐτοὺς πολλὰ καὶ σπουδαῖα δι' αὐτό. Διὰ τοῦτο, θεοβιάς, δὲν καθορίζει πλεόν ἄλλο διότι, ἀρκετὰ εἶχαν ἀκούσει. Ὡς αἰτίαν δὲ τοῦ πάθους του ἀναφέρει, τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἁμαρτιῶν. **12** Καὶ αἷμα τῆς Κανῆς Διαθήκης ὀνομάζει, δηλαδή τῆς ὑποσχέσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ νέου νόμου. Διότι, αὐτὸ ὑπέσχετο καὶ παλαιότερον καὶ αὐτὸ συγκρατεῖ τὴν Κανὴν Διαθήκην. Καθὼς, δὲ ἀκριβῶς ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶχεν πρόσφατα καὶ νόμους, ἔτσι καὶ ἡ Καινὴ ἔχει τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου, φανεραίνει δὲ μετὰ τελευτῶμενα, ὅτι, πρόκειται νὰ ἀποθάνῃ διὰ τοῦτο ἐνεθιμήθη καὶ τὴν Διαθήκην καὶ ὑπειθυμίζε καὶ τὴν Παλαιάν διότι καὶ ἐκείνη εἶχεν ἐγκαινισθῆ μετὰ αἷμα Πάλιν δὲ ἀναφέρει, τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, «τὸ ὁποῖον χύνεται, πρὸς χάριν πολλῶν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» καὶ προτρέπτε. **13** «αὐτὸ νὰ κάμνετε διὰ τὴν ἀνάμνησίν μου»³.

Εἶδες πῶς μᾶς θύαζε, καὶ μᾶς ἀπομακρυνε, ἀπὸ τὰ ἰουδαϊκὰ ἔθνη; Διότι καθὼς ἀκριβῶς ἐτελεῖτε ἐκεῖνο τὸ Πάσχα εἰς ἀνάμνησιν τῶν θαυμάτων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἔτσι νὰ τελεῖτε καὶ αὐτὸ εἰς ἀνάμνησίν μου. Ἐκεῖνο τὸ αἷμα ἐχύθη διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πρωτοτόκων τοῦτο διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης. Διότι αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμα μου, λέγει, τὸ ὁποῖον χύνεται εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν»

743 Ἐλεγε, δὲ αὐτὸ διὰ τὴν φανέρωσιν καὶ μετὰ αὐτό, ὅτι τὸ πάθος καὶ ὁ σταυρὸς εἶναι μυστήριον καὶ διὰ τὴν παρηγορήσιν πάλιν τοὺς μαθητάς. Καθὼς δὲ ἀκριβῶς

2. 1 Κορ 11 24
3. κ.θ. εὐστ.

ὁ Μωϋσῆς λέγει «αὐτὸ εἶναι διὰ σῶς αἰωνίαν ἀνάμνησιν»⁴, ἔτσι καὶ ὁ Κύριος «εἰς ἀνάμνησιν μου»⁵ ἕως ὅτου ἔλθω. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει, ἐπολὺ ἐπεθύμησα νὰ φάγω αὐτὸ τὸ πάσχα⁶, δηλαδή νὰ σᾶς παραδώσω τὰ νέα πράγματα καὶ τὸ πάσχα νὰ σᾶς δώσω. Ἐπεὶ δὲ πρόκειται νὰ σᾶς κάμω πνευματικούς, καὶ ὁ Ἰδιος ἐπίσης ἤπιεν ἀπὸ αὐτό. Διὰ νὰ μὴ, λοιπόν, εἴπουν, ἀκούοντες αὐτὰ τί λοιπόν, πινόμεν αἷμα καὶ τρωγομέν σάρκα; **13** καὶ διὰ νὰ μὴ ταραχθῶν (πράγματι, δέ, ὅταν ἤρχιζεν νὰ τοὺς λέγῃ αὐτὰ, πολλοὶ ἐσκασθαίνοντο μετὰ τὰ λόγια τοῦ) πρῶτος αὐτὸς ἔπραξεν αὐτό, εἰσάγων αὐτοὺς ἡσυχῶς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων. Διὰ τοῦτο λοιπόν καὶ αὐτὸς ὁ Ἰδιος ἤπιεν τὸ αἷμα του.

Τί λοιπόν, λέγει, κάποιος, πρέπει νὰ τελευτῶν καὶ αὐτὸ καὶ τὸ παλαιὸν πάσχα, Κατ' οὐδένα τρόπον διότι διὰ τοῦτο εἶπεν «τοῦτο ποιεῖτε», ὅ ἀ νὰ μᾶς ἀπομακρυνῇ ἀπὸ ἐκείνου. Διότι, ἔαν αὐτὸ προσφέρῃ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὅπως καὶ τὴν προσφέρει τότε λοιπόν ἐκεῖνο εἶναι περιττόν. Καθὼς λοιπόν ἀκριβῶς μετὰ τοὺς Ἰουδαίους, ἔτσι καὶ ἐδῶ, συνέδεσεν τὴν ἀνάμνησιν τῆς εὐεργεσίας μετὰ τὸ μυστήριον καὶ μετὰ αὐτὸ καλεῖται τὰ στόματα τῶν αἱρετικῶν, ὅτι, ὅταν αὐτοὶ λέγουν, ἀπὸ ποῦ εἶναι φανερόν, ὅτι ἐθυσίασθη ὁ Χριστὸς. **14** Ἐκτός τῶν ἄλλων τοὺς ἀποστομῶνουν καὶ μετὰ τὰ μυστήρια. Διότι ἔαν δὲν ἀπέθανεν ὁ Χριστὸς, τίνας εἶναι συμβόλα τὰ τελευτῶμενα μυστήρια.

Παρατηρεῖς πόση προσπάθεια ἔχει, γινέ, ὥστε πάντοτε νὰ ἐνθι καλεῖσθαι ὅτι ἀπέθανεν πρὸς χάριν μᾶς,

4. 1 Κορ. 11, 26 καὶ 10 10
5. 1 Κορ. 11, 26
6. 1 Κορ. 11, 26

Ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ παρουσ. α.σθ.οὖν οἱ περὶ τὸν Μαρκίωνα τὸν Οὐαλεντινὸν καὶ τὸν Μαννῆν, οἱ ὁποῖο ἀρνοῦνται αὐτὴν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κυρίου διὰ τὴν σωτηρίαν μας, συνεχῶς καὶ μὲ τὰ μυστήρια ἐνθυμιζοῦν τὸ πάθος του, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ σκέπτεται κακῶς μὲ φέκν.ο. δὲ τὸ ἱερὸν δεῖπνον συγχρόνως μᾶς σώζει καὶ μᾶς διδάσκει. **II** Διότ. αὐτὸ εἶναι πράγματα, ἢ καρμ.ι.ς τῶν ἀγαθῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτὸ συνεχῶς ἐπαναλαμβάνει. Κατόπιν, ἀφοῦ παρέδωκεν τὸ μυστήριον, λέγει· «ἔ.εν θὰ πῶ ἀπὸ τὸν καρπὸν αὐτὸν τῆς ἀμπέλου αὐτῆς. ἕως τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὅταν π.νω αὐτὸ ν.ον μαζί σας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Πατρὸς μου». Ἐπειδὴ λοιπὸν ὠμίλησεν εἰς αὐτοὺς διὰ τὸ πάθος καὶ τὸν σταυρὸν, πάλιν εἰσάγει τὸν λόγον περὶ τῆς ἀναστάσεως, ἀφοῦ ἐνεθυμήθη τὴν βασιλείαν καὶ ἀφοῦ ἔτοι ἀνέβ.ασεν τὴν ἀνάστασιν του. Διὰ τοῖον λόγον ἦπιεν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, διὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ πλείον ἀνόητο, ὅτι ἡ ἀνάστασις εἶναι φανταστική. Διότι αὐτὸ πολλοὶ ἐθεώρησαν ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως. **III** Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Ἀπόστολοι διὰ νὰ κάμουν πιστευτὴν τὴν ἀνάστασιν εἰς τὸν λαόν, ἔλεγον τὰ ἑξῆς· «οἱ ὁποῖοι ἐφάγομεν καὶ ἤπι.α.μεν μαζί του». Διὰ νὰ τοὺς φανερώσῃ, λοιπὸν, ὅτι θὰ τὸν ἴδουν ἀναστάντα ἐνδόξως καὶ ὅτι θὰ εἶναι πάλιν μαζί των καὶ ὅτι αὐτοὶ θὰ ἐπιθεσθ.ώ.σ.ουν τὰ γενόμενα διὰ τῆς μαρτυρίας των (καὶ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι θὰ τὸν ἴδουν καὶ μὲ διάφορα περιστατικά), λέγει· «μέχρις ὅτου πῶ αὐτὸ ν.ον μαζί σας», ἀφοῦ σ.ῆ.ς θὰ τὸ ἐπιθεσθ.ώ.νετε μὲ τὴν μαρτυρίαν σας. Διότ. σ.ῆ.ς θὰ μὲ ἰδῆτε ὅταν ἀναστήθ.ω. Τ. ὅμως, σημαίνει ἐν.όν.», **IV** Κα.ι.νοφανῶς, δηλαδὴ ὅχι μὲ συνήθ.η. τρόπον, χωρὶς νὰ ἔχη παθητὸν σῶμα, ἀλλ' ὀθ.άν.α.τον πλείον, ἀφ.α.ρ.τον καὶ μὴ

7 12. Ἀ. 10, 41.

ἔχον ἀνάγκην τροφῆς. Δ.έν ἔφαγεν δεδαίως, καὶ ἦπιεν ἀπὸ ἀνάγκης μετὰ τὴν ἀνάστασιν. διότι, δ.έν εἶχε ἀνάγκην τὸ σῶμα του ἀπὸ αὐτὰ ἀλλὰ διὰ τὴν θεβαιότητα τῆς ἀναστάσεως. Καὶ διὰ τοῖον λόγον ὅταν ἀνεστήθ.η δ.έν ἦπιεν νερό, ἀλλὰ κρασί; Δ.ι.α νὰ ξεριζώσῃ ἐξ ὀφ.κλήρου ἀλλήν κακὴν αἵρεσιν. Ἐπειδὴ ὑπάρχουν μερικοί, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰ μυστήρια χρησιμοποιοῦν νερό καὶ ὁ.α νὰ φανερώσῃ ὅτι ὅταν παρέδωκεν τὰ μυστήρια, παρέδωκεν κρασί καὶ ὅταν ἀνεστήθ.η παρεκάθισεν εἰς κοινὴν τράπεζαν, χωρὶς μυστήρια διὰ τοῦτο ἐχρησιμοποίησεν κρασί. Ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς ἀμπέλου, λέγει. Ἡ ἀμπέλος, ὅμως, παράγει κρασί, ὅχι νερό. **III** «Καὶ ἀφοῦ ἀνέπεμψαν ὕμνον, ἐθ.γῆ.καν εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν». Ἀς ἀκούσ.ουν αὐτὰ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τρώγουν ὥσ.αν χοῖροι, κλωτσοῦν ἐπιπολαιῶς τὴν αἰσθητὴν τράπεζαν καὶ σηκ.ών.ονται ἀπὸ αὐτὴν μεθυσμένοι ὡς μάθ.ουν, λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ ἐκφράζ.ουν τὴν εὐγνωμοσύνην των καὶ νὰ τελε.ώ.ουν μὲ ὕμνον. Ἀκούσατε ὅσοι δ.έν ἀνομ.έν.ετε καὶ τὴν τελευταίαν εὐχ.ήν τῶν μυστηρίων διότι αὐτὴ εἶ.ναι σύμβολον ἐκείνης. Ἐξέφρασεν εὐχαριστίας καὶ πρὶν δώσῃ ψαμί εἰς τοὺς μαθητάς, διὰ νὰ ἐκφράζ.ω.μεν καὶ ἡμεῖς εὐχαριστίας. Εὐχαρίστησε καὶ ὕμνησεν ὑστερὰ ἀπὸ τὴν χορήγησιν τοῦ ἄρτου διὰ νὰ π.ά.τ.τω.μεν καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς τὸ ἴδιο. Ἀλλὰ δι.α.πὶ ἄρ.α γε ἐξέρχεται εἰς τὸ ὄρος, διὰ νὰ κάμῃ φανερόν τὸν ἑαυτὸν του, πρὸς αὐ.ω.ληψιν, ὥστε νὰ μὴ νομίσουν ὅτι κρύβ.ε.ται. **IV** Ἐθ.άζ.ε.το, λοιπὸν, νὰ ἔλθ.η εἰς τὸν τόπον, ὃ ὁποῖος ἦτο γνωστὸς καὶ εἰς τὸν Ἰούδαν

«Γότ.ε λέγει εἰς αὐτοὺς ὁλο.ς σας θὰ σκανδαλισθ.ή.τε δι' ἐ.μέ.». Κατόπιν λέγει καὶ προφητεῖαν· «διότ. εἶναι γραμμένον θὰ κτυπή.σω τὸν ποιμένα καὶ θὰ δ.α.σκαρ.τι.σθ.οὖν τὰ πρόβατα τοῦ ποιμένος». Μὲ αὐτὸ θελ.ε. ἀφ' ἑ.

8 22x 13, 1

νός μὲν νὰ τοὺς πείσῃ νὰ προσέχῃ τὰ ὅσα ἔχουν γρα-
φῆ, ἄφ' ἑτέρου δὲ νὰ τοὺς φανερώσῃ ὅτι ἐσταυρώτο μὲ
τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ ἐπίσης θέλει νὰ τοὺς δεῇ μὲ ὅ-
λα ὅτι, δὲν εἶναι ξένος πρὸς τὴν Παλαιὰν Δ. αἰσθητήν, οὐ-
τε πρὸς τὸν Θεόν, ὃ οποίος κηρύσσεται εἰς αὐτὴν ὅτι ἐ-
κείνο ποῦ ἔγινεν ἦτο εἰς τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας καὶ ὅ-
τι ὅλα τὰ συμβαίνοντα τὰ προεῖπον πρὸ πολλοῦ οἱ προ-
φήται, ὥστε αὐτοὶ νὰ ἐλπίζουν πολὺ δια τὰ καλλίτερα·
13 Δ. δάσκα ἐπίσης, ὥστε νὰ γνωρίζωμεν πῶς ἦσαν οἱ
μαθηταὶ πρὸ τῆς σταυρώσεως καὶ πῶς ἦσαν μετὰ ἀπὸ
τὴν σταύρωσιν. Διότι, ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἤμπορούσαν
νὰ σταθούν ὅταν ἐσταυρώτο, αὐτοὶ μετὰ τὸν θάνατον
τοῦ ἔγιναν ὀρμητικοὶ καὶ δυνατώτεροι ἀπὸ τὸ διαμάντι.
Καὶ αὐτὸ δι' ἀκόμῃ, ἡ φυγὴ καὶ ἡ δουλία τῶν μαθητῶν,
εἶναι ἀποδείξις τοῦ θανάτου. Διότι ἔαν ἔγιναν καὶ ἐλέ-
χθησαν τόσα πολλὰ, δὲν ἐντρέπονται μερικοὶ ποι λέ-
γουσι, ὅτι, δὲν ἐσταυρώθη, ἔαν δὲν συνέβη τίποτε ἀπὸ αὐ-
τά, εἰς ποίαν παρενοχλεῖται καὶ καταναυάζει, Δ. αὐτοῦ
θεσπιάως, ὅχι, μόνον μὲ τὰ πάθη Του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ὅρα-
θέντα ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐπιθεσπιάωνε, τὸν λόγον περὶ
τοῦ θανάτου, καθὼς καὶ μὲ τὰ μυστήρια 14 μὲ ὅλα αὐ-
τὰ κατανατρυπιδεῖ, ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀσθενοῦν ἀπὸ τὰ
διδασκαλίας τοῦ Μαρκίου. Διὰ τοῦτο ἀφῆκε, καὶ τὸν
κορυφαῖον ἀπόστολον νὰ τὸν ἀρνήσῃ. Ἐάν δὲ δὲν ἐδέ-
θη καὶ δὲν ἐσταυρώθη, ἀπὸ τοῦ ἐπροξενήθη καὶ εἰς ἐ-
κείνον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους μαθητὰς, τὸσιν μεγάλος φό-
θος; Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀρνήσιν αὐτοὺς, καὶ μένουσι μελαγχό-
λικοι· ἀλλὰ τί λέγει, 15 «μετὰ δὲ ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν
μου θὰ ὑπάγω πρὶν ἀπὸ σᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν». Διότι
οἷτε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐμφανίζεται ἀμέσως, οὔτε ἀπέρχε-
ται εἰς κάποσαν μακρινὴν χώραν, ἀλλ' εἰς τὸ ἴδιον τὸ
ἔθνος ὅπου ἐσταυρώθη εἰς τὰ ἴδια σχεδὸν μέρη, ὥστε
καὶ μὲ αὐτὸ νὰ τοὺς θεσπιάωσῃ, ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ἐσταυ-
ρώθη εἶναι ὁ ἴδιος με ἐκεῖνον ποῦ ἀνστήθη κατ' αὐτόν.

δὲ τὸν τρόπον, ἐνῶ ἦσαν μελαγχολικοὶ, νὰ τοὺς παρη-
γορήσῃ. Διὰ τοῦτο εἶπεν «εἰς τὴν Γαλιλαίαν», διὰ νὰ πει-
στεύσουν εἰς τὰ λεγόμενα, ἀφοῦ ἀπαλλαγούσι ἀπὸ τὸν
φόβον τῶν Ἰουδαίων. Δ. αὐτοῦ φανερώθη ἐκεῖ· Ἀλλ'
ὁ Πέτρος ἐλάθει τὸν λόγον καὶ τοῦ εἶπεν ἔαν ὅλοι κλο-
νησθούν εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην των πρὸς σέ, ἐγὼ ποτέ δὲν
θὰ κλονισθῶ.

Τι λέγεις Πέτρε, Ὁ προφήτης εἶπεν, ὅτι, «θα σκορ-
πισθοῦν τὰ πρόβατα» 16 ὁ Χριστὸς ἐπεθεσπιάωσεν τὸ λε-
χθέν καὶ σὺ λέγεις ὅχι. Δὲν σοῦ ἀρκοῦν τὰ προηγουμέ-
να, ὅταν εἶπες, ὅ ὁ Θεὸς νὰ σὲ σπληγγνισθῇ¹⁷, ὅποτε καὶ
ἀπεστομώθη; Διὰ τοῦτο, λοιπόν, ἀρνήναι αὐτὸν νὰ πει-
σῇ διδάσκων ἔτι: αὐτὸν νὰ πείθεται, πάντοτε εἰς τὸν Χρι-
στον καὶ νὰ θεωρῇ ἀξιοπιστοτέραν τὴν ἀπόφασιν ἐκεῖ-
νου ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του γνώμην. Οἱ ὑπόλοιποι, ὅμως, μα-
θηταὶ ὠφελήθησαν πολὺ ἀπὸ τὴν ἀρνήσιν αὐτοῦ, ἀφοῦ
κατενόησαν τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν καὶ τὴν ἀλήθει-
αν τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὅταν αὐτὸς προσέβη κατὰ, δὲν πρέπει
πλὴν νὰ ἐπινοώμεν σοφίσματα, οὔτε νὰ ἐπαναστατώμεν
ἐναντίον τῶν πολλῶν. Διότι ὁ λόγος τῆς καυχήσεώς σου,
θὰ εἶναι, εἰς τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ὅχι εἰς τὸν ἄλλον. 18
Πρέπει, λοιπόν, νὰ προσευχώμεθα καὶ νὰ λέγωμεν «δοξή-
θῃ ἡμῶς, ὥστε νὰ μὴ ἀποσπασθώμεν ἀπὸ σέ»· ἀπὸς ὅ-
μως ἔχει τεταθῆναι εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ λέγει, 19 «καὶ
ἔαν ὅλοι κλονησθούν εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην των πρὸς σέ
ἐγὼ ὅμως οὐδέποτε» καὶ ἔν ὅλοι πάθουν αὐτὸ λέγει,
ἐγὼ δὲν θὰ τὸ πάθω· αὐτὸ σιγά - σιγά τὸν ὠδηγοῦσεν
εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν. Αὐτὴν, λοιπόν, ἐπιθυμῶν νὰ πε-
ριορίσῃ ἀντελῶς ὁ Χριστὸς ἐπέτρεψε τὴν ἀρνήσιν. 20

πε.δὴ, λοιπόν, δὲν ὑπῆκουσεν οὔτε εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, οὔτε τοῦ προφήτου (δὴν καὶ δι' αὐτὸ ἀνέφερεν τὸν προφήτην, διὰ τὰ μὴ ἀρνήσθαι), δ' αὐτοῦ διδάσκειται μὲ τὰ ἔργα. Ὅτι λοιπόν δ' αὐτὸν τὸν λόγον ἐπέτρεψεν, διὰ τὰ ἐπιτυχῆ ἐκεῖνο μὲ αὐτό, ἄκουσε τι λαλεῖ. «ἐγὼ ὁμῶς προσευχήθηκα διὰ σὲ διὰ τὴν μὴ σὲ ἐγκαταλείψῃ ἢ πιστὸς σου».¹¹ **12** Ἐλεγεν πρῶγματι αὐτὸ διὰ τὰ προσβάλλῃ αὐτὸν πολλοὶ καὶ τὰ φανερώσῃ ὅτι ἡ πτώσις αὐτοῦ εἶναι χειρότερα ἀπὸ ἐκείνην τῶν ἄλλων καὶ ὅτι χρὴ ἀζέται μεγαλύτεραν βοήθειαν. Διότι οὗτο ἦσαν αἱ κατηγορίαι· καὶ ὅτι ἀντεῖπεν καὶ ὅτι. ἔθεσεν τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἐμπροσθεν τῶν ἄλλων· μᾶλλον δὲ καὶ τρίτη κατηγορία ἦτο, ὅτι ἔλα τὰ ἀπέδωκεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ. διὰ τὰ θεραπεύσῃ λοιπόν αὐτὰ ἀφῆσεν τὰ γινῆ ἢ πτωσὶς τοῦ καὶ δι' αὐτὸ ἀφοῦ ἀφῆσεν τοὺς ἄλλους ἀποτεινεται πρὸς αὐτὸν διότι τοῦ λέγει «Σίμων, Σίμων ὁ σατανᾶς σὰς ἐζήτησεν διὰ τὰ σὰς κοσκίνισεν ὅπως τὸν σίτον»¹² δηλαδὴ τὰ σὰς ἐνοχλήσῃ, τὰ σὰς ταράξῃ καὶ τὰ σὰς δοκιμάσῃ. «Ἐγὼ ὁμῶς προσευχήθηκα διὰ σὲ, διὰ τὰ μὴ σὲ ἐγκαταλείψῃ ἢ πιστὸς σου». Καὶ διὰ τὴν δὲν εἶπεν δι' ἑλούς «προσευχήθηκα», ἐάν ὅλους ἐζήτησεν ἐκεῖνος, **13** Δὲν εἶναι οὐλοφάνερον ὅτι εἶναι αὐτὸ τὸ ἴδιον τοῦ ἔλεγον προσηγουμένως ὅτι δηλαδὴ, ἡθέλειν τὰ τὸν προσβάλλῃ καὶ τὰ δεῖξῃ ὅτι ἡ πτώσις τοῦ εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὴν πτώσιν τῶν ἄλλων καὶ δι' αὐτὸ στρέφει τὸν λόγον πρὸς αὐτόν. Καὶ διὰ τοῖον λόγον δὲν εἶπει «ἐγὼ ὁμῶς δὲν ἀφῆσα» ἀλλὰ «προσευχήθηκα». Ὁμιλεῖ πλέον τοῦ πενῶν ἐρχόμενος πρὸς τὸ πάθος, διὰ τὰ φανερώσῃ τὴν ἀνθρώπινον φύσιν τοῦ **14** Διότι πῶς εἶχεν ἀνάγκην προσευχῆς διὰ τὰ συγκρατήσῃ τὴν ταλαιπωρημένην ψυ-

11 **Λουκ** 22, 3212 **Λουκ** 22, 31

χὴν ἐνὸς ἀνθρώπου. ἐκεῖνος τοῦ ἔδωκεν τὴν Ἐκκλησίαν ἐπ' αὐτὸν εἰς τὴν ἐμολογίαν τῆς πίστεως αὐτοῦ καὶ περιετείχετο αὐτὴν ὥστε τὰ μὴ τὴν ὑπερικήσουν ἀναρίθμητο κίνδυνοι καὶ θάνατο, ἐκεῖνος τοῦ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὰ κλειδιά τῶν οὐρανῶν καὶ τὸν ἔκαμιν κυρίου τῶν μεγάλων ἐξουσίας καὶ ὁ ὁποῖος εἰς καινὴν μέρος δὲν ἐχρεώσθη προσευχῆν δι' αὐτὰ, (Διότι δὲν εἶπεν τότε «προσευχήθηκα», ἀλλὰ μὲ αὐθεντίαν εἶπεν «θὰ οἰκοδομήσω τὴν Ἐκκλησίαν μου καὶ θὰ σοῦ δώσω τὰ κλειδιά τῶν οὐρανῶν»¹³) Δ' αὐτοῖον λόγον ὁμιλῆσεν κατ' αὐτόν τὸν τρόπον. Δ' αὐτὴν αἰτίαν καὶ εἶπει καὶ διὰ τὴν αἰτία μὴ ἐκεῖον διότι οὐδέποτε εἶχαν τὴν πρέπουσαν γνώμην δι' αὐτόν. Πῶς λοιπόν τὸν ἀρνήθηκε **15** Δὲν εἶπεν «διὰ τὰ μὴ ἀρνήθῃ», ἀλλὰ «διὰ τὰ μὴ σὲ ἐγκαταλείψῃ ἢ πιστὸς», διὰ τὰ μὴ καταστραφῇ ἐντελῶς. Αὐτό, θεοαίως, ἐγένετο ἐνεκα τῆς φροντίδος τοῦ διότι ὁ φόθος τὰ ἀπεμάκρυνεν ἔλα διότι ἦτο ὑπερβολικὸς. Ἐγὼ δὲ ὑπερβολικὸς ἐπειδὴ ἀπεγομύνωσεν πολλοὶ αὐτόν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν βοήθειάν του τὸν ἀπεγομύνωσεν δὲ πολλοὶ, ἐπειδὴ καὶ τὸ πάθος τῆς αὐθαλείας καὶ τῆς ἀντιρρόσεως ἦτο ἰσχυρόν εἰς αὐτόν. διὰ τὰ ἀφαρέσῃ, λοιπόν, αὐτὸ ἐντελῶς, διὰ τοῦτο ἀφῆσεν αὐτόν καὶ γινῆ ὑποχρέωτος τῆς ἀγωνίας. Ὅτι, λοιπόν, τὸ πάθος αὐτοῦ ἦτο δυνατόν μὲσαι εἰς αὐτόν, δὲν ἠρκεσθῇ εἰς τὰ προηγούμενα ἀνταμίσσας καὶ εἰς τὸν προφήτην καὶ εἰς τὸν Χριστόν. ἀλλὰ καὶ ὕστερον δὲ τὸν Χριστὸς τοῦ εἶπεν «ἀλλήθεια σοῦ λέγω, ὅτι αὐτὴν τὴν νύκτα πρὶν αἰλήσῃ ὁ πετεινὸς θὰ μὲ ἀπαρνήθῃς τρεῖς φορές» λέγει **16** «καὶ δὴ ἀκομὴ χρεώσθῃ τὰ πεθάνω μαζί σου, δὲν θὰ σὲ ἀπαρνήθω» Ὁ Λουκάς δὲ τὸνίζει ¹⁴, ὅτι ὅσον ἀπηγόρευεν ὁ Χριστὸς, τόσον ἐναντιωνόταν ὁ Πέτρος περισσότερον

13 **Ματθ** 16, 1814 **Λουκ** 22, 34

Τί είναι αυτά, Πάτερ, "Όταν μὲν λοιπὸν ἔλεγεν «ἐ-
νας ἀπὸ σῶς θά μὲ παραδώσῃ», ἐφοβήτο μήπως ἦσαν
αὐτὸν ὁ προδότης καὶ ἠνάγκαζες τὸν συμμαθητὴν σου νὰ
ἐρωτήσῃ τὸν Κύριον, ἀν καὶ δὲν εἶχες καμμίαν τέτοιαν
συνάσθησιν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου· τώρα δὲ πῶς αὐτὸς ῥη-
τὼς φωνάζει καὶ λέγει, «ὅτι ἔδωκεν θά κλονισθῇ ἡ ἐπι-
στοσύνη πρὸς ἐμέ» ἀντὶ λέγεις καὶ ὅχι μόνον μίαν φο-
ραν, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ πολλὰς φορές. ■ Τοῦτο πράγμα-
τι λέγει, ὁ Λουκᾶς, Πῶς λοιπὸν αὐτὸς ἐξ αὐ-
τὸν, "Ενεκα τῆς μεγάλης ἀγάπης καὶ τῆς πολλῆς εὐχα-
ριστήσεως. Ἀφοῦ, λοιπὸν, ἡλευθερώθη ἀπὸ ἐκείνῃ τὴν
ἀγωνίαν, ὅτι δὲν εἶναι προδότης καὶ εἶδεν τὸν προδό-
την, ἔχων πεποιθῆσιν εἰς τὸν ἑαυτοῦ του ὠμίλει καὶ ἐ-
σήκωνε κεφαλὴ ἔναντι τῶν ἄλλων λέγων· «Κοιτᾶτε ὅλοι,
σκοπεύετε, ἐγὼ ὁμοῦς δὲν θὰ σκοπεύωμαι». Ὅλ-
λοι δὲ τὸ ζήτημα αὐτὸ σχετίζεται μετὰ τὴν φιλοδοξίαν
δοῦναι κατὰ τὸ δεῖπνον ἐσκέπτοντο ποῖος ἀπὸ αὐτοῦς ἦτο
μεγαλύτερος· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τοῦτο ἐνοχλοῦσεν
το πάθος. Διὰ τοῦτο ἐμπόδισεν αὐτὸν μὴ ὡθῶν αὐτὸν
εἰς τὴν ἀρνήσιν· ■ Ὡς μὴ γένοιτο ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸν ἀ-
σκήθην καὶ ἔλεγεν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· Κοιταξε,
λοιπὸν πόσοι συνεσταλμένοι εἶναι ὑστερὰ ἀπὸ αὐτὰ
Διὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν· ὅταν εἶπεν ὁ Πέτρος «εἰς
αὐτὸν τὸ θά συμβῇ», ■ καὶ ἀπεστομώθη, δὲν ἐτόλμῃσεν
πλεῖστοι νὰ ἀντιμυλήσῃ, ἀλλ' ἐσώπησεν. Πάλιν ὅταν κατὰ
τὴν Ἀνάληψιν ἤκουσεν «δὲν εἶναι δική σου ὑπόθεσις νὰ
γινώριζετε τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιροὺς» ■ πάλιν σιωπᾷ
καὶ δὲν ἀντιλέγει. Καὶ ὅτε τὸν εἰς τὸ ἀνώγαλον καὶ μὲ
τὸ περιστάει λόγος τῆς σιῶδος, ὅταν ἤκουσεν φωνὴν λέ-
γουσαν εἰς αὐτόν, «ἐκείνη πρὸς ὃν Θεὸς ἐκταράσσει, αὐ-

μὴ τὰ θεωρῆς ἀκόθαρκτος»¹⁷ ■ καὶ μὴ γνωρίζων ὥς
τότε τὴν σημασίαν τοῦ λεγομένου, ἠσυχάζει καὶ δὲν φι-
λονεικεῖ.

"Όλα δὲ αὐτὰ τὰ ἐπροξένισεν, ἐκεῖνη ἡ πενίτις.
Καὶ πρὶν μὲν ἀπὸ αὐτῆς ἔλα τα ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἑαυ-
τοῦ λέγων· «Καὶ ἂν ὅλοι κλονισθοῦν εἰς τὴν ἐπι-
στοσύνην των εἰς σέ, ἐγὼ ὁμοῦς δὲν θὰ κλονισθῶ καὶ
ἀν ἀκόμη χρειασθῇ νὰ ἀποθάνω μαζί σου· δὲν θὰ σε ἀ-
παρνηθῶ». Ἐπρεπεν νὰ εἴπῃ «ἀν ἀπολαύσω τὴν βοήθειάν
σου». Μετὰ δὲ ἀπὸ αὐτὸ νὰ εἴπῃ ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον·
«Τί εἴστε προσηλωμένοι εἰς ἡμᾶς ὥσάν νὰ ἔχωμεν κά-
με, αὐτὸν νὰ περιπατήσῃ μετὰ τὴν ἰδικήν μας δύναμιν καὶ
εὐσέθειαν»; Ἀπὸ αὐτὸ μανθάνομεν ἕνα μεγάλο θίβασμα·
ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ προθυμία τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν κόπος
δὲν ἀπολαμβάνει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. ■ καὶ ὅτι πάλιν,
δὲν θὰ ωφεληθῶμεν τίποτε ἀπὸ τὴν βοήθειαν τοῦ
Θεοῦ, ἐὰν δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ προθυμία μας. Καὶ τὰ δύο
αὐτὰ ἀποδεκνύουσιν ὁ Ἰούδας καὶ ὁ Πέτρος διότι ὁ μὲν
πρῶτος, ἀν καὶ ἀπήλασεν μεγάλην βοήθειαν δὲν ὠφε-
λήθη τίποτε, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησεν καὶ οὐτε προσέφερεν
τὰ ἰδικά του· ὁ ἄλλος δὲ ἀν καὶ ἔδεξεν προθυμίαν ἐ-
πεὶ δὲ δὲν ἀπήλασεν καμμίαν βοήθειαν ἐπέσει ἐντελώς.
Διὸς ἡ ἀρετὴ συντίθεται καὶ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ· Διὰ τοῦ-
το παρακαλῶ, οὔτε νὰ κοιμώμεθα, ἀφήνοντας τὰ πάντα
εἰς τὸν Θεόν, οὔτε δεικνόντες προθυμίαν νὰ νομιζώμεν
ὅτι κατορθώνομεν τὰ πάντα μετὰ τοὺς δικούς μας κόπους.
Οὔτε, βεβαίως, θέλει ὁ Θεὸς νὰ εἰμεθα ἀδ' ἄφορον· Διὰ
τοῦτο δὲν πράττει αὐτὸς τὰ πάντα, οὔτε θέλει νὰ εἰμεθα
ἀλαζόνες. ■ Διὰ τοῦτο δὲν μᾶς τὰ ἐδωκεν ἄλλ' ἀλλ'
ἀφοῦ ἀφήρισε, τὸ ὀλαβερὸν τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὰ δύο.

ἔφησε τὸ χρήσιμον. Ἀλλὰ τοῦτο ἔφησεν καὶ τὸ κορυφαῖον ἀπόστολον νὰ πείσῃ, κάμνον αὐτὸν μετρίφρονα καὶ προετοιμάζον διὰ μεγαλυτέραν πλέον ἀγάπην. «διότι ἐκεῖνον πού περισσότερον συγχωρεῖ, λέγει, θὰ ἀγαπήσῃ περισσότερο»¹⁸

Ἄς ὑποκοῦμεν, λοιπόν, πάντοτε εἰς τὸν Θεόν καὶ νὰ μὴ ἀντ'ἀλέγωμεν καθόλου, ἔστω καὶ ἐν τῷ λεγόμενῳ ὑπ' αὐτοῦ φαίνεται, ὅτι, εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὰς σκέψεις μας καὶ τὰς ἰδέας. Ἄς εἶναι δὲ ἀνωτερος ἀπὸ τὰς σκέψεως καὶ τὰς ἰδέας μας ὁ λόγος αὐτοῦ. Ἔτσι ἄς πράττωμεν καὶ μὲ τὰ μυστήρια, μὴ παρατηροῦντες μόνον τὰ αἰσθητά, ἀλλὰ κατέχοντες τοὺς λόγους αὐτοῦ. **18** Ἀ ὅτι, ὁ μὲν λόγος αὐτοῦ δὲν ἀπατάται, ἐνῶ ἡ αἰσθησις μας ἀπατάται εὐκόλως. Ἐκεῖνος οὐδέποτε ἔκαμεν λάθος, ἐνῶ αὐτὴ ὥς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀπατάται καὶ μεν λάθος

Ὅταν μὲν λοιπόν, λέγῃ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ «τοῦτο εἶναι τὸ σῶμα μου»¹⁹, ἄς ὑποκοῦμεν, ἄς πιστευώμεν καὶ ἄς βλέπωμεν αὐτὸ μὲ τοὺς πνευματικούς ὀφθαλμούς. Διότι, τίποτε αἰσθητὸν δὲν μᾶς παρέδωκεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ μὲ αἰσθητὰ πράγματα μᾶς παρέδωκεν διὰ τὰ πνευματικά. Κατ' αὐτὸν πρᾶγματ', τὸν τρόπον καὶ εἰς τὸ θάπτισμα τὸ μὲν χάρωμα τοῦ ὕδατος παραχωρεῖται μὲ αἰσθητὸν πρᾶγμα, τὸ δὲ παραγόμενον εἶναι πνευματικόν, ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀναγέννησις, δηλαδὴ ἡ ἀνακαίνισις. Ἐάν, πρᾶγματ', ἦσαν χωρὶς σῶμα, θὰ σοῦ παρέθ' δὲν γυνῇ αὐτὰ τὰ ἀσώματα χρίσματα ἐπειθὴ, ὅμως, ἡ ψυχὴ εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸ σῶμα, σοῦ παραδίδει τὰ πνευματικά διὰ τῶν αἰσθητῶν. **19** Ποσοὶ τώρα λέγουν ἡβῶλα νὰ ἴδω τὴν μορφήν του, τὸ σχῆμα, τὰ ἐνδύματα

¹⁸ 1ον. 7, 4.

¹⁹ Ματθ. 26, 26.

καὶ τὰ ὑποδήματα. Νὰ τὸν βλέπε, τὸν ἐγγίξῃς, τὸν τραγείῃς καὶ σὺ μὲν ἐπιθυμῇς νὰ ἴδῃς τὰ ἐνδύματά του. αὐτὸς δὲ σοῦ δίδει, τὸν ἑαυτοῦ. Του, ὅχι, μόνον νὰ τὸν ἴδῃς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγγίξῃς καὶ νὰ φάγῃς καὶ νὰ δεχθῇς ἐν τὸς σου. **20** Ἄς μὴ πληρώσῃς, λοιπόν, κατεῖς ἀνακατωμένους, οὔτε παραλυμένους. ἀλλ' ὅλοι φλογεροὶ ὅλοι θερμοὶ καὶ ἀφυπνισμένοι. Ἀ ὅτι ἐάν οἱ Ἰουδαῖοι, ἔρωγον τὸν πασχαλινὸν ἀμνὸν ἱσταμένοι, ἔχοντες τὰ ὑποδήματα καὶ τὰς θοακτηρίας εἰς τὰ χεῖράς καὶ μὲ διασύνῃν πολὺ περισσότερον σὺ πρέπει, νὰ ἐπαγρυπνῇς. Διότι, ἐκεῖνοι μὲν ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Παλαιστίνην διὰ τοῦτο εἶχον τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνισιν τῶν ὁδοιπόρων σὺ δὲ πρόκειται νὰ ἀποδημήσῃς εἰς τὸν οὐρανόν

Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει, πάντοτε νὰ εἴμεθα ἀγρυπνοὶ διότι ἐπικέῖται, μεγάλη τιμωρία δι' ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι συμπετέχουν ἀναξίως. Ἐκείνοι πόσον ἀγανακτεῖς ἐναντὶον τοῦ προδότη καὶ ἐναντὶον ἐκείνῳ πού τὸν ἐσταύρωσαν. Πρόσεξε, λοιπόν, μήπως καὶ σὺ ὁ ἴδιος γιγῆς ἐνοχὸς τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; **21** Ἐκεῖνοι κατέσφαξαν τὸ πανάγιον σῶμα του, σὺ ὅμως μετὰ ἀπὸ τόσοις μεγάλας εὐεργεσίας, τὸ ὑποδέχεσαι μὲ ἀκάθαρτην ψυχὴν. Οὔτε θεοσέως, ἡρέσθη εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, εἰς τὸ νὰ ροασθῇ καὶ νὰ θυσιασθῇ ἀλλὰ καὶ συνανεμεχθῇ μαζί μας καὶ μᾶς κάμνῃ σῶμα του ὅχι μόνον μὲ τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, δηλαδὴ μὲ τὴν Θεῶν μετέληξιν.

Πόσον, λοιπόν, καθαρὸς δὲν πρέπει νὰ εἶναι, ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἀπολαμβάνει τοὺς καρποὺς αὐτῆς τῆς θυσίας, πόσον καθαρώτερον ἀπὸ τὴν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου δὲν πρέπει νὰ εἶναι τὸ χερὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον κατακόπτει αὐτὸ τὸ σῶμα; πόσον καθαρὸν τὸ στόμα καὶ γεμίζει ἀπὸ πνευματικῆν φωτιάν, πόσον καθαρὰ ἡ γλῶσσος ἡ ὅποια κοκ

κινίζει με φρεκαδίστατον αἶμα, Ἰκάφου, μέ ποίαν τιμήν
ἐτμήθης καὶ ποῖον τραπέζι, ἀπολαμβάνεις. ¶ Ἐκείνο,
τὸ ὁποῖον ἐνῶ βλέπουν οἱ ἀγγελοὶ τρομάζουν καὶ οὔτε
τολμοῦν νὰ ἀπενίσουν ἀφόθως, ἔνεκα τῆς λάμπσεως τοῦ
προέρχεται ἀπὸ αὐτοῦ, μέ ἐκεῖνο τρεφόμεθα καὶ ἡμεῖς,
μέ ἐκεῖνο ἀναμειγνύμεθα καὶ ἔχομεν γινεῖ ἕνα σῶμα
καὶ μὲ αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ «Ποῖος θὰ ὀμλήσῃ διὰ τὰς
δυνάμεις τοῦ Κυρίου καὶ θὰ κάμῃ νὰ ἀκουσθῶν οἱ ἔπαι-
νοι αὐτοῦ;»²⁰ Ποῖος θεοσκόος τρέφει τὰ πρόβατα μέ τὰ
ἴδια του τὰ μέλη. Καὶ τί λέγω θεοσκόος, Ὑπάρχουν πολ-
λὰς φορὰς μητέρες, αἱ ὁποῖαι μετὰ ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς
γεννήσεως παρορῶσιν τὰ παιδιὰ εἰς ἄλλας τροφούς.
Αὐτός, ὅμως δὲν ἀνεχόταν αὐτό, ἀλλ' αὐτός τρέφει ἡ-
μᾶς μέ τὸ αἶμα τοῦ καὶ μέ ὅλα μᾶς συνδέει μέ τὸν ἑαυ-
τόν του.

Παρατήρησε προσεκτικὰ: Φγενήθη ἀπὸ τὴν ἰδικὴν
μας οὐσίαν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν προσήκει εἰς ὅλους λέγει.
αἱ καὶ πρὸς ὅλους θεοβίως. ¶ Διότι ἐὰν ἦλθει πρὸς
τὴν φύσιν μας, εἶναι ὀλοφάνερρον διὰ ἦλθει πρὸς ὅλους
μας ἐὰν δὲ ἦλθεν πρὸς ὅλους ἐπομένως καὶ πρὸς τὸν
καθένα. Καὶ πῶς δὲν ἀπῆλαισαν ὅλοι τὴν ὠφέλειαν τοῦ
προέρχεται ἀπὸ αὐτῆς, λέγει. Τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς
ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐπρωτμήσεν αὐτὸ πρὸς χάριν ὅλων,
ἀλλ' εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουν. Διότι, μέ τὰ
μυστήρια, συνδέει τὸν ἑαυτόν του μέ τὸν καθέναν ἀπὸ
τοὺς πιστοὺς καὶ ἐκεῖνους που ἐγέννησεν τοὺς ἀνατρέ-
φει μέ τὸν ἑαυτόν του καὶ δὲν παρορῶν εἰς ἄλλον μέ
αὐτὸ δὲ σὲ πείθει πάλιν, ὅτι ἔλαθεν τὸ ἰδικόν σου σωμα

Ἄς μὴ εἴμεθα, λο πῶι, ἀδιάφοροι, ἀφοῦ ἀξιώθηκα-
μεν τόσο μεγάλην ἀγάπην καὶ τιμὴν. Δὲν βλέπετε τὰ

παιδιὰ μέ πόσον ὕψλον πιδόνουν τοὺς μαστόν. ¶ καὶ μέ
πόσῃν ὀρμῇν χώνουν τὴν θηλήν μέσα εἰς τὰ χεῖλη των,
Μέ τόσον μεγάλην προθυμίαν ὡς προσέλθωμεν καὶ ἡμεῖς
εἰς αὐτὸ τὸ τραπέζι καὶ εἰς τὴν θηλήν τοῦ πνευματικοῦ
ποτηρίου· μᾶλλον δὲ μέ μεγαλυτέραν προθυμίαν ὡς τρα-
πέζωμεν πρὸς τὸ μέρος μας τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος,
ὡς αὐτὴν θηλάζοντα παιδιά. Ἄς ἔχωμεν δὲ μόνον μὴν λύ-
πην τὸ ὅτι δὲν συμμετέχομεν εἰς αὐτὴν τὴν τροφήν. Αὐ-
τὰ δὲν εἶναι ἔργα ἀνθρωπίνης δυνάμεως. ¶ Ἐκεῖνος
ποῦ ἐπρόξεν αὐτὰ εἰς ἐκεῖνο τὸ δείπνον ὁ ἴδιος καὶ τώ-
ρα πρόττει αὐτὰ. Ἡμεῖς ἀνήκομεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑ-
πηρετῶν, ἐνῶ ἐκεῖνος ποῦ σφάζει καὶ μεταποιεῖ αὐτὰ
εἶναι ὁ ἴδιος. Ἄς μὴ πλησάσῃ, λοιπόν, κανεὶς Ἰουδαῖς
οὔτε φιλαργυροῦ, ἐὰν κάποιος δὲν εἶναι μαθητὴς του,
ὡς παραμερίσῃ τὸ τραπέζι, αὐτὸ δὲν δέχεται ἐκείνους,
οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι μαθηταί. Διότι, λέγει, ἐφορτάζω τὸ
Πάσχα μαζί μέ τοὺς μαθητάς μου.²¹ Αὐτὸ τὸ ἴδιον εἴ-
ναι τὸ τραπέζι μέ ἐκεῖνο καὶ δὲν ἔχει τίποτε ὀλιγώτερον.
Διότι δὲν δημιουργεῖ ἐκεῖνο μὲν ὁ Χριστός, αὐτὸ δὲ ἀν-
θρώπος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὁ ἴδιος προσφέρει. Τοῦτο εἶναι
ἐκεῖνο τὸ ἀνάγαγον, ἔπου ἦσαν τότε· ἀπὸ ἐκεῖ ἐξῆλθον
εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ¶ Ἄς ἐξέλθωμεν καὶ ἡμεῖς
πρὸς τὰ χέρια τῶν πτωχῶν διότι αὐτός ὁ τόπος εἶναι τὸ
ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Διότι τὸ πλῆθος τῶν πτωχῶν εἶναι ἐ-
λαῖα, αἱ ὁποῖαι ἔχουν φυτευθῇ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ
αὐταὶ σταλάζουν τὸ λαδόν, τὸ ὁποῖον ἐκεῖ θὰ μᾶς εἶναι
χρήσιμον. Αὐτὸ εἶχον αἱ πάντε παρορῶν, ἐνῶ αἱ ἄλλαι,
ἐπειδὴ δὲν ἐπῆραν, κατεστράφησαν. Αφοῦ πάρωμεν αὐ-
τὰ ὡς εἰσελθωμεν, διὰ νὰ συναντήσωμεν τὸν νεμφίον μέ
ἀπαστραπτούσας λαμπάδας. Αφοῦ πάρωμεν αὐτὰ ὡς
φύγωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν. Ἄς μὴ πλησῇ κανεὶς

μισάνθρωπος, σκληρός και διαπλυνγυρός, κανείς έντελώς άκάθαρτος.

Αυτά τὰ λέγω πρὸς σᾶς, οἱ ὅποιο συμμετέχετε και πρὸς σᾶς οἱ ὅποιο, ὀηηρετεισθε. « Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀμολήσω και πρὸς σᾶς ὥστε νὰ μοιράζεστε αὐτὰ τὰ δῶρα μὲ μεγάλον ζήλον.

Δέν εἶναι μικρά ἡ τιμωρία σας εἰάν ἐπιτρέψετε εἰς κάποιον νὰ συμμετάσχει εἰς αὐτὸ τὸ τραπέζι. Ἀφοῦ γνωρίζετε ὅτι αὐτὸς ἔχει κάποιον κακόν. Τὸ αἷμα αὐτοῦ θὰ ἀπαιτηθῇ ἀπὸ τὰ ἰδικά σας χέρια. Ἔστω καὶ ἂν εἶναι στρατηγὸς ἢ ὕπαρχος ἢ καὶ αὐτὸς πού φέρει τὸ στέμμα, ἀλλὰ προσέρχεται ἀναξίως, ἐμπόδισε τὸν σὺ ἔχεις μεγαλύτερα δυνάμει ἀπὸ ἐκεῖνον. Εἰάν δὲ σὺ ἀνέλαβες νὰ φυλάσσης καθαρὰν τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος διὰ τὸ ποῖμνιον εἰάν ἔῃς εἶναι πρῶτος που ἔχει πολὺ λάσπην εἰς τὸ στόμα του, δέν θὰ ἀφήσης αὐτὸ νὰ σκιάη κάτω και νὰ θολώσῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ὕδατος. **10** Τώρα δὲ πού ἔχει παραδοθῇ εἰς σέ ὄχι ὕδωρ, ἀλλὰ αἷμα και πνεῦμα, δέν ἀγανακτεῖς και δέν ἐμποδίζεις ὅταν θλέπης νὰ πλησιάζουν ἐκεῖνοι πού ἔχουν τὴν ἁμαρτίαν που εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὴν λάσπην. Ποιαν δὲ συγχώρησιν θὰ ἡμπορούσες νὰ ἔῃς, Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς σᾶς ἐτίμησεν μὲ αὐτὴν τὴν τιμὴν, θὰ νὰ διακρίνετε αὐτά.

Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀξία σας, αὐτὸ ἡ ἀσφάλεια, αὐτὸ ὄλος ὁ στέφανος, ὄχι διὰ νὰ περιδεύετε ἐνδεδυμένο, μὲ ἀσπρον και λαμπρὸν χιτῶνα. Πῶς ὅμως γνωρίζω τὸν τάδε και τὸν τάδε λέγει, κάποιος δέν ὀμολῶ διὰ τοὺς ἀγνώστους, ἀλλὰ διὰ τοὺς γνωστούς. Νὰ εἶπω και κάτι τρομερότερον; δέν εἶναι τόσο φοβερόν νὰ εἶναι μέσα οἱ δαιμονιζόμενοι, ὅσον ἐκεῖνοι, **11** τοὺς ὅποιους ἀναφέρει, ὁ Παῦλος και οἱ ὅποιο κατακατοῦν τὸν Χριστόν, τὸ αἷμα τῆς διαθήκης θεωροῦν μολυσμένον και ὀφρίζουν

τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος²² Πράγματι, ἐκεῖνος πού ἔχει ἁμαρτήρει και προσέρχεται εἰς τὰ μυστήρια, εἶναι χειρότερος ἀπὸ τὸν δαιμονιζόμενον. Διότι αὐτοί, μὲν, ἐπειδὴ δαιμονίζονται, δέν τιμωροῦνται ἐκεῖνοι δὲ, ὅταν προσέρχονται ἀναξίως, παραδίδονται εἰς αἰώνιαν τιμωρίαν. **12** **13** Ἄς μὴ ἀπομακρυνώμεν, λοιπόν, μόνοι αὐτούς, ἀλλ' ὅλους γενικῶς, τοὺς ὅποιους θὰ ἴδωμεν νὰ προσέρχονται ἀναξίως. Ἄς μὴ συμμετέχη, λοιπόν, κανείς ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι δέν εἶναι μαθηταὶ Του. Κανείς ἂς μὴ πάρῃ ὡσάν Ἰούδας, διὰ νὰ μὴ πάθῃ ὅτι ἐπαθεν ἐκεῖνος. Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι και αὐτὸ τὸ πλήθος. Πρόσεξε, λοιπόν, σὺ ὁ ὅποιος ὀηηρετεῖς τὰ μυστήρια, νὰ μὴ παροργίσῃς τὸν Κύριον, μὴ καθαρίζων ἐντελῶς αὐτὸ τὸ σῶμα μὴ δώσης ζῆφος ἀντὶ τροφῆς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκεῖνος ἀπὸ ἀνοησίας ἔρχεται νὰ συμμετάσχη, ἐμπόδισέ τον και μὴ φοβηθῇς. Νὰ φοβηθῇς τὸν Θεόν και ὄχι τὸν ἄνθρωπον. Ἐάν φοβηθῇς τὸν ἄνθρωπον, θὰ περιγελασθῇς ἀπὸ αὐτόν. Ἐάν, ὅμως, φοβηθῇς τὸν Θεόν, θὰ εἶσαι σεβαστός και εἰς τοὺς ἄνθρώπους. **14** Ἐάν δὲ σὺ ὁ ἴδιος δέν τολμᾷς, φέρε αὐτόν εἰς ἐμέ. Δέν θὰ ἐπιτρέψω νὰ ἀποτολμῶνται αὐτὰ θὰ στερηθῶ προηγουμένως τὴν ψυχὴν μου, παρὰ νὰ μεταδώσω ἀναξίως τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου και τὸ αἷμα τὸ ἰδικόν μου θὰ στερηθῶ, παρὰ νὰ μεταδώσω αἷμα τόσο τρομακτικόν εἰς ἐκεῖνον πού δέν πρέπει. Ἐάν δὲ κάποιος, ἂν και ἐξήτασεν παρὰ πολὺ δέν ἀνεγνώρισεν τὸν κακόν, δέν ὀπάσχει, καιμῶς ἐνοχῇ. Αὐτά, θεοσάως, τὰ ἔχω εἰπῇ διὰ τοὺς φανερώς κακοὺς. Εἰάν, λοιπόν, διορθώσωμεν αὐτούς, ὁ Θεὸς ταχέως θὰ μᾶς κάμῃ γνωστοὺς ἐκείνους, πού δέν γνωρίζομεν. Ἐάν, ὅμως, ἀφήσωμεν αὐτούς, διὰ τοῦτον λόγον θὰ μᾶς κάμῃ φανεροὺς ἐκείνους, « Λέγω

²² **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

δὲ αὐτὰ ὄχι μόνον διὰ τὰ ἐμποδίζωμεν, οὔτε νὰ ἐκβάλ-
λωμεν, ἀλλὰ δὲ νὰ ἐπαναφέρωμεν, ὅπου ὁρθώσωμεν,
καὶ νὰ περιποιούμεθα. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ
πᾶν θεὸν θὰ ἔχωμεν εὐμενῇ καὶ θὰ εὐρώμεν πολλούς,
οἱ ὅποιοι μεταλαμβάνουν ἐπαξίως καὶ θὰ λαβώμεν με-
γάλην ἀμοιβὴν δ' αὐτὸν δικόν μας ζῆλον καὶ διὰ τὴν
περικοίτησιν τῶν ἄλλων. Ἐῴθε δλοὶ ἡμεῖς νὰ εὐρώμεν αὐ-
τὴν μετ' τὴν χάριν καὶ τὴν φιλασθραπίαν τοῦ Κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνηκεῖ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

ΟΜΙΛΙΑ ΠΓ' (83)

(Ματθ κατ' 38—50)

13 «Τὺτε ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς μαζί με αὐτοὺς πρὸς ἓνα χωρίον
που ὀνομάζεται Γασθημανὴ καὶ λέγει εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κατή-
σαστε ἐδὼ δεξιὰ τοῦ ὑπάγου ἐκεῖ καὶ προσευχηθῶ. Καὶ ἀπὸ τοῦ παρε-
λάβειν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς ὄντο μισοὺς τοῦ Σεβαθείου, ἦρχεν νὰ
λυπηταὶ καὶ νὰ ἀγωνιῇ. Τότε λέγει εἰς αὐτούς: ἡ ψυχὴ μου εἶναι
λυπημένη μέχρι θανάτου· μετὰ εἰς δεξιὰ καὶ ἀγρυπνεῖτε μαζί μου»
(Ματθ 26, 38—40)

Ἐπειδὴ δὲ ἀκόπως ἠκολούθουν αὐτόν, δ' αὐτοῦ λέ-
γει. 38 «μεῖνατε ἐδὼ ἕως τοῦ ὑπάγω ἐκεῖ καὶ προσευ-
χηθῶ» Δὲ ὅτι ἦτο συνήθεια εἰς αὐτόν νὰ προσεύχεται χω-
ριστὰ ἀπὸ αὐτοὺς. Ἐπράττει δὲ αὐτὸ διὰ τὰ μᾶς διδά-
ξῃ νὰ κάμνωμεν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς μας ἡσυχίαν καὶ ἡρε-
μiam πολλὴν κατὰ τὰς προσευχάς. Παραλαμβάνει δὲ
τοὺς τρεῖς καὶ τοὺς λέγει: «ἡ ψυχὴ μου εἶναι λυπημένη
μέχρι θανάτου» Δὲ αὐτοὺς λόγους δὲν παραλαμβάνει δ-
λους τοὺς μαθητὰς, διὰ τὰ μὴ ἐκπέσουσιν ἐντελῶς. Ἀλλὰ
παραλαμβάνει ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἔγιναν θεωροὶ τῆς δό-
ξης τοῦ. 41 Ἀλλ' ὁμοῦς ἀφῆκε καὶ αὐτούς. Καὶ ἀ-
φ' οὗ ἐπροχώρησεν ὄλγον προσεύχεται λέγων: «Πατέρα
μου, εἴαν εἶναι δυνατόν, δὲς ἀποφύγω τὸ ποτήριον αὐτό.
Ἀλλ' ὄχι, ὅπως θέλω, ἐγὼ ἀλλὰ ὅπως θέλεις σύ. Καὶ ἔρ-
χεται εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ καὶ τοὺς εὐρίσκει νὰ κοι-
μῶντα καὶ λέγει εἰς τὸν Πέτρον: «ὥστε ἔτσι δὲν ἡμπο-
ρεῖσθε μίαν ὥραν νὰ ἀγρυπνήσετε μαζί μου, Ἀγρυπνεῖ-
τε καὶ προσευχεσθε διὰ τὰ μὴ πέσετε εἰς πειρασμόν τὸ
μὲν πνεῦμα εἶναι προθυμὸν ἀλλὰ ἡ σὰρκας ἐστὶ ἀδυνα-
τὴ» Δὲν ἀπευθύνεται κυρίως πρὸς τὸν Πέτρον χωρὶς λό-
γους, ἀν καὶ ἐκοιμήθησαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀλλὰ καὶ ἐδὼ
προσέβαλε αὐτόν δ' αὐτὴν αἰτίαν τὴν ὅποια προηγοί-

μένως ἀνέφερον. Κατόπιν, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ εἶπον τὸ ἴδιον **18** (διότι, ὅταν ὁ Πέτρος εἶπεν ὅτι: «καὶ ἂν ἀκόμη χρεὼσθῇ νὰ ἀποθάνω μαζί σου, δὲν θὰ σὲ ἀπαρνηθῶ» τὸ ἴδιον καὶ ἄλλοι οἱ μαθηταὶ) ὁμολογεῖ πρὸς τοὺς δὲ νὰ ἐλάνη τὴν ἀδυναμίαν των· διότι, ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ ἀποθάνουν μαζί του, δὲ, εἶχον τὴν δύναμιν τότε νὰ μείνουν ἀγρυπνοὶ καὶ νὰ συμμετέσχουν εἰς τὴν λύπην του, ἀλλὰ τοὺς ἐνίκησεν ὁ ὄπνος. Ἐκεῖνος ὅμως προσεύχεται ἐπιμόνως, νὰ μὴ θεωρηθῇ ὅτι αὐτὸ εἶναι ὑποκρισία. Ἰδρῶτες ρέουσι ἐπ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἰδίαν πάλιν αἰτίαν. Καὶ ὅ ἀ νὰ μὴ εἶπουν οἱ αἰρετικοὶ αὐτό, ὅτι ὑποκρίνεται τὴν ἀγωνίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἰδρῶτες ἔρρεον ὡσὺν σταγόνες αἵματος καὶ ἄγγελος παρυσίασθ' ἐνισχύων αὐτῶν² καὶ ἀναρτίθμητοι ἀποδείξουσ φόβου ὑπῆρξαν, διὰ νὰ μὴ εἴτῃ «ανεῖς ὅτι τὰ λεγόμενα εἶναι πλάσται. Δι' αὐτὴν θεοδικίαν τὴν αἰτίαν καὶ προσεύχεται. **19** Διότι ὅπου λέγει, «ἐάν εἴναι δυνατὸν, ὡς ἀποφυγῶ», ἐφανερώσεν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν του· ὅταν δὲ εἶπεν «ἀλλ' ὅχι, ὅπως θέλω ἐγώ, ἀλλ' ὅπως θέλεις σὺ», ἐπέδειξεν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀσκητικὴν διάθεσιν τῆς ἐγκρατείας, διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ ἀκαλουθώμεν τὸν Θεόν, ἔστω καὶ ἂν ἡ φύσις μᾶς ἀντὶ θέτως

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτο ἀρκετὸν ὁ ἀ τὸς ἀνοήτους νὰ δείξῃ τὰ πρόσωπον μόνον, προσθέτε, καὶ λόγους. Καὶ πάλιν δὲν ἦσαν ἀρκετὰ τὰ λόγια, ἀλλ' ἐχρειάζοντο καὶ πράξεις, τὰς ὁποίας συνδέει μὲ τὰ λόγια, διὰ νὰ πιστεῦσιν καὶ ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι ἀγαποῦν πολὺ τὰς φωνηκίας, ὅτι καὶ ἄνθρωπος ἔγνω καὶ ἀπέθανεν. Ἐάν, λοιπόν, ἂν καὶ ὑπάρχουν ἄλλαι αἰτιάσεις ἀποδείξεις, δὲν γί-

¹ Ματθ. 26. 36.

² Λουκ. 22. 43 - 44.

νεταὶ ἀκόμη πιστευτὸν τὸ γεγονός αὐτὸ ἀπὸ μερικοῦς, πολὺ περισσώτερον ἐάν δὲν ὑπῆρχον αὐταί. **20** Βλέπεις μὲ πόσα ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας μας, Ἀποδεικνύει αὐτὴν μὲ ἐκεῖνα ποὺ λέγει καὶ μὲ ἐκεῖνα ποὺ παθαίνει. Κατόπιν φέροι ἡλθεῖ εἰς τὸν Πέτρον τοῦ λέγει. «ὥστε ἔτσι, δὲν ἠμπορέσεις νὰ ἀγρυπνήσῃς μίαν ὥραν μαζί μου,» **21** Ὅλοι ἐκοιμήθησαν ἀλλ' ἐπιπλήττει τὸν Πέτρον διὰ νὰ ὑποδηλώσῃ εἰς αὐτὸν ἐκεῖνα ποὺ εἶπεν. Καὶ τὸ «μαζί μου» δὲν ὑπάρχει χωρὶς λόγον· ἀλλ' ὥσάν νὰ τοῦ ἔλεγε· δὲν ἠμπορέσεις νὰ ἀγρυπνήσῃς μαζί μου καὶ πρὸς χάριν μου θὰ διακινδυνεύσῃς τὴν ψυχὴν σου. Μὲ ὅτι δὲ λέγει, ἐν συνεχείᾳ, τὸ ἴδιο ὑπαίνισσεται, διότι λέγει. «ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, διὰ νὰ μὴ πέσετε εἰς πειρασμόν» Βλέπεις πῶς διδάσκει πάλιν αὐτοὺς νὰ μὴ ἀμυλοῦν μὲ πείσματα, ἀλλὰ νὰ ἔχουν συντετραμμένην σκέψιν, νὰ εἶναι ταπεινώφρονες καὶ ὅλα νὰ τὰ ἀναθέτουν εἰς τὸν Θεόν, **22** Καὶ ἄλλοτε μὲν ἀπελευθεύεται πρὸς τὸν Πέτρον, ἄλλοτε δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους μαζί. Καὶ εἰς ἐκεῖνον μὲν λέγει. «Σίμων, Σίμων, ἐζήτησεν ὁ σατανᾶς νὰ σὲ κοσκινήσῃ ὡσὺν τὸν σίτον· καὶ ἐγὼ προσήχηθῃν δι' ἐσέ»³ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ μαζί λέγει. «νὰ προσεύχεσθε διὰ νὰ μὴ πέσετε εἰς πειρασμόν»⁴ Μὲ κάθε τρόπον ἀποκρούει τὴν ἐσχυρογυνωμοσύνην των καὶ τοὺς κἀμνη ἀγωνιώδεις.

23 Κατόπιν, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι κάμνει τὸν λόγον ἐντελὲς ὁρμητικόν, λέγει. «τὸ μὲν πνεῦμα εἶπεν πρὸςθυμὸν, ἀλλ' ἡ σὰρξ, εἴκαι ἐδύναται» Καὶ νὰ θέλῃς νὰ περιφρονήσῃς τὸν θάνατον, δὲν θὰ μπόρῃς, μέχρις οὗ τοῦ ὁ Θεὸς ἀπλώσῃ τὸ χερί του· διότι τὸ σαρκικόν φρό-

³ Λουκ. 22. 31.

⁴ Ματθ. 26. 41.

νημα μᾶς οὐρα, ἀντιθέτως. Πάλιν δὲ ὑπεδήλωσεν τὸ ἴδιον λέγων· «Πατέρα μου, ἐάν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφύγω τὸ ποτήριον αὐτὸ χωρὶς νὰ τὸ πιῶ, δις γινῇ τὸ θέλημα σου». Μὲ αὐτὰ ἀπεδεικνύει, ὅτι συμφωνεῖ πολὺ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι πάντοτε πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν αὐτὸ καὶ αὐτὸ νὰ ἀναιζητῶμεν· «Καὶ ὅταν ἦλθεν, πάλιν εὗρίσκει αὐτοὺς νὰ κοιμῶνται». Διότι, ἐκτός τοῦ ὅτι ἦτο θαθεῖα νύκτα καὶ τὰ μάτια τῶν ἦσαν ἐνοχλημένα ἀπὸ τὴν μελαγχολίαν. **Β** Καὶ δια τρίτην φοράν ἀφοῦ ἐπῆγεν, τοὺς εἶπεν τὸ ἴδιον, διὰ νὰ θεοσιώσῃ ὅτι ἔχει γίνε, ἄνθρωπος. Πράγματι, ἡ δευτέρα καὶ τριτὴ φορά εἰς τὰς Γραφὰς κυρίως εἶναι ἀποδεικνύοντες τὴν ἀλήθειαν καὶ ὡς ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἰωσήφ ἔλεγεν εἰς τὸν Φαραῶ, ὅτι· «οὐδὲ παρουσίασθη τὸ ὄραμα εἰς τὸν ὕπνον δ' ἡ δευτέρα φοράν αὐτὸ ἐγένετο χάριν τῆς ἀληθείας καὶ διὰ νὰ πιστώσῃς ὅτι, αὐτὸ θὰ γίνῃ ὁπωσδήποτε». ⁵ Διὰ τοῦτο καὶ Αὐτὸς εἶπεν τὸ ἴδιον μᾶλλον καὶ δύο καὶ τρεῖς φορές διὰ νὰ τοὺς θεοσιώσῃ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς σωτηρίας. Καὶ διὰ τί ἦλθεν διὰ δευτέραν φοράν, διὰ νὰ ἐλεγχῇ αὐτοὺς· ὅτι τὰσαν ἐγγέμισαν ἀπὸ μεγαλοχολίαν ὥστε νὰ μὴ πισθῶσιν αὐτὸν καὶ τὴν παρουσίαν του. Ἀλλ' ὅμως δὲν τοὺς ἠλεγξεν, ἀλλὰ ἀπεμακρυθὴ ὀλίγον διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἀνέκφορτον ἀδυναμίαν τῶν· διότι ἐν καὶ ἐπεπλήχθησαν δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ὑποφέρουν τὴν αὐτίαν. **Γ** Δὲν τοὺς ἐξέπνυε καὶ δὲν τοὺς ἐπιπλήττει πάλιν, διὰ νὰ μὴ πληγώσῃ αὐτοὺς τοῦ ἦσαν πληγωμένοι· ἀλλὰ ἀφοῦ ἐφυγεν καὶ προσσηχθὴ ἐπανῆλθεν λέγων· «ἐξἠκολούθετέ με νὰ κοιμᾷσθε λοιπὸν καὶ νὰ ἀναπαύεσθε». Καὶ ὅμως τότε ἔπρεπεν νὰ εἶναι ἀγρυπνοί· ἀλλὰ διὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι δὲν θὰ ὑποφέρουν εὐκόλως οὐτε τὴν μορφήν τῶν τρομερῶν γεγονότων, ἀλλὰ θὰ γίνουν φυγάδες καὶ θὰ ἀπο-

5. Ἠερ. Γεν. 41, 52.

μακρυνθῶσι ἐνεκα τῆς ἀγωνίας καὶ ὅτι, δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν καὶ ὅτι πρέπει αὐτοὺς ὁπωσδήποτε νὰ παραδοθῇ, τοὺς λέγει· «κοιμᾶσθε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε Ἰδοὺ, ἐπλησίασεν ἡ ὥρα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται σὲ χεῖρα ἁμαρτωλῶν». Πάλιν φανερώνει ὅτι αὐτὸ ποῦ γινεται εἶναι εἰς τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας.

Δ Ὅχι δὲ μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὸ τοῦ εἶπεν· «σὲ χεῖρα ἁμαρτωλῶν», ἀνορθώνει τὰ φρονήματά τῶν φανερωμένων· ὅτι, αὐτὸ τὸ ἔργον ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς κακίας ἐκείνων καὶ ὅτι αὐτοὺς δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ καὶ ποιοῦ παρὰπτῶμα· «Σηκώθητε ἄς φύγωμεν ἀπὸ ἐδῶ· Ἰδοὺ πλησίαζε ἐκεῖνος ποῦ θὰ με παραδώσῃ». Μὲ ὅλας πράγματι, ἐδιδασκεῖν αὐτοὺς ὅτι τὰ γινόμενα δὲ, γίνονται ἀπὸ ἀνάγκην, οὐτε ἀπὸ ἀδυναμίας, ἀλλὰ ὅτι, εἶναι εἰς τὸ ἀπόρητον σχεδὸν τῆς σωτηρίας μας· διότι πρὸς γινώσκοντες ὅτι, θὰ ἔλθουν καὶ ὅχι μόνον δὲν ἐφυγεν, ἀλλὰ ἐπροχώρει πρὸς τὴν κατεύθυνσίν των· «Εὐὺ δὲ αὐτὸς ὠμίλει ἀκόμη Ἰδοὺ ἦλθεν ὁ Ἰούδας, ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα καὶ μαζὶ του πολὺς ὄχλος με μαχαίρια καὶ ξύλα ἐκ μερῶν τῶν ἀγρυπνούντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ». **Ε** Ἰὰ σκευὴ τῶν ἱερῶν εἶναι θεοσιώως κολλὰ, ἀλλὰ ἐπιτίθενται, μὲ μαχαίρια καὶ ξύλα· «Καὶ ὁ Ἰούδας λέγει μαζὶ τοὺς, ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα». Πάλιν αὐτὸν ὀνομάζει ἕνα ἀπὸ τοὺς δώδεκα καὶ ἐκεῖνος δὲν ἐντρέπεται· «Εκεῖνος ποῦ θὰ τὸν παρέδιδεν τοὺς εἶχεν δώσει τὸ ἐξῆς σημεῖον· ἐκεῖνον ποῦ θὰ φλήσω ἐκεῖνος εἶναι συλλάβετέ τον· Ἀλλοίμονον! πόσῃ κακίαν ἐδέχθη ἡ ψυχὴ τοῦ προδότου, μὲ ποῖα πράγματι, μᾶλλον ἐκόλταζεν τότε τὸν διδάσκαλον, μὲ ποῖον στόμα τὸν ἐφιλοῦσε». **ΣΤ** «Ὡ, πόσον ἀκάθαρτη σκέψις· τί ἐσκέφθη· τὴν ἐτόλμησεν ποιεῖν σὺνθημα τῆς προδοσίας δώσας, «Εκεῖνον ποῦ θὰ φλήσω» λέγει· Ἠλπίεν εἰς τὴν πραότητα τοῦ διδασκάλου· αὐτὸ περισσότερο ἀπὸ ὅλα ἦτο ἀρκετόν νὰ τὸν κά-

μη να συνασθασθῇ καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ κάθε συγχώρη-
σιν. τὸ ὅτι δηλαδὴ, παρέδιδεν αὐτὸν τοῦ ἤτο τόσοι ἡ-
μερας. Διὰ ποίον δὲ λόγον λέγει αὐτό, Ἐπεὶ δὲ πολλὰς
φορὰς, ἂν καὶ ἐκρυσθῇ ἀπὸ αὐτοῦ, ἐπέρασεν ἀνάμει-
νά τους χωρὶς νὰ γνωρίζουν αὐτόν. Ἀλλ' ὅμως καὶ τότε
θα ἠμποροῦσεν νὰ γίνῃ αὐτό, ἔάν αὐτός, ἤθελεν αὐτό.
Αὐτοῦ, θεθαίως ἐπ' ἐμοὶν ἡ δὲ βία τοῦ ὁδοῦ, ἐτύφλω-
σεν τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς των καὶ αὐτὸς ἐρωτοῦσεν
ἐπαυοὺ ζητεῖτε. ⁶ **Β** Ἐκεῖνοι δὲν ἀνεγκώρσαν αὐτόν, ἂν
καὶ ἦσαν μὲ λυγρούς, Κοκκότιν, ὅταν εἶπον τὸν ἡσούν,
τοὺς λέγει. «ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ποὺ ζητεῖτε». Ὁ δὲ Ματ-
θαίος λέγει, ἐν σι νικήει. «Φίλε, διατὶ ἤλθες;». Ἀφοῦ,
λοιπόν, πρῶτον ἐδεῖξεν τὴν δύναμίν του, τότε πλέον ἐπέ-
τρεψε, αὐτό. Ὁ Λουκάς λέγει ὅτι καὶ μέχρις αὐτὴν τὴν
ὥραν διώρθωνεν αὐτὸν λέγων. «Ἰούδας μὲ φίλημα πα-
ραβ. δες τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,». ⁷ Ὡσαύτως καὶ τοῦ λέγει
δὲν ἐντρέπεται διὰ τὸν τρόπον τῆς προδοσίας, Ἀλλ' ὅ-
μως, ἐπεὶ δὲ οὕτε αὐτὸ τὸν παρεμπόδιζεν καὶ νὰ φιλή-
θῃ κατεδεδεγθῇ καὶ παρεδόθῃ ἐδελουσίως καὶ ἐθελαν τὰ
χάρια ἐπὶ τὸν καὶ τὸν συνέλαβαν κατ' αὐτὴν τὴν νό-
κτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔφαγαν τὸν πασχαλὸν ἀμνὸν το-
σόν ποὺ ἐφλέγοντο καὶ ἦσαν κυριευμένοι ἀπὸ μακίαν.
Ἀλλ' ὅμως τίποτε δὲν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ πράξουν, ἔάν
αὐτὸς δὲν το ἐπέτρεπεν. ⁸ Ἀὐτὸ θεθαίως δὲν ἀπαλλοσι-
σεν τὸν Ἰούδαν ἀπὸ τὴν ἀνυπόφορον τιμωρίαν, ἀλλὰ πε-
ρισσότερον καταδικάζει, αὐτόν ὅτι, ἂν καὶ εἶχεν τόσας
ἀποδείξεις τῆς δυναμείας, τῆς ἀγαθότητος, τῆς πραότη-
τος καὶ ἡμερότητας ἐκεῖνου, αὐτὸς ἐγεννησεν σκληρότε-
ρος ἀπὸ δὲ καὶ τὰ θηρία.

6. Ἰω. 18, 6.

7. Ἰω. 18, 6.

8. Λουκ. 22, 68.

Αὐτὰ, λοιπόν, γνωρίζοντες ὡς ἀποφεύγωμεν τὴν
πλεονεξίαν. Διότι ἐκεῖνη καὶ μόνου ἐκεῖνη ὁδήγησεν ὅ-
τε αὐτὸν εἰς τὴν τρέλλαν ἐκεῖνη τοῦ ὀδιδάξεν τὴν μεν
στην σκληρότητα καὶ μισανθρωπίαν. Ὁκ. δὲ μόνου ἐ-
κείνου ἀλλὰ καὶ θλούς ἥσους αὐτὴ ἔχει κυριεύσει. Δὲ
τίθεται κόμη, ὥστε νὰ ἀπελπιζώμεθα ὅτι τὴν ἰδικὴν μας
σωτηρίαν, πολὺ περ σσότερον μᾶς κάμνει νὰ ἀδιαφορώ-
μεν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων. **10** Εἶναι δὲ τόσον τυ-
ραννικὸν αὐτὸ τὸ πάθος ὥστε κάποτε νὰ ὑπερνοκῇ καὶ
αὐτὸν τὸν ὀρμητικὸν ἔρωτα τῶν σωμάτων. Διὰ τοῦτο
καὶ ἐντρέπομαι πολὺ, ἐπεὶ δὲ πολλοὶ λυπούμενοι τὰ χρη-
μᾶτα, πολλὰς φορὰς συνεκράτησαν τὴν ἀσυνείαν. δὲ
ἠθέλησαν ὅμως νὰ ζήσουν μὲ σύνεσιν καὶ σεμνότητι ἀπὸ
σεθασμὸν πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο, λοιπόν, ὡς ἀποφεύ-
γωμεν τὴν πλεονεξίαν, διότι δὲν θὰ παύσω νὰ λέγω αὐ-
τὸ πάντοτε. Διότι, ἀνθρώπε, συγκεντρώνεις χρυσάφι·
διότι κάμνεις πικροτέραν τὴν δουλείαν, διότι κάμνεις
χειροτέραν τὴν φυλακὴν, διότι κάμνεις ἐντονωτέρα τὴν
φροντίδα, Νόμισες ὅτι εἶναι ἰδικὰ σου τὰ πηγάμματα ποὺ
εἶναι παραχωμένα εἰς τὰ μεταλλεῖα **11** καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρ-
χουν εἰς τὰ δύσκολα.

Διότι, ἔάν θεθαίως εἶχες ἐκεῖνον τὸν παρὸν τοῦ χρυ-
σοῦ, μόνον θὰ τὸν ἐφύλασσες καὶ δὲν θὰ τὸν ἐχρησιμο-
ποιᾶσες. Ἐάν, λοιπόν, τώρα δὲν χρησιμοποιοῖς τὰ ὑ-
πάρχοντά σου ὅλα ἀπομακρύνεσαι ἀπὸ αὐτὰ ὥσάν νὰ
εἶναι ξένα, πολὺ περ σσότερον θὰ ἐπάθαινες αὐτὸ ἔάν
εἶχες περισσότερα. Διότι, συνηθίζουν οἱ φιλάργυροι, ὅ-
σον περ σσότερα ἀποκτύν, τόσον περισσότερον νὰ λυ-
πονται αὐτά. Ἀλλὰ γνωρίζω, λέγεις ἐκεῖνος, ἐπὶ αὐτὰ
εἶναι ἰδικὰ μου. **12** Ἀρα λοιπὸν ἡ ἀπόκτησίς των εἶ-
ναι εἰς τὴν νύκτα καὶ ὅχι εἰς τὴν ἀπολαύσιν. Ἀλλ' ἐ-
πρόκειτο λέγει, νὰ εἶμαι φοβερός εἰς τοὺς ἀνθρώπους.
Ἀλλ' ἔπο θὰ ἐγένετο περισσότερον ἐξολοκλιτικός ἀπὸ

τούς πλουσίους, τούς πτωχοὺς, τούς ληστὰς, τούς συκοφάντας, τούς ὑπηρέτας καὶ γενικῶς ἀπὸ ὅλων ἐκείνων που θέλουν νὰ σὲ ἐπιβουλεύωνται. Ἐάν λοιπὸν, θέλῃς νὰ εἶσαι φοβερός ἀπὸκαὶ τὰς ἀφορμὰς διὰ τῶν ὁποίων ἡμποροῦν νὰ σὲ συλλάβουν καὶ νὰ σὲ λυπήσουν ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν ἐντόνως αὐτά. Μήπως δὲν ἀκούεις τὴν παρομίαν, ἣ ὅποια λέγει ὅτι τὸν πτωχὸν καὶ τὸν γυνὸν δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐκδύσουν οὔτε ἑκατὸν οἱ ὁποῖοι συνέρρευσαν μαζί. Διότι, ἔχει μεγίστην προστάτιδα τὴν πτωχείαν, τὴν ὁποίαν οὔτε ὁ ἴδιος ὁ Θεοὺς θὰ ἡμποροῦσιν νὰ ὑποτάξῃ καὶ νὰ συλλάβῃ.

¶ Τὸν φιλάργυρον, ὅμως, λυποῦν ὅλοι μαζί. Καὶ διατί ἀναφέρω τοὺς ἀνθρώπους, ἀφροὺ καὶ σκόροι καὶ σκώληκες ἐκσπερμασμένον ἐναντίον αὐτοῦ. Καὶ διατί ἀναφέρω τοὺς σκόρους, ὅτι πολὺς χρόνος εἶναι ἱκανὸς μόνος του νὰ βλάψῃ περὶ πολλοὺς αὐτόν, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸν ἐνοχλεῖ κανεὶς.

Ποῖος λοιπὸν εἶναι ἡ εὐχαρίστησις τοῦ πλουτοῦ; Διότι ἐγὼ βλέπω τὰς ἀηδίας του, σὺ δὲ εἶπε μοι τὴν ἐξ αὐτοῦ εὐχαρίστησιν. Ποῖα δὲ εἶναι αἱ ἀηδίαί του, λέγει. Φροντίδες, ἐπιβουλαί, ἐχθρότητες, μίσος, φόβος, ἡ διαρκὴς διψὰ καὶ λυπη. Διότι, ἂν κάποιος εἶχε συνδεθῇ ἐρωτικῶς μὲ μίαν κοπέλλαν καὶ δὲν ἡμποροῦσιν νὰ ἐκνοποιοῦσιν πλήρως τὴν ἐπιθυμίαν, θὰ ὑπέφερον τὴν μεγίστην θάσσαν. Ἐστὶ λοιπὸν εἶναι καὶ ὅσοι πλουτοῦσιν ἔχουν θεσφαίως τὴν ἀφθονίαν καὶ συναναστρέφονται μὲ αὐτήν. ¶ Ἄλλὰ δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐκνοποιοῦσιν ἐντελῶς τὴν ἐπιθυμίαν. Συμβαίνει δὲ μὲ αὐτοὺς ἐκεῖνο ποῦ λέγει κάποιος σφοδρὸς ἀνθρώπος ἐπιθυμία τοῦ εὐεχέου εἶναι, νὰ ἐκπαρθεύσῃ κόρη.⁹ Ὅπως δὲ ἀκριβῶς

ἑνας εὐνοῦχος ἀγκοαλιῶζε μίαν παρθένον καὶ ἀναστενάζει, ἔτσι εἶναι καὶ ὅλοι οἱ πλουτίζοντες. Διατί δὲ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν καὶ τὰ ἄλλα; κατὰ ποῖον τρόπον, δηλοῦν, ὁ φιλάργυρος εἶναι ἀηδισατικός εἰς ὅλους· εἰς τοὺς ὑπηρέτας, εἰς τοὺς γεωργούς, εἰς τοὺς γελοῦς, εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν πολιτικὴν, εἰς τοὺς ἀδικουμένους, εἰς τοὺς μὴ ἀδικημένους, εἰς τὴν γυναῖκα περισσώτερον ἀπὸ ὅλους καὶ εἰς τὰ παῖδιά του περισσώτερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διότι θὰ ἀναθρέψῃ αὐτά ὅχι ὡσάν ἐλευθέρους ἀνθρώπους ἀλλὰ χειρότερα ἀπὸ δούλους καὶ ἀγορασμένους μὲ χρήματα. ¶ Ἐπίσης θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῖς ἀναρτήματοις ἀφορμὰς ὀργῆς, λυπη αὐτά εἰς τὴν μέθην καὶ γέλωτος, γενομένος ἔτσι περίγελος εἰς ὅλους. Ἀ μὲν λοιπὸν, ἀηδία εἶναι αὐταὶ καὶ ἴσως περ σφόδρα ἀπὸ αὐτὰς· διότι δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς ποτὲ νὰ παρουσιάσῃ ὅλας αὐτάς μὲ λόγια, ἀλλ' ἡ πείρα θὰ ἡμπορέσῃ νὰ παρουσιάσῃ. Σὺ ὅμως, περίγραψέ μοι τὴν εὐχαρίστησιν, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν. Νομίζω ὅτι εἶμαι πλούσιος, λέγει, καὶ θεωροῦμαι πλουσίος. Καὶ ποῖα εἶναι ἡ εὐχαρίστησις μὲ τὸ νὰ θεωρεῖσαι πλούσιος. Τῆς ζήλειας, θεσφαίως εἶναι τὸ μέν στον ὄνομα. Διότι ὁ πλοῦτος μόνον ὄνομα εἶναι, ἔρημος ἀπὸ καθε πράγματος. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀπολαύῃ τρυφῆως ὁ πλοῦτὼν εὐχαριστεῖται, λέγει, μὲ τὴν ἰδέαν αὐτῇ. Εὐχαριστεῖται μὲ ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ λυπᾶται. Νὰ λυπᾶται, διατί; λέγει. ¶ Διότι αὐτὸ τὸν κάμνει ἄχρηστον δι' ὅλα θελόν, φανερὸν καὶ πρὸς τὰς ἀποδημίας καὶ πρὸς τὸν θάνατον· διότι θεωρεῖ αὐτὸ καλλίτερον, ἐπιθυμῶν περισσότερο τὰ χρήματα παρὰ τὸ φῶς. Τὸν πλεονέκτην οὔτε ὁ αὐρανόσ εὐχαριστεῖ ὅτι δὲν παράγει χρυσάφι οὔτε ὁ ἥλιος τὸν εὐχαριστεῖ, ἐπειδὴ δὲν ῥίπτει χρυσᾶς ἀκτίνας. Ἄλλ' ὑπάρχουν ἕρ κὼι πλούσιοι, λέγει· οἱ ὁποῖοι ἀπολαμβάνουν τὰ ὑπάρχοντα ζῶντες τρυφῶς, γεμίζοντες τὴν κοιλίαν, μεθύοντες καὶ ἐξοδεύον-

τες πολλά χρήματα. **¶** Μοῦ ἀναφέρεις τοὺς χειροτέ-
ρους ἀπὸ αὐτοῦς. Διότι ἐκείνοι εἶναι περισσότερο πλεονέ-
χεται, οἱ ὅποιοι δὲν ἀπολαμβάνουν. Διότι αὐτὸς καὶ ἂν
εἶναι μακρὰν ἀπὸ ἄλλα κακὰ, εἶναι προσθεθεμένος εἰς
μὴν μεγάλην ἐπιθυμίαν ἐκείνου. Δέ, χειρότεροι ἀπὸ αὐ-
τὸν εἰκὸς ἀπὸ τὰ λεγόμενα, εἰσαγούν ἐπὶ πλέον σαρδόν-
ῶλων φοθερῶν κυρίων, καὶ ἡμέρας ὑπηρετοῦν ὥσπερ
καμπούς φοθερούς τυράνους, τὴν κοιλίαν τὴν ἀπόλαι-
σιν τῶν σωμάτων, τὴν μέσθην καὶ τὰς ἄλλας ἀσυνείας.
Αὐτοὶ ἐπίσης τρέφουν πόρνας, κάμνουν πολυέξοδα δει-
πνά, ἀγοράζουν γελωτοποιούς καὶ καλὰ καὶ, ἐκτρέπον-
τα εἰς παρά φύσιν ἐπιθυμίας. **¶** καὶ ἀπὸ αὐτὰ προέ-
νουνται ἀναριθμητὰ ἀσθένεια καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς
τὴν ψυχὴν. Διότι δὲν ἐξοδεύουν τὰ ὑπάρχοντα δια τὰς
ἀνάγκας τῆς ζωῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ καταστρέψουν τὸ σῶμα
καὶ μαζί, μὲ αὐτὸ νὰ καταστρέψουν καὶ τὴν ψυχὴν. κά-
μνουν δὲ τὸ ἴδιον μὲ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι στολιζέται τὸ σῶμα
καὶ νομίζει, ὅτι ἐξοδεύει, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ. Ὡστε ἐ-
κείνος μόνον ἀπολαμβάνει εὐχарιστησιν καὶ εἶναι κύριος
τῶν ὑπαρχόντων τοῦ, οἱ ὅποιοι χρησιμοποιοῦν τὸν πλοῦ-
τον καθὼς πρέπει αὐτοὶ δὲ εἶναι δοῦλοι καὶ ἀχμαλώτοι.
Διότι ἐξάπτουν τὰ πάθη τοῦ σώματος καὶ ἀξάνουν τὰς
ἀσθενείας τῆς ψυχῆς. Πλοῖα, λοιπὸν εἶναι αἷμα ἢ ἀπώ-
λωνσις, ὅπου ὑπάρχει πολὺ ὄρεκα καὶ πόλεμος καὶ τρικυ-
μία χειρότερα ἀπὸ κάθε θαλάσσιον ἀνταρξίαν. **¶** Καὶ ἂν
θεβαιῶς, ὁ πλοῦτος κυρ εὖση τοὺς ἀκολάστους, τοὺς
ἀκηστοτέρους καὶ ἂν κυρ εὖση τοὺς ἀκολάστους, τοὺς
κάμνει, πλέον ἀκολάστους. Καὶ ποῖα εἶναι ἡ ὠφέλεια τῆς
φρονήσεως διὰ τὸν πτωχόν, λέγει. Καθὼς εἶναι ἐπόμενον
δὲν γνωρίζεις. Διότι οὔτε ὁ τυφλὸς γνωρίζει, τὴν ὥφελειαν
τοῦ φωτός. Ἀκούει τὸν Σόλομωνα, ὁ ὅποιος λέγει, ὅτι
«ὅσον εἶναι τὸ θιάσθημα μετὰ τοῦ κόστους καὶ τοῦ φω-
τός, πόσον μεγάλη εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τοῦ σοφοῦ ἀπὸ τὸν ἄ-

νόητον»¹⁰. Ἀλλὰ πῶς θὰ δοξάζωμεν τὸν ζῶντα εἰς τὸ σκό-
τος, Διότι σκοτός εἶναι ἡ μεγάλη ἐπιθυμία τῶν χρημά-
των, ἡ ὅποια δὲν ἀφήνει τίποτε ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα νὰ φαί-
νεται ὅπως εἶναι, ἀλλὰ τὰ παρουσιάζει κατ' ἄλλον τρό-
πον. Διότι, καθὼς ἀκριβῶς αὐτὸς ποῦ εἶναι, εἰς τὸ σκότος,
νομίζει, ὅτι δὲν εἶναι τίποτε. ἔστω καὶ ἂν ἴδῃ χρυσοῦν
σκεῦος, ἢ πολύτιμον λίθον ἢ πορφύρᾳ ἐνδύματα, διότι δὲν
ὀφθαλμοὶ τὴν ὡραιότητα αὐτῶν παρομοίως καὶ ὁ φλόαρυ-
ρος δὲν γνωρίζει, καθὼς πρέπει τὴν ὡραιότητα τῶν πολυ-
ποθῆτων πραγμάτων.

¶ Διασκορπίσει τὴν ὀμύλην που προέρχεται ἀπὸ
αὐτὸ τὸ πάθος καὶ τότε θὰ ἴδῃς τὴν φύσιν τῶν πραγμά-
των. Πουθενὰ δὲ δὲν φαίνονται αὐτὰ ἔτσι, ὅπως εἰς τὴν
πτωχείαν. Πουθενὰ δὲν ἀλλάσσονται τόσον ἐκείνα που φαί-
νονται ὅτι εἶναι, ἐνῶ δὲν εἶναι, ὅσον εἰς τὴν φιλοσοφίαν.

Ἀλλ' ὁ ἀνέητοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι καταρδύνουν
τοὺς πτωχοὺς καὶ λέγουν, ὅτι κατακροτοῦν καὶ τὰ
σπίτια καὶ τὴν ζωὴν καὶ ὅτι ἔλα ἀνακαταλάνοντα μὲ τὴν
πτωχείαν. Ἦ, ὅμως, εἶναι ἡ ἀπρέπεια τοῦ σπιτιοῦ, εἴπε-
 μου. **¶** Δὲν ἔχει κρεβάτι ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν, οὔτε ἀρ-
γυρὰ σκεῦη, ἀλλ' ἔλα εἶναι ὁστράκινα καὶ ξύλινα. Αὐ-
τὸ μὲν λοιπὸν εἶναι ἡ μεγάλη δόξα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ σπι-
τιοῦ. Διότι ἡ ἀδικηφορία διὰ τὰ κοσμικὰ κάμνει πολλὰς
φορὰς νὰ ἐξοδεύωμεν ἄληθινὰ τὴν ἀνάγκαν εἰς τὴν φρον-
τίδα τῆς ψυχῆς. Ὅταν λοιπὸν ἴδῃς μεγάλην φροντίδα
διὰ τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, τότε νὰ ἐντρέπῃσαι διὰ τὴν
μεγάλην ἀπρέπειαν. **¶** Διότι κυρίως τὰ σπίτια τῶν
πλουσίων δὲν ἔχουν τὴν πρέπουσαν μορφήν. Διότι εἰς
τὴν εὐλα κεκαλυμμένα μὲ τάπητας καὶ κρεβάτια συν-

¹⁰ Εξελ. 9, 13.

δεδεμένα με άργυρον ὅπως εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς τὴν συνοδείαν ἰδῆ θεατρικῆς σκηνῆς τότε ποία ἀκρίβεια θά ὕπῃεναν ἰδῆ με αὐτὴν. Ποῖον, πρόγματ', σπῖτι ὁμοίως περὶ σπαστέρον με τὴν ἀρχήσσαν τοῦ θεάτρον καὶ με ἐκείνους τοῦ εἶναι εἰς τὰς δογῆστρας, τὸ σπῖτι τοῦ πλουσίου ᾧ τὸ πτωχού, Ἀντ' εἶναι, ὁλοφάνερο δι' ὁμοίως περὶ σπαστέρον τὸ σπῖτι τοῦ πλουσίου, * Ἀρα λοιπὸν αὐτὸ εἶναι γεμᾶτον ἀπὸ ἀκρίβειας. Ποῖον σπῖτι ὁμοίως με τὸ σπῖτ' τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Ἀφράαι; Εἶναι ὁλοφάνερο δι' ὁμοίως τὸ σπῖτι τοῦ πτωχοῦ. Ἐπομένως αὐτὸ κυρίως εἶναι στολισμένον καὶ διακρίνεται. Καὶ διὰ τὰ μάστις δι' αὐτὸς εἶναι κυρὸς ὡς ὁ στολισμὸς τοῦ σπῖτ' οὗ εἰσελθεῖ εἰς τὸ σπῖτ' τοῦ Λακκίου καὶ μῶτε τοὺς ἐστόλισεν αὐτὸ ὁ Χριστὸς ὅταν ἐπρόκειτο τὸ νὰ εἰσελθῇ εἰς αὐτό. Διότι δὲν ἐπερὶεν πρὸς τοὺς γείτονας ἡγῆται διδύρα στίγνα, θρόνους καὶ καθίσματα κατασκευασμένα ἀπὸ ἐλεφαντοποδῶν, **Ἐ** αὐτὲ ἔθγαλιν ἀπὸ τὰς ἀποθεμάτων τὰ Λακκίον καὶ σκεπάσμενα ἄλλ' ἐστόλισεν τὸ σπῖτι του με στολισμὸν τοῦ ἀμαρζέ. εἰς τὸν Χριστόν. Ποῖος δὲ ἦτο αὐτός, Ἰὸ ἡμῶν τῆς περισσοῦς μου Κύριε, λέγει διδὼ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐν ἀπὸ κόπτονου ἥρπασα κἀκ' θά τοῦ ἀποδοῦναι τέσσαρας φορές περισσώτερον¹¹

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἄς σχολιάσωμε· καὶ ἡμεῖς τὰ σπῖτια μας διὰ να εὐχέσθῃ ὁ Χριστὸς καὶ εἰς τὰ ἱδ-
κάσια. Αὐτὰ τὰ πολυτελῆ σπῖτια εἶναι καλὰ αὐτὰ κακο-
σχεδιάζονται εἰς τοὺς οὐράνους καὶ ἐκεῖ σχεδιάζονται.
Ὅπου ὑπάκουον αὐτὰ, ἐκεῖ εἶναι καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν
οὐρανῶν. Ἐάν ὁμως, σπολλίῃς τὸ σπῖτι σου καὶ ἄλλον
τρόπον, τότε προσκαλεῖ τὸν διάβολον καὶ τὴν ὁμάδα
τοῦ.

Ἡ Ὁ Κύριος ἦλθεν καὶ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Ματθαίου τοῦ πελῶντος 12 Πι, λοιπὸν, ἔπραξε, καὶ αὐτὰς; Προσηγομέ-
νας ἐξῴσθαι τὸν ἑαυτοῦ τὸν μὲν τὸν ζήλον καὶ μὲ τὸ νὰ
ἐγκαταλείψῃ τὰ πάντα καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ 13 Παρο-
μοίας καὶ ὁ Κορινθίους ἐξοτάλειξεν τὸ σπῆτι, τὸν μὲ τὰς
προσευχὰς καὶ τὰς ἐλεημοσύνας 14 διὰ τοῦτο καὶ μέχρι
σημέριον ἀκτινοβολεῖ, περισσότερον καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰ θει-
νάκτορα τῶν βασιλείων, Διὸς μνημονεύσας τοῦ σπῆτι οὐ
δὲν εἶναι, καὶ τὰ σκεῦα τὰ ὅποια εὐρισκόντο ἀποκίττας, οὐ-
τε τὸ παραμαρτυρῶν κρεβάτιον, οὔτε οἱ τοίχοι τοῦ εἶναι
γεμάτοι, καπνὸν ἄλλ' ἢ κακία τῶν κατοικοῦντων εἰς αὐ-
τό. Αὐτὸ δὲ τὸ ἀποδο. κνέει ὁ Χριστὸς διότι εἰς μὲν τὸ σπῆ-
τι, εἰς τὸ ὅποιον ὁ κατοικῶν εἶναι ἐναρμόσι, δὲν ἐντρέπε-
ται νὰ εἰσελθῇ εἰς ἐκεῖνον δέ, πού καὶ ἂν ἔχη χρυσὴν ὀ-
ροφὴν οὐδέποτε θὰ εἰσελθῇ 15 Ὅστε ἐκείνου μὲν εἶναι λαμπ-
ρότερον ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ δέχεται τὸν Κύριον τῶν
Ὁλῶν τὸ ἔλλογ δέ μὲ τὴν χρυσὴν ὀροφὴν καὶ τοὺς κίονας,
ὁμοῦ μὲ μὲ τοὺς χαίτας καὶ τοὺς ἀκαθάρτους ὄγκους, τὸ ὅποῖον
ἔχει, σκευὴ διαδοῦναι 16 Αὐτὰ δὲ ἐλέγχοντα ἀ-
πὸ ἐμὲ σκοπτικῶς ἔχι διὰ τοὺς πλουσίους, ἀλλὰ διὰ τοὺς
πλεονέκτας καὶ τοὺς φιλαργύρους ὅτι εἰς αὐτοὺς δὲν
ὠπάκει ζήλος, οὔτε φρονίσι διὰ τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλὰ διὰ
νὰ γεμίσουν τὴν κοιλίαν νὰ μεθύουν καὶ νὰ πράττουν ὅλη-
τας πορνομαίας ἀπρεπείας πράξεις εἰς ὅλους, ὑπάρχει ζή-
λος ὁ ὅτι ἂν ἐν φιλοστοργίᾳ ζῇ τῆς ἐγκρατίας ἀλλὰ εἰς τοὺς
ἀδόλους εἰς ὅλους εἰς λαμπρὸν σπῆτι ὁ Χριστὸς ἄλλ' εἰς
τὸ σπῆτι τοῦ πελῶντος, τοῦ ἀρχιτελώνου καὶ τοῦ ἀλλέως ἀ-
φίσης τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς ἐνδοξοὺς μόνους τὰ ἅπλοια ἐν-
δύματα 17 Ἐάν, λοιπὸν, θέλῃς καὶ νὰ προσκαλέσῃς Αὐ-

2. $M(x)$ is 14.

13. $\pi_p \cong \mathbb{A}^1$

τόν, σκόλισε τὸ σπίτι σου μὲ ἐλεημοσύνας, μὲ προσευχάς, μὲ δόκιμικτάς καὶ μὲ παροσλήψεις. Αὐτά, θεθαίως, εἶναι τὰ ἀφιερώματα τοῦ θαυμάσιου Χριστοῦ. ἐνθ' ἐκεῖνα εἶναι τοῦ μαμωνᾶ, τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστοῦ. Κανείς, λοιπόν, ὅς μὴ ἐντρέπεται ἐπειδὴ ἔχει πτωχικὸν σπίτι, ἐὰν ἔχη αὐτὰ τὰ στολίδια· κανείς πλούσιος ὅς μὴ μεγαλοφρονῇ ἐπειδὴ ἔχει πολυτελές σπίτι. ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ἐντρέπεται καὶ ὁφοῦ ἐγκαταλείψει αὐτό. ὁς φιλοτιμηθῇ νὰ ἐκλέξη ἐκεῖνο. Ἄς πράξῃ ἔτσι καὶ διὰ νὰ ὑποδεχθῇ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ. καὶ διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν αἰώνιον κατοικίαν εἰς τὴν ἄλλαν ζωὴν, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΔ' (84)

(Πλάτ. κατ' 51—56)

«Καὶ ἰδοὺ ἕνας ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ἦσαν μὲ τὸν Ἰησοῦν, ἀπὸ ἀπώσε τοῦ χέρι σου, ἔβγαλε τὸ μαχαίρι σου καὶ ἀπὸ ἐκείνου τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, τὸ ἔκοψεν τὸ αὐτί. Τότε λέγει, πρὸς τὸν οὗ Ἰησοῦς. Βάλε πάλιν τὸ μαχαίρι εἰς τὴν θήκην σου, ἢ ὅτι ὁλοι θεοὶ ἀρετῶν μαχαίρ, μὲ μαχαίρ, ὅτι ἀποθάνουν. Ἡ νόμιζεις ὅτι δὲν ἤμπορῶ νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου καὶ νὰ στήσῃ πλῆθον μου περισσεύρας ἀπὸ δούλων λαγεδῶν ἀγγέλων; Ἦδὲ λοιπὸν θὰ ἐκπληρωθῶν αἱ Γραφαὶ ποῦ λέγουν, ὅτι ἔτσι πρέπει νὰ γίνῃ» (Πλάτ. κατ' 51—54).

Ποῖος ἦτο ὁ ἕνας ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔκοψεν τὸ αὐτί. Ο Ἰωάννης λέγει ὅτι, ἦτο ὁ Πέτρος, διότι τὸ γεγονός ἐκεῖνο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς φλογερᾶς ψυχῆς του. Ἀλλ' ἀξίζει νὰ ἀξετάσωμεν ἐκεῖνο διὰ τὴν κρατούσαν μαχαίριαν. ὅτι τὸ ὅτι ἔφεραν μαχαίριαν δὲν εἶναι φανερόν μόνον ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνου ποῦ εἶπαν ὅταν ἠρωτήθησαν. «ὁπάρχα·ν δύο μαχαίριαν»¹. διὰ τοῖν δὲ λόγον ἐπέτρεψεν ὁ Χριστὸς εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχουν μαχαίριαν, θεθαίως καὶ αὐτὸ τὸ ἀναφέρει ὁ Λουκᾶς, ὅτι δηλαδὴ εἶπεν εἰς αὐτοὺς· «Ὅταν σὰς ἀπέστειλα χωρὶς θαλάντων καὶ σάκκων καὶ ὑποδήματων, μήπως ἐστερηθῇ κατε τίποτε;»² Καὶ ὅταν εἶπαν «τίποτε», λέγει εἰς αὐτοὺς. «ἀλλὰ τώρα ἐκεῖνος ποῦ ἔχει θαλάντων, ὅς τὰ πάρῃ ὁμοίως καὶ σάκκων καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἔχει μαχαίρι ὅς πωλήσῃ τὸ ἐνδυμὰ του καὶ ἀγοράσῃ»³. καὶ

1 Ἰω. 18, 10.

2 22, 38.

3 Λουκ. 22, 35.

4 Λουκ. 22, 36.

ὅταν ἐκεῖνοι εἶπαι, ὅτι, «ὕπάρχουν ἐδῶ δύο μαχαίριαι, εἴ πειν εἰς αὐτοὺς «εἶναι ἀρκούν»⁶. **12** Διὰ ποῖον λόγον, λοιπόν, τοὺς ἐπέτρεψεν νὰ ἔχουν; Διὰ νὰ τοὺς θεοποιῶσιν ὅτι θὰ παραδοθῇ. Δι' αὐτὸ τοὺς λέγει «ὅς ἀγοράσῃ μαχαίριον, ὅχι διὰ νὰ ὀπλισθῶν μακρῶν, ἀλλὰ μὲ αὐτὸ νὰ φανερώσῃ τὴν παραδοσιν. Καὶ διὰ ποῖον λόγον τοὺς παρήγγειλεν νὰ ἔχουν σάκκον; Ἐδίδασκεν αὐτοὺς νὰ προσέχουν καὶ νὰ ἀγρυπνοῦν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν μεγάλον τοὺς ζῆλον. Εἰς τὴν ἀρχὴν, θεοποιῶς, ἐπειδὴ δὲν εἶχον πείρασιν περιπτο ὅταν αὐτοὺς μὲ τὴν μεγάλῃ δυνάμειν του εἰς τὸ ἐξῆς, ὁμοῦς, ἀφ' οὗ τοὺς ἐβγαλεν ὡσάν κοιλίαν ἀπὸ τὴν φωλιάν, τοὺς προτρέπει νὰ χρησιμοποιήσων καὶ τὰ ἰδικὰ τοὺς πατέρα. Κατόπιν, διὰ νὰ μὴ νομίσουν, ὅτι, ἀφῆνε, αὐτοὺς ἀπὸ ἀδυναμίας καὶ ἀφ' οὗ προέτρεψεν αὐτοὺς νὰ προσφέρουν ὅτι, ἡμποροῦν, τοὺς ὑπεινυμῶν. τὰ προηγούμενα λέγων. **13** «ὅταν ὁς ἀπέστειλα χωρὶς θαλάσσιον, μήπως ἐστρωθῆκατε τίποτε,» Εἴπει αὐτὰ ὥστε καὶ ἀπὸ ταῦτο νὰ μάθουν τὴν δυνάμειν του καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἐπροστάταυσεν αὐτοὺς ὡς ἀρχηγὸς καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι, ἐγκαταλείπει τὰ ῥα αὐτοὺς ἡσυχῶς. Ἀλλὰ πῶς ἔστιν ἐκεῖ μαχαίριαι. Εἴχον φύγει ἀπὸ δέλτιον καὶ τραπέζιν, εἶναι εὐλογον νὰ ὑπάρχουν καὶ μαχαίριαι ἐκεῖ, διὰ τὸ ἀρνί. **14** ὅταν δὲ ἤκουσαν ὅτι, θὰ ἔλθουν μερικὸι ἐναντίον τοῦ, τὰ ἐπῆραν ὡς βοηθητικὰ διὰ νὰ πολεμήσων, χάριν τοῦ Δασκάλου τοῦτο θεοποιῶς ἔγινεν μὲ τὴν ἰδικὴν των μόνον γνώμην καὶ θέλησιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιπλησσετα ὁ Πέτρος ὅταν ἐχρησιμοποιήσεν τὸ μαχαίρι καὶ μάλιστα μὲ μεγάλῃ ἀπειλήν. Βεβαίως ἀπέκρουσεν τοὺς ὑπὲρ τὴν ὁποῖον ἦλθεν ἐναντίον του, νὰ μὴν ὀρμητὶ κῶς πλὴν, ὁμοῦς, ὅχι διὰ νὰ ὑπερασπῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ. ἀλλὰ πράττει, τοῦτο

⁶ Ἰβ. 99-100.

χάριν τοῦ δασκάλου. Καὶ ὁμοῦς δὲν ἐπέτρεψεν ὁ Χριστὸς νὰ γίνῃ καμμία ζημία. Διὸ ἐθεράπευσεν αὐτὸν καὶ ἔκαμεν μεγάλο θαῦμα, τὸ ὅποιον ἡμποροῦσεν νὰ δειλῇ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν δυνάμειν του, ἀλλὰ καὶ τοῦ μωθοῦ τοῦ τὴν ἀγάπην καὶ ἡμερότητα. διὸ ἐκεῖνο μὲν ἐπραξε, ἀπὸ ἀγάπης, αὐτὸ δὲ ἀπὸ ὀπακοῆς. Διὸ ὅταν ἤκουσεν «βάλε τὸ μαχαίρι εἰς τὴν θήκην του»⁶ ὁμοῦς ὑπήκουσεν καὶ κατόπιν πονεῖν δὲν πράττει αὐτὸ.

15 Ἄλλος δὲ εὐαγγελιστὴς λέγει, ὅτι τὸν ἠρώτησαν «νὰ κτυπήσωμεν»⁷ αὐτὸς, ὁμοῦς, τοὺς ἐμπόδισεν καὶ θεράπευσεν ἐκεῖνον. Καὶ τὸν μωθὴν τὸν ἐπέπληξε καὶ τὸν ἐφοθέροσεν, διὰ νὰ τὸν πεισῇ «διότι ὁμοῦς, ὁμοῦς, κρατοῦν μαχαίρι, μὲ μαχαίρι, θὰ ἀποθάνουν»⁸. Προσθέτει δὲ καὶ μὴν σκέψιν λέγων «ἢ νομίζετε ὅτι δὲν ἡμπορῶ νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου καὶ νὰ στήσῃ πλῆθον μου περισσότερας ἀπὸ δωδεκά λεγεῶνας ἀγγέλων. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐκκληρωθῶν αἱ Γραφαί»⁹. Με αὐτὰ ἐξηλάφην τὴν ὀργὴν των, ἀποδείξας ὅτι καὶ εἰς τὰς Γραφὰς αὐτὸ φαίνεται. Διὰ τοῦτο προηγουμένως προσσημῆθη, διὰ νὰ ὑπομεινουν ἡρέμως τὸ γεγονός καὶ διὰ νὰ μάθουν ὅτι, τοῦτο γίνεται συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. «Καὶ αὐτοὺς τοὺς παρηγόρησεν μὲ δυο πράγματα πρῶτον μὲ τὴν τιμωρίαν ἐκείνων πρὸς τὸν ἐπιβουλεύοντα. «διότι ὁμοῦς, ὁμοῦς, κρατοῦν μαχαίρι, λέγει, μὲ μαχαίρι, θὰ ἀποθάνουν» Δεύτερον μὲ τὸ ὅτι δὲν θὰ ὑποσπῇ αὐτὰ χωρὶς τὴν θέλησιν του «διότι ἡμπορῶ, λέγει, νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου»

⁶ Ἰβ. 18-11.

⁷ Ἰβ. 22-24.

⁸ Ἰβ. 25-26.

⁹ Ματθ. 26-27.

Διὰ τὸ δὲν εἶπεν· «ὃ νομίζετε, ὅτι δὲν ἡμπορῶ ἐγὼ νὰ καταστρέψω ἄλλους αὐτούς,» Διότι ἦτο περισσύτερον πειστικός, ὅταν εἶπεν ἡμεῖς· διότι μέχρι τώρα δὲν εἶχον τὴν πρέπουσαν γνώμην δι' αὐτοὺς. Πρὸ ὁλόγου δὲ εἶχον εἰπῆ ὅτι· «ὃ ψυχὴ μου εἶναι λυπημένη μέχρι θανάτου»¹⁰ καὶ «Πατέρες μου, ὅς ἀποφυγῶ αὐτὸ τὸ ποτήριον»¹¹ ἐφάνη δὲ νὰ ἀγωνιᾷ, νὰ ἰδῶνῃ καὶ νὰ ἐνωχῆται ἀπὸ ἀγγέλους.

Β. Ἐπειδὴ λοιπόν, ἔδειξεν πολλὰ ἀνθρώπινα χαρακτηριστικά, δὲν ἐνόμιζεν ὅτι λέγει πεντηκῆ, ἐὰν εἶχεν εἰπῆ ὅτι νομίζετε ὅτι δὲν ἡμπορῶ νὰ καταστρέψω αὐτούς, Διὰ τοῦτο λέγει· «ὃ νομίζετε, ὅτι δὲν ἡμπορῶ νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου,» Καὶ αὐτὸ πάλιν τυπενὸς τὸ ἐκφωνεῖ λέγων· «θα στήσῃ πλῆσιόν μου δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων. Διότι, εἰς ἑνὸς ἀγγέλου ἐφώνησεν ἑκατὸν ἀνδοθήκοντα πέντε χιλιάρδας ὀπλισμένων ἀνθρώπων»¹² αἱ δώδεκα λεγεῶνες ἐχρεάζοντο ἐναντίον χιλίων ἀνθρώπων· Ὅχι πάντως, Ἀλλὰ διαμορφώνει τὸν λόγον συμφωνῶς πρὸς τὸν φόβον καὶ τὴν ἀδυναμίαν των διότι, ὥς περὶ πεθαμένους, ἀπὸ τὸν φόβον. Β. Διὰ τοῦτο καὶ χρησιμοποιεῖ ὡς ὄχυρόν ἐν προκειμένῳ τὰς Γραφάς, λέγων· «πῶς λοιπόν θὰ ἐκπληρωθοῦν αἱ Γραφαί,» Ἐάν, λοιπόν, αὐτὸ ἐκεῖνα τὸ ἐγκρίναι ν. οὕς ἀντιτίθεσθε πολεμοῦντες,

Πρὸς μὲν τοὺς μαθητάς τοι αὐτὰ εἶπεν, πρὸς ἐκείνους δὲ λέγει· «ὅπως διὰ ληπτήν ἐθγήκατε μὲ μαχαίρας καὶ ξύλα νὰ μὲ συλλάβετε, Κάθε ἡμέραν ἐκαθόμουν

10. Ματθ. 26, 38.

11. Ματθ. 26, 39.

12. 4 Θεσαλ. 18, 86.

μαζί σας καὶ ἐδίδασκα εἰς τὸν ναὸν καὶ δὲν μὲ ἐπιέσσετε».

Γ. Κοίταξε πόσα πράττει, τὰ ὅποια ἡμποροῦν νὰ ἀρτυρίσουν ἐκείνους. Τοὺς ἔρριψεν κάτω ἐθεράπευσεν τὸ αἰσί τοῦ ὑπηρέτου, ἐφοθέρισεν αὐτούς ὅτι θὰ σφαιροῦν διότι λέγει· «μὲ μαχαίρα, θὰ φονευθοῦν. ὅσοι κρατοῦν μαχαίρια»¹ Αὐτὰ τὰ ἐπιστοποίησεν μὲ ἑλὰ μὲ τὴν θεραπείαν τοῦ αἰσίου, μὲ τὰ παρόντα, μὲ τὰ μέλλοντα φονερῶνων τὴν δυνάμιν του καὶ δεικνύων ὅτι ἡ συλληψίς του ἀπὸ αὐτοὺς, δὲν ἦτο ἔργον τῆς δυνάμεως των. Διὰ τοῦτο καὶ προσθέτει· «κάθε ἡμέραν ἤμουν μαζί σας καὶ ἐκαθόμουν διδάσκων καὶ δὲν μὲ ἐπέσσετε» καὶ μὲ αὐτὸ φανερώνει, ὅτι ἡ αὐληψίς του ἦτο ἔργον τῆς αὐτοκαταθέσεώς του. Β. Παραλείπων λοιπόν, τὰ θαύματα ἀναφέρει τὴν διδασκαλίαν, διὰ νὰ μὴ νομίσουν ὅτι καυχᾶται, Ὅταν ἐδίδασκα, δὲν μὲ συνελάθαστε ὅταν ἐσιώπησα, ἐπατεθήτε, ἤμουν εἰς τὸν ναὸν καὶ κανεὶς δὲν μὲ ἐκράτησεν. Τώρα δὲ, παρόντες καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς ἡκίας, ἦλθατε ἐναντίον μου μὲ μαχαίρια καὶ ξύλα, Τί ἐχρεάζοντο αὐτὰ τὰ ὅπλα, ἀφοῦ πάντοτε ἤμουν μαζί σας, Μὲ αὐτὰ τοὺς διδάσκε, ὅτι εἰάν δὲν παρεδίδοτο μὲ τὴν θέλησίν του, ὅτε τότε θὰ ἡμποροῦσαν νὰ τον συλλάβουν. Διότι, οὔτε τότε θὰ ἡμποροῦσαν νὰ τον συλλάβουν εἰάν δὲν ἠθέλουν αὐτός, ἐκείνοι οἱ ὅποιοι δὲν ἡμποροῦσαν νὰ τον πιάσουν ὅταν ἦτο εἰς τὰ χεῖρα των καὶ τὸν εἶχαν εἰς τὸ μέσον αὐτῶν καὶ δὲν ὑπερίσχυον. Κατόπιν λέγει καὶ τὴν ἀπορίαν, διὰ τὴν ἡθέλησεν διότι, λέγει· «ὅπως δε αὐτὰ ἐγὼ νυν διὰ νὰ ἐκπληρωθοῦν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν»

Δ. Ἐἴδες πῶς μέχρι τὴν τελευταίαν δραν καὶ κατ' αὐ-

13. Ματθ. 26, 52.

τὴν τὴν σιγὴν τῆς προδοσίας, ἐπραττεν τὰ πάντα διὰ τὴν ἐσθρῶσιν ἐκείνων, θεραπεύων προφητευκῶν, ἀπειλῶν (ὅτι λέγει «μέ μαχαίρη θά φονευθού»)· φανερώων δὲ πᾶσιν μετὰ τὴν θέλησιν του (ὅτι λέγει κάθε ἡμέραν ἡμῶν μαζί σας ὁ δάσκαυ), δεικνύων τὴν συμφωνίαν πρὸς τοὺς Πατέρας του «διὰ τὰ ἐκπληρωθού» αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Διὰ τὴν δὲ τὸν συναγαγεῖν εἰς τὸν ναόν· Διότι θὰ ἐπολύμωσαν εἰς τὸν ναόν ἕνεκα τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐβλήθη ἐξω, ὥστε καὶ μετὰ τὸν τόπον καὶ μετὰ τὸν χρόνον νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν καὶ μέχρι τὴν τελευταίαν ὥραν νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἀπολογία τῶν. **19** Διότι πῶς ἐδίδασκεν ἀντίθετα ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος παρέδωκεν τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὰ ὅσα κούρη εἰς τοὺς προφήτας «Τότε ὅλοι οἱ μαθηταὶ του, ἀφού τὸν ἐγκατέλειπον, ἔφυγον»· Ὅταν μὲν, λοιπόν, συνελήφθη, ἔμενον ὅταν δὲ εἶπεν αὐτὰ εἰς τοὺς ὄχλους ἔφυγον. Διότι εἶδον ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ξεφύγουν πάλιν, ἀφού μετὰ τὴν θέλησιν Του παρεδόθη εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν δὲ αὐτὸ γίνεται συμφώνως πρὸς τὰς Γραφάς. Ἀφού δὲ αὐτοὶ ἔφυγον, ὡδήγουν αὐτὸν εἰς τὸν Καϊάφαν· Ὁ Πέτρος ὁμῶς ἠκολούθησεν καὶ εἰσῆλθεν διὰ νὰ ἴδῃ τὸ τέλος. Μεγάλῃ εἶνα ἡ θερμότης τῆς ψυχῆς τοῦ μαθητοῦ. ὅτι δὲν εἶδεν αὐτοὺς νὰ φεύγουν, δὲν ἔφυγεν, ἀλλ' ἔμεινε καὶ ἐμπήκεν μαζί με ἐκείνους. **20** Εἰάν δὲ ἔκαμεν αὐτὸ καὶ ὁ Ἰωάννης, τὸ ἔκαμεν ἐπειδὴ ἦτο γνωστός εἰς τὸν ἀρχιερεῖα¹⁵. Διὰ τὴν ὡδήγησαν αὐτὸν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν ὅλοι συγκεντρωμένοι, διὰ νὰ πρᾶξουν ὅλα συμφώνως καὶ πρὸς τὴν κρίσιν τῶν ἀρχιερέων. Διότι ἐκεῖνος ἦτο τότε ἀρχιερεὺς καὶ ὅλοι ἐπεριμένον ἐκεῖ· ἔτσι δ' ἐνυκτέρευον καὶ ἀγρυπνοῦσαν δ' αὐτὸν τὸν λαόν. Διὸ ὅτι οἱ τὸ Πάσχα ἔφαγαν τότε, λέγει ἀλλ' αὐ-

¹⁴ Ἰω. 18, 15.

γρυπνοῦσαν δ' αὐτὸν. Διότι ἀφού ὁ Ἰωάννης εἶπεν, ὅτι «εἶναι, πρῶτα, προσέθεσαν· ~~20~~» δὲν ἐμπήκαν εἰς τὸν θερνεῖον διὰ νὰ μὴ μολυνθού, ἀλλὰ εἶναι εἰς θεσμον νὰ φάγουν τὸ Πάσχα»⁵.

Τι ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν λοιπόν, ὅτι ἔφαγαν αὐτὸ ἄλλην ἡμέραν καὶ κατήργησαν τὸν νόμον ἕνεκα τῆς ἐπιθυμίας ποὺ εἶχαν διὰ τὴν σφαγὴν του. Οὔτε ὁ Χριστὸς, θεοσίως, θὰ παρέβαινε τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα, ἀλλ' ἐκεῖνο, οἱ ὁποῖοι ὅλα ἐπολύμωσαν καὶ κατεπάσαν ἀναριθμήτους νόμους, ἐπειδὴ πολὺ ἀφλογίζοντο ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ πολλὰς φορές ἐπεχείρησαν νὰ τὸν φονεύσουν δὲν ἡμπόρεσαν. Τότε, ὁμῶς, συλλαβόντες αὐτὸν ἀπροσδοκῆτως ἐπροτίμησαν νὰ ἐγκαταλείψουν καὶ τὸ Πάσχα, διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν πλήρως τὴν φονικὴν τῶν ἐπιθυμίαν. Διὰ τοῦτο συνεκεντρώθησαν ὅλοι — ἦτο ἕνα συνέδριον ἀχρεῖαι — καὶ ἐρωτοῦν κάποιον, θέλοντες νὰ δώσουν μορφήν δικαστηρίου, εἰς τὴν συνωμοσίαν αὐτὴν. **21** Διότι λέγει ὅτι «ὅτε αἱ μαρτυρικαὶ ἦσαν συμφωνοί»¹⁶· τῶσαν ψευδὲς ἦτο τὸ δικαστήριον καὶ ὅλα ἦσαν πλήρη θυροῦ καὶ παραχΐς.

«Ἀφού ἦλθαν δύο ψευδομαρτυρὲς ἔλεγον, ὅτι αὐτὸς εἶπεν καταστρέφω τὸν ναόν αὐτὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀνοικοδομήσω αὐτόν»¹⁷. Καὶ ὁμῶς, δὲν εἶπεν ὅτι «εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀνοικοδομήσω αὐτόν», ποῖα εἶναι ἡ ἔννοια τῆς συκοφαντίας, δὲν εἶπεν ὁμῶς «καταστρέφω», ἀλλὰ «καταστρέψατε» δὲν ἐννοοῦσεν δὲ τὸν ναόν, ἀλλὰ τὸ ἰδικόν του σῶμα¹⁸. Τι, λοιπόν, εἶπεν ὁ ἀρ-

¹⁵ Ἰω. 18, 28.

¹⁶ Μάρκ. 14, 29.

¹⁷ Πρὸς. Μάρκ. 4, 26.

¹⁸ Ἰω. 2, 19.

χιερεύς, Ἐπειδὴ ἤθελεν νὰ τὸν κάμῃ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτὸν του μὲ λόγους, καὶ ἕνεκα αὐτῶν νὰ τὸν συλλάβῃ, τοῦ εἶπεν· «ὅθεν ἀκούεις τί αὐτοὶ μαρτυροῦν ἔνουν σου, ὁ δὲ ἐσιωποῦσεν». Διὰ ἀνῳφέλος θὰ ἦτο ἡ ἀπολογία του, ἀφοῦ κανεὶς δὲν ἤκουεν. Ὁ Διότι μόνον τὴν μορφήν τοῦ δικαστηρίου εἶχεν εἰς τὴν πραγματικότητά ἦτο ἐπίθεσις ληστῶν, οἱ ὅποιοι ἐπετέθησαν ὅπως εἰς τὸ σπῆλαιον καὶ γενικῶς εἰς τὸν δρόμον. Διὰ τοῦτο ἐσιωποῦσεν. Ὁ ἀρχιερεὺς ὅμως ἐπέμενε λέγων· σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸν ζωντανὸν Θεὸν νὰ μὰς εἰπῇς ἂν σὺ εἶσαι ὁ Χρὶς τὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ δὲ εἶπεν· σὺ καὶ εἶπες. Ἀλλὰ σὰς λέγω, ὅτι ἀπὸ τώρα θὰ ἴδῃτε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τῆς Δυνάμεως καὶ νὰ ἔρχεται ἐπάνω εἰς τὰ σύννεφα τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς ἔσχισεν τὰ ἐνδύματά του καὶ εἶπεν· «ἐθλασθήμην». Ἐπραξεν δὲ αὐτὸ διὰ νὰ κάμῃ βαρυτέρην τὴν κατηγορίαν¹⁹ καὶ νὰ μεγαλοποιήσῃ τὸ λεγθὲν μὲ τὴν προᾶξιν του. Ἐπερὶ λοιπὸν, αὐτὸ που εἶπεν ἐφοθήσιν τοὺς ἀκροατάς, ἔπραξεν ὅπως εἰς τὸν Στέφανον· «ἔκλεσαν τὰ αὐτιά τους»²⁰ παρομοίως λοιπὸν συνέθη καὶ ἐδῶ.

Ἀλλὰ ποία ἦτο ἡ θλασθῆναι ἐκείνη, διότι καὶ προηγουμένως ὅταν ἦσαν συγκεντρωμένοι τοὺς εἶχεν εἰπῇ· εἶπεν ὁ Κύριος εἰς τὸν Κύριόν μου· κάθησε εἰς τὰ δεξιὰ μου. ἕως ὅτου θέσω τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου²⁰ καὶ ἡρμήνευσεν τοὺς λόγους αὐτοὺς τότε δὲ ἐτόλμησαν τιπότε νὰ εἰποῦν, ἀλλὰ ἐσιωπησαν καὶ ἀπὸ τότε οὐδέποτε πλέον ἀντιμύλησαν εἰς αὐτόν. Πῶς λοιπὸν ὠνόμαζον θλασθῆναι ἐκεῖνο που εἶπεν, διὰ

19 Πρ. Ἀπ. 7, 57

20 Μκτθ. 22 44. ἀρ. καὶ θ. 109 1

ποῖον δὲ λόγον καὶ ὁ Χριστὸς ἀπήγγειλεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. **Β** Διὰ νὰ ἐξαλείψῃ κάθε δικαιολογίαν των, διότι μέχρι τὴν τελευταίαν ὥραν ἐδίδασκεν, ὅτι αὐτὸς εἶνα. ὁ Χριστὸς δι. κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς καὶ δι. θὰ εἴσῃ πάλιν διὰ νὰ κρίνῃ τὴν Οἰκουμένην αὐτὸ ἐφάνησαν τὴν μεγάλην συμφωνίαν μὲ τὸν Πατέρα του. Ἀφοῦ, λοιπὸν, ἔσχισεν τὰ ἐνδύματά του λέγε· «Πὶ νομιζετε» **ΒΟΙ**. Δὲν ψηφοφορεῖ μόνος του, ἀλλὰ προκαλεῖ ἐκείνους νὰ ἐκφέρουν τὴν ψήφον των διὰ παραδεγμένα ἁμαρτήματα καὶ φανεράν θλασθῆναι. Ἐπειδὴ, θεοσώως, ἐγνωρίζον, ὅτι ἕαν το γεγονός ἤρχετο εἰς ὁρθὴν ἐξέτασιν καὶ κρ σιν θὰ ἀπηλλάσσεται ἀπὸ κάθε κατηγορίαν, τὸν καταδικάζουν μόνοι των καὶ προκατολαμβάνουν τοὺς ἀκροατάς λέγοντες· «οὐκ ἤκούσατε τὴν θλασθῆναι», σχεδὸν καταπαγκάροντες καὶ ἐκθιάζοντες αὐτοὺς νὰ ἐκφέρουν τὴν ψήφον των. Πι, λοιπὸν, εἶπον· «εἶναι ἐννοχος θανάτου». Ἐπραξαν αὐτὸ, ἀφοῦ τὸν συνέλαβον ὥσπερ κατὰδικον, διὰ νὰ κάμουν τὸν Πλάτων νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν των. Αὐτὸ, λοιπὸν, ἐπειδὴ πότοι γνωρίζουν, λέγουσι· «εἶναι ἐννοχος θανάτου». **Β** Οἱ ἴδιοι γίνονται κατηγοροί, οἱ ἴδιοι καταδικάζουσι, οἱ ἴδιοι ψηφοφοροῦν, οἱ ἴδιοι ἔπραττον τότε θλασθῆναι, ὅμως, δὲν ἀνέφεραν τὰ περὶ τοῦ σαθράτου. Διότι πολλὰς φορές ἀπεσιτόμωσαν αὐτοὺς ἐξ ἄλλαι δὲ καὶ ἐξ αἰτίας ἐκείνων που, ἔλεγεν τότε ἤθελον νὰ τον συλλάβουν καὶ νὰ τὸν καταδικάσουν. Ἀφοῦ δὲ ὁ ἀρχιερεὺς προκατέλαθεν ὅλους θλασθὲν τὴν ψήφον των καὶ παρέσχεν ὅλους μὲ τὰ μέρας τοῦ σκζοντας τὸ ἐνδύμα του, ὥσπερ κατὰδικον πλέον ὡς αὐτὸν εἰς τὸν Πλάτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνήργει. Εἰς ἐκεῖνον θεοσώως δὲν λέγουσι τίποτε παρόμοιον. Ἀλλὰ τι· «ἕαν δὲν ἦτο κακοκοιός δὲν θὰ σοῦ τὸν εἶχαμε παραδώσει»²¹ ἔτο ἐπείχε.

21 Ἰω. 18, 30.

ροῦν νά τόν θανατώσουν. ἔνεκα κοινῶν ἐγκλημάτων. Διότι δέν ἐθουάτωσαν αὐτόν κρυφίως; «¹ Διότι ἤθελον νά διαβάλλουν καί τήν φήμην του. Ἐπειδή πολλοί ἀνθρώποι, εἰχοι πλέον ἀκούσει αὐτόν, τόν ἐθαύμαζον καί ἐξεπλήσσοντο, διὰ τοῦτο ἐπεδίωξαν νά θανατωθῇ δημοσίως καί ἐνόησαν ὅλων. Ὁ Χριστός, ὅμως, δέν ἠμπούσαν αὐτούς, ἀλλά μετεχειρίσθη τήν κακίαν των διὰ τήν θεοαίωσιν τῆς ἀληθείας, ὥστε ὁ θάνατός του νά γίνῃ ὀλοφάνηρος. Κατέληγεν δέ εἰς τὸ ἀντίθετον ἀπὸ ὅ,τι ἐκείνοι ἤθελον. Διότι ἐκεῖνοι μὲν ἤθελον νά τόν ἐκθέσουν, ὥστε μὲ αὐτό νά τόν καταντροπιάσουν· αὐτός δέ καί μὲ αὐτά που τοῦ ἔκαμαν περισσότερον ἀκτινοβολᾷσεν. Καθώς δέ ἔλεγαν, «ὅς θανατώσωμεν αὐτόν μήπως ἐλθοῦν οἱ Ῥωμαῖοι καί μᾶς πάρουν καί τόν τόπον καί τόν λαόν»²² καί ὅταν ἐθανάτωσαν αὐτόν, ἐγένεν αὐτό. Τοιοῦτοτρόπως καί ἐδῶ ἐπαδίδωκεν νά τόν σταυρώσουν δημοσίως, διὰ νά ἐλάτουν τήν φήμην του καί κατέληξαν εἰς τὸ ἀντίθετον. Ὅτι θεθαίως εἶχον τήν δύναμιν μόνον των νά τόν θανατώσουν, ἀκούσε τί λέγει ὁ Πλάτων. «λάθετε αὐτόν σεις καί δικάστε τοι συμφώνως πρὸς τὸν νόμον σας»²³. Ἀλλὰ δέν ἤθελαν διὰ νά φαίνῃ ὅτι θανατώνεται ὡς παράνομος, ὡς τύραννος καί ὡς στασιαστής. Διὰ τοῦτο καί ἐσταύρωσαν μαζί του ληστὰς διὰ τοῦτο καί ἔλεγαν «μὴ γράφῃς, ὅτι αὐτός εἶναι ὁ θασιεύς τῶν Ἰουδαίων ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν αὐτό»²⁴. Ὅλα δὲ αὐτά ἐγέναν χάριν τῆς ἀληθείας, ὥστε νά μὴ ἔχουν αὐτοὶ οὔτε ἴχνος ἀναίδους δικαιολογίας.

Ἐ²⁵ Ὁμοίως δὲ αἱ σφραγίδες καί ἡ φρουρά τοῦ τάφου ἔκαμαν νά γινῇ περ σπότερον φανερά ἡ ἀλήθεια·

22. Ἰω. 1, 18.

23. Ἰω. 18, 6.

24. Ἰω. 19, 21.

καί τὰ περιποιήματα καί τὰ πειράγματα καί αἱ ὕβρεις ἔκαμαν πάλιν τὸ ἴδιον. Διότι, ἔτσι εἶναι ἡ πλάνη διαλύεται μὲ ἐκεῖνα τοῦ μηχανορραφεῖ. Παρομοίως, πράγματι, συνέβη καί ἐδῶ. «²⁶ Διότι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐνόμιζον ὅτι εἶχον νικήσει, αὐτοὶ κυρίως ἐντροπιάσθησαν, ἐνίκηθησαν καί ἐχάθησαν· αὐτὸς δὲ τοῦ ἐνόμισαν ὅτι ἐνίκηθη, αὐτὸς κυρίως ἐδοξάσθη καί ἐνίκησεν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν. Ἄς μὴ ἐπιζητῶμεν, λοιπόν, νά νικῶμεν παντοῦ, μήτε νά ἀποφεύγωμεν τὴν ἥτταν πάντοτε. Καμμίαν φοράν ἡ μὲν νίκη προσεβεί ζήμειαν ἡ δὲ ἥττα ὠφέλειαν. Διότι καί μὲ τοὺς ὀργιζομένους, φαίνεται μὲν ὅτι ἔχε νικήσει, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχε. Ὑδρίσει πολὺ, ἀλλὰ κυρίως αὐτός, εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει νικήσῃ καί ζημωθῇ ἀπὸ τοῦ φοβερώτατον πάθος. Ἐνῶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει, ὑποφέρει κατὰ γενναίως αὐτὸς ὑπερίσχυεν καί ἐνίκησεν. Καί ὁ μὲν πρῶτος δέν ἠμπορεῖ νά ἐξέλῃ οὔτε τὴν ἰσκίην του ἀσθένειαν, ὁ δὲ ἄλλος ἐξηφάνισεν τὴν ἀσθένειαν καί τοῦ πλησίον του. Ἐπίσης, ὁ μὲν ἔκρηεν καί τὸ πάθος τοῦ πλησίον του, καί ὅχι μόνον ὁ ἴδιος δὲν κατεκῆν, ἀλλ' ἐσῆθεν καί τὴν φλόγα τοῦ ἁλλοῦ, ἡ ὁποία εἶχε ὀψωθῇ πολὺ. Ἐάν δὲ ἤθελεν νά ἐπιτύχῃ τὴν φαινομενικὴν νικην, θά ἤττατο καί αὐτός· καί ἀφοῦ θά ἐφλόγιζεν μὲ τὴν ὀργὴν θαυρύτερον τὸν ἀντίπαλον, θά τόν ἔκαμαν νά πάθῃ τὸ ἴδιον καί ὅπως συμβαίνει μὲ γυναῖκες, ἀσchrῶς καί, ἐλεεινῶς, θά κατενέκωντο καί οἱ δύο ἀπὸ τὴν ὀργήν. Τώρα, ὅμως, ἐκεῖνος τοῦ φιλοσοφεῖ, καὶ ζεῖ ἐναρέτως, ἔχε ἀπολλογῇ καί ἀπο αὐτὴν τὴν ἀπρέπειαν· ἐπίσης ἔχε στήσῃ λαμπρὸν τρόπον κατὰ τῆς ὀργῆς μὲ τὴν καλὴν ἥτταν καί διὰ τὸν ἑαυτοῦ του καί διὰ τὸν πλησίον του.

«²⁷ Ἄς μὴ ζητῶμεν, λοιπόν, νά νικῶμεν παντοῦ. Ἐκεῖνος, θεθαίως, που ἦτο πλέονεκτής, ἐνίκησεν τὸν

ἀπατήθεντος, ἀλλὰ μὲ κακὴν νίκην, ἣ ὅποια φέρεται καταστροφὴν εἰς τὸν νικητὴν ἐνῶ ἐκεῖνος ποῦ ἡττηθῇ καὶ θεωρεῖτο ὡς ἡττημένος, ἀφοῦ ὑπέφερεν αὐτὸ μὲ φιλοσοφικὴν διδάσκειν αὐτὸς εἶναι κυρίως ποῦ ἔχει τὸν στέφανον τῆς νίκης. Διότι εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὸ νὰ νικᾷται κανεὶς εἶναι καλλίτερον καὶ εἶναι καὶ αὐτὸς ἀριστος τρόπος νίκης. Διότι καὶ ἐὰν κάποιος ὑπερτερῇ καὶ ἐὰν κτυπῇ καὶ ἐὰν κακολογῇ, ἐκεῖνος ποῦ νικᾷται καὶ ὅταν συμπλέκεται μετὰ τὸν ἀντιπάλον αὐτὸς εἶναι ὁ νικητὴς. Καὶ διατὶ ἀναφέρω τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν κακολογίαν, διότι ὁ συρόμενος εἰς τὸ μαρτύριον νίκης μὲ τὸ νὰ θάλλεται εἰς τὰ δεσμά νὰ μᾶς γίνεταί νὰ καταικομμάται ὥσκει καὶ νὰ θανατώνεται. **10** Ἐκεῖνο δὲ ποῦ εἰς τοὺς πολέμους θεωρεῖται ἦται, τὸ νὰ πῶς ὁ ἀγωνιζόμενος, τοῦτο δι' ἡμᾶς εἶναι νίκη. Διότι πούθεναν δὲν ἵκωμεν πρῶτοντες κακῶς, ἀλλὰ παντοῦ κακοποιούμενοι. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, θεοφάως, ἡ νίκη γίνεται ἐνδοξοτέρα, εἶται, ἂν καὶ πάσχωμεν νικῶμεν τοὺς κακοποιώντας ἡμᾶς. Ἀπὸ αὐτοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ νίκη εἶναι τοῦ Θεοῦ διότι ἔχει φῶσιν ἀντίθετον μὲ τὴν ἐκτός αὐτοῦ νίκην· αὐτὸ κυρίως εἶναι ἀπόδειξις δυνάμεως. Τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ θράχοι τῆς θαλάσσης μὲ τὸ νὰ κτυπῶνται διαλύουν τὰ κύματα. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁλοοῖ ἀγροὶ ἀνεπηρύχθησαν, ἐστεφανώθησαν καὶ ἔστησαν λαμπρά τρόπαια, ἐπιτυγχάνοντες αὐτὴν τὴν ἡσυχον νίκη. Μὴ ταρασσῇς, λοιπὸν, τὸν ἑαυτὸν σου καὶ μὴ ἀποκάμῃς λέγει ὁ Θεὸς σοῦ ἔδωκεν αὐτὴν τὴν δύναμιν, ἵδωστε νὰ μὴ νικᾷς κατόπιν συγκρούσεως, ἀλλὰ μόνον μὲ τὸ νὰ ἀνέχεσαι. Μὰ μὴ θάλλῃς εἰς τάξιν πολέμου καὶ ὁ ἴδιος θα ἀπολαύσῃς καὶ θὰ νικήσῃς· μὴ συγκρουσθῇς καὶ θὰ στεφανώθῃς· εἶσαι πολὺ καλλίτερος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ τὸν ἀντίπαλον. Διατὶ κατανατροπάζεις τὸν ἐαυτὸν σου; Μὴ ἐπιτρέμῃς εἰς ἐκεῖνον νὰ λέγῃ ὅτι νίκησες ἀφοῦ συγκρουσθῇς, ἀλλ' ἄφηκε αὐτὸν νὰ ἐκθαμ-

θαῦται καὶ νὰ θαυμάζῃ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν σου **11** καὶ νὰ λέγῃ πρὸς ὅλους δι' ἐνίκησες χωρὶς νὰ συγκρουσθῇς. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ εὐτυχὴς Ἰωσήφ διεκηρύχθη παντοῦ νικήσας τοὺς κακοποιούντας αὐτὸν μὲ τὸ νὰ ὑποφέρῃ. Διότι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ καὶ ἡ Αἴγυπτος ἦσαν ἀπὸ ἐκείνου τοῦ τὸν ἐπεβουλεύοντο ἀλλὰ αὐτὸς τοὺς ἐνίκησεν ὅλους. Μὴ μοῦ ἀναφέρῃς τὴν φυλακὴν ἧκου ἐνεκλείσθῃ αὐτὸς οὔτε τὰ ἀνάκτορα, ὅπου ἔμενεν ἐκεῖνη ἀλλὰ δεῖξε μου ποῖος ἦτο ὁ νικηθεὶς, ποῖος ὁ ἡττηθεὶς, ποῖος ἦτο εἰς μαλαγοχολίαν καὶ ποῖος εἰς εὐχαρίστησιν. Διότι ἐκεῖνη μὲν δὲν ἠμπόρεσεν ὅχι μόνον τὸν δικαῖον νὰ νικήσῃ ἀλλ' οὔτε τὸ ἰδικὸν τῆς πάθος. Αὐτὸς δὲ καὶ ἐκεῖνη ἐνίκησεν καὶ τὸ φοβερόν πάθος. Εἰς δὲ θέλῃς, ἄκουσε τὰ ἴδια τὰ λόγια καὶ θὰ ἴδῃς τὸ τρόπον· «Μὰς ἔφερες ἐδῶ ἕνα Ἑβραῖον δια νὰ μᾶς περιεπαίξῃ»²³ Ἀβλῖα καὶ τάλαιπῶρη, δὲν σὲ περιεπαίξεν αὐτὸς, ἀλλὰ ὁ δολοφόνος ποῦ σοῦ εἶπεν, δι' ἡμπορεῖς νὰ κατασυντριψῇς τὸν ἀδάμαντα. **12** Δὲν ἔφερεν αὐτὸς μέσα Ἑβραῖον, ὁ ὁποῖος σκωμοτεῖ, ἀλλ' ὁ πονηρὸς δαίμων, ὁ ὁποῖος ἔθεσεν ἐνὶός σου τὴν ἀκάθαρτον ἀκολασίαν· ἐκεῖνος σὲ περιεπαίξεν. Πιλοπῶν, ἐπράξεν ὁ Ἰωσήφ, Σωφῶ καὶ ἔτσι καταδικάζεται, ὅπως ἀκριθῶς ὁ Χριστὸς. Διότι ὅλα ἐκεῖνα ἦσαν τύποι αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἰωσήφ ἦτο δέσμιος, ἐνῶ ἐκεῖνη ἦτο εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ποῖαν σημασίαν ἔχε αὐτὸ, ὁ μὲν, θεοφάως, ἦτο ἐνδοξότερος ἀπὸ κάθε νικητὴν, ἂν καὶ ἦτο εἰς τὴν ἀλυσίδα· αὐτὴ δὲ εὐρισκετο εἰς χειροτέραν κατάστασιν ἀπὸ κάθε φυλακισμένον, ἂν καὶ ἔζούσεν εἰς βασιλικὸς θαλάμους. Ὅχι δὲ μόνον ἀπὸ ἐδῶ εἶναι δυνατόν νὰ ἴδωμεν τὴν νίκην καὶ τὴν ἡτταν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ τέλος. Ποῖος λοιπὸν ἐπράξεν ἐκεῖνο ποῦ ἠθέλησεν, ὁ φυλακ-

αμένος ἢ ἡ βασιλισσα, Διότι αὐτὸς μὲν προσεπάθει νὰ διατηρήσῃ τὴν σωφροσύνην, ἐκείνη δὲ νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ. Ἐπομένως, λοιπὸν ἔπραξεν αὐτὸ ποῦ ᾔθελεν; ἐκείνος ποῦ ὑπέφερεν ἢ ἐκείνη ποῦ τὸν ἐκακοποίησεν; Εἶναι δλοφάνερον ὅτι ἐκεῖνος ποῦ ὑπέφερεν. Ἐπομένως αὐτὸς εἶναι ποῦ ἐνίκησεν.

Γνωρίζοντες λοιπὸν αὐτά, ὡς ἐπιδιώκωμεν αὐτὴν τὴν νίκην, ἢ ὅποια προέρχεται ἀπὸ τὸ νὰ ὑποφέρωμεν ὡς ἀποφενύγωμεν δὲ ἐκείνην, ἢ ὅποια προέρχεται ἀπὸ τὸ νὰ κακοποιώμεν. Διότι, ἔτσι καὶ τὴν παρούσαν ζωὴν θὰ ζήσωμεν μὲ ὀλὴν τὴν ἀταραξίαν καὶ μὲ μεγάλην ἡσυχίαν καὶ τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ θὰ ἐπιτύχωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δόξαμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕ (85)

(Ματθ. κατ' 67 αὖ 10)

«Τότε τὸν ἔπνευσεν εἰς τὰ πρόσωπον καὶ ὦν ἐκτετήσαν. ἔλθοι δὲ τὸν ἑρρέπαι καὶ τοὺς ἑλεγκν. προφητεύσει οὐ ἐνδῶ, χρυσά, ποῖος σὲ ἐκώλησεν, » (Ματθ. 26 67 48)

Διατί ἔπραττον αὐτά, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸν θανατώσουν τί ἐχρειάζετο αὐτὸ τὸ περίττοιγμα, παρὰ δια νὰ ἴδῃς, μὲ ὅλας τὰς πράξεις τῶν, τὸν ἀκόλαστον τρόπον αὐτῶν, Καὶ ὅτι ἀφοῦ εὗρήκασι αὐτὸν ὡσαν θήραμα, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐδεκνυσον τὴν μέθην τῶν καὶ ὅτι ἦσαν γεμάτοι, μανίαν, τέλος, ὅτι, ἐθεώρουν αὐτὸ ὡς ἐορτὴν καὶ ὅτι μὲ εὐχαριστήσιν ἐπετέθησαν καὶ ἐφονέρωσαν τὸν φονικὸν τοὺς τρόποι; Σὺ, βέβαιον, θαύμασε τὴν φιλοσοφίαν τῶν μαθητῶν, μὲ πόσῃν ἀκριθεὶς ἀνἀφέρουν αὐτά. Μὲ αὐτὸ ἀποδεικνύεται ὁ φιλαλήθης χαρακτήρ αὐτῶν. **804** Διότι ἐκεῖνα ποῦ θεωροῦνται ὅτι εἶναι, αἰσχροῦ, τὰ ἐκθέτουσι μετὰ πάσης ἀληθείας, χωρὶς νὰ ἀποκρύπτουν τίποτε, χωρὶς νὰ ἐντρέπονται, ἀλλὰ νομίζοντες ὅτι εἶναι μὲ νάλη δόξα—ὅπως καὶ ἦτο— τὸ νὰ ἀνέχετα καὶ νὰ ὑποφέρῃ ὅλα αὐτά ὁ Κύριος τῆς Οἰκουμένης, χάριν ἡμῶν. Αὐτὸ ἐφανερώσεν καὶ τὴν ἀνέκφραστον πρόνοιάν του καὶ τὴν αἰνιγώρητον κακίαν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐτόλμων νὰ κάμουν αὐτά εἰς τὸν πόσον ἡμερον καὶ πρῶτον καὶ τέτοιον ἐπαναλαμβάνοντα, ὅσα ἦσαν ἀρκετὰ νὰ μεταβάλουν τὸν λείοντα εἰς ἀρνίον. Διότι, τιποτε, οὔτε αὐτὸς παρέλεγεν ἀπὸ τὴν ἡμερότητα, οὔτε αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἔθριν καὶ τὴν σκληρότητα μὲ ὅσα ἔπραττον καὶ μὲ ὅσα ἐλεγον.

81 «Ὅλα αὐτά, θεθαίως, εἶχεν προφητεύσει, ὁ προφήτης Ἰσαΐας, προαναφωνῶν τα ἐξῆς καὶ μὲ μίαν λέξιν

περιγράφον διην αὐτὴν τὴν προσβολήν. «Ὡς τε καὶ ὅν τρόπον πολλοὶ θὰ ἐκπλαγούν με σέ, λέγει, ἔτσι, θὰ περιφρονηθῇ ἡ μορφή σου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους». Τί λοιπόν, θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἀπαρξῇ ὁμοιον με αὐτὴν τὴν προσβολὴν, διότι εἰς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνα, τὸ ὅποιον ἀφοῦ εἶδεν ἡ θαλάσσαι ἀσεβόσθη καὶ τὸ ὅποιον ἀφοῦ εἶδεν ὁ ἥλιος ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν ἀπέκρινεν τὰς ἀκτῖνας ἐν ὕπτυν καὶ ἐρρόταζαν καὶ ἐκτυποῦσαν εἰς τὴν κεφαλὴν, γεμῆτοι ἀπὸ τὴν ἀχόρταγαν μανίαν των. Διότι κατέφερον καὶ πλῆγας, αἱ ὁποῖαι εἶναι πλεον προσβολῆ καὶ ἀπὸ θλάς, κτυπώντες εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ραϊζόντες με τὰς πλῆγας δὲ αὐτάς ἐμεγαλυνῶσι τὴν προσβολὴν τοῦ προήρχετο ἀπὸ τοῖ ἐμπυσιμόν. Ὡς ἐκτὸς αὐτῶν διεγαν λόγῳ γεμῆτοι ἀπὸ πολλὴ περιπαιγμῶ. «προφήτευσαι εἰς ἡμᾶς, Χριστέ, ποῖος σὲ ἐκτύπησεν,» ἐπεὶ πολλοὶ τὸν ὀνομαζόν προφήτην. Ἄλλος δὲ λέγει, ὅτι ἐπράττον θλάς αὐτῶν, ἀφοῦ ἐκαύσαν τὸ πρόσωπον τοῦ με τὸ ἐνδομαί, ὥσάν νὰ εἶχοι μεταξὺ των κάποιον ἀτιμον καὶ μηδεμίας ἀξίας ἀνθρώπων. Καὶ ὅχι μόνον ἐλευθεροῖ ἀνθρώποι, ἀλλὰ καὶ δοῦλοι ἐφέροντο ὑβριστικῶς τότε ἐναντὶ οὗ του. Αὐτὰς δὲ τὰ ἀναγκάσκωμεν συνεχῶς, αὐτὰς ἀκούωμεν ὅπως πρέπει, αὐτὰς δὲ τὰ γράφωμεν εἰς τὴν σκέψιν μας διότι αὐτὰ εἶναι τὰ μεγάλαια τῆς πίστεώς μας. Δι' αὐτὰ ἐγὼ μεγαλοφρονῶ ὅχι μόνον διὰ τοὺς ἀκαρτημένους νεκροὺς τοῦ ἀνέστησιν. Ἰὼ ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ πεπνημένα τοῦ ὑπέστη.

Αὐτὰ πολλὰς φορές συλλογίζεται καὶ ὁ Παῦλος ἐννοῶ ἰδίως τὸν σταυρὸν τὸν θάνατον, τὰ πάθη, τὰ περιπατήματα, τὰς ὕβρεις καὶ τὰ περάγματα. Καὶ ἄλλα.

1. 71: 92, 14.
2. 100: 22 ὅλ.

τε μὲν λέγει· «ὡς ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν θαυμάζοντες τὸν ἀκιδισμὸν του»³, ἄλλοτε δὲ λέγει· «ὁ ὁποῖος ἀντὶ τῆς χοῖρας τοῦ τὸν ἀνέμενε, ὑπέμεινεν σταυρὸν, περιφρονησας τὴν αἰσχύνην»⁴.

Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθηται ἔξω εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὸν ἐπλησίασεν μία ὑπηρετρία καὶ τοῦ εἶπεν, καὶ σὺ ἦσσαν μαζί με τὸν Ἰησοῦν τὸν Γαλιλαῖον. Ἐκεῖνος ἡρώτη ἐνικτιον ὅλων καὶ εἶπεν· «δὲν γνωρίζω τί λέγεις». Ὅταν αὐτὸς ἐβγήκεν ἔξω εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πύλιν, τὸν εἶδεν ἄλλη ὑπηρετρία ἑ καὶ λέγει, εἰς αὐτοὺς τοῦ ἦσαν ἐκεῖ· καὶ αὐτὸς ἦτο μαζί με τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. «καὶ πάλιν ἡρώτη με ὅρκον ὅτι δὲν γνωρίζω τὸν ἀνθρώπον». «Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον, ἀφοῦ ἐπλησίασαν ἐκεῖνοι τοῦ ἐστέκοντο ἐκεῖ, εἶπον εἰς τὸν Πέτρον· πρᾶγμα καὶ σὺ εἶσαι ἀπὸ αὐτοῦ, διότι καὶ ἡ προφορά σου σὲ φανερώνει». «Τότε ἤρχισεν νὰ ἀναθεματίζῃ καὶ νὰ ὀρκίζεται, ὅτι δὲν γνωρίζω τὸν ἀνθρώπον. Καὶ ἀμέσως ἐλάλησεν ὁ πεταλός». «Καὶ ἐνεθυμήθη ὁ Πέτρος τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ εἶχε εἰπῇ εἰς αὐτὸν **ΘΕΟΣ** ὅτι πρὶν λαλήσαι ὁ πεταλός θὰ με ἀπαρνηθῇ, τρεῖς φορές. Καὶ ἀφοῦ ἐβγήκεν ἔξω ἐκλαμιν πικρῶς».

Ὡ, νῦν καὶ ἀπίστευτα πράγματα! Ὅταν μὲν εἶδεν τὸν Δ. δασκαλὸν μόνον νὰ συλλαμβάνεται, τὸσον ἐφλέγετο ἀπὸ ὀργὴν ὥστε ἐβγαλε τὸ μαχαίρι καὶ ἐκοψεν τὸ αὐτ. ὅταν δὲ ἦτο λογ. καὶ νὰ ἀγανακτήσῃ περισσότερο, νὰ ἀνάψῃ καὶ νὰ ἐξαφθῇ, ἀκούων ταυτάς ὕβρεις, τότε γίνεται ἀρνητής. Ποῖον, ἀληθῶς, τὰ ὅσα ἐγίνοντο τότε, δὲν θὰ παρωρμόσαν εἰς ὀργὴν; Ἀλλ' ὁμοῦς ὁ μισθὸς τῆς ν. κηθεῖς ἀπὸ τὸν φόβον, ὅχι μόνον ἀγανακτήσῃ δὲν

3. κεφ. 18, 12.
4. κεφ. 12, 2.

φανερώνει· αλλά και ἀρνείται και δὲν ἀντέχει τὴν ἀπειλὴν ενός ἀθλήου καὶ μηδαινοῦ κορτοιοῦ. Καὶ δὲν ἀρνείται μόνον μίαν φοράν, ἀλλὰ καὶ δευτέραν καὶ τρίτην καὶ εἰς μικρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ οὔτε ἐνώπιον δικαστῶν, διότι ἦτο ΕΞΩ. **13** διότι τὸν ἠρώτησαν ὅταν ἐβγήκεν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πόλιν· οὔτε ὥς ἀντελήφθη ταχέως τὴν πτώσιν του. Αὐτὸ δὲ ἀναφέρει ὁ Λουκάς λέγων, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀκοίταξεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον· διὰ τὴν τοῦ δειλῆναι ὅτι ἔχ' μόνον τὸν ἠρνήθη, ἀλλ' οὔτε ἐνθυμῆθη μόνος του· δὲν ἀντελήφθη ἀμέσως τὴν πτώσιν του· ἂν καὶ ἐλάλησεν ὁ πετεινός, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐχρειάσθη ἢ ὑπειθύνῃς ἀπὸ τὸν διδάσκαλον. Τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξεν δι' αὐτὸν ἀντὶ τῆς φωνῆς τόσοι φοβούμενος ἦτο. Ὁ Μάρκος λέγει, ὅτι ὅταν μὲν ἀπηρνήθη πρώτην φοράν, τότε ἐλάλησεν ὁ πετεινός διὰ πρώτην φοράν· ὅταν δὲ ἠρνήθη τρίτην φοράν, τότε ὁ πετεινός ἐλάλησεν ὁ δευτέρα φοράν. Ὁ Μάρκος ἀναφέρει μὲ μεγαλυτέραν ἀκριβείαν τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Πέτρου καὶ ὅτι ἦτο ὡσὲν πεθαμένος ἀπὸ τὸν φόβον. **17** αὐτὰ δὲ τὰ ἐμαθεν ἀπὸ τὸν διδασκαλὸν του, διότι ἦτο μαθητὴς τοῦ Πέτρου. Διὰ τοῦτο θα ἤμπορουσεν κανεὶς νὰ θαυμάσῃ πολὺ αὐτὸν, ὅτι οὐ μόνον δὲν ἔκρυπεν τὸ ἐλαττωμα τοῦ διδασκαλοῦ του, ἀλλὰ τὸ ἀνέφερε σαφέστερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ ἦτο μαθητὴς του.

Πῶς λοιπὸν εἶναι ἀληθὲς τὸ λεγέμεν ὅταν ὁ μὲν Ματθαῖος λέγῃ, ὅτι εἶπεν ὁ Κύριος «ἀλήθεια σοὺ λέγω, ὅτι πρὶν λαλήσῃ ὁ πετεινός θὰ με ἀπαρνηθῇς τρεῖς φορές». Ἐνῶς δὲ Μάρκος λέγῃ, ὅτι μετὰ ἀπὸ τὴν τρίτην ἀρνήσιν «δὲ δευτέρα φοράν ἐλάλησεν ὁ πετεινός». Εἶναι,

δ. α. β. γ. 22, 31
δ. Μάρκ. 14, 68 12

πραγματ. παρὰ πολὺ ἀληθὲς καὶ σύμφωνον. Ἐπεὶ δὲ εἰς κάθε εὐαγγελικὸν χρόνον ὁ πετεινός συνηθίζει νὰ λαλήσῃ καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας φορές, **11** λέγει αὐτὸ ὁ Μάρκος διὰ τὴν φανερῶσιν, ὅτι οὔτε ἡ φωνὴ τοῦ πετεινοῦ τὸν ἐμπόδισεν, οὔτε ἐπαπέφεν εἰς τὴν μνήμην του τοὺς σχετικὰς λόγους τοῦ Κυρίου. Ὡστε καὶ τὰ δύο εἶναι ἀληθῆ, ὅτι πρὶν ὁ πετεινός συμπληρῶσιν τὸν ἑνα μελωδικὸν χρόνον, τὸν ἀπηρνήθη διὰ τρίτην φοράν. Οὔτε δὲ ὅταν ὁ Χριστὸς τοῦ ὑπειθύνῃς τὴν ἁμαρτίαν του ἐλάλησεν νὰ κλάμῃ φανερώς διὰ τὴν μὴ κατηγορηθῇ διὰ τὰ δακρυα, ἀλλ' «ἀφ' οὗ ἐβγήκεν ἐξω ἐκλαψεν πικρῶς».

«Ὅταν δὲ ἐξημέρωσεν ὡδεγοῦν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφου εἰς τοὺς Πιλάτους. Ἐπεὶ δὲ, θεβαίως, ἤθελον νὰ θανατώσουν αὐτὸν καὶ ἐκείνοι· δὲν ἤμπορούσαν λόγω τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, ὡδεγοῦν αὐτὸν εἰς τὸν ἡγεμόνα. Σὺ δὲ παρατήρησε πῶς ἐπροχώρησεν το ζήτημα, ὡστε νὰ συμπέσῃ μετὰ τὴν ἐορτήν. **13** Διότι εἶπαι εἶχεν προκαθορισθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν. **14** Ὅταν εἶδεν ὁ Ἰουδαῖος ὁ ὀπίσθιος τὸν παρέδωκεν ὅτι κατεδικάσθη μετενόησεν καὶ ἐπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια. Αὐτὸ εἶναι κατηγορία καὶ ἐναντίον αὐτοῦ καὶ ἐναντίον ἐκείνων ἐναντίον μὲν αὐτοῦ, ὅτι, ὅτι μετενόησεν. ἀλλ' ὅτι μετενοήσεν μετὰ παρέλευσιν καιροῦ καὶ ἀργὰ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος κατεδικάσεν τὸν ἑαυτοῦ τοῦ διότι, ὅτι τὸν παρέδωκεν, τὸ ὁμολόγησεν ὁ ἴδιος ἐναντίον δὲ ἐκείνων, διότι ἂν καὶ ἤμπορούσαν νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἀλλάξουν γνώμην δὲν μετενόησαν. **15** Παρατήρησε δὲ πῶς μετανοεῖ. Ὅταν συνεληρώθη καὶ ἐπέλειψεν ἡ ἁμαρτία. Διότι τέτοιος εἶναι ὁ διαβολός· δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς μὴ ἀγρυπνοῦντας νὰ ἴδουν τὸ κακὸν πρὶν γίνῃ, ὅτι νὰ μὴ μετανοήσουν, ὅσοι ἡχμαλωτίσθησαν ἀπὸ αὐτοῦ. Ἀν καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τόσα πολλὰ, ἐκεῖνος δὲν ἐλύγισεν· ὅταν δὲ ἐλακλήρωθη τὸ ἁμάρτημα, τότε εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν

τόν ἢ μετάνοια ἀλλὰ καὶ τότε χωρὶς ὠφέλειαν. Δὲν, τὸ ὅτι ὁ ἴδιος καταδίκασεν τὸν ἑαυτὸν τοῦ, τὸ ὅτι ἔρριψεν τὰ ἀργύρια καὶ ὅτι δὲν ὑπελόγησε τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν, ὅλα αὐτὰ εἶναι εὐπρόδεκτα τὸ ὅτι ὁμοῦς ἀπηγοισθῇ, αὐτὸ εἶναι ἀσυγχώρητον καὶ ἔργον τοῦ πονηροῦ διαμονῆς. **Β** Διότι ἐξήγαγεν αὐτὸν πρῶτον ἀπὸ τῆς μετάνοιας, εἰς τὴν μὴ ἀφελῆθῃ τίποτε ἀπὸ αὐτῆς καὶ φονεῖται τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ ἀσχηρότατον θάνατον καὶ ὁλοφάντερον εἰς θλούς, ἀφοῦ ἔπεισεν τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ τὴν θανατοῦ. Σὺ δὲ προσέειπε, ὅτι ἀπὸ ὅλα λάμπει ἡ ἀλήθεια· μὲ ἐκεῖνα τοῦ πράττειν καὶ πάσχον οἱ ἀντίπαλοι. Διότι καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος τοῦ προδότου κλεῖε ἐντελῶς τὰ στίγματα ἐκείνων τοῦ καταδίκασαι τὸν Κύριον καὶ δὲν ἀφήναι αὐτοὺς νὰ ἔχουν οὔτε ἴχνος ἀνασχόντου ἀπολογίας. Διότι, τί θὰ εἶχαν νὰ εἰποῦν ἐκεῖνο, ὅταν εἶναι φανερόν ὅτι ὁ προδότης θλάσεν τέτοιαν ἀπόφασιν διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ; Ἄς ἴδωμεν δὲ καὶ τὰ λόγια τοῦ λέγου. **Γ** Ἐπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἶπε· «ἡμάστις αὐτὸν παρέβωκα αἷμα ἁθώων. Αὐτοὶ δὲ εἶπαν· τί μᾶς ἐνδιαιφέρει, εἶναι δοκίμου δουλεία. Καὶ ἀφοῦ ἐπέταξεν τὰ ἀργύρια εἰς τὸν νοὸν ἀνεχώρησεν καὶ ἐτίγην καὶ ἐκρεμάσθηκεν». Διότι δὲν ἀντεχεῖ τὴν συνείδησιν, ἡ ὁποία τὸν ἐμοστίγανει.

Παρατήρησε δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς παθαίνοντες τὰ ἴδια. Διότι καὶ αὐτοὶ ἐν καὶ ὠφέλιον νὰ διορθωθοῦν μὲ ὅσα ἐπαθόν δὲν σταματοῦν πρὶν· ἔως οὗτοι ἀποτελειώσονται τὴν ἁμαρτίαν. Διότι ἡ μὲν ἁμαρτία ἐκείνου ἐπραγματοποιήθη πλέον διότι ἦτο προδοσία ἢ δὲ ἁμαρτία ἐκείνων ὅχι ἀκόμη. Ὅταν δὲ καὶ ἐκεῖνοι ἀποτελειώσωνται αὐτὴν καὶ ἐκάρπυσαν αὐτὸν εἰς τὸν σταυρόν, **Δ** τότε καὶ αὐτοὶ ταράσσονται καὶ λέγουσι· «μὴ γράφῃς αὐτὸς εἶναι ὁ θαυμάσιος τῶν Ἰουδαίων»· Ἀλήθεια τί φοβεῖσθε

καὶ τί ταράσσεσθε ἀφοῦ εἶναι νεκρὸν σῶμα κορφαμένον εἰς τὸν σταυρόν. Ἐπίσης φυλάσσον αὐτὸν καὶ λέγουσιν· «μήπως κλέψουσιν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ καὶ εἰποῦν εἰς τὸν λαόν, ὅτι ἀνέστη καὶ ἡ τελευταία αὐτῆς ὑπόστασις εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὴν πρώτην». **Ε** Καὶ θεοτικῶς ἐάν εἰποῦν αὐτό, ἐλεγχεται τὸ ζήτημα, ἐάν εἶναι ἀληθές ἢ ὄχι. Πῶς, ὁμοῦς, θὰ κλέψουσιν αὐτὸν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐτάλησαν οὔτε νὰ σταθοῦν ὅταν αὐτὸς συνελήφθη, ὁ δὲ κορυφαῖος ἀπόστολος τὸν ἀνήθηκε τρεῖς φορές, μὴ ὁποτέρων τῆς ἀπειλῆς τοῦ κορυφαίου;

Ἀλλὰ, καθὼς εἶπα ἐταράσσοντο λοιπὸν ὅτι, θεοτικῶς, ἐγνώριζον ὅτι ἡ πράξις εἶναι παράνομος, εἶναι φανερόν ἀπὸ ὅσα ἔλεγον· «εἶναι δική σου δουλεία». **Β** Ἀκούσατε φιλάργυροι καὶ σκεφθῆτε τί ἐπαθὲν ἐκεῖνος πῶς καὶ τὰ χρήματα ἐστερήθη καὶ τὴν ἁμαρτίαν διέπραξεν πῶς καὶ τὴν φιλαργυρίαν δὲν ἀπῆλυσεν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἔλασσε. Τέτοια εἶναι ἡ πειρασμὸς τῆς φιλαργυρίας οὔτε τὰ χρήματα ἀπῆλυσεν, οὔτε τὴν παρούσαν ζωὴν οὔτε τὴν μέλλουσαν· ἀλλ' ὅλα μαζί τὰ ἔλασσε καὶ ἀφοῦ ἐπῆρεν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους κακὴν φήμην, τότε ἀπηγοισθῇ. **Γ** Ἀλλ' ὅπως εἶπα, ἀφοῦ γίνετο κατὰ τὴν μερικὴν ὁλότητα καθαρὰ. Κοιταξέτε λοιπὸν, ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι μέχρι πρότινος δὲν ἤθελον νὰ ἀντιληφθοῦν σαφῶς τὸ τὸλμήμα των· ἀλλὰ ἔλεγον· «σὺ ὁμοῦ». Καὶ μόνον αὐτὸ ἦτο μέγατος ἐγκλημα· διότι αὐτὰ τὰ λόγια εἶναι ἀπόδειξις τῆς τόλμης καὶ τῆς παρανομίας των· ἐνῶ δὲ ἦσαν μεθυμένοι ἀπὸ τὸ πάθος καὶ δὲν ἤθελον νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ σατανικὸν ἔργον των, ἐνόμιζον ὅτι ἐκάλυπταν ἀνοήτως τοὺς ἑαυτοὺς των μὲ τὸ παραπέτασμα τῆς ὑπαισθητικῆς ἀγνοίας. Ἐάν μὲν θε-

Θαύως, αὐτὰ ἐλάγουντο μετὰ ἀπὸ τὴν στοάφωσιν καὶ τὸν θάνατον τότε κυρίως αὐτὸ δὲν θὰ εἶχον κάποιοι λόγον· Ἀλλὰ δὲν καταδίκασαι ἐκεῖνους δι' αὐτό. **Β** Τώρα δέ, ὦν καὶ ἔχετε αὐτὸν ἀκόμῃ μαζ' ὑμᾶς καὶ ἔχετε τὴν δύναμιν νὰ τὸν ἐλευθερώσατε πῶς θὰ ἠμπορούσατε νὰ λέγετε αὐτὰ; Ἡ ἀπολογία σας λοιπὸν αὐτὴ θὰ ἐγένετο μεγάλη κατηγορία Πῶς καὶ μὲ ποῖον τρόπον. Διότι, ἀφοῦ ἐπερρίψατε ὅταν τὸ ἐγκλήμα εἰς τὸν προδότην (δὲ ὅτι, λεγουν· σὺ διψε) καὶ ἐνῶ ἠμπορούσατε νὰ ἀπαλαγῇτε ἀπὸ τὴν χριστοκτονίαν ἐλευθερώνοντες αὐτόν, σὺναγωνιστήκατε τὸ τολμημά του, προσθέσαντες εἰς τὴν προδοσίαν τὸν σταυρόν. Διότι τί ἐμπόδισεν ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι εἶπον «οὐ θψε», νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ τολμημα; Τώρα δὲ πράττουσιν καὶ τὸ ἀντίθετον, προσθέσαντες καὶ τὴν θανάτωσιν καὶ μὲ ὅλα ὅσα πράττουσιν καὶ λέγουσιν περιπλέκουσιν τοὺς ἑαυτοὺς των μὲ ἀναπόφευκτα κακά. **Γ** Διότι κατόπιν, ὅταν ὁ Πιλάτος τοὺς ἐπέτρεψεν ἐποτιμῆσαι νὰ ἐλευθερωθῇ μᾶλλον ὁ ληστής παρὰ ὁ Ἰησοῦς καὶ τὸν μὲν ληστήν, συλληφθέντα δι' ἀναρίθμητα ἐγκλήματα ἀνακηρύσσουσιν ἁθῶν. ἐνῶ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος καθόλου δὲν ἔβλαψεν, ἄλλα τόσο πολλὴ εὐηργετησεν, ἐθανάτωσαν.

Τι, λοιπὸν ἐπράξεν ὁ οὐδας; Ὅταν εἶδεν ὅτι κοπιᾷ χωρὶς ὀφελείας καὶ ἐκεῖνους νὰ μὴ ἀνέχωνται νὰ τὰ δεχθῶν, «ἔρριψεν τὰ ἀργύρια εἰς τὸν ναόν. Καὶ ἀφοῦ ἐφυγεν ἀπηγορευσθῆ»· «Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀφοῦ ἐπῆραν τὰ ἀργύρια εἶπον· δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θάλωμεν αὐτὰ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ναοῦ, διότι εἶναι τὸ ἀντίμουν αἵματος. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμαν συμβούλιον, ἤγόρασαν μετὰ αὐτὰ τὸ χωράφι τοῦ κεραεῖς ἕως διὰ νὰ θάπτουν τοὺς ἔθνους. **Δ** Ἀ τὸ τοῦτο ἀναιμάκῃ τὸ χωράφι, ἐκεῖνο χωράφι αἵματος ἕως σήμερον. Τότε ἐξεπληρώθη ἐκεῖνο που ἐλάλῃ ἀπὸ τοῦ προφήτην Ἰερεμίου. Καὶ ἐπῆραν τὰ τρι-

ακοντα ἀργύρια, τὸ ἀντίτιμον ἐκεῖνοι που ἐξετέθη εἰς ἐκτίμησιν, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ διὰ τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως. καθὼς μὲ ὁ ἔταξεν ὁ Κύριος».

Εἶδες αὐτοὺς πόλιν νὰ καταδικάζονται ἀμέσως ἀπὸ τὴν συνείδησιν, Ἐπειδὴ θεοδικῶς, ἐγκωριζόν, ὅτι, ἐληγόρασαν τὸν φόνον δὲν ἔβαλαν αὐτὰ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἤγόρασαν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, διὰ νὰ θάπτουν τοὺς ἔθνους. Εγένετο δὲ καὶ αὐτὸ μαρτυρία ἐναντίον των καὶ ὁλεγχος τῆς προδοσίας. Διότι, τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἀνεκκήρυκται εἰς ὅλους τὸ ἐγκλήμα των καθαρώτερον ἀπὸ σάλπιγγα. **Ε** Καὶ δὲν πράττουσιν ἄλλως αὐτὰ, ἀλλ' ἀφοῦ ἔκαμαν σύσκεψιν παντοῦ δὲ πράττουσι παρομοίως— διὰ νὰ μὴ εἶναι κανεὶς ἀθῶος διὰ τὸ τολμημα, ἀλλ' ὅλοι ὑπεύθυνοι. Αὐτὰ δὲ ἀπὸ τὸν παλαιὸν καιρὸν προσέλεγεν ἡ προφητεία. Βλέπεις ὅτι, ὅχι, μόνον οἱ ἀπόστολοι, ἀλλὰ καὶ οἱ προφῆται διηγούνται μὲ ἀκριβείαν τὰ ἀσχη των **ΣΤ** καὶ μὲ ὅλα δ' ἀκηρύσσουσιν καὶ προλέγουσιν τὸ πάθος. Αὐτὰ ὑπέφερον καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπειδὴ δὲν συνετίσθησαν. Διότι, ἐάν τὰ ἔβαλον μέσα εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ ναοῦ, δὲν θὰ ἐγένετο τόσον ὀλοφάνερων τὸ πρᾶγμα· αὐτοὶ δὲ ἀγοράσαντες κάποιον τόπον, ἔκαμαν φινερά τὰ πάντα καὶ εἰς τὰς κατόπιν γενεάς. Ἀκούσατε ὅσο νομίζετε ὅτι, μὲ τοὺς φόβους πράττετε ἀγαθοεργίας καὶ οἱ ὅποιοι λαμβάνετε ἀντίτιμον τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Αὐταὶ αἱ ἐλεημοσύναι εἶναι Ἰουδαϊκαὶ μᾶλλον δὲ σατανικαί. Διότι ὑπάρχουν καὶ τώρα ἀκόμῃ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀρπάζουσιν ἐναρτίμητα ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νομίζουν ὅτι δικαιολογούνται δι' ὅλα ἐάν πληρώσουσιν δέκα ἢ ἑκατὸν χρυσὰ νομίσματα. Δ' αὐτὰ λέγει, καὶ ὁ προφήτης, «ἀσκεπάζαται τὸ θυ-

αποστήριον μου με δάκρυα»¹⁴. Δεν θέλει ο Χριστός να τρέφεται με την πλεονεξία και δεν δέχεται αυτήν την τροφήν. **Β** Διατί ὀφριζεις τον Κύριον προσφέρων εἰς αὐτὸν ἀκαθάρτα πράγματα. Είναι καλλίτερον νὰ λειώνῃς ἀπὸ τὴν πείναν καὶ νὰ παραβλέπῃς, παρὰ νὰ τρέφῃς αὐτὸν με τέτοιας ποιότητος πράγματα. Ἐκείνο εἶναι γινώσκμα τοῦ σκληροῦ, ἐνῶ αὐτὸ εἶναι γινώσκμα καὶ τοῦ σκληροῦ καὶ τοῦ ὀφροῦ. Είναι καλλίτερον νὰ μὴ δώσῃς τιποτε, παρὰ νὰ δώσῃς τὰ ξένα εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐπεὶ μοι, λοιπὸν ἐὰν ἴδῃς ὅσο ἀνθρώπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἕνας εἶναι γυνὴ καὶ ὁ ἄλλος ἔχει ἐνδυμα καὶ τῶπι, ἀφοῦ ἐκδύσει αὐτὸν ποὺ ἔχει ἐνδυμα καὶ ἐνδύσει τὸν γυμνὸν, ἀρὰ γε δὲν ἔβλαψες ἐκεῖνον. Εἰς τὸν καθένα εἶναι φανερόν. Ἐὰν δὲ ἐκεῖνο ποῦ ἔλαβες ἀπὸ τὸν ἄλλον τὸ ἔδωσες ὅλο εἰς κάποιον ὃ ἐπράξας ἀδικῶν καὶ οὔτε ἔκαμες ἐλεημοσύνην, ὅταν δὲ δὲν δίδεις αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀρπάζεις καὶ ὀνομάζεις αὐτὸ ἐλεημοσύνην, ποῖαν τιμωρίαν δὲν θα ὑποσθῇς; **Γ** Διότι, ἐὰν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι προσέφερον κουτοῦ ἄλογα, κατηγοροῦντο καὶ ἐδικάζοντο, οὐ, ὁ ὅποιος πράττει χειρότερα παῖσι συνχώρηον θά εὐρης; Διότι, ἐὰν ὁ κλέπτης ἀκούῃ διαπράττει ἀδικίαν, ὅτω καὶ ἂν προσφέρῃ αὐτὰ εἰς τὸν Κύριον, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀδικεῖ, ὥστε καὶ μετὰ τετραπλάσιαν προσθήκην καὶ μάλιστα εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγνώσῃ διὰ τὸ ἔγκλημά του καὶ ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν κλέπτει, ἀλλὰ μεταχειρίζεται, θίαν καὶ δὲν θίβει. εἰς ἐκεῖνον ἀπὸ τὸν ὅποιον τὰ ἀφῆρεςεν, ἀλλ' ἂν ἐκεῖνος τὰ δίδει εἰς ἄλλον καὶ οὔτε τετραπλάσια, ἀλλ' οὔτε τὰ μισὰ καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ζῇ εἰς τὴν Παλαιάν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Καινῆς Διαθήκης. **Δ** σκέψου πόσῃ φωτὶαν συγκεν-

14. Ματθ. 2. 3.

τρώνει εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑάν δὲ ἕως τώρα δὲν ἔχε τιμωρηθῇ, δι' αὐτὸ μὲν λοιπὸν κλάψε τον, διότι συγκεντρώνει μεγαλύτεραν ὀργὴν διὰ τὸν ἑαυτὸν τον, ἐὰν δὲ μετανοήσῃ. **Γ** λοιπὸν νομίζετε, λέγει, δε. ἐκεῖ μόνον ἦσαν ἀμαρτωλοὶ ἐπ' αὐτὸν εἰς τοὺς ὁποίους ἔπεσεν ὁ πυργός. **Ο**χι, σὰς λέγω, ἀλλ' ἐὰν δὲν μετανοήσετε, θὰ χαθῇτε ὅλο· κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον»¹⁵. Ἄς μετανοήσωμεν, λοιπὸν καὶ ἡμεῖς καὶ ἂν τῆς πλεονεξίας ὅς δώσωμεν καθαρὰν ἐλεημοσύνην ποῦ νὰ ἔχη μεγάλην ἀφθονίαν. Σκεφθῇτε ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι, ἔτρεφον ὀκτὼ χιλιάδας λεuitas καὶ μαζὶ με αὐτοὺς χήρας καὶ ὀρφανὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ὑπέρβου. **Β** ἐκτός δὲ αὐτῶν καὶ ἐσφαταλοῦντο. Τώρα δὲ ἀγροὶ, οἰκίαι, ἐνοικία οἰκίαν, ὀχήματα, ἡμιονοὶ ἡμιονοὶ καὶ πολλὰ ἄλλα παρόμοια ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς χάριν σας καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν σας σκληρότητα. Ἐπρεπεῖν, θεοσέως, νὰ εἶναι πλητοὶ σας αὐτὸς ὁ θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας. **Β** καὶ ὁ ἴσος σας ζήλος νὰ γίνετα εἰσὸς δι' αὐτὴν. Τώρα δὲ γίνονται δύο ἄτοπα καὶ οἱ σὲς μένετε ἄκαρποι καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ δὲν μεταχειρίζονται τὰ πρέποντα. Μήπως δὲν ἦν δυνατόν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀποστόλων νὰ μὲνον αἱ οἰκίαι καὶ οἱ ἀγροὶ. Διὰ τοῖς λόγων, λοιπὸν ἐπώλουν αὐτὰ καὶ ἐμοίραζαν τὰ χρήματα. Διὸ αὐτὸ ἦτο καλλίτερον.

Ἄλλα τώρα κατελάθει τοὺς πατέρας σας φόβος - ἀφοῦ εἰσεῖς ἔχετε τοσὸν μεγάλην μαρίαν διὰ τὰ κοσμηκά καὶ συγκεντρώνετε αὐτὰ χωρὶς νὰ τὰ σκορπίζετε - διὰ τὰ μὴ καταστραφοῦν ἀπὸ τὴν πείναν αἱ ὁμάδες τῶν χηρῶν, τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν παρθένων διὰ τοῦτο ἡναγκάσθησαν νὰ κάμουν αὐτὰ. **Β** Διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ θάβουν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν μέσα εἰς τοιαύτην ἀποπέπαιαν.

15. Λουκ. 13. 4. 5.

ἀλλ' ἤθελον νὰ εἶναι συγκομιδὴ τῶν ἡ ἰδική σας καλὴ διαθέσις καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ συλλέγουν τοὺς καρποὺς καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰς προσευχάς μόνον. Τώρα, ὁμῶς, ἡτοιμάσατε αὐτοὺς νὰ μιμοῦνται ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι διαχειρίζονται τὰ πολιτικά καὶ οἰκογενειακά ζητήματα διὰ τοῦτο ὅλα ἔχουν γινεῖ ἄνω - κάτω. Διότι θύον καὶ σὺς καὶ ἡμεῖς εἰμεθα ἔνδοχοι. Ὅ ἀ τὰ ἴδια ζητήματα, τότε ποῖος θὰ ἐξευμενίσῃ τὸν Θεόν, διὰ τὰῦτα δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἀνοίξωμεν τὸ στόμα διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν εὐρίσκεται εἰς καλῶτερον κατὰστασιν ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἀνθρώπους. Δὲν ἠκούσατε, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, δὲν κατεδέχθησαν νὰ διανείμουν τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα συνεκεντρώθησαν χωρὶς ἐργασίας; Ἐγὼ τὴν ὥρην ὅμως, οἱ ἐπισκοποὶ ἡμῶν μὲ τὴν φροντίδα αὐτῶν ἐξεπέρασσαν τοὺς κηδεμόνας, τοὺς οἰκοδεσπότης καὶ τοὺς λιανοπωλητάς. Πρέπει, δὲ αὐτοὶ νὰ φροντίζουν διὰ τὰς ψυχὰς σας· ἀλλ' αὐτοὶ κάθε ἡμέραν ἀγωνιοῦν φροντίζοντες δι' ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποίους φροντίζουν ἀποδέκται, φορολόγον, λογισταὶ καὶ ταμίαι. Λέγω αὐτὰ ὅχι διὰ νὰ θρηνώχωρὶς λόγον ἀλλὰ διὰ νὰ γινῇ κάποια διάρθρωσις καὶ ἀλλαγὴ διὰ νὰ ἐλεηθῶμεν ἡμεῖς που εὐρασκόμεθα εἰς θάρσει, δουλείαν καὶ νὰ γινώμεν συγκομιδὴ καὶ θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐάν, ὁμῶς, δὲν θέλετε ἰδοὺ οἱ πτωχοὶ εἶναι ἔμπροσθέν τὰ μάτια σας, ὅσους μὲν ἀπὸ αὐτοὺς ἠμποροῦμεν νὰ βοηθήσωμεν, δὲν θὰ παύσωμεν νὰ τοὺς τρέφωμεν. Ὅ ὅσους δὲ δὲν ἠμποροῦμεν, θὰ τοὺς ἀφήσωμεν εἰς σῆς, ὅ α νὰ μὴ ἀκούσετε, κατὰ τὴν προθυμίαν ἡμέραν τῆς κρίσεως. τὰ λόγια ἐκεῖνα περὶ ἡ λείψαντα εἰς τοὺς ἀνελεημένους καὶ σκληροὺς. «μὲ εἶδα τε νὰ πεινῶ καὶ δὲν μὲ ἐθάρματε» + Αὐτὴ θεοδικαίως, ἡ ἀνθρωπότης. μαζὶ, μὲ σῆς, κάμνει καὶ ἡμᾶς τοὺς κληρι-

κοὺς γελοίους, διότι, ἐγκαταλείποντες τὰς προσευχάς, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς θύλας ἱερῶς ἐκασχολήσεις, χάνομεν ὅλον τὸν καιρὸν, ὅλας, μὲν εἰς τοὺς οἰνοπωλητάς, ἄλλοι δὲ εἰς τοὺς πολλοῦντας σιτηρὰ καὶ ἄλλοι εἰς ἐκεῖνους ποὺ πῶλον τὰ ἄλλα τρόφιμα. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ γεγονός προέρχονται μάχα· φθονεῖς, καθημερινὰ προσβολαὶ καὶ εἰς τὸν κάθε ἕνα κληρικόν δίδονται ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἀρμόζουν εἰς τὰ κοσμικά σπίτια. Πρέπει νὰ ἀνταλλάξουν τὰ ὀνόματα αὐτὰ μὲ ὅλα καὶ μὲ ἐκεῖνα νὰ ὀνομάζονται, τὰ ὁποῖα ἐνομοθέτησαν οἱ Ἀπόστολοι. Ἐὰν αὐτὰ εἶναι τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν διατροφήν τῶν πτωχῶν τὴν προστασίαν τῶν ἀδικουμένων, τὴν φροντίδα τῶν ξένων, τὴν βοήθειαν τῶν κοκκοπαθούντων, τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὀρφανῶν, τὴν βοήθειαν τῶν γηρῶν, τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παρθένων. 14 Αὐτάς, λοιπόν, τὰς ὑπηρεσίας νὰ διαμορφάζονται οἱ κληρικοὶ ἀντὶ τῆς φροντίδος τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν. Διότι αὐταὶ εἶναι τὰ κειμήλια τῆς Ἐκκλησίας αὐτοὶ εἶναι οἱ θησαυροὶ τοῦ τῆς ἀρμόζου καὶ δίδουν εἰς ἡμᾶς μεγάλην ἀγογγυσίαν καὶ εἰς σῆς ὠφέλειαν. μᾶλλον δὲ δίδουν εἰς σῆς ἀγογγυσίαν μαζὶ μὲ τὴν ὠφέλειαν. Διότι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ νομίζω, ὅτι ὅσοι εἶναι ἐδῶ σκεντρούμενοι φθάνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκατῶν χιλιάδων ἐάν ὁ κάθε ἕνας ἔδωκεν ἕνα ψωμὶ εἰς κάθε πτωχόν. ὅλοι θὰ εἶχον ἀφθονίαν πραγμάτων. Ἐάν ὁ καθένας ἔδωκεν ἕνα μόνον ὄσολόν, δὲν θὰ ἦτο κανεὶς πτωχός καὶ δὲν θὰ ὑποφείραμεν τόσας κατηγορίας καὶ πειράγματα λόγῳ τῆς φροντίδος τῶν περιουσιῶν. Πράγματι δὲ τὸ πᾶν ὡς τὰ ἐπάρχοντά σου καὶ ὥστε τα εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ὅλα ἀκολουθήσῃ με, εἶναι καταλλήλοι νὰ λέγεται καὶ 15 πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν Ἐκκλησιῶν σχετικῶς μὲ

δου ἔχει. ἡ Ἐκκλησία. Διότι, διαφορετικά δὲν εἶναι δυνατόν νά Τόν ἀκολουθήσωμεν καθώς πρέπει - χωρίς νά ἐμῶς ἀπεπληρωμένοι ἀπὸ κάθε ἀνόητον καὶ ἀτιμωτικὴν φροντίδα. Τώρα ὅμως οἱ ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὸν τρυγόν, μὲ τὸν θειομύον, μὲ τὴν πώλησιν καὶ τὴν ἀγοράν ἐμπορευμάτων. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν τὴν σκιά, εἰχον ὀλην τὴν ἀτέλειαν αὐτῶν, ἀν καὶ εἶχον ἀκαλόγη. πῶς ὀλικὴν ὑπηρεσίαν ἡμεῖς δέ, οἱ ὁποῖοι προσκαλοῦμεθα εἰς αὐτὰ τὰ αὐτοὶ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐσπερχόμεθα εἰς τὰ ἀληθῆ νὰ ἄγρια τῶν ἁγίων, ἀναλαμβάνομεν πάλιν φροντίδας ἐμπόρων καὶ μεταπωλητῶν. Ἀπὸ αὐτὰ τὸ γεγονός προέρχεται ἡ μεγάλη ἀδιαφορία διὰ τὰς Γραφάς ἢ ὀκνηρία διὰ τὰς προσευχάς καὶ ἡ ἀμελεια δὲ ἑλὰ τὰ ἄλλα. Διότι, δὲν εἶναι δυνατόν νά βασμαρζώμεθα καὶ εἰς τὰς δύο ὑπηρεσίας μὲ τὸν πρέπον τὰ ζῆλον.

Διὰ τοῦτο ἱκετεύω καὶ παρακαλῶ θερμῶς νὰ ἀναβλύσουν ἀπὸ παντοῦ πολλὰι πηγαὶ πρὸς χάριν σας καὶ τὸ ἀλῶν καὶ ὁ ληνός σας νὰ γίνων εἰς ἡμῶς ὥσαν μια δραστηριότης. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ οἱ πτωχοὶ θὰ βιατραφοῦν εὐκολώτερον καὶ ὁ Θεὸς θὰ δοξασθῇ καὶ σεῖς θὰ προσδεύετε περισσότερο εἰς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ θὰ ἀπολαύετε τὰ αἰώνια ἀγαθὰ. Εἴθε ὅλοι μας νὰ ἐπιπύχωμεν αὐτὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕΤ' (86)

(Ματθ κς 11-26)

Διότι δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἐμπρὸς εἰς τὸν ἑγεμόνα καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας λέγων. σὺ εἶσαι ὁ βασιλεὺς τῶν Τουζαίων. Ὁ Ἰησοῦς τοῦ εἶπεν. σὺ τὸ λέγεις. Καὶ κατ' ἐν χρόνον κατηγόρητος ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ, ἐν τῷ δίδεν καμμίαν ἀπάντησιν. (Ματθ κς 11-12)

Βλέπεις τι πρῶτον ἐξετάζεται ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συχνόκις ἐκεῖνοι διελογίζοντο. Ἐπεὶ δὲ θεοβίως εἶπον τὸν Πλάτον νὰ μὴ κόμνη καὶ λόγον διὰ τὰ νομικὰ ζητήματα τὸν κατηγοροῦν διὰ δημόσια ἐγκλήματα. Παρομοίως ἔκαμαν καὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους, ἐπικαλούμενοι καὶ λέγοντες αὐτὰς ὅτι δηλοδὴ πηγοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κηρύσσοντες κάποιον βασιλείαν Ἰησοῦν, ὁμιλοῦντες δὲ κάποιον ἀπλὸν καὶ φαινομένικόν ἄνθρωπον καὶ ἐτοὶ ἐβαλὼν εἰς αὐτοὺς τὴν ὑποψίαν διὰ κάποιον βασιλικὴν ἐξουσίαν. Ἐπομένως εἶναι φανερόν ὅτι τὸ σχίσμα τοῦ ἐνδύματος καὶ ἡ καταπλήξις τοῦ ἀρχιερέως, ἦσαν πρόσφοροι. Ἐκκινῶν δὲ τὰ πάντα καὶ περιέπλεκον, ὥστε νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὸν θάνατον. Αὐτό, λοιπόν, ἠρώτησεν τότε ὁ Πλάτος Πι, ὅμως, ἀπηντησεν ὁ Χριστὸς. «Σὺ τὸ εἶπες». Ὁμολόγησεν ὅτι εἶναι βασιλεὺς, ὅλας βασιλεὺς οὐράνιος. αὐτὸ ἔλεγεν σαφέστερον καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον ἀπαντῶν εἰς τὸν Πλάτον. «ἡ ἰδική μου βασιλεία δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν», ὥστε νὰ μὴ ἔχουν καμμίαν συγχώρησιν οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι τὸν κατηγοροῦν τέτοια πράγματα. Παρα-

θέτει δὲ καὶ μίαν σκέψιν, μὴ ἐπιδοχόμενην ἀνήρσιν λέγων «ἐάν ἦμουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν οἱ ἰδικοί μου θὰ ἡγωνίζοντο νὰ μὴ παραδοθῶν². Διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ, λοιπόν, αὐτὴν τὴν ὁποίαν καὶ φόρον κατέβαλεν καὶ τοὺς ἄλλους προέτρεπεν νὰ καταθάλουν καὶ ὅταν ἡθέλησαν νὰ τὸν κάμουν βασιλεῖα ἐφυγεν. ■ Διὰ τὴν ὁμῶς, λέγει, κάποιος, δὲν παρουσίασεν αὐτὰ ὡς ἀποδεξίς, ὅταν κατηγορεῖτο ὡς βασιλεὺς; Διότι, ἂν καὶ εἶχαν ἀναριθμήτους ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ἀποδείξεις τῆς δυνάμεως τῆς προαίτητος, τῆς καλωσύνης του, θεληματικῶς ἐτυφλῶντο καὶ ἐγολήματοῦσαν τὸ δὲ δικαστήριον ἦτο διεφθαρμένον. Διὰ τοῦτο θεθαίρεται, ὅταν τὸν ἐξώρκισεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸν ἐρώτησεν ὁ ἡγεμὼν δὲν ἀπαντᾷ καθόλου, ἀλλὰ σιωπᾷ ἢ ἀπαντᾷ συντόμως, διὰ νὰ μὴ λάθῃ φήμην ἀλαζόνος ἐνεκα τῆς συνεχοῦς σιωπῆς πρὸς τὰς κατηγορίας δὲ ἐκείνων ὅν λέγει πλέον τίποτε διότι δὲν ἐπράκειτο νὰ τοὺς πεισῇ. Καθὼς ἀκριβῶς καὶ ὁ προφήτης πρὸ πολλοῦ χρόνου προφητεύων αὐτὸ ἐλεγεν «εἰς τὴν ταπεινώσιν σου ἀνυμνήσῃ ἡ δικαιοσύνη σου»³. Δι' αὐτὰ ὅλα ὁ ἡγεμὼν ἐθαύμαζεν πράγματα δὲ ἦτο ἐξοθαύμαστον νὰ βλέπῃ αὐτὸν νὰ δεικνύῃ τάσιν μετροφοροσύνην καὶ νὰ σιωπᾷ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠμποροῦσεν νὰ εἴπῃ ἀναριθμήτα. Διότι, δὲν κατηγοροῦσαν αὐτὸν ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐπράξεν κάποιον κακόν, ἀλλὰ τὸν κατηγοροῦσαν μόνον ἐνεκα ζηλοτυπίας καὶ μίσους. «Ὅταν λοιπὸν ἔφεραν ψευδομάρτυρας καὶ δὲν εἶχον τίποτε νὰ εἰποῦν καὶ ἀφοῦ εἶδον τὸν Ἰούδαν τοῦ ἐξεψύχσεν καὶ τὸν Πλάτον τοῦ ἐξέπλυνε τὰ χεῖρα διατ. ἐπετίθεντο ἀκόμη καὶ δὲν ἡσθάνθησαν συντριβῆν; Διότι, ἐπράξεν πολλὰ καὶ κατ' ἐκείνον ἀκόμη τὸν καιρὸν τῆς

² Ἐνῶ ἐνιστ.

³ Ἠσ. 53 8.

δίκης, διὰ νὰ ξεμεθύσουν καὶ νὰ μετανοήσουν ἀλλὰ μετ' ὅτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἐγίνοντο καλλιτέροι.

■ Τί λέγει, λοιπόν, ὁ Πύλατος; «Δὲν ἀκούεις πᾶσα μαρτυροῦν ἐναντίον σου αὐτοῦ;» Ἦτο ἔλεον θεθαίρεται ἐκεῖνος, ἀφοῦ ἀπολογηθῇ, νὰ ἐλευθερωθῇ διὰ τοῦτο καὶ ἐλεγεν αὐτὰ. Ἐπεὶ δὲ, ὁμῶς, δὲν διδοί καμμίαν ἀπάντησιν, μηχαλεύεται, καὶ κατὰ ἄλλο. Ποῖον, λοιπόν, εἶναι αὐτό; Ἦτο ἔθιμον εἰς αὐτοὺς νὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ ἓνα ἀπὸ τοὺς καταδίκους καὶ με αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπεχείρησεν νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, ὥσαν νὰ τοὺς ἐλεγεν: ἐάν, λοιπόν, δὲν θέλετε νὰ τὸν ἐλευθερώσω ὡς σθῶν, ἔστω καὶ ὥσαν κατὰ δίκον δώσατέ του χάριν λόγῳ τῆς ἐορτῆς. Εἶδες ἀντεστροφικὴν τάξιν. Διότι, ἡ μὲν αἴτησις χάριν τῶν καταδίκων ἐθιμὸς ὡς ἀνήκεν εἰς τὸν λαόν, τὸ δὲ χάρισμα εἰς τὸν ἄρχοντα. Πῶς δὲ ἔχει γινε, τὸ ἀντίθετον ὁ ἄρχων ζητεῖ ἀπὸ τοῦ λαοῦ. Καὶ οὕτω με αὐτὸν τὸν τρόπον γίνονται ἡμεροὶ ἀλλὰ περισσότερον ἐξαγριώνονται καὶ φωνάζουν ξετρελλασμένοι, ἀπὸ τὰ πάθος τῆς ζηλοτυπίας. Διότι, δὲν εἶχον τίποτε νὰ τὸν κατηγορήσουν. ἂν καὶ αὐτὸς ἐσιώπα ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠλέγχοντο, ἐπειδὴ πολλὰ ἦσαν τὰ ὅσα διεκήρυττον τὸ δίκαιον αὐτοῦ ἐνῶ δὲ ἐσιώπα, ἐνῶ ἐκεῖνοὺς οἱ ὁποῖοι ἐλεγαν ἀναριθμήτα καὶ εἶχον καταλήφθῃ ἀπὸ μανίας.

■ 12 «Ενῶ δὲ (ὁ Πύλατος) ἐκάθητο εἰς τὴν δικαστικὴν ἔδραν τοῦ ἔστελεν ἢ αὐτοῦ τοῦ μηνύμα καὶ τοῦ ἐλεγεν μὴ κάμῃς τίποτε εἰς ἐκεῖνον τὸν σθῶν δὲ ὅτι ὑπέφερα πολὺ σημεῖον εἰς τὸ δεικνύει μοι ἐξ αἰτίας σου». Βλέπετε τί γίνεται πάλιν, τὸ ὁποῖον ἠμποροῦσεν νὰ τοὺς κάμῃ ἄλλους νὰ ἀσκαλέσονται. Διότι, μὰζι με τὴν πείραν καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τὸ δεικνύει δὲν ἦτο μικρὸν πράγμα. Διὰ τὴν δὲ ἐκεῖνος δὲν ἔλε-

πει όνειρον, "Ει διότι εκείνη ήτο περισσότερον άξία; ή διότι έαν έβλεπον εκείνος, δεν θέε γίνετο πιστευτάς ή παρρησιώως έάν ειχεν ήδη δεν θα τό έλεγεν. Διά τούτο κανονίζεται από τήν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, νά ήδη εκείνη, διά νά γίνη δλοφάνερον εἰς όλους, 12. Καί έχι, άπλώς βλέπει όνειρον, αλλά καί υποφέρει, πολλά, ώστε, ενεκα τῆς συμπαθείας πρὸς τήν γυναῖκα, ο άνδρας νά γίνη δυστακτικώτερος διά τόν φόνον. "Αλλά καί ή άρα έβοήθε, έχι, όλίγον διότι είδεν τό όνειρον κατά τήν διάρκειαν εκείνης τῆς νυκτός.

Άλλα όμως δεν ήτο άκίνδυνον δι' αὐτόν νά τόν έλευθερώσῃ, επειδή είπον, "έκαμεν τόν έαυτόν του Βασιλέα". Έπρεπεν, λοιπόν, νά ζητήσῃ άποδείξε'ς καί έπαχειφήματα καί όσα είναι γνωρίσματα τῆς βασιλικῆς εξουσίας, π.χ. έάν συνεκέντρωνε στρατόν, έάν συνήθροζεν χρήματα, έάν κατεσκεύαζεν όπλα ή έπεχείρει, κάτι άλλο παρόμοιον. "Εκείνος δέ χωρίς λόγον παρσύρεται από αὐτούς διά τοῦτο ο Χριστός οὔτε εκείνοι συγχωρεῖ τήν ένοχὴν θταν λέγει, 14. "μεγαλυτέραν άμαρτίαν έχε' εκείνος, ο οποίος, μέ παρέδωκεν εἰς σέ;" Έπομένως, ή συγχώρησις θα ήτο δείγμα άδυναμίας, καθώς καί τό νά εξαρρέσῃ εκείνον, ο οποίος τόν έμαστιγώκει. "Ο μέν Πλάτων, λοιπόν, ήτο άνανδρος καί άδυνάτοις κράσεως, οι δέ άρχερεῖς ήσαν πονηροί καί κακοβργοί. "Επειδή, λοιπόν, έσκέφθη κάποιοι τρόποι άπελευθερώσεώς του, δηλαδή τόν νόμον τῆς εορτῆς, ο οποίος διέτασεν νά έλευθερώσουν ένα κατάδικον, τί μηχανεύονται έναντίον αὐτοῦ τοῦ τρόπου, "έπεισαν τόν όχλον νά ζητήσουν τόν Βαραβθάν.

Εἶδες πόσον φροντίζε. Αὐτός, ώστε νά τους απαλ-

λάξῃ από τας κατηγορίας καί πόσον αὐτοί προσπαθοῦν, ώστε νά μή άφήσουν διά τόν έαυτόν τους οὔτε ίχνος άπολαγας; 15. Διότι ποῖον έπρεπεν νά έλευθερώσουν, τόν δολαντηρότως κατόδικον ή τόν άμφισβητούμενον. Έάν, λοιπόν, έπρεπεν νά απαλύνουν ένα από τούς άνεγνωρισμένους, πολύ περισσότερον έπρεπεν νά έλευθερώσουν ένα, τοῦ οποίου τά παραπτώματα ήσαν άμφίβολα. Διότι θεοσίως, δεν ένόμιζον ότι αὐτός ήτο χειρότερος από τούς άνεγνωρισμένους έγκληματίας. Διά τοῦτο, πράγματι, δεν είπεν άπλώς είχον ληστήν, αλλά "περιφθόνον" δηλαδή περιθωριον διά τήν κακίαν καί ο οποίος ειχεν διαπράξει άναριθμήτους φόνους. Καί όμως, έπροτίμησαν εκείνοι παρὰ τόν Σωτήρα τῆς Οικουμένης καί οὔτε έσπεύσθησαν τόν καιρόν ποῦ ήτο ιερὸς (λόγω τῆς εορτῆς), οὔτε τούς νόμους τῆς φυλαθρωπίας, οὔτε άλλο τίποτε από αὐτά. 16. Αλλά τούς έτύφλωσεν έντελώς, ο φθόνος καί μέ τήν κακίαν τους διαφθερουν καί τόν λαόν, διά νά τιμωρηθοῦν καί διά τήν έξαπάτησιν αὐτοῦ. Επειδή, λοιπόν, έζήτησαν εκείνον, λέγει, "Τί λοιπόν, νά κάμω τόν 'Ιησοῦν, τόν λεγόμενον Χριστόν;" Καί μέ αὐτό έπίσης ήθελεν νά τοὺς κάμῃ νά συναίσθανοθιν μέ τό νά τοὺς καταστήσῃ υπεύθυνους διά τήν προτίμησιν τοῦ ληστοῦ, ώστε έστω καί από έντροπὴν νά ζητήσουν τόν 'Ιησοῦν καί όλα νά γίνουν μέ τήν γενναίωσιν των. Διότι, έάν έλεγεν, δεν ήμάρτυσα, θα τοὺς έκαμεν περισσότερον έριστικούς. 17. Τό δέ νά άξιώνη νά σωθῇ λόγω φυλαθρωπίας, έχει άναντίρρητον τήν πεσῶ καί τήν αἰτίαν. Έκείνο όμως καί τότε έλεγον "σταύρωσε, σταύρωσε αὐτόν." ο δέ ήγεμὼν είπει, "τί κακόν λοιπόν έκαμεν, Αὐτοί δέ περισσότεροι έφώναζαν, νά σταυρωθῇ." "Όταν λοιπόν αὐτός είδεν ότι, όλα είναι άνωφέλα, έπλυνε τά χέρια του, λέγων, ότι είναι άθώος." Διότι, λοιπόν, τόν παραδίδεις, διαπ' δεν τόν άπέσπασες αἰφνιδί-

ως, όπως ακριβώς ο χιλιάρχος τὸν Παῦλον. Διότι καὶ ἐκεῖνος ἐγνώριζεν ὅταν ἔκαμεν χάριν εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ ἐγένετο ἐπανάστασις καὶ θόρυβος. Ἀλλ' ὅμως τὰ ἀντιμετώπισεν ὡς ὅλα γενναίως. Ὁ Πιλάτος, ὅμως δὲν ἐνήργησεν παρομοίως, ἀλλὰ μὲ θεύλιαν καὶ μὲ μεγαλὴν ἑλλειψιν σθένους. Ἔτσι ὅλοι μαζί διεφθειροντο. **Β** Διότι οὔτε αὐτὸς ἀντεστάθῃ εἰς τὸν λαόν, οὔτε ὁ λαὸς εἰς τοὺς Ἰουδαίους· δι' ὅλα δὲ αὐτὰ ἐχούσθι κάθε συγχώρησις αὐτῶν. Διότι πᾶσαν ὁπερβολικὰς, δηλαδὴ ἐφώναζον περισσότερον «νὰ σταυρωθῇ». Αὐτοὶ δὲν ἤθελον μόνον νὰ τὸν θανατώσουν, ἀλλὰ καὶ μὲ κακὴν κατηγορίαν ἐνῶ δὲ ἀντέλεγεν εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνος ποῦ τὸν ἐδίκαιεν, ἐκεῖνοι ἐπέμενον φωνάζοντες τὰ ἴδια. Εἶδες πόσα ἔπραξεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ τοὺς κάμῃ καλὰς; Διότι, ὅπως ἀκριβῶς τὸν Ἰουδαῖοι πολλές φορές τὸν ἐμπόδιζεν, ἔτσι ἐμπόδιζεν καὶ αὐτοὺς μὲ ὁλόκληρον τὸ ἀγαγγίλιόν του καὶ μὲ τὸν χρόνον τῆς κρίσεως. Διότι ὅταν εἶδον τὸν ἡγεμόνα καὶ δικαστὴν νὰ πλένῃ τὰ χέρια καὶ νὰ λεγῇ **Γ** «εἰμαι ἀθὼς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ» ἐπρεπε νὰ συνιουθαιθεῖν συντηρήσῃ καὶ ἀπὸ τὰ λόγια καὶ ἀπὸ τὰς πράξεις. Ὅταν δὲ εἶδον τὸν Ἰουδαῖον ἄπαν χρονισθέντα καὶ τὸν ἴδιον τὸν Πιλάτον νὰ παρακαλῇ ὅτι πρεπε ἀντὶ τοῦ Ἰησοῦ νὰ δεχθοῖν ἄλλον δ' ἢ νὰ σταυρωθῇ, διότι ὅταν ὁ κατηγορὸς καὶ προδότης καταδικάζῃ τὸν ἐαυτὸν του καὶ ὁ ἐγκρινὼν διὰ ψήφου ἀρνέιται τὰ ἐγκλήματά του καὶ κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα παρουσιάσεται τέτοιο δράμα, καὶ ὡς ἀντιδικαὶοὶ ζητεῖ αὐτὸν ὁ Πιλάτος, ποῖον ἀπολογίαν θὰ ἔχουν; Ἐάν δὲν ἐπεθύμουν νὰ εἶναι ἀθὼς, ὅμως δὲν ἐπρεπε ἀντὶ ἐκείνων νὰ προτιμήσουν τὸν ληστὴν καὶ μάλα στο ἀνεγνωρισμένον καὶ πολὺ διαβόητον Πιλατὸν εἶπα ἐκεῖνο, «Ὅταν εἰ-

5. Πρ. Ἀπ. 22. 24.

δον τὸν δικαστὴν νὰ νύπη τα χέρια καὶ νὰ λεγῇ· **Δ** «εἰμαι ἀθὼς», ἐφωναῖσα· «Τὸ αἷμα τοῦ ἀς θάρσυνῃ ἡμᾶς καὶ τὰ παιδιὰ μας», τότε ἀκριβῶς, λοιπόν, ὅταν ἐμνηφοφώρησαν ἐναντίον τῶν ἐπέτρεψεν νὰ γινῇ ὅλα. Κοίταξε δὲ καὶ ἐδῶ τὴν μεγάλην παραφροσύνην τῶν. Διότι τέτοια ἦταν ἡ παράλογη ὁρμή των καὶ κακὴ ἐπιθυμία· δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ ἰδοῦν κατὰ ἀπὸ τὰ πρέποντα Ἔστω λοιπόν, ὅτι καταπράσθητε τοὺς ἑαυτοὺς σας διὰτὶ παρατείνετε τὴν κατάραν καὶ εἰς τὰ παιδιὰ σας; Ἐν τούτοις ὁ φιλόανθρωπος Κύριος, ὅν καὶ ἐχρησιμοποίησαν τέτοιαν μακίαν καὶ ἐναντίον τῶν ἑαυτῶν των καὶ ἐναντίον τῶν παιδιῶν των, ὅχι μόνον διὰ τὰ παιδιὰ δὲν ἐπεκυρώσει τὴν ἀπόφασίν των ἀλλ' οὐτε δι' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους. **Ε** ἀντιθέτως δὲ ἐδέχθη ὅσους ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἴδιους μετενόησαν καὶ τοὺς ἐχώρισεν ἀναριθμητὰ ἀγαθὰ. Καὶ ὁ Παῦλος θεολόγως, ἦτο ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τὸ ἀναριθμητὸν πλῆθος τῶν πιστευσάντων ἦτο εἰς τὴν ἱερουσαλήμ· διότι λέγει ὁ Ἰάκωβος· «Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι πολλὰ καὶ χιλιάδες Ἰουδαίων ἔχουν πιστευσαι εἰς τὸν Θεόν»· **ΣΤ** Ἐάν δὲ ἀπέμεναν μερικοὶ ἀς λογαριάζουν τὴν τιμωρίαν εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των.

«Τότε πρὸς χάριν των ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀφ' οὗ τὸν ἐμαστιγώσεν, τὸν παρέδωκεν διὰ νὰ σταυρωθῇ». Αὐτοὶ τὸν ἐμαστιγώσασιν. Ἡ ὥσαν καταδικαίον ἡ ἐπεδὴ ἤθελεν νὰ δώσῃ κάποιαν ἐμφασιν εἰς τὴν ἀπόφασιν ἢ διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἐκείνους. Καὶ ὅμως ἐπρεπε νὰ ἀντισταθῇ διότι καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὸ εἶπεν· «Πάρετε αὐτὸν σεῖς καὶ δικαστέ τον συμφώνως μὲ τὸν νόμον σας». Πολλὰ ἦσαν ἐκεῖνοι, τὰ ὅποια

6. Πρ. Ἀπ. 21. 20.

7. Ἰω. 18. 31.

ἤμπορῶσαν νὰ ἐμποδίσουν καὶ αὐτὸν καὶ ἐκείνους· αἱ ὑπερφυσικαὶ πράξεις, τὰ θαύματα, ἡ μεγάλη ἀνεξικακία αὐτοῦ ποὺ ὑπέφερεν αὐτὰ καὶ κυρίως ἡ ἀνέκφραστη σωτηρία του. **Β** Ἐπειδὴ, λοιπὸν, μὲ ὅσα ἀπελογήθη καὶ μὲ ὅσα προσυχήθη, ἔδειξαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν του, πάλιν παρουσιάζει τὴν ἀνωτερότητα καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων του μὲ τὴν σωπὴν καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν λεγομένων. Μὲ ὅλα αὐτὰ ὁδηγεῖ αὐτοὺς πρὸς τὸ ἰδικόν του βασιμα· ἀλλὰ μὲ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὀπωρήσων.

Διότ, ὅταν μίαν φορὰν κυριευθοῦν αἱ σκέψεις ἀπὸ κάποιαν μέθην ἢ μανίαν παράλογον, εἶναι δυσκόλον νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν προτέραν καταστάσιν, ἐάν δὲν εἴναι, πολὺ γενναία ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἐξασθενέι. Πράγματι, εἶναι φοβερόν πολὺ νὰ δίδωμεν, τόπον εἰς τὰ κακὰ αὐτὰ πάθη· **Γ** διὰ τοῦτο πρέπει μὲ κάθε τρόπον νὰ τὰ ἀπομακρύνωμεν καὶ νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν εἰσόδον των. Διότι ὅταν καταλάβουν καὶ καθυποτάξουν τὴν ψυχὴν, ὅπως ἀκριβῶς ἡ φωτιά ποὺ ἐφορεῖ μέσα εἰς τὸ δάσος, τοιοῦτοτρόπως αὐτὰ ἀνάπτουν μεγάλην φλόγα. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ νὰ πράττετε τὸ πᾶν ὥστε νὰ ἀποκλείετε τὴν εἰσόδον εἰς αὐτὰ· μήτε νὰ παρηγορήτε τὸν ἑαυτὸν σας μὲ αὐτὴν τὴν ψυχοφθόρον σκέψιν, ἢ ὁποῖα φέρε, ἐντὸς κάθε κακίαν, μὲ τὸ νὰ λέγετε, τί εἶναι αὐτὸ καὶ τί εἶναι ἐκεῖνο· διότι, ἀπὸ αὐτὸ γεννῶνται τὰ ἀνακρίβητα κακὰ. Διότι, ὁ δαίμονος, ὁ ὁποῖος εἶναι σιχαμερὴς, χρησιμοποεῖ μεγάλην ραδιουργίαν σύντονον προαπάθειαν καὶ συγκατάθεσιν διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπιτίθεται μὲ τὰ μικρότερα. **Δ** Πρόσεξε λοιπὸν. Ἦθελεν νὰ θέσῃ τὸν Σαουλ μέσα εἰς τὴν μωρολογίαν τῆς ἐγγαστρυμύθου. Ἄλλ· ἐάν συνεβούλευεν αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, δὲν θὰ ἐπρόσεχεν ἐκεῖνος. Διότι πῶς θὰ ἔκαμεν αὐτὸ, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀπομακρύνει αὐτὰς, διὰ τοῦτο

εἰσάγει αὐτὸν ἡρώως καὶ σιγά· σιγά. Ἐπειδὴ, λοιπὸν, παρήκουσεν τὸν Σαμουὴλ καὶ ἔκαμεν ὥστε νὰ προσφέρῃ τὴν θυσίαν τοῦ ὀλοκαυτώματος ἀπέναντος ἐκείνου, κατηγορούμενος λέγει ὅτι ἐγένετο μεγαλύτερα ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐχθρῶν· πρέπει δὲ νὰ θρηνησῇ, ἀλλὰ εὐρίσκεται, εἰς τοιαύτην ψυχικὴν διάθεσιν ὥσταν νὰ μὴ ἔχῃ πράξει τίποτε. Πάλιν ὁ Θεὸς διέτασσεν σχετικῶς μὲ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀμαληκιτῶν αὐτὸς ὁμοῦ παρήκουσεν καὶ τοῦτο. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐφθασεν εἰς τὰ τολμηρὰ ἐγχειρήματα ἐναντίον τοῦ Δαυὶδ καὶ ἔτσι ἡσυχῶς καὶ σιγά· σιγά γλιστρῶν δὲν ἐστάθη **Β** μέχρις ὅτου ἐφθασεν καὶ θοολεῖ τὸν ἑαυτὸν του εἰς αὐτὸ τὸ ἐκράσθην τῆς καταστροφῆς.

Τὸ ἴδιον ἐπραῖεν καὶ μὲ τὸν Κάλν· δὲν τὸν παρώρμησεν ἀμέσως νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του, διότι δὲν θὰ τὸν ἐπέθεν, ἀλλὰ προηγουμένως τὸν προετοιμάζει διὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ τὰ χειρότερα, λέγων δὲν εἶναι καμμία ἁμαρτία αὐτὸ. Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἀνάπτει τὸν φθόνον καὶ τὴν ζηλοτυπίαν, λέγων εἰς αὐτόν, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε κακόν. **Β** Τέλος, τὸν ἐπεισεν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀβελ καὶ νὰ ἀρνηθῇ τὸ ἔγκλημα. Δὲν ἄρα μακρύνθη δὲ παρὰ μόνον ὅταν προσέθεσεν τὸ χειρότερον κακόν. Διὰ τοῦτο πρέπει, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς νὰ τὸν ἐμποδίσωμεν· κυρίως δὲ, ἔστω καὶ ἐν μόνῳ τους παρουσιάζονται τὰ πρῶτα ἁμαρτήματα οὐτε τότε πρέπει νὰ ἀδιαφορῶμεν διὰ τὰ πρῶτα παραπτώματα· ἔτσι ὁμοῦς ἀνέρχεται εἰς μεγαλύτερα ἁμαρτήματα, ὅταν ἡ ψυχὴ μὲν ἡ ἀδιαφορία. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ πράττωμεν τὰ πάντα, ὥστε νὰ ἀφαρῶμεν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν. Μὴ, λοιπὸν, κοιτάζης ὅτι ἡ οὐσία τοῦ ἁμαρτήματος εἶναι μικρά, ἀλλ'

ὅτι γίνεται ρίζα μεγάλης ἁμαρτίας ὅταν ἀδιαφορήσω-
μεν δι' αὐτήν. Διότι ἐάν ἡμπορούσαμεν θά ἐλέγαμεν καί
τὸ ἐξῆς παραβοῶν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τόσοι με-
γάλης ἐπιμέλειας διὰ τὰ μεγάλα ἁμαρτήματα, ὅσον διὰ
τὰ μικρά καὶ ῥηδιμνά. Διότι ἡ φύσις τῆς ἁμαρτίας μᾶς
κόμει, νὰ ἀποστρεφώμεθα τοὺς μεγάλους ἁμαρτήματα. **¶**
ἐνῷ τὰ μικρά μᾶς ἀδηγοῦν εἰς ἀδιαφορίαν καὶ δὲν μᾶς
ἐπιτρέπουν νὰ ἀντισταθῶμεν γυναικῶς, ὥστε νὰ τὰ ἐξα-
ληψῶμεν διὰ τοῦτο ταχέως γίνονται μεγάλα ὅταν ἡμεῖς
«κοιμώμεθα». Αὐτὸ θὰ ἡμπορούσε καπεὶς νὰ ἰδῇ ὅτι συμ-
θαίνει καὶ εἰς τὰ σώματα. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔγινεν
καὶ το μεγάλο κακόν μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Διότι, ἐάν δὲν ἐ-
νόμίζον ὅτι εἶναι μικρά ἁμαρτία τὸ νὰ κλέπτῃ τὰ χρή-
ματα τῶν πτωχῶν δὲν θὰ ἐφθάνει εἰς αὐτὴν τὴν προδο-
σίαν. Ἐάν οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἐνόμίζον ὅτι εἶναι μικρὸν ἁ-
μάρτημα τὸ νὰ κυριεύονται ἀπὸ ματαδόξϊαν, δὲν θὰ
κατανοῦσαν νὰ γίνουσι χριστοκτόνοι. Ὅλα δὲ τὰ κα-
κά θὰ ἡμπορούσεν νὰ ᾄδῃ κανεὶς ὅτι προέρχονται ἀπὸ
αὐτὸ **¶** Διότι κανεὶς δὲν ὁρμᾷ πρὸς τὴν κακίαν ταχέως
καὶ ἰονοῦν ὅς. Διότι ἡ ψυχὴ ἔχει ἐντὸς τῆς κάποιαν εἰ-
τροπὴν καὶ οὐσταστὴν δύναμιν τῶν κακῶν καὶ δὲν εἶναι
δυνατὸν ὅλοι νὰ κυριεύθωσι μόνον ὅς ἀπὸ τὴν ἀνασχυν-
τίαν. Ἄλλ. ὅταν ἡ ψυχὴ ἀδιαφορῇ καταστρέφεται. Κατ'
αὐτὸν τὸν τρόπον εἰσῆλθεν ἡ εἰδωλολατρεία τριμμένων
ὑπερμέτρως πᾶσι ἀνθρώπων ζῶντων καὶ ἀποθανόντων
κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσκυνήθησαν ἀγάλματα κατ'
αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπεκράτησεν ἡ πορνεία καὶ τὰ ἄλλα κα-
κά. Πρόσεξε λοιπὸν. Κάποιος ἐγέλασεν ἀκαίρως καὶ ὅλ-
λος μὲν κατηγοροῦσεν αὐτόν, ἄλλος δὲ ἀπεμάρτυρεν τὸν
φόβον λέγων ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι τι ποτε. Διότι τί εἶναι τὸ
γέλιον, τί θὰ ἡμπορούσεν νὰ προσέλθῃ ἀπὸ αὐτοῦ. Ἀπὸ
αὐτοῦ προέρχεται ἡ ἀστεϊότης, ἡ αἰσχρότης, ἡ κα-
κὴ πράξις. **¶** Ἄλλος πάλιν, κατηγοροῦμενος, ὅτι σ.-
κοφαντεῖ τὸν πλησίον του, τὸν ὀβριζει, καὶ τὸν κακολο-

γεῖ, ἐδίδει ἀδιαφορίαν λέγων δὲν εἶναι τιποτε τὸ νὰ
κακολογῇς. Ἀπὸ αὐτοῦ προέρχονται ἀνεκφράστοι μῖσος,
ἀδικαλλοκτῆ ἐχθρὰ καὶ ἀναριθμητοὶ ὕβρεις ἀπὸ αὐτῶν
δὲ προέρχονται πληγαὶ καὶ πολλάκις ἀπὸ τὰς πληγὰς
ὁ φόνος.

Ἀπὸ τὰ μικρά, λοιπὸν ἁμαρτήματα κατ' αὐτὸν
τὸν τρόπον εἰσάγει, τὰ μεγάλα ὁ ποιητὴς ἐκεῖνος διαί-
μων. Ἀπὸ τὰ μεγάλα δὲ δημιουργεῖ τὴν ἀπελπισίαν
ἔτσι ἀνεκάλυψε ἄλλην μέθοδον, ὅχι, κατατέρας ἀπὸ τὴν
προηγουμένην. Διότι δὲν καταστρέφει τόσοι ἡ ἁμαρτία,
ὅσον ἡ ἀπελπισία. **¶** Διότι ἐκεῖνος πού ἡμάρτησεν, ἐάν
ρηγορῇ καὶ ἀφοῦ μετανοήσῃ, ταχέως, διορθώνει, τὴν
κακὴν πράξιν ἐνῷ ἐκεῖνος πού ἀπηλπίσθη καὶ δὲν μετε-
νόησεν, στερεῖται αὐτὴν τὴν διόρθωσιν. ἐπειδὴ δὲν ἐ-
χρησιμοποίησεν τὰ φάρμακα τῆς μετανοίας. Ὁ διάβο-
λος χρησιμοποίησε καὶ ἄλλην ἐπιβουλὴν πολὺ φοβεράν
ὅπως ὅταν περθεῖ τὴν ἁμαρτίαν μετὰ τὴν μορφήν τῆς
εὐλασθείας. Καὶ πῶς ἡμάρτεσεν ὁ διάβολος, λέγει κά-
ποιος, νὰ μᾶς ἐξαπατήσῃ τόσοι πολὺ; **¶** **¶** Ἄκουε
καὶ προσφυλάττω ἀπὸ τὰς πανουργίας του. Ὁ Χριστὸς
διὰ τοῦ Παύλου διέταξεν τὴν γυναῖκα νὰ μὴ χωρῇ ἀπὸ
τὸν ἄνδρα καὶ νὰ μὴ στερεῖται, ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ποῦ
κατόπιν συμφωνίας; μερικαὶ ὁμῶς, ἀπὸ ἀγάπην δὴθεν
πρὸς τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἐπειδὴ ἐνόμίζον ὅτι πράττειν
εὐσεβῆ πράξιν, ἀφοῦ ἐχώρισαν τοὺς ἄνδρας των, ὥθησαν
τὸν ἑαυτὸν τοὺς εἰς τὴν μοιχείαν. Σκέψου λοιπὸν πόσον
μεγάλον κακόν εἶναι, ἀφοῦ ὑπέφεραν τόσοι μεγάλο πόνον,
νὰ κατηγοροῦνται ὅτι ἐπροξένησαν μεγάλην ζημίαν, νὰ
τιμωροῦνται, ὑπερβολικὰ καὶ νὰ ρυττοῦν τοὺς συζυγοὺς
των εἰς τὸ θάνατον τῆς καταστροφῆς. Ἄλλο, πάλιν ὁ

πέχοντες ἀπὸ τὰς τροφὰς ἔνεκα τοῦ νόμου τῆς νηστείας, κατ' ὀλίγον ἐφθασαν εἰς τὸ νὰ ἀφιδάξουν αὐτάς· καὶ αὐτὸ ἐπιφέρει, μεγίστην τιμωρίαν. **Β** Αὐτά, ὅμως, γίνονται, ὅταν μερικαὶ λυγυροποιοῦν τὰς προλήψεις παρὰ ἐκεῖνα ποὺ φρονοῦν αἱ Γραφαί. Ἐνόμισαν καὶ μερικαὶ ἀπὸ τοὺς Κιριναίους, ὅτι εἶναι γνώρισμα τῆς τελειότητος τὸ νὰ δοκιμάζουσι τὰ πάντα καὶ αὐτὰ τὰ μὴ ἐπιτρεπόμενα ἀκόμη. Ἀλλ' ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι γνώρισμα τῆς τελειότητος, ἀλλὰ τῆς μεγαλύτερας παρανομίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐπιτάττει αὐτοὺς σφοδρῶς καὶ λέγει ὅτι, εἶναι ὑπεύθυνο, διὰ τὴν μεγαλύτεραν ὁ καίαν τιμωρίαν.

Ἄλλοι, πάλιν νομίζουν, ὅτι, εἶναι γνώρισμα τῆς ἐδωλείας τὸ νὰ ἔχουν μακριὰ μαλλιά. Καὶ αὐτὸ, ὅμως, ἀνήκει εἰς τὰ ἀπηγορευμένα καὶ προξενεῖ μεγάλην ἐντροπὴν. Ἄλλοι, πάλιν τὸ νὰ λυπούμεθα ὑπερβολικῶς διὰ τὰ ἁμαρτήματα, τὸ ἐπιδιδῶμεν ὅσον κάτι ὀφελίμον· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶναι, ἔργον τῆς διαβολικῆς πανουργίας· τὸ ἐφανερώσει· δὲ καὶ ὁ Ἰούδας ἔνεκα αὐτοῦ θεοδαίως ἀπηγγονίσθη.

Κ Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐφοβεῖτο δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἐπόρευεν, διὰ νὰ μὴ πάθῃ κάτι τέτοιον καὶ συνβούλευεν τοὺς Κιριναίους νὰ τὸν ἀποσπάσουν ταχέως· «διὰ νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ ὑπερβολικῆς λύπης»¹⁰. Κατόπιν, δεκνύουσιν ὅτι αὐτὸ εἶναι, ἔργον τῆς ἐπιθυμίας τοῦ διαβόλου, λέγει, «διὰ νὰ μὴ νικηθῶμεν ἀπὸ τὸν σατανάν· διότι δὲν ἀννοούμεν τὰ σχεδιά του»¹¹, διότι λέγει, ὅτι ἐπιτίθεται μὲ μεγάλην πανουργίαν. Διότι, ἔαν ἐπολέμει μετὰ παρησίας καὶ φανερώς, θά ἦτο εὐχερὴς καὶ εὐκο-

10 2 Κορ. 2, 7.
11 2 Κορ. 2, 11.

λος ἡ νίκη· μάλλον δὲ καὶ τώρα, ἔαν εἴμεθα ἐγκρατεῖς, θὰ εἶναι εὐκόλος διότι ὁ Θεὸς μᾶς ἐξωλέσει διὰ τὴν κάθε μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὁδοὺς τοῦ διαβόλου. Διότι διὰ νὰ μᾶς πείσῃ νὰ μὴ περιφρονοῦμεν οὕτε τοὺς ἀσημάντους συνανθρώπους μας, ἀκούσε τί μᾶς συμβουλεύῃ ὅταν λέγῃ. **Δ** «Ὁ κεῖνος ποὺ εἶπαι εἰς τὸν ἀδελφόν του· «μωρὲ», πρέπει νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν γέενναν»¹², Ἐπίσης, «ὁ κεῖνος ποὺ βλέπει (γυναικὰ) μὲ ἀνήθικα μάτια, εἶναι ολοκληρωμένος μοιχός»¹³. Ταλανίζει, καὶ ἐκείνους ποὺ γελοῦν καὶ παντοῦ ἐκρίζωνε, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ σπέρματα τῶν κακῶν. Λέγει, ἀκόμη ὅτι θὰ δώσωμιν λόγον καὶ διὰ τὴν ματαιολογίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰωὴ ἐνδιαφερόταν καὶ διὰ τὰς σκέψεις τῶν παιδιῶν του¹⁴. Διὰ τὸ νὰ μὴ ἀπελπιζόμεθα λέγει, «μηπως ἐκεῖνος ποὺ πίπτει, δὲν σηκώνεται; ἢ ἐκεῖνος ποὺ στρέφει ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν ἐπιστρέφει;»¹⁵. Καὶ πάλιν, «ὅπως ὅποτε δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ καὶ ζήσῃ αὐτός»¹⁶ καὶ «σήμερον ἔαν ὑπακούετε εἰς τὴν φωνὴν του»¹⁷. **Κ** Καὶ πολλὰ ἄλλα τέτοια λόγια καὶ παραιδε γμάτα ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ νὰ μὴ καταστρεφώμεθα μὲ τὸ πρόσχημα τῆς εὐσεβείας, ἀκούσε τὸν Παῦλον ὁ ὁποῖος λέγει, «ὅ ἂν νὰ μὴ κυριευθῇ αὐτὸς ἀπὸ ὑπερβολικῆς λύπης»¹⁸. **1** Γνωρίζοντες λοιπόν, αὐτά, ὅς κτίζομεν ὀχυρὰ εἰς ἑλπίας τὰς ὁδοὺς, αἱ ὁποῖαι μεταστρέφουσιν τοὺς

12 Ματθ. 5, 22.
13 Ματθ. 5, 28.
14 1 Κορ. 13.
15 1 Κορ. 13, 4.
16 1 Κορ. 13, 28.
17 1 Κορ. 13, 8.
18 2 Κορ. 2, 7.

ἀδιαφορικούς ἀπὸ τὴν σύνοσιν τῶν Γραφῶν. Μήτε νὰ λέγῃς «τι λοιπὸν εἶναι, ἐάν ἴδω μὲ περιέργειαν μίαν ὁραίαν γυναικα,». Διότι ἐάν κατεργασθῇς τὴν μοιχείαν εἰς τὴν καρδίαν σου, θὰ τολμήσῃς καὶ τὴν σαρκικὴν. Νὰ μὴ εἴπῃς «τί σημασία ἔχει ἐάν παραβλέψω καὶ αὐτὸν τὸν πτωχόν;» Διότι ἐάν παραβλέψῃς αὐτόν, θὰ παραβλέψῃς καὶ τὸν ἄλλον καὶ τοῦτο θὰ γίνεταί συνεχῶς.

Μήτε, ἐπίσης, νὰ εἴπῃς «Τι λοιπὸν, ἐάν ἐπιθυμῶ κατὶ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ πλησίον,» διότι αὐτὸ ἔκαμε τὸν Ἀγαθὸ νὰ καταστραφῇ⁹, ἂν καὶ κατέβαλεν τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ἐλάσθην παρὰ ἁκουσίον¹⁰ διότι δὲν πρέπει νὰ ὠφελῶμεν διὰ τῆς θείας, ἀλλὰ μὲ τὴν παθῶ. Ἐὰν δὲ ἔτο, ἐτ. μωρήθη ἐκεῖνος που κατέβαλεν τὴν ἀρμόζουσαν τιμὴν ἐπειδὴ ἐλάσθην ἀπὸ ἀκαρπύου ποίας τιμωρίας δὲν εἶναι ἄξιος ἐκεῖνος ποὺ οὔτε αὐτὸ πράττει, ἀλλὰ καὶ ἀρπάζει, ἀπὸ ἄλλον παρὰ τὴν θέλησίν του; καὶ μάλιστα ἔταν πράττει αὐτὰ ζῶν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς χάριτος.

Διὰ νὰ μὴ τιμωροῦμεθα λοιπὸν ἀπὸ διατηρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας καθαροὺς ἀπὸ κάθε θίαν καὶ ἀρπαγὴν καὶ προφυλασσόμεθα ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἀπὸ τὰς αἰτίας τῶν, ἅς φροντίζομεν διὰ τὴν ἀρετὴν μὲ μεγάλον ζήλον διότι ἔτσι θὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκε ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ο Μ Ι Α Ι Α Π Ζ' (89)

(Ματθ. 27—34)

«Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, ἀφ' οὗ περίελθον τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν καθέγγισαν εἰς τὸ πραιτώριον, συναθροίσαντες τὸν τοῦ ἐλθὲν τὴν φρουρὰν. Καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐγθύσαν, τοὺς ἐφόρουν ἕνα κόκκινον μανδύαν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπλεῖσαν στέφανον ἀπὸ ἀγκάθια τὸν θέσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Τού, καὶ ἔδωσαν κάλαμον εἰς τὴν δεξιάν Του χειρὸς. Καὶ ἀφ' οὗ ἐγονάτισαν ἀπρὸς Του ἐνέπαιζον, λέγοντες, Χαίρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων».

Ποσὶν ἀπὸ κάποιο σὺνῆμα παρακινούμενος ὁ διόβολος εἰς ὁλοὺς ἐχώρευεν τότε. Ἀλλ' ἔστω, οἱ Ἰουδαῖοι ἐφέροντο πρὸς αὐτὸν ὁρστικῶς καὶ βίαιως ἐπειδὴ ἔλειωναν ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τὴν μοχθηρίαν οἱ στρατιῶται, ὅμως ἀπὸ τοῦ καὶ ἐκ ποίας αἰτίας, Δεῖ εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ διόβολος ἦτο ἐκεῖνος, ποὺ ἐνέπνεεν εἰς ὁλοὺς αὐτὴν τὴν μανίαν. Καθ' ὅσον ἠὲ χαριστοῦντο νὰ ὀθρίζουν τὸν Κύριον, μὲ τὸ νὰ εἶναι κάποιοι σκληροὶ καὶ ἀνήμεροι. Ἐνῶ ἔπρεπε νὰ συμμάζευθοῦν ἐνῶ ἔπρεπε νὰ διακρυσσοῦν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔπασχε καὶ ὁ λαὸς, αὐτὸ μὲν δὲν ἔκαναν, ἀντιθέτως δὲ ὀθρίζον ὥρων κατ' αὐτοῦ, ἢ χαριζόμενοι ἴσως καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἢ καὶ πρᾶπτοντες ὅλα γενικῶς ἐξ ἰδίας διαστροφῆς καὶ κακότητος. Καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν διαφόροι εἰδους καὶ τοικίλης μορφῆς. Διότι τὴν θείαν ἐκείνην κεφαλὴν ἄλλοτε μὲν ἐρρόσπεζον, ἄλλοτε δὲ ἐξημετέλιζον μὲ τὸν στέφανον τῶν ἀκανθῶν ἄλλοτε δὲ ἐκτύπων μὲ τὸν κάλαμον, ἀνθρωπῶν, σχισμῶν καὶ κοτηρομένων.

Ποίαν δικαιολογίαν λοιπόν θά ἔχωμεν ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκτρέπόμεθα εἰς ὕβρεις ἐνοστίων ἐκείνων τοῦ μᾶς ὕβρισαν, ἀποῦ ὁ Χριστός ἔπαθεν αὐτάς,

❧❧❧ Καθ' ὅσον τὰ γινόμενα ἀπετέλουν τὸ ἀκρότατον ὄριον προσβολῆς. Διότι οὔτε ἐν μέρος, ἀλλ' ἐξ ὁλοκλήρου ὅλον τὸ σῶμα ὑβρίζετο ἡ κεφαλὴ δ' αὐτοῦ σπένδοντο καὶ τοῦ κολλήμου καὶ τῶν ραπισμάτων τὸ πρόσωπον μὲ τὸ νὰ ἐμπιέζεται· αἱ σιαγόνες διὰ τῶν ραπισμάτων ὁλόκληρον τὸ σῶμα διὰ τῶν μαστιγώσεων, διὰ τῆς γυμνώσεως, δ' αὐτῆς ἐνδύσεως τοῦ κοκκίνου μανδύου καὶ τῆς ὑποκριτῆς προσκυνήσεως ἡ χεὶρ διὰ τοῦ καλῆμου, τὸν ὁποῖον ἔδωκαν αὐτὸν κρατῇ αὐτοῦ, σκῆπτρου βασιλικοῦ τὸ στόμα πάλιν διὰ τῆς προσφοράς τοῦ ὕβρις. Τί θά ἐγένετο φοβερώτερον τούτου, τί περισσύτερον ὕβριστικόν; ❧ Διότι κάθε λόγον ὑπερβαίνουσιν τὰ γεγονότα

Καὶ τοὺς προφῆτας μὲν ἐφόνευσαν διὰ τῶν ἰδίων χαρῶν, τὸν Χριστὸν δὲ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστοῦ, ὥσπερ νὰ ἐφοβοῦντο μὴ τυχὸν φανοῦν ὅτι ὕστερον εἰς κάτ' εἰς τὴν ἐγκληματικὴν πράξιν τοῦ "Ἐγὼ πρᾶττω τὰ πάντα καὶ κατὰ τὰς διαθέσεις των κατακρίνω καὶ καταδικάζω καὶ ἰσοχέρως φονεύω" λέγοντες εἰς τὸν Πλάτωνα "τὸ Αἷμα τοῦ ἀσφαρόν ἡμᾶς καὶ τὰ τέκνα μας"² Καὶ ἐφορμοῦν, φωνάζοντες ὑβριστικοῦς λόγους, τὸν δύναν, τὸν ὁδηγοῦν μακρὰν, καθίστανται αἰτιοὶ καὶ τῶν ἐκ μέρους τῶν στρατιωτῶν ὕβρεων, τὸν κορφώνουσι ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Τὸν ἐμπαίζουν τὸν ἐμπιύουν τὸν γελοιοποιοῦν ❧ Περὶ τοῦ αὐτοῦ μεταχειρίσεως δὲν ἐλάθε κάμψαν ἀνάφασιν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ τὰ πάντα τὰ ἔκαναν

2. Mat. 27, 25.

αὐτοί, γινόμενοι καὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ καὶ δῆμοι καὶ δαα.

Καὶ αὐτὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς ἀναγιγνώσκονται, ὅταν συναθροίζονται ὅλοι. Διὰ νὰ μὴ λεγουν, δηλαδή οἱ εἰδωλολάτραι ὅτι ἐπιδικάζετε μὲν εἰς τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ὅσα εἶναι ἐνδοξα καὶ μεγαλοπρεπῆ, τὰ ἀποκλειστικά σημεῖα καὶ θαύματα ἀποκρίπτετε δὲ ὅσα εἶναι ἐπονείδιστα. Καὶ δημότησεν τὰ πράγματα τοιοῦτο τρόπον ἢ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὥστε εἰς πάντη μὲν ἑορτὴν ὅταν παρευρίσκηται ὅλοι τὰ πλήθος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν καὶ ὅλοι ἀκελεύρητως κατὰ τὴν μεγάλην ἑσπέραν τοῦ Πάσχα, τότε δαα αὐτὰ νὰ ἀναγιγνώσκονται. ❧ Ὅταν παρευρίσκηται ὅλη ἡ οἰκουμένη τότε αὐτὰ διακηρύσσονται μεγαλοφώνως καὶ μολονότι ἀναγιγνώσκονται αὐτὰ καὶ γνωστοποιούνται εἰς ὅλους, ὁ Χριστὸς πιστεύεται ὅτι εἶναι Θεός. Ἐκτός δὲ τῶν ὁσίων καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῶν προσκυνεῖται, διότι θεώρησεν ἄξιον νὰ συγκρατῇ τόσοι πολὺ χάριν ἡμῶν καὶ νὰ πάθῃ αὐτά, διὰ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ εἰς πᾶσαν ἀρετήν.¹

"Ὡς ἀναγιγνώσκωμεν λοιπὸν αὐτὰ συνεχῶς καθ' ὅσον εἶναι πολὺ τὸ κέρδος, μεγάλη ἡ ἀφέλεια ἀπὸ ἐδῶ. Διότι, ὅταν ἴδῃς τὸν Χριστὸν μὲ τὰ σχήματα καὶ τὰ πρόγματα νὰ προσκυνῇται, καὶ νὰ ἐμπαίζεται, καὶ μετὰ τὸν δικασμὸν καὶ νὰ γρονθοκοπῇται καὶ νὰ πάσχῃ τὰ τέλεια δεινὰ, καὶ δι' ἀκομῇ ὁ ἴδιος εἰσὶν πέτρα ἀπὸ καθε κηρὸν θὰ γίνῃς μαλακώτερος καὶ θὰ ἐκδιώξῃς ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου κάθε ἑξῆς πᾶθους καὶ ὑπερηφανείας.

"Ἀκούσε λοιπὸν καὶ τὰ ἐπόμενα. ❧ Ἀφοῦ τὸν ἐνε

2. Ματθ. 1 Περ. 2 21 25.

παίξαν, «ώδήγησαν Αὐτὸν διὰ τὸν σταυρώσαντα», λέγε, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐγύμνωσαν ἔλαβον τὰ ἐνδύματά Του, καὶ καθήμενοι ἐφύλαττον Αὐτὸν ἐκεῖ, πότε θὰ ξεφυγίσῃ. Καὶ διαμορφῶζον μεταξύ των τὰ ἐνδύματά Του, πρᾶγμα τὸ ὅποιον γίνεται εἰς τοὺς πλέον εὐτελεῖς καταδίκους, τοὺς ἀξιοκαταφρονήτους, τοὺς ἐγκαταλειμμένους ἀπὸ ὅλων τοὺς ἀπορριπτιζομένους. Διαμοιράζον μετὰ τῶν τὰ ἐνδύματά, διὰ τῶν ὁποίων ἐν νῦν τόσον πολλὰ καὶ μεγάλα θαύματα.⁴ Ἀλλ' οὐδὲν θαῦμα ἐπραγματοποιῶν τότε ἔτι, διὸ ὁ Χριστὸς κατεκράτει τὴν μυστικὴν δυνάμειν τῶν. **¶** Δὲν ἦτο δὲ καὶ τοῦτο μικρὸν συμπλήρωμα ὁδωτικῆς συμπεριφορᾶς. Ὡσαν, δηλαδὴ, ὡς ἐπρόκειτο περὶ ἑνὸς ἀτιμίου καὶ ἐγκαταλειμμένου, ὡς ἀκριβῶς ἀνωτέρω εἶπον, καὶ τοῦ πῶς μικροπρεποῦς ἀπὸ ὅλων, ἔτσι ἀπετόλμων τὰ πάντα. Εἰς τοὺς ληστές θέβαια οὐδὲν ἐνεκτικὸν ἐπραξάν, ἀλλ' εἰς τὸν Χριστὸν ὅλα γενικῶς αὐτὰ ἀπετόλμων καὶ τὸν ἐσταύρωσαν εἰς τὸ μέσον. ὁ δὲ νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἀνυπολήψιστον καὶ καταφρόνησιν ἐκεῖνον, «Καὶ ἔδωκαν εἰς Αὐτὸν νὰ πῇ ὁξὺς»⁵ καὶ τοῦτο ὁδωτικῶς ὁ Χριστὸς ὅμως θέν ἡθέλησαν νὰ πῇ «Ἄλλος πάλιν Εὐαγγελιστὴς λέγει, «ὅτι, ἀφοῦ ἐγεύθη εἶπε, Τετέλεστα».⁶ Τί σημαίνει, «Τετέλεστα»; Εἰς πληρωθῇ ἡ προφητεία περὶ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ⁷ ὅτι λέγει «Μοῦ ἔδωσαν χολὴν καὶ φανητὸν μου καὶ εἰς τὴν δόξαν μου με ἐπότισαν ὄξος»⁸. Οὕτε δ-

4. Ματθ. 27, 31.

5. Ματθ. 9, 20. 32, 14. 36.

6. Ματθ. 27, 34.

7. Ίσάι. 53, 30.

8. Ἡ τοῦ ἁγίου ἄνδρος τὸ ἱστορικὸν σημεῖον ἐστὶν ἐν ἀπολύτῳ, ὡς καὶ τὸ προφητικὸν περὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ ἐσταυρωμένου.

9. Ἰσάι. 53, 30.

μὴς ἐκεῖνος (ὁ Εὐαγγελιστὴς) ἀποδεικνύει ὅτι, ἔπεν, διότι εἰς τιποτε δὲν διαφέρει τὸ νὰ γευθῇ ἀπλῶς ἀπὸ τὸ νὰ μὴ πῇ, ὅλα καὶ τὰ δύο φανερώνουν ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὅμως οὕτε ἐδῶ σταματᾷ ἡ παρεκτροπὴ τῆς μεθῆς των. **¶** Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ τὸν ἐγύμνωσαν καὶ τὸν ἐσταύρωσαν καὶ προσέφεραν τὸ βῆρος, προχωροῦν περαιτέρω καὶ βλέποντες Αὐτὸν προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ οἱ ἴδιοι τὸν κατηγοροῦν καὶ οἱ διερχόμενοι, πλησίον Του (τὸν θλασσημένου). Αὐτὰ ἦσαν τὰ βαρύτερα ἀπὸ ὅλα, τὸ νὰ υποστήθῃ δηλαδὴ αὐτὰ ἐπὶ κατηγορίᾳ ἀπατεώων καὶ πλάνου. καὶ ὅτι ἦτο ἕνας ἀλαζὼν καὶ ματαιῶς ἐκαυχέτο δι' ὅσα ἔλεγε. Διὰ τοῦτο καὶ δημοσῶς τὸν ἐσταύρωσαν ὥστε βλέποντες Αὐτὸν ὅλοι, νὰ τὸν διασφύρουν διὰ τοῦτο καὶ ὁ δὲ τὸν στρατιωτικὸν χειρῶν ὥστε καθ' ὅν χρόνον ἀπετολμῶντο αὐτὰ καὶ εἰς δημόσιον δικαστήριον ἐντείνεται, εἰς τὸ ἑκακὸν ἢ παραφορά των.

¶ Καὶ ὅμως πόσον θέν θὰ ἐλύγισεν τὸ πλῆθος ποῦ ἠκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τοῦ Κυρίου καὶ ἐθρήνηεν;⁹ Ἀλλ' ὅχι καὶ τὰ ἄγρια αὐτὰ θηρία. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς μὲν ληστές θεωρεῖ ἀπαντήσεως, ὅχι, ὅμως πλεον αὐτοῦ. Διότι, ἀφοῦ ἐπραξάν ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ ὁποῖα ἤθελον φροντίζουσι νὰ κηλιδώσιν καὶ τὴν ὑπόληψιν Αὐτοῦ, φοβούμενοι, τὴν ἀνάστασιν Του. Διὰ τοῦτο ἐξεστόμισαν αὐτὰ δημοσῶς καὶ μαζὶ με τοὺς ληστές τὸν ἐσταύρωσαν καὶ ἔλεγον, θέλοντες νὰ ἀποδείξουν ὅτι εἶναι ἀπατεῶν «Σὺ ποῦ θὰ ἐκρήμνιζες τὸν ναόν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν οἰκοδομοῦσας, κατέβαι ἀπὸ τὸν Σταυρόν». Εἶπε, διὸ δηλαδὴ, ὅτι καὶ παρε-

10. Λουκ. 23, 27.

11. Ματθ. 27, 40.

κόλεσαν τὸν Πλάτον νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν κατηγορίαν (αὐτὴ δὲ ἦτο ἡ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, 10) «Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων», οὐδὲν κατάρθωσαν, ἀλλ' ἀνθίστατο λέγων, «ὅ,τι Ἐγραφα Ἐγραφα»¹², οἱ Ἰῷδοι λοιπὸν προσεπάθουν νὰ ἀποδείξουν ὅτι τῶν ὧσων ἐχλευάζον Αὐτόν, ὅτι δὲν εἶναι βασιλεὺς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνοι ἔλεγον καὶ αὐτὰ: «Ἐάν εἶναι βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅς καταβῇ πόρᾳ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ καὶ θά τὸν πιστεύσωμεν»¹³ καὶ πάλιν, «ἄλλως ἔωσσε, τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ δὲν δύναται νὰ τὸν σώσῃ»¹⁴, ἐπιχειροῦντες καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ διαβάλλουν (ὡς ἀγνοητάς) τὰ προηγουμένα θαύματα καὶ πόλιν, ἐδὼν εἶσαι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου»¹⁵.

Ὡς μεμιασμένοι καὶ ἀσεβέστατοι. Τί λοιπὸν, οἱ προφήται δὲν ἦσαν προφῆται, οὔτε οἱ δίκαιοι δίκαιοι, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν ἔσωσεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦς κινδύνους. 12 Ἀλλ' ὅμως ἦσαν, ἔστω καὶ ἂν ὑπέφεραν αὐτὰ. Τί λοιπὸν θὰ ἐγίνετο ἴσον τῆς μωρίας σας. Διότι, εἴαν τόσα κακὰ που ἐξέσπασαν ἐναντίον των δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μεμιασοῦν τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην μας, ἀλλ' ἦσαν προφῆται ἔστω καὶ ἂν ὑφίσταντο ἐκεῖνα τὰ ὅποια υφίσταντο, πολλοὺς περισσότερον οἷς δὲν ἔπρεπε νὰ σκανδαλιζέσθε διὰ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος πάντοτε καὶ διὰ τῶν ὧσων ἐπράξε, καὶ διὰ τῶν ὧσων εἶπε διώρθωσε αὐτὴν τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν σας. 13 14 Ἀλλ' ὅμως, μολονότι ἔλεγοντο καὶ ἐπράττοντο αὐτὰ, τιποτὲ δὲν κατάρθωσκιν οὔτε κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν (τῆς σαυρώσεως).

Καὶ ὅμως, ἐκεῖνος ποὺ ἐσώπει μέσα εἰς τὴν κακίαν

12. Ἰωάν. 19, 20

13. Ματθ. 27, 42.

14. Ματθ. 27, 41. Μαρκ. 15, 31

15. Λουκ. 23, 33.

καὶ κατανάλωσε τὴν ζωὴν του εἰς τοὺς φόνους καὶ τὰς διαρρήξεις, οὔτε ἔλεγοντο αὐτὰ, τότε ὁμολόγησε τὸν Χριστόν καὶ ἐνεθυμήθη τὴν οὐράνιον βασιλείαν¹⁶ καὶ τὸ πλῆθος τὸν ἠὺσπλαγχνίζετο καὶ ἐκλάλει. Καίτοι, θεοῦ θάνατος, ἐφαίνεται ὅτι τὰ γεγονότα, ἀμαρτυροῦν τὸ ἀντίθετον, εἰς ἐκείνους ποὺ δὲν ἐγνωρίζον τὴν συγκολληθεῖσαν τοῦ μυστηρίου ἡτὶ δηλαδὴ ἦτο ἀνίσχυρος καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ κατ' ἄλλ' ἢ ὅπως ἡ ἀλήθεια ὑπερίσχυε καὶ διὰ τῶν ἀντιθέτων πραγμάτων.

Αὐτὰ, λοιπὸν, ἀκούοντες, ὡς ὁπλίζομεθα ἐναντίον παντὸς θυμοῦ καὶ πάσης ὀργῆς. 16 Καὶ ἂν ἴδῃς τὴν καρδίαν σου νὰ φιλογίζεται, κάμει εἰς τὸ στήθος σου τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ· ἀνακάλυψε εἰς τὴν μνήμην σου κατ' ἀπὸ τὰ τότε συμβάντα, καὶ ὡς κόλιν θὰ ἐκδιώξῃς κάθε θυμὸν, ἐνθυμούμενος τὰ γεγονότα. Σκέψαι τὰ λόγια, τὰ πράγματα· σκέψου ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Δεσπότης, σὺ ὅμως ὁ δοῦλος· ἐκεῖνος ἐξ αἰτίας σου πάσχει, σὺ δὲ ἐξ αἰτίας τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ἐκεῖνος χάριν αὐτῶν, τοὺς ὁποῖους εὐηργέτησε καὶ τὸν ἐσταύρωσαν, σὺ δὲ χάριν τοῦ ἑαυτοῦ σου. Ἐκεῖνος διὰ τοὺς ὑβριστάς Του, σὺ δὲ πολλὰς φορές δι' αὐτοὺς ποὺ ἠδίκησες. Ἐκεῖνος ἐνώπιον ὅλης τῆς πόλεως, ἢ μᾶλλον ἐνώπιον ὅλου τοῦ Ἰουδαικοῦ λαοῦ, καὶ τῶν ξένων καὶ τῶν ἐντοπίων, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἀπηύθυνε τὰ φιλάνθρωπα λόγια, σὺ δὲ ἐνὶ παρευρισκόντα. Ὀλγοί· καὶ ἡ πλέον μεγαλυτέρα ὕβρις, τὸ νὰ ἐγκαταλείψουν Αὐτόν καὶ οἱ μαθηταὶ Του. Ἐκεῖνοι, δηλαδὴ ποὺ προηγουμένως τὸν ἠκολούθουν, ἀπεσκήρηνσαν· οἱ δὲ ἄγθροί καὶ ἀντίπαλοι παραλαβόντες Αὐτόν προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸν ὁ-

16. Ἐννοεῖ τὸν ὅτι ἐν τῶν ἀρετῶν τὸν σταυρωθέντων μετὰ τοῦ Κυρίου. Λουκ. 23, 40-43.

θριζον, τὸν ἐκακολόγουν, τὸν περιπαῶν τὸν περ-
γάλει, τὸν ἐχλεύαζον, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος οἱ Ἰουδαῖοι ἀ-
πὸ τὸ ἄλλα οἱ στρατῶται καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη οἱ ἡ-
σκαὶ καθ' ὅσον καὶ οἱ ληστὰς τὸν ὕβριζον καὶ τὸν ἐμέμ-
φοντο καὶ οἱ δύο¹⁷. Πῶς ὁμῶς ὁ Λουκᾶς λέγει, ὅτι ὁ ἔ-
νας ἐκ τῶν δύο ληστῶν ἐπέπληττε τὸν ἄλλον, Πράγμα-
τι καὶ τὰ δύο συνέθησαν· προηγουμένως δηλαδὴ καὶ
οἱ δύο τὸν ἐμέμφοντο, ὅχι ὁμῶς πλέον κατόπιν. Διὰ τὴν
μη νομιμῆς δηλαδὴ, ὅτι ἀπὸ κάποια συμφωνία συνέθη-
το γεγονός, ἢ ὅτι ὁ ληστής δὲν ἦτο ληστής, ἀπὸ τὴν ὕ-
βριν αὐτοῦ γίνεται φανερόν· ὅτι προηγουμένως ἐπὶ τοῦ
Σταυροῦ ἦτο ληστής, καὶ ἄχθρος **II** ἄλλα διὰ μίας με-
τεβλήθη

Νὰ φιλοσοφῆς λοιπὸν, σκεπτόμενος ὅλα αὐτά **II**
τόσον μεγάλο πάσχεις, ὅσον ὁ Κύριός σου, ὠδυσθῆς
δημοσίᾳ· Ἄλλ' ὅχι, μὲ τοιαύτας κατηγορίας· Ἐμπαί-
ζεσαι, Ἄλλ' ὅχι ὀλοκληροῖ το σῶμα, οὔτε μαστ γώνε-
σαι καὶ ἀπογυμνωθεῖς ἔτσι· Ἐὰν δὲ καὶ ἐρασιώθης,
ἄλλ' ὅχι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

Εἰς αὐτὰ δὲ νὰ προσθέτῃς, παρακαλῶ, καὶ ἀπὸ ποι-
ους ὑπέφερον αὐτά, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν, καὶ κατὰ
ποῖον καιρὸν καὶ τὸ φοβερώτατον λοιπὸν ἦτο, ὅτι ἂν
καὶ συνέβαινον αὐτά, οὐδεὶς ἀπέκρινε, οὐδεὶς ἀπεδοκί-
μαζε τὰ γινόμενα, ἀλλ' ἀντιθέτως ὅλοι ἐτήνουν, καὶ ὅ-
λοι μάλ' τὸν περιφρόνουν καὶ τὸν ἐμέμφοντο καὶ ὡς ἐ-
γώστην καὶ ἀγύρτην καὶ ἡσκαπλάνον, **III** καὶ δὲν ἠδύνα-
το νὰ ἀποδείξῃ διὰ τῶν ἔργων ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ ὅποια
ἐλεγε, ἔτσι τὸν ἐκακολόγουν. Εκείνος ὁμῶς πρὸς ὅλα

¹⁷ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ ληστὰς οὐ στήρωθεν, αὐτὴν ἠκολούθησαν αὐτὸν
Ματθ. 27. 44.

αὐτὰ σιωπᾷ, παρασκευάζων οὐ· ἡμεῖς μὲν στὰ φάρμακα
μακροθυμίας.

Ἀλλ' ἡμεῖς, μολοντοὶ ἀκούσαμεν αὐτά, οὔτε τοὺς
δουλοὺς ὑπομένομεν μὲ καρτερικότητα, ἄλλα τιναζόμε-
θα καὶ λακτιζόμεν χειρότερον καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγρίους
ὄνους. Καὶ δι' ἃ μὲν ἀφορᾷ ἡμεῖς εἰμῶθα σκληροὶ καὶ
ἀπάνθρωποι, διὰ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν ὁμῶς ὑποχρεώσεις
μας δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ πολὺ. **III** Καὶ πρὸς τοὺς
φίλους μας καθ' ὁμοίον τρόπον αἰ περιφερόμεθα· ἂν
κάποιος μᾶς λυτήσῃ, δὲν τὸ ἀνεχόμεθα ἐν μᾶς ὕβρισι
ἐξοργιζόμεθα χειρότερον ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία, ἡμεῖς
ποῦ ἀναγινώσκομεν αὐτὰ καθημερινῶς· Ὁ μαθητὴς ἐ-
πρόδωκε τὸν Χριστὸν οἱ υἱόλοιποι τὸν ἐγκατέλειψαν
καὶ ἔφυγον· ἐκεῖνο ποῦ ἐξηγρηθήσαν τὸν ἐνέπυσαν·
τὸν ἐρρόπιζεν ὁ δοῦλος τοῦ ἀρχιερέως· τὸν ἐκτύπων αἱ
στρατιῶται αἱ παρεωρισκόμενοι τὸν ὕβριζον καὶ τὸν ἐ-
κακολόγουν τὸν κατηγοροῦν οἱ λησταί καὶ δὲν ἀπηύ-
θυνε λόγον πρὸς κανένα, ἀλλ' ἐνέκα τοὺς πάντας μὲ τὴν
σιωπὴν, ὅτι νὰ διδάξῃ μὲ τὰ ἔργα σὲ ὅτι ὅσον θα ὑπο-
φέρῃς μὲ πραότητα τόσον περισσότερον ὑπερσχεῖς
τῶν κακοποιῶν, καὶ γίνεσαι ἀξιοθαύμαστος ἀπὸ ὅλους.
III Δὲν ποῖος δὲν θαυμάζει, ἐκεῖνο ποῦ ὑποφέρει, μὲ ἡ-
ρεμίαν τὰς ὕβρεις ἐκείνων ποῦ τὸν ἀπελοῦν. Διότι ὁ
πῶς ἐκεῖνος ποῦ πασχεῖ μὲν ὁ καιὸς, μὲ τὸ νὰ ὑπομένῃ
ὁμῶς τὸ κακὸν μὲ πραότητα νομίζεται ἀπὸ τοὺς πλι-
λους ὅτι ἀδικῶς πάσχει, ἔτσι καὶ ἂν κανεὶς ἀδικῶς πά-
σχει, ὁμῶς ἀθασταί, θὰ νομισθῇ περὶ αὐτοῦ ὅτι δι-
καιῶς πάσχει καὶ θὰ γίνῃ περιγέλως ὅλων, διότι σύρε-
ται ὑπὸ τῆς ἀργῆς καὶ χάνει τὴν γυναικότητα καὶ εὐγε-
νεῖαν τῆς ψυχῆς του. Τὸν ἀνθρώπον αὐτοῦ τοῦ χαρακτή-
ρος δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ἀποκαλέσῃ ἐλεύθερον, ἔστω
καὶ ἐὰν ἔχη εἰς τὴν ἐξουσίαν του ἀναρτήματος δοῦ-
λους. Ἀλλ' ὑπερβολικὰ σὲ ἐξώργισε κάποιος; Καὶ τί

μέ αυτό; Τότε φυσικά πρέπει να επιδειχθῇ φιλοσοφική συμπεριφορά διότι όταν δὲν ὑπάρχει κανεὶς πού νά ἐρεθίζῃ, «ὡ καὶ τὰ θηρία θά ἴδωμεν ἡμέρα» οὔτε θέβαια ἐκεῖνα ἐξοργίζονται πάντοτε, ἀλλ' ὅταν κανεὶς τὰ κεντρίξῃ. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, ὅν τότε μόνον εἰμεθα ἡσυχῶν, ὅταν δὲν ὑπάρχει κανεὶς πού νά μᾶς παροργίσῃ, τί τὸ περισσότερον ἔχομεν, Ἐκεῖνα θέβαια καὶ δικαίως ἐξοργίζονται πολλάκις, καὶ ἡμποροῦν νά δικαιολογηθοῦν καθ' ὅσον ὅταν τὰ προκαλοῦμεν καὶ τὰ κεντρίζωμεν ταράσσονται. Ἐκτός δὲ ἀπὸ αὐτὰ στεροῦνται καὶ λογικῆς καὶ ἔχου ἐκ φύσεως τὴν ἐξαγριώσιν.

Σὺ δ' ὡς, ἐξαγριούμενος ὡς τὰ θηρία, ἀπὸ τοῦ, πῆς μου, θά δυνηθῇς νά τυχῇς συγγνώμης, Τί φοβερὸν ἔπαυες σέ ἐθελον, Ἀκριβῶς δι' αὐτό, λοιπὸν, πρέπει νά ὑπομείνης, ὥστε νά κερδίσης περισσότερα. Ἐχάσας τὴν ὑπόληψίν σου (ἀδίκως), Ἐάν φ' ἡγορηθῇς δὲν ἐζημιώθης εἰς τίποτε ἐξ αἰτίας αὐτῆς (τῆς ἀνυποληψίας). **Δ** Ἐάν δ' ὡς δὲν πάσῃς κανὲν φοβερὸν ἀπὸ τοῦ ὀργίζεσθαι, ἐναντίον ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἰς τίποτε δὲν σέ ἡδίκησε ἀλλὰ καὶ σέ ὠφέλησε; Διότι ἐκεῖνοι πού τιμοῦν, καθιστοῦν πρὸ μαλθακούς καὶ ἀδιαφόρους ἐκείνους, πού δὲν εἶναι ἀγρυπνοὶ καὶ συνετοὶ ἐκεῖνοι δ' ὡς πού ὀφρίζουν καὶ περιφρονοῦν, κάνουν πέρα πολὺ καρπερικοὺς ἐκείνους πού προσέχουν τὸν ἑαυτὸν των (καὶ ἐνδ' ἀφείρονται διὰ τὴν σωτηρίαν των). Ἐπομένως οἱ ἀδρανεῖς καὶ ἀδιάφοροι, περισσότερον ὅταν τ' μῶνται παρὰ ὅταν ὀφρίζονται ἀδικούνται. Καὶ αὐτοὶ μὲν, ἔάν ἀγρυπνώμεν καὶ προσέχωμεν, γίνονται δ' ἡμᾶς αἰτέοι φιλοσοφικῆς σκέψεως καὶ συμπεριφορᾶς ἐκεῖνο. δ' ὡς ἀφυπνίζου τὴν ὑπερηφάνειάν μας, μᾶς πληροῦν φαντασίας, ματαιοδοξίας, καθρότητος καὶ κάνουν τὴν ψυχὴν μας περισσότερον ἄντον καὶ ἀμελεῖ.

Τοῦ γεγονότος αὐτοῦ μαρτυρὲς εἶναι οἱ γονεῖς, οἱ

ὁποῖα, δὲν κοιμώουσι τόσον τὰ τέκνα των, ὅσον τὰ ἐλέγχουσι καὶ τὰ τιμωροῦν, φοβούμενοι μήπως ὑποστοῦν ἀπὸ ἐδῶ (ἀπὸ τὴν καλακίαν) καίμιναν ζημίαν. **Ε** καὶ οἱ διδασκαλοὶ αὐτὸ το φάρμακον χρησιμοποιοῦν διὰ τοὺς μαθητάς.

Ἐπομένως, ἐάν πρέπει νά ἀποστρεφώμεθα, ὀρθὸν καὶ πρέπον εἶναι, νά ἀποστρεφώμεθα ἐκείνους μᾶλλον πού μᾶς καλακεῖουσι παρὰ ἐκείνους πού μᾶς κακομεταχειρίζονται.¹⁸ Διότι αὐτὸ τὸ βόλωμα εἰς ἐκείνους πού δὲν προσέχουν προξενεῖ μεγαλύτερον βλάβην ἀπὸ τὴν ὀφρυστικὴν συμπεριφορὰν, καὶ εἶναι δυσκολώτερον νά κατανεκήσῃ κανεὶς τοῦτο, παρὰ ἐκεῖνο τὸ πάθος. **Ε** καὶ ἡ ἀνταμοιβὴ δὲ ἀπὸ ἐδῶ εἶναι μεγαλύτερα καὶ ὁ ἐπαίνος καὶ ὁ θαυμασμὸς μεγαλύτερος. Καθ' ὅσον εἶναι περισσότερον ἀξιοθαύμαστον νά ἴδῃς ἄνθρωπον νά ὑβρίζεται καὶ νά μὴ συγκινήται, παρὰ ἄνθρωπον νά πληττεται καὶ νά μὴ πύπτῃ κάτω. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νά μὴ ἐξοργισθῶ, λέγει, Σὲ ὕβρισε κάποιος, Κάμει ἐπὶ τοῦ στήθους σου το σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ἐνθυμήσου βλαβὰς συνέβησαν τότε, καὶ βλαβὰς σῶθηναι. Μὴ λίσσης ὅτι ὅσον μόνον τὰς ὕβρεις, ἀλλὰ σκέψου ἔάν σοι ἔγινε κάποτε καὶ κάποιο καλὸν ἀπὸ ἐκείνου πού σέ ὕβρισε, καὶ ἀμέσως θά κατατραυλῇς. Πρὶν ἀπὸ βλαβὰς, δ' ὡς, σκέψου περισσότερον τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ γρήγορα θά γίνῃς μετ' ὀφθαλμοῦ καὶ ἑκατότερος.

Ε Ἐκτός αὐτῶν λάμβανει ὡς παράδειγμα πρὸς νοουθεσίαν σου τοὺς Ἰουδαίους σου ὑπηρέτας. Καὶ ἔστιν ἡ

¹⁸ Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς εἶχε τινέσαι ὁ μαθηματὴς καὶ φιλόσοφος Πυθαγόρας, ὡς καὶ τοὺς ἐλέγχουσι, σὲ μᾶλλον ἢ τοὺς καλακεῖουσιν· ὡς δ' ἐκείνων χειρὸς ἐκρίπτει τοὺς καλακεύοντας.

δης, ότι αν μὲν συμπεριφέρεσαι σκληρῶς ἐκεῖνος δὲ ἀντιπρὶς σκέψου ὅτι εἶναι δυνατόν (καὶ σὺ) νὰ φιλοσοφῇς, καὶ καταβίῃσας τὸν ἑαυτὸν σου διὰ τὴν σκληρότητά σου. Καὶ μάθε κατ' αὐτὸν τὸν καθ' ὅσον τῶν ὕψους νὰ μὴ ὑβρίζῃς, καὶ ἔτσι οὔτε καὶ ὅταν ὑβρίζεσαι θὰ στενοχωρηῇσαι. Σκέψου, ὅτι ἐκεῖνος ποὺ ὑβρίζει ἔχασε τὰ λογικὰ τοῦ καὶ εἶναι τρελλός, καὶ δὲν θὰ δυσανασητέησας ὅταν ὑβρίζεσαι. Διότι, καὶ οἱ διαμαρτυρούμενοι μᾶς κτυποῦν, καὶ ὅχι μόνον δὲν ἀγανακτοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς εὐσπλαγχνίζομεθα. Τοῦτο κάμε καὶ σὺ «Γ' εὐσπλαγχνίσου τὸν δούλῳ σου καὶ ὑβριστὴν σου κατέχεται ἀπὸ τὸν θυμὸν ὥσαν ἀπὸ κάποιου φοβεροῦ θηρίου ἀπὸ τὴν ὀργήν, ὥσαν ἀπὸ κάποιον φοβερόν δαίμονα. Ἐλευθέρωσε αὐτόν ἀπὸ κάποιου φοβεροῦ θηρίου ἀπὸ τὴν ὀργήν ὥσαν τῆς ἐπιθρείας τοῦ φοβεροῦ βαίμονος, τῆς στιγμιαίας καταστροφῆς σου. Διότι τοιαύτης φύσεως εἶναι αὐτὴ ἡ ἀσθένεια ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται χρόνον πρὸς καταστροφὴν ἐκείνου, ποὺ κατελήφθη ὑπ' αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἔλεγε κάποιος: «Ἡ ὁρμή τοῦ θυμοῦ τοῦ ἀποτελεῖ δι' αὐτόν πτώσιν»¹⁹. Διὰ νὰ δείξῃ δι' αὐτοῦ κατ' ἐξοχὴν τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ τοῦ πάθους, ὅτι προξενεῖ μεγάλα κακά εἰς συντόμοι, χρόνον, καὶ δὲν χρειάζεται πολλὴν καθυστέρησιν. Καὶ, ἐὰν θέσῃς μετὰ τῆς θυνομένης τῆς ἡτο (ἡ ὀργῆς) διαρκῆς καὶ ἐπιμονὸς θὰ ἦτο ἀκαταλκῆτος.

Ἦθελον νὰ δείξω ποῖος μὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὑβρίζει, ποῖος δὲ ἐκεῖνος ποὺ φιλοσοφῇ, καὶ νὰ φέρω εἰς μέσον γυνὴν τὴν ψυχὴν καθενὸς ἐξ αὐτῶν. 13 Ὅσα ἔθλετες, δηλαδὴ τὴν μὲν ψυχὴν τοῦ ἐνός νὰ ὁμοῦ ἀζῇ μετὰ κινῶδους πέλαγος, τὴν δὲ ψυχὴν τοῦ ἄλλου μὲ λυμένα γαλήνια. Διότι δὲν ταράσσεται ἀπὸ τοὺς ὀχυρούς

19. Σοφ. Σοφ. 1. 22.

αὐτοῦ ἀνέμους καὶ (ὅταν ξεσποῦν) τοὺς καταστέλλει. Εὐκολῶς καθ' ὅσον ἐκείνους ποὺ ὑβρίζουσιν καταβάλλουσιν καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ὥστε νὰ πηγαῖναι καὶ ἐρεθίσουν τὸν ἄλλον. ὅταν λοιπὸν χάσῃς αὐτὴν τὴν ἐλπίδα καὶ αὐτὴ λοιπὸν καθησυχάζουσιν καὶ ἀπομακρύνονται. ἀπὸ τοῦ διαβωτοῦ. Διότι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ποὺ νὰ ὀργίζεται καὶ νὰ μὴ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ καθ' ὑπερβολὴν βέβαια ἔπει παρίσταται. ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπισθῇ κάποιος, εἶναι δυνατόν νὰ πράξωμεν τοῦτο καὶ χωρὶς ὀργῆς καὶ μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν καὶ οὐκ εἰς, παρὰ μὲ ὀργήν, καὶ νὰ μὴ ὑποστῶμεν τίποτε δυσάρεστον. Διότι ἐὰν θέλωμεν, ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους θὰ πρὸς ἐλθῶν τα ἀγαθὰ καὶ βοηθουμένοι ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ὅσα εἰμεθα αὐτάρκεις ὁ δὲ τὴν ἀσφάλειαν ἡμᾶς καὶ τὴν τιμὴν μας. 14. Τί λοιπὸν ζητεῖς τὴν δόξαν ἀπὸ τὸν ἄλλον; Σὺ τὴν μὴ τὸν ἑαυτὸν σου, καὶ καὶ καὶ δὲν δύναται νὰ σὲ ὑβρίσῃ ἐν ἡμᾶς οὐ ἀντιμάχῃς τὸν ἐαυτὸν σου, καὶ ὅταν ἀκόμη ὅλοι σὲ τιμῇσιν, δὲν θὰ τιμῇς (ἀξίως καὶ ἐπιφελῶς). Διότι, ὅπως ἀκριβῶς, ἐὰν δὲν διαπεθῶμεν κακῶς ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας, καὶ ἄλλος δὲν δύναται νὰ μᾶς βλάψῃ τοιοῦτοτρόπως ἐὰν δὲν ἀντιμῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ~~καὶ~~ κανεὶς ἄλλος δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐντροπιάσῃ.

Ἄς εἶναι ἐπὶ παραδειγματὶ κάποιος ἄνθρωπος ἀξιοθαύμαστος καὶ σπουδαῖος - καὶ ὅλοι δὲ τὸν ἀποκαλοῦν μαχὸν κλέπτην, τυμβωρυχὸν φονέα, ληστήν ἐκεῖνος δὲ οὔτε νὰ ἐξοργίζεται, οὔτε νὰ ἀγανακτῇ οὔτε νὰ ἔχη συνειδήσιν ἐνόχου καὶ ὀφειμένου διὰ κάποιον τέτοιον ἥμῃς. ἐὰν οἱ περισσοτέροις ἔχουν τοιαυτὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην; λέγει. Οὔτε καὶ ἔτσι ὑβρίσῃ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐν τρώπῳ τὸν αὐτοῦ τὸν μὲ τὸ νὰ νομίζωσι τοιοῦτον χαρακτήρος εἶναι ἄνθρωποι ποὺ δὲν εἶναι

Πες μου, εάν κάποιος νομίζει ότι ο ήλιος είναι σκοτεινός, μήπως εδυσφήμισε το άστρον ή τον εαυτόν του; Βεβαίως τον εαυτόν του με το να νομισθή περί αὐτοῦ ότι πρόκειται περί κάποιου τυφλοῦ ἢ πρελλοῦ. Ἐστὶ καὶ ἀκίβηαι οἱ ὁποῖοι τοὺς κακοὺς τοὺς νομίζουν καλοὺς, καὶ τὸ ἀντίθετον, ἐντροπιάζουν τοὺς εὐαγετοὺς των.

Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ καταβάλλωμεν κάθε προσπάθειαν, ὥστε νὰ καθαρῶμεν τὴν συνείδησίν μας, καὶ νὰ μὴ παρέχωμεν καμμίαν λαθὴν πρὸς κατηγορίαν μας, οὔτε νὰ δίδωμεν ἢ καίωμα κακῆς ὑποψίας. Ἐὰν βέβαια οἱ ἄλλοι θέλουν νὰ εἶναι πρελλοὶ (καὶ νὰ μᾶς κατηγοροῦν), μολονότι ἡμεῖς συμπεριφερόμεθα ἐνοχέτως ὥς μὴ μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ πολὺ, οὔτε νὰ στενοχωροῦμεθα. Διότι ἐκεῖνος μὲν, ποὺ ἐνομίσθη ὅτι εἶναι κακὸς μολονότι εἶναι καλός, δὲν θάλαπται εἰς τίποτε ὥς πρὸς τὸ νὰ εἶναι αὐτός ποὺ εἶναι ἐκεῖνος ὁμῶς, ποὺ ὁπωσδήποτε ἀδίκως καὶ χωρὶς λόγον ἐβλάθη τὰ μέγιστα ὅπως λοιπὸν καὶ ὁ κακός, εἰς νουμίζεται ὅτι εἶναι καλός οὐδὲν θὰ κερδίσῃ ἀκ τούτου, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔχη μεγαλύτερον κριμα καὶ θὰ περιπέσῃ εἰς μεγαλύτεραν ἀδικασίαν.

Ἐκεῖνος βέβαια ποὺ εἶναι κακός καὶ νομίζεται ὅτι εἶναι, εἰς ταπεινωθὴ θὰ ἔλθῃ εἰς συνείδησιν τῶν ἀμαρτημάτων του ὅταν ὁμῶς διαφύγῃ τῆς προσοχῆς θὰ περιπέσῃ εἰς ἡθικὴν ἀδιαφορίαν. Διότι, εἰς νουμίζεται ὅτι εἶναι καλός, παρὰ τὸ ὅτι εἶναι κακός, οἱ ἀμαρτανόντες μάλισ ἐρχονται εἰς συνείδησιν τῆς καταστάσεώς των καὶ ἀνανιπτουν, ὅταν ὅχι μόνον δὲ κατηγοροῦν ἀλλὰ καὶ μερκοὶ ἐπαινοῦν αὐτούς τότε θὰ δυνήθουν νὰ ἴδουν καθαρά (καὶ νὰ μετανοήσουν) αὐτοὶ ποὺ ζοῦν μέσα εἰς τὴν κακίαν, Δὲν ἀκούεις, ὅτι καὶ ὁ Παῦλος ἐπεκρίνεν τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνον ποὺ ἐπὶ τὸν οὐρανὸν οἱ Καρίνθιοι ὅχι μόνον δὲν τὸν ἀφῆσαν νὰ ἔλθῃ εἰς συνείδησιν τοῦ ἀμαρτηματός του με

τὸ νὰ τὸν τιμοῦν καὶ νὰ τὸν γελοιοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξώθουν ἐκ τούτου εἰς τὴν κακίαν,

Ἐν Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, ἀφοῦ ἀφήσωμεν τὰς εἰκασίας των πολλῶν καὶ τὰς ὑβρεῖς καὶ τὰς τιμας, δι' ἃς φροντίζωμεν μόνον τὸ νὰ μὴ μᾶς ἐλέγχῃ ἡ συνείδησίς μας διὰ κατὰ κακόν, μήτε νὰ ἀτιμάζωμεν τοὺς εαυτούς μας διότι ἔτσι καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ ἀπολαύσωμεν πολλὴν δόξαν. Ἐῖθε βλοὶ ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν αὐτὴν με τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα συνεχρῶνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀνῆκε καὶ ἡ ἐξουσία, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΗ' (88)
(Μαθ. κ. 46—61)

«**Α**πὸ τὴν ἑσπρὴν δὲ ὤρων ἐν μεσότητι εἰς ὁλὴν τὴν γῆν μέχρι τῆς ἐνάντιος ὄρας. Κατὰ τὴν ἐνάτην δὲ ὥραν ἐφωτισέν δ' Ἰησοῦς μεθ' ὁσίων τῶν μαθητῶν, καὶ εἶπε· Παι, ἡμεῖς οὐδαχότι ἀγαθὸν θεοῦ μου. Θεοῦ μου, ὅτι ἐγκατελείπει, ἀφ' οὗ καὶ δὲ ἀπὸ ἐκείνου, πρὸς ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖ ἀκούσαντες εἶπαν, ὅτι ἦσαν φωναὶ οὗτοι. Καὶ εὐθέως ὁμοφώνως εἰς ἐξ ἑαυτῶν, καὶ λαλοῦντες ἑαυτοῖς, καὶ τὸ δόξον, καὶ παρεχόμενοι ἀλλήλοις ἐκ τῶν λόγων»¹.

Α. τὸ εἶναι τὸ σημεῖον, **Β** τὸ ὅποιον ὑπεσχέθη προηγουμένως ὅτι θὰ θώσῃ εἰς τοὺς ζητοῦντας, λέγων· «Ἡ γενεὰ ἡ πονηρὴ καὶ ἡ μοιχαλὶς ζητεῖ, θαύματα καὶ θαύματα, δὲν θὰ τῆς δοθῇ ἄλλο παρὰ τὸ θαῦμα τοῦ Ἰωάννου τοῦ προφήτου», ἐννοῶν τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν Θάνατον, τὸν τάφον καὶ τὴν ἀνάστασιν. Καὶ πάλιν γνωστοποιῶν κατ' ἄλλον τρόπον τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ, εἰπὼν· «Ὅταν θὰ ὑψώσεται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε θὰ γνωρίσετε ὅτι ἐγὼ Εἰμὶ αὐτὸς»². αὐτὸ δὲ, πάλιν λέγει, ἔχε τὴν ἐξῆς ἐννοίαν· ὅταν θὰ με σταυρώσεται καὶ θὰ νομίσεται ὅτι ὑπερισχύσατε ἐμοῦ, τότε κατ' ἐξοχὴν θὰ γνωρίσετε τὴν δύναμιν μου. **Γ** Διότι, ἀφ' ὅτου ἐσταυρώθη ἡ πόλις ἐχὼς θῆν³ καταργήθησαν αἱ Ἰουδαὶ καὶ ἀνέστη α, ο' Ἰουδαῖοι.

¹ Μαθ. 9' 14' 15' 27'
² Μαθ. 13' 31'
³ Ἰωάν. 4' 24'
⁴ καὶ ὅταν ἀναστήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε θὰ γνωρίσετε ὅτι ἐγὼ Εἰμὶ αὐτὸς. καὶ πάλιν λέγει, ἔχε τὴν ἐξῆς ἐννοίαν· ὅταν θὰ με σταυρώσεται καὶ θὰ νομίσεται ὅτι ὑπερισχύσατε ἐμοῦ, τότε κατ' ἐξοχὴν θὰ γνωρίσετε τὴν δύναμιν μου. Διότι, ἀφ' ὅτου ἐσταυρώθη ἡ πόλις ἐχὼς θῆν³ καταργήθησαν αἱ Ἰουδαὶ καὶ ἀνέστη α, ο' Ἰουδαῖοι.

ἔχασαν τὴν πολιτικὴν τοὺς ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἐθνικὴν τῶν συγκροτήσιν. (ἀντιθέτως δὲ) ἤσθησε τὸ κήρυγμα, καὶ ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου ἐπεξετάθη εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα ἡ οἰκουμένη καὶ ἡ ἀκατοίκητος, ἀνακηρύττουσιν τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὰ λοιπὸν, ἐννοεῖ καὶ δοκίμασθαι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς σταυρώσεως. Καθ' ὅσον ἦτο πολὺ πρὸς ἐκπληκτικὸν νὰ γίνοντα αὐτὰ καθ' ὅν χρόνον ὁ Κύριος ἦτο προσηλωμένος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, παρὰ ὅταν ἐδάδυνε εἰς τὴν γῆν. Καὶ τὸ παράδοξον, δὲ προήρχετο μόνον ἐκ τῶν γεγονότος αὐτοῦ ἀλλ' ὅτι, καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἔγινε τὸ θαῦμα, τὸ ὅποιον ἐξήτειον **Β** καὶ εἰς ὁλὴν τὴν οἰκουμένην, πρῶτον τὸ ὅποιον οὐδέποτε συνέβη προηγουμένως, παρὰ μόνον εἰς τὴν Αἴγυπτον⁵ ὅταν ἐπροκήρυτο νὰ ἐορτάσῃ τὸ Πάσχα. Καθ' ὅσον ἐκεῖνα ἦσαν τύπος αὐτῶν. Καὶ πρόσθε, τότε συμβαίνει κατὰ τὴν μεσημέριαν, ὅταν νὰ γνωρίζουν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γῆς ὅταν εἰς κάθε μέρος τῆς οἰκουμένης ἦτο ἡμέρα τοῦτο ἄρκετον νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐπιστρέψωσι οὐ μόνον ἐνσῶν τοῦ μεγέθους τοῦ θαύματος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι συνέβη κατὰ τὸν πλέον κατάλληλον καιρὸν. Διότι τοῦτο συνέβη μετὰ τὴν ὕβρισιν καὶ ἀνόητον συμπεριφορὰν τῶν μετὰ τὴν ἀδικίαν γελοιοποιήσιν. ὅταν ἀφῆσαν τὸν θυμὸν ὅταν ἐσταυρώσαν νὰ γελοῦν ὅταν ἐχόρτασαν ἀπὸ τὰς βίβρας καὶ ἐφώνησαν ὅλα ὅσα ἠθέλησαν, τότε παρὰ αὐτὸς τὸ σκότος, ὡστε νὰ κερδίσουν ἀπὸ τοῦ θαύ-

⁵ καὶ ὅταν ἀναστήσῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε θὰ γνωρίσετε ὅτι ἐγὼ Εἰμὶ αὐτὸς. καὶ πάλιν λέγει, ἔχε τὴν ἐξῆς ἐννοίαν· ὅταν θὰ με σταυρώσεται καὶ θὰ νομίσεται ὅτι ὑπερισχύσατε ἐμοῦ, τότε κατ' ἐξοχὴν θὰ γνωρίσετε τὴν δύναμιν μου. Διότι, ἀφ' ὅτου ἐσταυρώθη ἡ πόλις ἐχὼς θῆν³ καταργήθησαν αἱ Ἰουδαὶ καὶ ἀνέστη α, ο' Ἰουδαῖοι.

μα, ἔστω καὶ ἐν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπεχώρησε ἡ ὀργή των. **Β** Διότι ἀπὸ τοῦ νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸν Σταυρὸν, τοῦτο ἦτο περισσώτερον θαυμασιόν, τὸ νὰ ἐνεργῇ δηλαδὴ αὐτὰ μολοντί εὐρίσκειτο ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Διότι, εἴτε ἐνόμιζον ὅτι ὁ Χριστὸς πραγματοποιεῖ αὐτά, ἔπρεπε νὰ πιστεύσουν καὶ νὰ φοβηθοῦν εἴτε ὅχι ὁ ἴδιος, ἀλλὰ ὁ Πατήρ, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔπρεπε νὰ συνέλθουν καὶ ἀκανήφουν διότι τὸ σκότος ἐκείνου ἦτο σημεῖον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ὥργιστο δι' ὅσα ἀπετολμῶντο. **ΒΒ**

Τὸ ὅτι θεότατα δὲν ἦτο ἐκλειψας (ἡλίου), ἀλλὰ καὶ ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις, δὲν εἶναι φανερόν μόνον ἀπὸ ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν χρόνον διότι τρεῖς ὥρας διήρκεσεν ἡ ἐκλειψὶς ὅμως γίνετο εἰς συντομωτέραν χρονικὴν διάρκεια καὶ γνωρίζουν ὅσοι ἐθεάθησαν αὐτὴν καθ' ὅσον καὶ εἰς τὴν γενεάν μας συνέβη καὶ πῶς δὲν ἐξεπλάγησαν ὅλοι, λέγει, καὶ δὲν ἐνόμισαν ὅτι εἶναι θεός, διότι τότε τὸ ἀνθρώπινον γένος καταχετο ἀπὸ μεγάλης ἀδυνατορίας καὶ κακίαν. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ μὲν φορὰν συνέβη καὶ ἀφοῦ ἐγένεν ἀμέσως παρηλθεν καὶ καινίς⁷ δὲν ἐνδιεφέρθη νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν, διότι ὑπῆρχε πολλὴ ἀσέβεια τότε καὶ ἐπεκράτει ἡ συνήθεια. Καὶ οὔτε ἐγνωρίσαν ποία ἡ αἰτία τοῦ συμβάντος καὶ ἐνόμιζον ἴσους ὅτι τοῦτο συνέβη κατ' ἐκλειψῶς ἢ συμφώνως πρὸς κάποιον ἄλλον νόμον φυσικοῦ φαινομένου. **ΒΒ** Καὶ διὰ

7 Ὁ Ἰερὴς εὐαγγελὶς τὸ ἔλεγε κατὰ τὴν παλαιάν φωνὴν ἐν ἑλληνικῇ ἀποκρίσει πάλαι ἔλεγε κατὰ τὴν Συριακὴν τὸν ἑβραϊκὸν ἡ ἀδυναμία νὰ συμβῇ ἐκλειψὶς ἥλιου, ὅταν ἡ Σελήνη ἦτο πανσελητός, ἀποσκιάζοντὴ πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ἡλίου.

8 Ὁ ἕως ἀποστόλος ὁ Λεοπολδίνος, νὰ θεοῦται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν Προτεστάντων, ἐκκαλεῖται Σιμεὼν ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ ἄρτα τοῦ θαύματος ἐπὶ αὐτὸν ἐν Ἀντιόχει.

θαυμάζεις, ἐάν οἱ ἐκτός τῆς Ἰουδαίας δὲν ἐζητήσαν νὰ μάθουν τὴν αἰτίαν, εὐσεβὰς τῆς ἀδυνατορίας των, εἰς τὴν περιττώσαν οἱ ἐντός αὐτῆς ἐδριοκόμενοι, μετὰ ἀπὸ τόσον πολλὰ θαύματα, ἐπέμενον ἀκόμη εἰς τὴν ὑδριστικὴν των συμπεριφορὰν, καίτοι καθαρά ἔδειχνε εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ ἴδιος (ὁ Χριστὸς) ἐπραγματοποίησε τοῦτο; Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ καὶ μετὰ τὸ θαῦμα φωνάζει δυνατὰ, διὰ νὰ μάθουν ὅτι ἀκόμη ζῇ καὶ ὁ ἴδιος ἔκαμε τοῦτο, καὶ γινούσιν ἀπὸ ἐδῶ φρονιμώτεροι καὶ λέγει, «**ἬΑΙ, ἬΑΙ, λαοὶ σα- σαχθαν**»⁹, διὰ νὰ ἴδουν ὅτι τιμᾷ τὸν Πατέρα μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο ἄφησε καὶ κάποια προφητικὴν φωνήν¹⁰, «**Ὡς** μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας διδόν μαρτυρίαν ὑπὲρ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (θεῶτα ὧνων αὐτῇν) καὶ ὅχι ἀπλῶς προφητικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐβραϊκῇ φωνῇ ὥστε νὰ γίνῃ εἰς αὐτοὺς γνωστός καὶ ὀλοφάνερος» καὶ δι' ὧν ἀποδεικνύει τὴν συμφωνίαν μετὰ τὸν Πατέρα.

Πρόσεχε ὅμως καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὴν παραουσίαν, τὴν ἀσωτίαν καὶ τὴν ἡμιμασίαν των. Ἐνόμισαν, λέγει, ὅτι φωνάζει τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀμέσως τοῦ θεώσαν νὰ τὴν βῆς¹¹. Ἄλλως δὲ στρατιώτης ἀφοῦ προσήλθε ἐτρόπησε μετὰ τὴν λόγχην τὴν πλευρὰν αὐτοῦ¹². Γιὰ αὐτοὺς θὰ ἐγίνετο πῶς παράνομοι, τί ἀγρωτέρου οἱ ὅποιοι, μέχρι τοιαῦται θαῦμα ἠύξουν τὴν τρέλλαν των, ὥστε ἀκόμη καὶ πρὸς νεκρὸν σώμα νὰ συμπεριφέρονται ἀπρεπῶς; Σὺ ὅμως,

9. Κατὰ τὴν ἐκκλησίαν ὅταν ἦτο τὸν Ἰησοῦν, ὁ Κύριος ἐφώναξεν πρὸς ἀνθρώπους «**θεοὶ μου, θεοὶ μου, διατί με ἐγκατελείπετε**», ὁ ἴδιος πρὸς τὴν μαρτυρίαν τὴν πραγματικὴν τοῦ πάθους.

10 «**Ὡς** ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, πρόσεχε, καὶ νὰ ἐργασθῇς μετὰ

Ψαλμ. 2, 2

11 Ματθ. 27 48.

12 Ἰωάν. 19 34.

οὐ στρατεύονται, καὶ ἀπὸ τοῦς ἰδίους φύλακα ἐπληροφω-
ρήθησαν αὐτά. 22 Ἐδοκίμην καὶ χρήματα ὥστε καὶ ἄλλους
να διασφείρουν καὶ να ἀποκρίψουν τὴν ἀλήθειαν περὶ
τῆς ἀναστάσεως. Μὴ ἀπορήσῃς λοιπόν, ἐάν καὶ τότε ἦσαν
ἀγνώμονες ἔτσι ἀπ᾽ ἐξ ὅλων τῶν ἦσαν προητομασμένοι
να ἀσπασθῶν πρὸς ὅλα πρόσχευθις ἐκεῖνο, πόσον με-
γάλα θαύματα ἔκαμε, ἄλλα μὲν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἄλλα
δὲ εἰς τὴν γῆν, ἄλλα δὲ εἰς αὐτὸν τὸν ναόν· καὶ ἐδείκνυε
συγχρόνως μὲν καὶ τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ, συγχρόνως
δὲ οὐτὶ τὰ ἀπώτητα θά γίνουσι εἰς τὸ ἐξῆς διασπᾶται καὶ θά
ἀνιχνυθῇ ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ πράγματα θά μεταστραφῶν
πρὸς τὰ ἀληθινὰ ἀγαθὰ τῶν ἀγίων. Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον·
«Ἐάν εἶναι Θεοπλοῦς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅς καταστή τῶρα ἀπὸ
τὸν Σταυρὸν» 23 Ὁ Χριστὸς δὲως ἀποδεικνύει, ὅτι ὅχι
μόνον τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι Θεοπλοῦς, ἀλλὰ καὶ οὐλοκληροῦ
τῆς οἰκουμένης. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγον· «Σὺ ποῦ θά ἐκρή-
μνιζες τὸν ναόν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θά τὸν οἰκοδομή-
σας» 24 Ὁ Χριστὸς δὲ φανερωκεν, ὅτι θά ἐρημωθῇ ἐντελῶς.
Πάλιν αὐτοὶ μὲν ἔλεγον· «Ἄλλους ἔσας τὸν Ἐσπῶν
τοῦ δὲν δύναται να σώσῃ» 25 Ὁ Χριστὸς δὲως παραμέ-
νων ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ μὲ τὸ παραπάνω ἀπεδείκνυε
τοῦτο εἰς τὰ (ἐγχειρόμενα) σώματα τῶν δούλων τοῦ. Δι-
οτι ἐάν ἦτο θαυμαστός να ἀναστήσῃ τὸν τετραήμερον Ἀ-
ζαρον 26, πολὺ περισσότεροι τὸ να φανοῦν ζῶντες ἐν
μᾶς ὅλοι. ὅσοι πρὸ πολλοῦ ἐκοιμήθησαν τοῦτο ἦτο ἀπο-
δειξὴς τῆς ἐπικεμένης ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. 27 Διότι
λέγει, «πολλὰ σώματα τῶν πεθαμένων ἀγίων ἀνεστήθη-
σαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐφανερώθησαν

22. Ματθ. 27, 19.

23. Ματθ. 27, 40.

24. Ματθ. 27, 42.

25. Ματθ. 11, 1-44.

εἰς πολλούς» 26. Διὰ τὰ μὴ νομισθῇ, δηλαδὴ ὅτι ἐπρόκει-
το περὶ νοερᾶς ἐμφανίσεως, καὶ εἰς πολλοὺς ἐμφανίζον-
ται εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ὁ ἐκατόνταρχος δὲ ἐδόξεσε τότε
τὸν Θεὸν λέγων· «Ἀληθῶς αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος ἦτο δι-
καίος» 27. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ποῦ εἶχον ἔλθε να ἴδουν (τὴν
λατρυωσιν) 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ δύναμις τοῦ Ἐσταυρωμένου.
ὥστε παρ' ὅλους τοὺς χλευασμοὺς καὶ τοὺς ἐμπαιγμοὺς
καὶ τὰς ὕβρεις καὶ ὁ ἐκατόνταρχος να συγκληθῇ καὶ
ἀνστηθῇ, καὶ ὁ λαὸς Μερικοὶ δὲ ἀναφέρουν ὅτι ὁ ἐκα-
τόνταρχος αὐτὸς ὑπέστη καὶ μαρτυρικὸν θάνατον 28, μετὰ
ταῦτα ὅταν ἠγνῶσθῃ καὶ σχυροποιήθῃ εἰς τὴν πίστιν.
«Ἦσαν δὲ ἐκεῖ καὶ γυναῖκες πολλαί, τοῦ παρετήρουν ἀ-
πὸ μακρᾶν, αἱ ὅποιαι εἶχον ἀκολουθήσει τὸν Ἰησοῦν ἀ-
πὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ τὸν ὑπηρετοῦν μεταξὺ αὐτῶν ἦ-
σαν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Μαρία ἡ μητέρα τοῦ
Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωσή καὶ ἡ μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβε-
δαίου» 29. Αὐτὰ βλέπουν να γίνωνται αἱ γυναῖκες, αἱ ὅ-
ποιαι κατ' ἐργὴν συνέπεσχοι μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ ἡ-
δωτέρας ἐθρήνου. Καὶ πρόσχευθις τὴν ἀποδείξιν των εἰς
τὸν Κύριον.

Τοὶ ἀκολουθοῦν ὑπηρετοῦσαι, καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη
τοὺς κινδύνους παρεύρισκοντο 30. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ πᾶν

26. Ματθ. 27, 58.

27. Λουκ. 23, 47.

28. Λουκ. 23, 48.

29. Πρέπει νὰ περὶ τοῦ ἀπὸ μακρᾶν ἀπὸ τοῦ Ἐκατόνταρχου, τοῦ ἀπὸ τὴν πόλιν, ἡ Ἐκκλησία μετὰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁποῦν.

30. Ματθ. 21, 36-56.

ἔθελεπον. Πῶς ἐφώνασε δυνατὰ πῶς ἐξέπνευσε, πῶς αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν ὅλα τὰ ὅλως. Καὶ αὐταὶ πρῶται θάλασσον τὸν Ἰησοῦν (ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντα) καὶ τοῦτο τὸ γένος (τῶν γυναικῶν) τὸ ὅποιον ἰδιαίτερος κατεκρθη, ἀπολαύει. πρῶτον τῆς θέας τῶν ἀγαθῶν τοῦτο ἀποδεικνύει κατ' ἐξοχὴν τὴν ἀνδρεία των. Καὶ οἱ μὲν μαθηταὶ ἐφυγον, αὐταὶ δὲ παρευρίσκοντο. Ποίαι δὲ ἦσαν αὐταί; Ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου αὐτὴν ἐννοεῖ ὁ Εὐαγγελιστής, ὅταν λέγῃ «ἡ μητέρα τοῦ Ἰακώβου»³¹ καὶ αἱ ὑπόλοιποι.

Ἄλλος δὲ Εὐαγγελιστής λέγει, ὅτι «πολλοὶ ἐθρήνουν δι' ὅσα συνέβαινον καὶ ἐκτύπων τὸ στήθος»³² τοῦτο ἀποδεκνύει κατ' ἐξοχὴν τὴν ἀναισθησίαν τῶν Ἰουδαίων, ἵνα οἱ δι' ὅσα ἄλλοι ἐθρήνουν, αὐτοὶ ὑπερφανέωντο δι' αὐτὰ καὶ οὔτε ἀπὸ εὐσπλαγχνίας ἐλύγισαν, οὔτε ἀπὸ φόβου κατευνάσθησαν. Ἐ' Καθ' ὅσον τὰ γινόμενα ἦσαν σημεῖα μεγάλης ὀργῆς καὶ θλίψεως, ἀπλῶς σημεῖα ἄλλα, ὅλα σημεῖα μεγάλου θυμοῦ, τὸ σκότος, αἱ πέτραι ποὺ ἐσχίζοντο, τὸ παραπέτασμα τοῦ Ναοῦ ποὺ ἐσχίζετο εἰς τὸ μέσον ὁ συγκλονισμὸς τῆς γῆς ἦτο μεγάλη καὶ ὑπερβολικὴ ἡ ἀγανακτήσις. Ἀφοῦ προσῆλθε δὲ ὁ Ἰωσήφ (εἰς τὸν Πλάτων) ἐζήτησε τὸ σῶμα.³³ Αὐτὸς ἦτο ὁ Ἰωσήφ ποὺ ἐκρυπτετο προηγουμένως, τώρα ὁμῶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ ἀπετόλμησε ἐπικινδύνειν πράξει. Οὔτε θέβαια ἦτο ἀσημῶς, οὔτε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀφανεῖς, ἀλλ' ἕνας ἀπὸ τὴν θουλήν³⁴ καὶ παραπολι ἐπισήμως ἐξ αὐτοῦ εἶναι δυνατόν νὰ γνωρισωμεν κατ' ἐξοχὴν τὴν γενναϊότητα τοῦ διότι παρέδωκε τὸν ἑαυτοῦ

³¹ καὶ μόνον ἐργασίας

³² Ἰωάν. 23, 48

³³ Ματθ. 27, 57

³⁴ Ἡ τοῦ ἐκτὸς τοῦ Ἰωβὴλ καὶ Σαββῶν (Ἰωάν. 28, 51) ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τοῦ Χριστοῦ

τοῦ εἰς θάνατον. ἐπὶ τὸ νὰ πάρῃ ἐπάνω τοῦ τὴν ἀντιπὰ θεῶν καὶ τὴν ἐχθρότητα ὁλῶν. **22** Ἐνεκα τῆς φιλοφροσύνης πρὸς τὸν Ἰησοῦν ὥστε καὶ νὰ παλινῇ νὰ ζητήσῃ τὸ σῶμα καὶ νὰ μὴ ἀποχωρήσῃ προηγουμένως μέχρις ὅτου ἐπέτυχεν τοῦτο. Ὅχι δὲ μόνον τὸ ὅτι θάσθε (τὸ σῶμα) οὔτε τὸ ὅτι τὸ ἐθαψε πολυτελῶς ἀποδεκνύει τὴν θερμὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ἐθαψε αὐτὸ εἰς τὸ ἱερόν τοι καὶ κοινουργο μνήμα. Καὶ τοῦτο δὲν διηυθεῖτο χωρὶς λόγον, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ προέλθῃ κάποια ἀπλή ὑπόψια, ὅτι ἀνέστη ἄλλος ἀντὶ ὁλοῦν. **23** Ἡσαν δὲ ἐκεῖ ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία³⁵, αἱ ὁποῖαι ἐκόθοντο ἀπέναντι ἀπὸ τὸν τάφον.³⁶ Διὰ αὐτὰ παραμένοντι πλησίον τοῦ τάφου. Οὐδὲν ἕως τώρα ἐγνωρίζομεν, ὥς ἔπρεπε, σπουδαίων καὶ ὑψηλῶν περ αὐτοῦ ὅ ἀ τοῦτο ἔφεραν καὶ μύρα καὶ ἀνέμενοι καρτερικῶς εἰς τὸν τάφον ὥστε ἐξ ἀκωπότης ἡ μονία των, Ἰουδαίων. **24** νὰ προσέλθουν καὶ ἀλείψουν τὸ σῶμα

Εἶδες ἀνδρείαν γυναικῶν, εἶδες θερμὴν συμπάθειαν; εἶδες περιφρόνησιν χρημάτων μέχρι θανάτου. Ἄς μνησθῶμεν τὰς γυναῖκας, οἱ ἄνδρες. **25** Ἄς μὴ ἐγκαταλέψωμεν εἰς τὰς δοκιμασίας τὸν Ἰησοῦν. Ἐκεῖνα θέβαια δι' ἀποθανόντα ἐξοδεύσαν τόσα πολλὰ καὶ παρεδωκαν τὰς ψυχὰς των ἡμεῖς ὅμως (διότι πάλιν τὰ ἴδια θὰ εἴπω) οὔτε αὐτὸν ποὺ περὶ τρέφομεν, οὔτε ἐνδύομεν τὸν γυμνόν, ἀλλὰ μολοντὶ τὸν θάλλομεν νὰ ἐπαίτῃ τὸν προσπερνῶμεν. Ἄν καὶ ὁπωσδήποτε εἴαν ἐβλάπτε αὐτὸν τὸν ἴδιον, καθεὶς ἕνας θὰ ἄδικαιε τὰ ὑπάρχοντά του. Ἀλλὰ καὶ τώρα ὁ ἴδιος εἶπεν, ὅτι

³⁵ Ἀγλαὴ ἡ προσηγορευθεῖσα μήτηρ τοῦ Ἰωβὴλ καὶ Ἰουστὴ, Μαρία τὸ Ῥεμμά, ἡ καὶ Μαρκ. 16, 1
³⁶ Μιτθ. 28, 1

«Εγὼ εἰμαι». Διὰ τὸ λοιπὸν δὲν ἐγκατολεύσεις τὰ πάντα; Καθ' ὅσον καὶ τώρα ἀκούεις νὰ λέγῃ, ὅτι «εἰς Ἑμὲ τὸ κείμενον»³⁷. Καὶ δὲν ὑπάρχει διαφορά εἴτε δώσης εἰς αὐτόν, εἴτε δώσης εἰς Ἐκείνον· τίποτε ὀλιγώτερον δὲν ἔχεις ἀπὸ αὐτὰς τὰς γυναῖκας, αἱ ὅποιαι ἐτρέφον Αὐτόν τότε, ἀλλὰ καὶ πολὺ περισσότερα. Ἀλλὰ μὴ παροξενεῖθῃτε. Δὲν εἶναι. Ἦσαν τὸ νὸ θρέψῃς τὸν Χριστόν, ὅταν παρουσιάζεται μετὰ τὴν ἐξουσίαν καὶ δυνάμιν Του, πρᾶγμα καὶ νὰ ἱκανὸν καὶ λιθινὴν ψυχὴν νὰ προσελκύσῃ **■** καὶ νὰ θεσηθῇς τὸν πτωχόν, ἢ τὸν ἀντίπρην, ἢ τὸν κυρωμένον γερωντα διὰ μόνην τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖ θέθεις ἡ εὐεργεσία σου συντέμενται. Ἐκ τοῦ ὅτι, σὲ προσελκύει ἡ θύς καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Κυρίου· ἐδῶ δὲ μὴ τὸ θραβεῖον τῆς φιλανθρωπίας εἶναι ὀλόκληρον ἰδικόν σου, καὶ ἀποθευκύνει μεγαλύτερον σεβασμὸν καὶ τιμὴν πρὸς Αὐτόν, ὅταν διὰ μόνην τὴν ἀπόφασιν Αὐτοῦ θεωρεῖς οὕτω τὸν ὁμόδουλον τὸν ἀναπαύῃς εἰς δια· Ἀνακούφιζε λοιπὸν, πιστεύων εἰς Ἐκείνον τοῦ λαμβάνει καὶ λέγει, ὅτι, «εἰς ἐμὲ δίδεις». Διότι, ἐάν δὲν ἔδιδες εἰς Αὐτόν, δὲν θὰ σὲ ἔκρινεν ἀξίον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Εάν δὲν ἀπέφευγες Αὐτόν, δὲν θὰ σὲ ἔσταλνε εἰς τὴν γέννηαν, διότι παρέβλεψες τὸν τυχόντα. **■** Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Ἰδὸς εἶναι ὁ περιφρονουμένος, διὰ τοῦτο εἶναι μεγάλο τὸ ἔγκλημα. Ἐστὶ καὶ ὁ Παῦλος ἐδωκε τὸν Χριστόν διὰ τοῦτο καὶ, ἔλεγε, «Διὰ τὸ μετ' ἐμοῦ»,³⁸.

Το αὐτοτρόπως λοιπὸν νὰ εἰμεθα διατεθεμένοι, ὥς νὰ χορηγῶμεν εἰς Αὐτόν τὸν Χριστόν, ὅταν προσφέρωμεν βοήθειαν, καθ' ὅσον τὰ λόγια Αὐτοῦ εἶναι περισσότερον ἀξίωσι καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἴδωμεν Αὐτὸν παρόντα.

37. Πράξ. 26, 31 + 46.

38. Πράξ. 8, 4.

Ὅταν, λοιπὸν, ἴδῃς πτωχόν, σκέψου τὰ λόγια, διὰ τῶν ὁποίων ἔκαμε γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἰδὸς εἶναι ἐκεῖνος τοῦ τραπεζοῦ. Διότι, ἂν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον δὲν εἶναι ὁ Χριστός, ὁμοῦς ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν (τοῦ πτωχοῦ) ὁ Ἰδὸς ἐπατεῖ καὶ λαμβάνει. Ἀλλ' ἐντρέπεται μὲ τὸ νὰ ἀκούῃς ὅτι ὁ Χριστός ἐπατεῖ. Νὰ ἐντρέπεται μᾶλλον, δὲται δὲν διδῇς εἰς ἐκείνους που σοὶ ζητεῖ. **■** Τοῦτο πρᾶγμα εἶναι ἐντροπή, τοῦτο τιμωρία καὶ κόλασις. Διότι τὸ νὰ ἐπατεῖ μὲν Αὐτός, ἀποθευκύνει τὴν ἀγαθότητά του· διὰ τοῦτο πρέπει, ἡμεῖς καὶ νὰ ὑπερηφανευώμεθα δι' αὐτό· το νὰ μὴ προσφέρῃς ὁμοῦς ἀποθευκύνει τὴν σιληρότητά σου. Εάν δὲ δὲν πιστεύῃς τώρα, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἀποφορῇς δι' ἑνα πιστὸν πένητα, διὰ τὸν Χριστόν ἀποφορῇς, θὰ πιστεύῃς τότε, ὅταν λέγῃ, ἀφοῦ σὲ δὴγησῃ εἰς τὸ μέσον τῶν πτωχῶν. «Εφ' ὅσον εἰς αὐτοὺς δὲν ἐκώματε κατὰ οὔτε εἰς ἐμὲ τὸ ἐκώματε»³⁹. Ἀλλ' εἴθε καὶ νεῖς ἀπὸ σῆς νὰ μὴ γνωρίσῃ αὐτὸ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον, ἀλλὰ ἀφοῦ πιστεύσωμεν τώρα καὶ πράξωμεν ἔργα ἀγαθὰ, καρποὺς ἀληθοῦς μετανοίας, νὰ ἀκούσασμεν τῆς εὐτυχιστάτης ἐκείνης φωνῆς, ἡ ὅποια μᾶς εἰσάγει, εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν⁴⁰. **■**

Ἀλλ' ἴσως θὰ εἴπῃ κανεὶς καθημερινῶς περὶ ἐλεημονύνης καὶ φιλανθρωπίας μᾶς ὁμιλεῖ. Οὔτε θὰ παύσω ποτε νὰ ὁμιλῶ περὶ αὐτοῦ. Διότι, ἐάν οὐκ εἴχατε κατορθώσει αὐτὴν τὴν ἀρετὴν καὶ τότε θέθεις δὲν ἔπρεπε νὰ ἀπομακρυνθῶμεν διὰ νὰ μὴ σῆς καταστήσωμεν πῶς ὁ κληρὸς. Ἀλλ' ὁμοῦς, ἐάν τὴν εἴχατε πραγματοποιήσει, θὰ ὑπεχώρουν ὀλίγον ἀφοῦ ὁμοῦς οὔτε εἰς τὸ μέσον ἐφθά-

39. Ματθ. 23, 45.

40. «Δεῖτε οἱ ἐδωκέναι τὸν Πατέρα μου, κληρονομία τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου» Ματθ. 25, 34.

σατε νά μή λέγετε αὐτά πρὸς ἐμέ ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐαυτοῦς σας. Καθ' ὅσον ὅταν κατηγορῆς κάμινες τὸ ἴδιον πράγμα, **22** ὡς ἂν ἀκριβῶς κάποιον παῖδα. Ἄν καὶ εἰ κοῦρη πολλές φορές τὸ πρῶτον γράμμα τῆς ἐλφωθήτου καὶ δέν το μανθάνει, νά κατηγορή τοι ὁ δάσκαλον ὁ ὅτι συνεχῶς περὶ αὐτοῦ ὁμιλεῖ καὶ πάντοτε τοῦ τὸ ὕπεν θυμίζε.

Ποῖος, λοιπόν, ἀπὸ τοὺς λόγους μου αὐτοὺς παρεκινήθει νά κάμνῃ μετὰ περισσότερας εὐκολίας τὴν ἐλεημοσύνην, ποῖος ἐγκατέλειπε τὰ χρήματα, ποῖος διένειμε τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας του, ποῖος τὸ ἐν τρίτον αὐτῆς, Κανείς. Πῶς λοιπόν δέν εἶναι ἀνάμυστον ἐφ' ὅσον σεις δέν διδάσκεισθε νά προτρέπετε ἡμᾶς νά παύσωμεν τὴν διδασκαλίαν. Τὸ ἀντίθετον θέσθαι εἴπρεπε νά πράξετε καὶ ἂν ἀκόμη ἡμεῖς ἠθέλωμεν νά παύσωμεν νά διδάσκωμεν, σεις νά μᾶς συγκρατῆτε καὶ νά μᾶς λέγετε ἕως τῶρα αὐτά δέν τὰ ἔχομεν μάθε. καὶ πῶς ἐπαύσατε νά μᾶς τὰ ὑπενθυμίζετε.

Ἐάν συνέβαινε εἰς κάποιον νά πάθῃ ὁ ὀφθαλμὸς του καὶ ἐγὼ κατὰ τυχὴν ἦμιον ἱατρός. Ἐπειτα ἂν καὶ ἐτοποθέτουν ἐμπλαστρικά καὶ ἀλειφὰς καὶ προσέφερον τὴν ἄλλην ἱατρικὴν περιθαψί, **23** εἰς οὐδέν σημαίνει κόν τὸν ἐβόηθουν. ἀλλὰ καὶ ἔφωγον, δέν θα ἤρχετο εἰς τὰς θύρας τοῦ ἱατροῦ καὶ θά ἐφώναζε κατηγορῶν (ἐμέ) διὰ τὴν πολλὴν ἀδιαφορίαν. ὅτι, ἐνῶ ἡ ἀσθένεια συνεχίζετο ἐγὼ ἀνεχώρησα, καὶ ἔσσι κατηγοροῦμενος δι' αὐτὰ ἔλεγον, ὅτι ἐτοποθέτησα καταπλάσματα καὶ ἀλειφὰς, μήπως θα τὸ ἡνείχεται. Καθόλου, ἀλλὰ θα ἔλεγεν ἀμέσως καὶ τί το βφέλος, βιοι. ἐγὼ ἀκόμη ὑποφέρω. Τοῦτο πραγματικῶς σκέψου καὶ προσκε μένοι περὶ τῆς φύχης. Τί δέ, ἔσσι χειρὰ μολυσμένην καὶ συνεσταλμένην ἂν καὶ πολλές φορές τὴν κατέβρεχον, δέν ἡδυνήθην νά

τὴν καταπραῶνω; μήπως δέν θα ἤκουον τὸ ἴδιον. Καὶ τῶρα χεῖρα συνεσταλμένην καὶ παρόλντον περιβρέχομεν. **24** Καὶ διὰ τοῦτο, ἕως ὅτου τὴν ἴδωμεν νά ἐκτείνεται τελείως, δέν θα παύσωμεν νά τὴν φροντίζωμεν.

Εἴθε καὶ σεις νά μή συνομιλεῖτε περὶ κανενὸς ἀλλοῦ, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ κατὰ τὰ νυκτερινὰ ὄνειρα. Διότι, ἔάν αὐτὰ καθήμερινῶς ἐφροντίζομεν πάντοτε, καὶ εἰς τὰ ὄνειρα μας γύρω ἀπὸ αὐτὰ θά περιστρεφόμεθα.

Τὴν λέγεις. Πάντοτε περὶ ἐλεημοσύνης ὁμιλῶ, ἡμεῖς καὶ ἐγὼ νά μή χρειάζεται εἰς ἐμέ νά κάμνω τὴν συνεγὴ αὐτὴν συμβουλὴν, ἀλλὰ νά σὰς ὁμιλῶ περὶ τῆς μάχης ἐναντίον τῶν Ἰουδαίων, ἐναντίον τῶν Ἑθνικῶν, ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν· ἀλλὰ ἐφ' ὅσον ἀκόμη δέν εἰσθε πνευματικῶς, ὅνεις πῶς καλεῖς νά σας ἐξορίσῃ; **25** Πῶς νά σὰς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν παράταξιν τῆς μάχης, ἐνῶ ἔχετε ὀκλήν τὰ τραυμάτια καὶ τὰς πληγὰς, Ἐάν θέσθαι σας ἐβόητον ἐντελῶς ὅνεις, θά σας ὁδηγούν εἰς τὴν παράταξιν ἐκείνην, καὶ θά ἐβόλεπετε μετὰ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ νά καταπιπτουν ἀναριθμητοὶ νεκροὶ καὶ νά φέρωνται αἱ κεφαλὰί των ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης. Εἰς ἄλλας θέσθαι εἰς θλίβα ἔχουν λεχθῇ πολλοὶ λόγοι περὶ αὐτῶν ²⁶ ἀλλ' οὔτε καὶ ἔτσι δυνάμεθα ἐξ ὁλοκληρου νά παρηγουρίζωμεν διὰ τὴν νύκην, ἕνεκα τῆς ἀμελεσίας των πολλῶν. Διότι ὅταν νικήσωμεν αὐτοὺς ἀναριθμήτους φορές ὡς πρὸς τὸ περ ἐκόμενον τῆς πίστεως μας (δόγματα), μᾶς κατηγοροῦν διὰ τὴν ζωὴν των περισσότερων χριστιανῶν οἱ ὅποιοι συναθροίζονται πληροῖς μας, ὁ δὲ τὰ τραύ-

²⁶ Ἡ γὰρ ἡ ἀπόστολος λέγει τὸς ἀποστόλους ἐξορίσθαι τὸ ἐκτείνει ἐκαστὸν Ἰουδαίου. Ἐθνητὸν καὶ αἰρετὸν ὄντι.

ματτα, διὰ τὰς ψυχικὰς ἀσθενείας μας. **Β** Πῶς λοιπὸν θὰ ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς σὺς καὶ σὺς παρατάξωμεν εἰς τὴν μάχην ὅταν καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα τὰς προσβολὰς ἐξ αἰτίας σου, κτυπώμενοι κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ γελοιοῦμενοι, Διότι τοῦ ἐνός μὲν ἡ χεὶρ εἶναι ἀσθενής, καὶ εἶναι συγκρατημένη πρὸς παροχὴν βοηθείας. **ΒΒ** Πῶς λοιπὸν αὐτὸς θὰ δυνηθῇ νὰ συγκρατήσῃ καὶ προβάλλῃ τὴν ἀσπίδα, καὶ νὰ μὴ πληγωθῇ ἀπὸ τὰς ὕβρεις διὰ τὴν ἀνθρωπίνην του, Εἰς ἄλλους χωλαίνουν τὰ ποδάρια, ὅσοι πιγνίσκουν εἰς τὰ θέατρα καὶ εἰς τὰ καταιγώγια τῶν πορνῶν γυναικῶν. Πῶς λοιπὸν αὐτοὶ θὰ ἠμπορέσουν νὰ σταθοῦν εἰς τὴν μάχην, καὶ νὰ μὴ κτυπηθοῦν ἀπὸ τὰς κατηγορίας τῆς ἀνθρωπότητος των; "Αλλος, μὲ τὸ νὰ μὴ θλέπῃ ὁρᾶν, ἀλλὰ νὰ εἶναι πλήρης ἀκαλασίας, καὶ νὰ προσβάλλῃ τὴν σφοδρότην τῶν γυναικῶν, καὶ νὰ ὑποσκάπτῃ τοὺς γάμους, νοσεῖ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶναι τυφλός. Πῶς λοιπὸν αὐτὸς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ κινήσῃ τὸ δόρυ, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὸ τέλος ἀπὸ παντοῦ τραυματιζόμενος ἀπὸ τὰς ὕβρεις, Εἶναι δυνατόν νὰ ἱδῇ καὶ πολλοὺς **ΒΒ** νὰ ποιῇ ἡ κοιλία τῶν δχ. ὀλιγωτέρον ἀπὸ τοὺς ὀδοντοκούς, ὅταν κυριαρχῶνται ἀπὸ τὴν γαστρίκαργίαν καὶ τὴν μέθην. Πῶς, λοιπόν, θὰ δυνηθῇ νὰ δδηγῆται αὐτοὺς μεθυομένους εἰς πόλεμον, "Αλλοὺ τὸ στόμα εἶναι σάπιον· τέτοιον εἶναι δηλαδὴ οἱ ὀξέθυμοι, οἱ λοῖδοροι καὶ οἱ βλασημοί. Πῶς, λοιπόν, αὐτὸς θὰ φωνάξῃ πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὸ σύνθημα τῆς μάχης (λαχὴν) καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ σπουδαῖον καὶ ἀέδωλον, ὅταν καὶ αὐτὸς μεθύσῃ ἀπὸ κάποιου ἄλλου εἶδος μέθης, καὶ προξενεῖ εἰς τοὺς ἐχθροὺς πολὺν γέλωτα, Διὰ τοῦτο περιέρχομαι καθημερινῶς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον, θεραπεύων αὐτὰ τὰ τραύματα ἱατροῦντας πληγὰς. Ἐάν δὲ κάποτε ἀναστήτετε, θὰ γίνετε κατὰλληλοι καὶ ἄλλους νὰ ρίπτετε κάτω, καὶ θὰ σὺς διδάξω ὅλην τὴν μέ-

θοδὸν τῆς πνευματικῆς μάχης καὶ θὰ σὺς ἐκπαιδεύσω εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων αὐτῶν· μάλλον δὲ καὶ αὐτὰ τὰ (ἀγαθὰ) ἔργα εἶναι δι' ἡμᾶς ὅπλα, **Α'** καὶ ὅλοι θὰ ὑπακούουσι ἡμέας, ὅν γίνετε φιλεὺςπλαγχνοί, ἡμεροὶ ἀνεξίκακοι, ὃν ἐπιθελήτε ὅλην γενικῶς τὴν ὅλην ἀρετὴν.

Ἐάν δὲ μερικοὶ ἀντιλέγουν, τότε θὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ἰδικά μας φέροντες σὺς εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ σὺς, θέθαια, παρεμποδιζόμεθα τώρα εἰς τὸν δρόμον αὐτόν, ὅσον ἀπὸ σὺς ἐξαρτᾶται. Πρόσεξε λοιπὸν. Λέγομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἔπραξε μεγάλα ἔργα, μὲ τὸ νὰ κάμῃ ἀπὸ ἀνθρώπους ἀγγέλους· ἔπειτα, ὅταν μᾶς ζητούνται εὐδοῦναι καὶ διαταζώμεθα ἀπὸ τὴν ἀνέλην αὐτὴν νὰ παράσχωμεν τὴν ἀπόδειξιν, μᾶς κλείεται τὸ στόμα. Πράγματι φοβοῦμαι, μήπως ἀντὶ ἀγγέλων, ὡς ἀκριβῶς ἀπὸ κάποιον σταλθόν, θγάξω χοίρους καὶ ἱπποὺς θηλυμαγεῖς. Γνωρίζω ὅτι στενοχωρεῖσθε, ἀλλὰ δὲν ἐλέχθησαν αὐτὰ ἐναντίον ὅλων σου, **ΒΒ** ἀλλὰ κατὰ τῶν ὑπευθύνων· μάλλον δὲ οὔτε ἐναντίον ἐκείνων, ἐάν εἶναι ἀγρυπνοὶ καὶ συνετοί, ἀλλὰ πρὸς χάριν ἀκείνων.

Τώρα θέθαια ὅλα ἔχουν ἀπολεσθῇ καὶ διαφθαρῇ καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τίποτε δὲν διαφέρει ἀπὸ σταλθόν θεῶν καὶ ἀπὸ μάνδραν ὄνων καὶ καμήλων· καὶ περ φέρομαι ζῆτῶν νὰ εὕρω πρόσωπον καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ἴδω¹². Ἐπεὶ ὅλοι λακτίζουν ὡς ἀκριβῶς κάποιον ἀγριοὶ ἐπιποὶ καὶ θῖνοι, καὶ γεμίζουν τὰ ὁδοὺ ἀπὸ πολλῆν κόπρον·

¹² Δὴ τὴν αὐτὴν τοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν δοκίμην ἀντανάγκην τοῦ ἐκπράττει ὁ ἱερεὺς, Πατὴρ· ἀπὸ τοῦ τοῦ οἱ λόγου ἱερέως τοῦ ἔχει ἔσται μὲ δὲ λην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς τοῦ καὶ τὴν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἐχούσαν σπῆλαιν ἡ οὐσία καὶ τοὺς χριστιανούς, ἀπερισταύτους ἀπὸ αὐ. Ἦς καὶ ἔστιν· εἴθε καθεὶς λαγὼν μὴ ἐκτρέφεται οὕτω.

δύο τοις αὐταῖς εἶναι αἱ συνουσίαι των. Καὶ ἐάν τις θέσῃ ἥτο δυνατόν νά γνωρίσῃ τὰ λεγόμενα ὑπό τῶν ἀνδρῶν, ὑπό τῶν γυναικῶν καθ' ἑκάστην συνάθροισιν θά εἴδει πῶς νά εἶναι τὰ λόγια των π ὁ ἀκάθαρτος καὶ ἀπό ἐκείνην τὴν κόπρον. **Ε**

Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ νά ἀλλάξωμεν τὴν κατὴν αὐτὴν συνήθειαν, ὥστε ἡ ἐκκλησία νὰ εὐωδιάζῃ ἀπὸ μύρον. Τώρα, ὅμως, ἀποθηκεύομεν εἰς αὐτὴν ὅλην καὶ θυμὰ ματα. τὴν δὲ νοητὴν, ἀκάθαρτον αὐτὴν (πῶς προέρχεται ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας) δὲν καταθέλλωμεν πολλὴν προσπάθειαν, ὥστε νά τὴν ἐκκαθαρίσωμεν καὶ τὴν ἀπομακρυνώμεν. Τὶ τὸ βέλος λοιπὸν; Διότι, δὲν κατασχυνόμεν τόσον τὴν ἐκκλησίαν, μὲ τὸ νά φέρωμεν κόπρον ἐντὸς αὐτῆς, ὅσον τὴν κατασχύνωμεν ὅταν κανώμεν το αὐτὰς συζητήσεις μεταξὺ μας περὶ κερδῶν. **22** **■** περὶ ἐμπορευμάτων, περὶ μικροεμπορίας ὅ ἀ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν καμμιαν ἀξίαν δι' ἡμᾶς, ἐνῷ ἔπρεπε νά εἶναι ἐδῶ χοροὶ ἀγγέλων καὶ νά καμνῶμεν τὴν ἐκκλησίαν, οὐρανοὺς καὶ τίποτε ἄλλο νά μὴ γνωρίζωμεν παρὰ μόνον ἐκτεταμένους προσευχὰς καὶ σιγήν ἀκρόασι. Τοῦτο λοιπὸν τοῦλάχιστον ἀπὸ τώρα ἄς καμνῶμεν, ὥστε καὶ τὴν ζωὴν μας νά καθαρίσωμεν καὶ ἐπιτωχῶμεν τὰ ὑποσχεθέντα αἰώνια ἀγαθὰ μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕ (89)

Ματθ. κε 62 κε 10)

Β «Τὴν ἀπομένην δὲ ἡμέραν μετὰ τὴν Περσικὴν, συνεστρεφθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πλῆρεις τοῦ Πλάτους, λέγοντες· Ἰησοῦς, ἐνθυμηθῆμας ὅτι ἐκεῖνος ὁ λαοκλόνησς εἶπεν, ὅτι νυν αὐτοὶ ἔζη «ὕστερα ὑπὸ τρεῖς ἡμέρας θά ἀναστῇ θάψαι. Ἐρῶσιν οὖν αὐτὸν, λέγοντες· ὅτι τὰς ἡμέρας, ἤς τρεῖς ἡμέρας (μήπως εἰς τὴν κατὰ τοῦ Τσου καὶ τὴν γὰρ εἶπεν καὶ εἰπὼν εἰς τὸν αἶον, ὅτι ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν καὶ ἡ τελευταία αὐτῇ ἀπάτη ἢ εἶναι μερῶς τῆς πρώτης

Παντοῦ ἡ ἀπάτη συλλαμβάνεται ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς παρὰ δι' αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς ὑποστηρίζει τὴν ἀλήθειαν. Πρόσεξε λοιπὸν Ἐπρεπε νά νύη πιστευτὸν διὰ τὴν ἀπάτην, ὅτι ἐτάφη καὶ ὅτι ἀνέστη καὶ ὅλα γὰρ αὐτὰ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς ἀποδεικνύονται ἀληθῆ. Βλέπε λοιπὸν πῶς τὰ ἰδία τὰ λόγια των πιστοποιοῦν καὶ θεοποιῶν αὐτὰ. Ἐνεθυμήθημεν λέγουσιν, ὅτι, ἐκεῖνος ὁ

λαοπλάνος εἶπεν, ὅταν ἀκόμη ἔζη» συνεπὶς ἀπέθανεν «ὅτι, ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας θά ἀναστήθῃ. Πρόσταξε λοιπὸν νὰ ἀσφαλισθῇ ὁ τάφος» ἐπομένως ἐτόλμη «μὴπως ἔλθουν οἱ μαθηταί. Του καὶ τὸν κλέβουν». Ἐάν λοιπὸν ἀσφαλισθῇ ὁ τάφος, δὲν πρόκειται νὰ ὑπάρξῃ κανεὶς δόλος. Ἀσφαλῶς ὅχι. Διὰ τὸν ὅσον λοιπὸν σεῖς ὑπεδείξατε, ἐγένεν ἀναντίρρητος ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀναστάσεως. Διότι ἀφοῦ ἐσφραγισθῇ ὁ τάφος δὲν ὑπῆρξε κανεὶς δόλος. **12** Ἐάν δὲ δὲν ὑπῆρξε κανεὶς δόλος, εὐρέθη δὲ ὁ τάφος κεῖνος φανερόν εἶναι ὅτι ἀνέστη ἀληθῶς καὶ ἀναμφυβόλως. Εἶδες πῶς καὶ παρὰ τὴν θέλησιν των συμπράττουσι εἰς τὸ νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀλήθειαν; Σὺ δέ, ἀγαπητέ μου, πρόσσεξε τὴν φιλαλήθειαν τῶν μαθητῶν πῶς δὲν ἀποκρύπτουν τίποτε ἀπὸ τὰ λεγόμενα. Ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν, ἔστω καὶ ἂν λέγουν φθερά καὶ ἀξιοκατάκριτα. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι, τὸν ἀποκαλοῦν λαοπλάνον καὶ οἱ Εὐαγγελισταὶ δὲν σιωποῦν τοῦτο. Αὐτὰ δὲ ἀποδεικνύουν καὶ τὴν σκληρότητα τῶν Ἰουδαίων, **13** ὅτι οὔτε μὲ τὸν θάνατον κατέπαυσαν τὸν θυμὸν καὶ τῶν μαθητῶν τὸν ἀπλοὺν καὶ φιλαλήθη τρόπον. Ἀξίζει, δὲ νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ ἐκεῖνο» τοῦ εἶπεν, ὅτι «Μετά τρεῖς ἡμέρας θά ἀναστήθῃ». Διότι, δὲν θά εὕρῃ κανεὶς τοῦτο νὰ ἔχη λεχθῇ εὐκρινῶς, παρὰ μόνον διὰ τοῦ παραδειγματός τοῦ Ἰωάν. **14** Ἐπομένως (οἱ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι) εἶχαν ἀκριβῆ ἀντίληψιν τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων καὶ μὴ τὴν θέλησιν των (διέστρεφον τὴν ἀλήθειαν) καὶ ἐγκλημάτων. Τί εἶπεν λοιπὸν ὁ Πύλατος; «Ἀνάθετε φρουράν καὶ ἀσφαλίσατε τὸν τάφον καθὼς σεῖς γνωρίζετε. Καὶ ἐπῆγαν καὶ ἠσφάλισαν τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον καὶ τοποθέτησαντες τὴν φρουράν»³ Δὲν ἀφήνει μό-

2. Ματθ. 19: 28 - 40, 12, 4, Λουκ. 11, 29

3. Ματθ. 27, 66.

νους τοὺς στρατιώτας νὰ σφραγίσουν τὸν τάφον διότι, ἐπειδὴ ἐπληροφορήθη τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἤθελε πλέον νὰ ἐνεργῇ ἀπὸ κοινού μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀνέχεται καὶ τοῦτο προκειμένου νὰ ἀπαλλάξῃ κατηγορίας τοὺς στρατιώτας, καὶ λέγει σεῖς καθὼς θέλετε σφραγίσαι τὸν τάφον, δια νὰ μὴ ἔχητε νὰ κατηγορήτε ἄλλους. Ἐάν, βηλαθῇ, μόνον οἱ στρατιῶται, ἐσφραγίσουν τὸν τάφον, ἠδύναντο νὰ λέγουν, (ἂν καὶ θά ἦσαν ἀπίστοι καὶ ψευδοὶ τὰ λεγόμενά των **15** ἀλλ' ὅμως καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἡσέβουν ἔτσι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν θά εἶχον νὰ λέγουν) ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπιτρέψαντες νὰ κλαπῇ τὸ σῶμα, παρεχώρησαν εἰς τοὺς μαθητάς τὰ δικαιώματα νὰ ἐπινοήσουν τὸν λόγον περὶ τῆς Ἀναστάσεως. Τώρα ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἀσφαλίσαι οἱ **16** οἱ τὸν τάφον, δὲν ἔμπορουν νὰ λέγουν αὐτὸ

Εἶδες πῶς φροντίζουν διὰ τὴν ἀλήθειαν χωρὶς νὰ τὸ θέλουν. Καθ' ὅσον οἱ ἴδιοι προσήλθον (εἰς τὸν Πύλατον), οἱ ἴδιοι ἐζήτησαν (νὰ ἀσφαλίσῃ ὁ τάφος), οἱ ἴδιοι ἐσφράγισαν αὐτὸν τοποθετήσαντες καὶ τὴν φρουράν ἐπομένως μεταξὺ των κατηγοροῦνται καὶ ἐλέγχονται. Ἄν καὶ πότε θά ἐκλεπτον; Κατὰ τὸ Σάββατον; Καὶ μὲ ποῖον τρόπον; Ὡςτε θέλω ἀπετρέπετο νὰ προχωρήσουν. Ἐάν δὲ καὶ τὸν νόμον παρέβαινον, πῶς θά ἐτόλμων οἱ τόσοι δειλοὶ νὰ προσέλθουν (εἰς τὸν τάφον), Πῶς δὲ θά ἠδύναντο νὰ πείσουν τὸν λαόν, **17** μὲ τὸ νὰ λέγουν εἰ, μὲ τὸ νὰ κάνουν τί, μὲ ποῖον δὲ προθυμίαν καὶ μὲ ποῖον ψυχικόν σθένος ἠδύναντο νὰ σταθῶν καὶ νὰ ὁμιλήσων χάριν ἑνὸς νεκροῦ; ποῖαν δὲ ἀνταπόδοσιν ἀνέμενον; ποῖαν ἀμοιβήν; Ὅταν ἀκόμη ἔζη, καὶ μόνον πού τὸν εἶδον νὰ συλλαμβάνεται ἐφυγον καὶ ἠδύναντο μετὰ τὸν θάνατόν Του νὰ ὁμιλοῦν ἐλευθέρως καὶ ἀφόδως περὶ αὐτοῦ. Ἐάν δὲν εἶχεν ἀναστή; Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν αὐτὰ νὰ δικαιολογηθῶν,

Εἶναι φανερόν λοιπόν ἐξ αὐτῶν, ὅτι οὔτε ἠθελον οὔτε ἠδύναντο νὰ ἐπινοήσουν μίαν ἀνάστασιν, ἢ ὅποια δὲν ἔγινε. Συνεζήτησε μετ' αὐτῶν πολλὰ περὶ Ἀναστάσεως καὶ ἔλεγεν συνεχῶς, καθὼς καὶ οἱ ἰδ.ο. ἀναφέρουν, ὅτι «Μετὰ τρεῖς ἡμέρας θα ἀναστηθῶ»⁴. **II** Ἐὰν λοιπόν δὲν ἐγείρετο ἐκ νεκρῶν, φανερόν εἶναι ὅτι, θὰ τὸν ἀπεστρέφοντο αὐτοί, διότι ἠπατήθησαν καὶ ἐξ οἰτίας Αὐτοῦ ἔγιναν ἐχθροὶ πρὸς ὁλόκληρον ἔθνος, καὶ ἐστερήθησαν τῆς κατοικίας καὶ τῆς πατρὶδος τῶν καὶ δὲν θα ἠθελον νὰ τὸν περιβάλουν μετ' αὐτοῦν διότι ἐξῆπατήθησαν καὶ ἐνέπεσαν ἐξ αἰτίας Αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀσχατοὺς κινδύνους. Τὸ ὅτι δὲ οὔτε θὰ ἠδύναντο, ἐὰν ἡ ἀνάστασις δὲν ἦτο ἀληθὴς νὰ ἐπινοήσουσι αὐτὴν τοῦτο αὐτὲ λόγον χρειάζεται. Διότι εἰς ποίον πρῶτον εἶχαν ἐμπιστοσύνην, εἰς τὴν ρητορικὴν τῶν δεινότητων, Ἀλλὰ ἀποβίλους ἦσαν οἱ πλέον ἀλαθεῖς, μήπως εἰς τὴν χρηματικὴν τῶν περὶ οὐσίας. Ἀλλ' οὐτὲ ράδιον εἶχον, οὔτε ὑποδήματα. Μήπως εἰς τὴν εὐγενίαν τῶν καταγωγῶν, Ἀλλ' ἦσαν ἄσημοι καὶ ἀπο ἀσκήμους. Μήπως εἰς τὸ μέγεθος τῆς πατρὶδος, **III** Ἀλλ' ἦσαν ἀπο μικρῆς χωρίας. Μήπως εἰς τὸ ἰδιόκτον τῶν πληθῶς. Ἀλλὰ δὲν ἦσαν περισσότερον ἀπὸ εὐδαιμονίας καὶ αὐτοὶ δὲ δισκορπίσθησαν (εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης). Μήπως εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ διδασκάλου τῶν. Εἰς ποίαν. Διότι καὶ δὲν ἠθελον ἀναστηθῶν, οὔτε ἐκεῖνοι ἐπρόκειτο νὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀξιόπιστοι. Πῶς δὲ θα ἐπέφεραν ἕνα μαρινόμενον λαόν. Διότι ἐὰν ὁ κορυφαῖος τῶν μαθητῶν δὲν ὑπέφερε λόγον, μὴ γυναικὸς θυρωροῦ⁵, καὶ οἱ ὑπόλοιποι ὅταν τὸν εἶδον δεμένον διεσκορπίσθησαν, **IV** πῶς θὰ διανοοῦντο νὰ τρέξουν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης καὶ νὰ φυτεύσουν ἕνα λόγον

⁴ Μαθ. 16: 21. 29. 30. 16
⁵ Μαθ. 26: 69. 72

πεπλασμένον περὶ ἀναστάσεως; Ἐὰν, ὁ μὲν (Πέτρος) δὲν ἐστάθῃ (μετὰ θάρρους) εἰς τὴν ἀπελὴν τῆς γυναικὸς, οἱ δὲ (λοιποὶ μαθηταὶ) οὔτε εἰς τὴν θεαν τῶν δεσμῶν, πῶς ἠδύναντο νὰ στέκωνται ἐνώπιον θασιλέων καὶ ἀρχόντων καὶ λαῶν ὅπου (ὁπῆρχον) τὰ εἶψη καὶ τὰ τηγάνια καὶ οἱ κάμνοι καὶ οἱ ἀναριθμητοὶ καθ' ἡμερὰ θάνατοι, ἐὰν δὲν εἶχαν ἀπολαύσει τῆς δυνάμεως καὶ βοηθείας τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου. Τοιαῦτα καὶ τόσα πολλὰ θαύματα ἔγιναν καὶ κανένα ἐξ αὐτῶν δὲν ἐσεβάσθησαν οἱ οὐδαῖοι, ἀλλ' ἐσταύρωσαν ἐκεῖνοι πού τὰ ἐπέτελεσε καὶ ἐπρόκειτο νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτούς, μετὰ τὰ ὁμολοῦν ἀπλῶς περὶ ἀναστάσεως, Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνουν αὐτά, δὲν εἶναι, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Ἀναστάντος τὰ ἐπραγματοποίησε. **II**

Καὶ πρόσθε παρακαλῶ, τὴν καταπύλαιστον καικουργίαν αὐτῶν. Διότι λέγουσι ἐνεθυμήθημεν, ὅτι ὁ λαοπλάνος ἐκεῖνος, ὅταν ἀκόμη ἔζη, εἶπεν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θα ἀναστηθῶ. Καὶ ἐὰν ἦτο λαοπλάνος καὶ ματαιῶς ἐκαυχῆσθαι ὅλεγε, διατί φοβεῖσθε καὶ τρέχετε καὶ ἔχετε τόσῃ θυσίᾳ, φοβοῦμεθα, λέγουσι, μήπως κλέψουν Αὐτόν οἱ μαθηταὶ καὶ ἐξαπατήσουν τοὺς περισσοτέρους. Ἄν καὶ ἀσφαλῶς ἀπεδείχθη, ὅτι μία τοιαύτη ἐργασία θὰ ἦτο ἐντελὲς ἀδοκαιολόγητος, ἀλλ' ὅμως ἡ κακία ἔχει πάντοτε τὸ ἐριστικὸν καὶ τὴν ὀχυρογνωμοσύνην καὶ εἶναι ἀνασχυρτος, καὶ καταπίπτει μετὰ τὰ ἀνοήτα. **III** Καὶ διατάσσου νὰ ἀσφαλισθῇ ὁ τάφος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὥς νὰ ἡγωνίζοντο χάριν τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ ἐπεκτείνει τὴν κακίαν τῶν μέχρι τοῦ Τάφου, θέλοντες νὰ ἀποδείξουν, ὅτι καὶ προηγουμένως ἦτο λαοπλάνος. Διό τούτο καὶ τὸ ταχύτερον ἀνάστη, διὰ νὰ μὴ λέγουν, ὅτι ἐφεύθη, καὶ ἐκλάπη. Τοῦτο θέθαια τὸ νὰ ἀναστηθῇ το ταχύτερον, δὲν εἶχε κατηγορίαν τὸ δὲ θραδύτερον ἦτο πλήρης ὁπωμίας. Καθ' ὅσον, ἐὰν δὲν ἦ-

θελεν ἀναστῆ τότε, ὅταν ἐκάθηντο ἐκεῖ καὶ ἐφύλαττον, ἀλλ' ὅταν ἀναγάρησαν μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν, ἤδυναντο νὰ λέγουν καὶ νὰ ἀντιλέγουν, ἂν καὶ ἀναστήτως. Διὰ τοῦτο λοιπὸν τοὺς προέλαθε. Ἔκρεπε, δηλαδὴ, ὅταν αὐτοὶ παρεκάθηντο καὶ ἐφύλαττον. **II** νὰ γίνῃ ἡ ἀνάστασις. Ἐπιμένους καὶ ἐντὸς τῶν τριῶν ἡμερῶν ἔκρεπε νὰ γίνῃ, ὅτι ἐὰν ἐγίνετο, θέσθαι καθ' ὃν χρόνον αὐταὶ εἶχον παρέλθῃ καὶ εἶχον ἀναγάρῃσαι ἐκεῖνοι, τὸ πρῶτον ἐπρόκειτο νὰ εἶναι ὑποπτον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πιλάτος συγκατετέθη νὰ σφραγίσουν τὸν τάφον ὡς ἡ-θελον, καὶ παρεκάθηντο στρατιῶται. Καὶ δὲν ἐνδιέφεροντο ἐκ τοῦ ὅτι ἔκαναν καὶ ἐπραγματοποιοῦν αὐτὰ κατὰ τὸ Σάββατον, ἀλλὰ πρὸς ἕν μόνον ἔβλεπον τὴν ποιηρίαν των, πῶς ὁ αὐτῆς θὰ ὑπερισχύουν τοῦτο ἀκριβῶς ἀπεδείκνυε τὴν τελείαν μωρίαν των καὶ τὸν φόβον φυσικὰ πῶς συνεκλόνιζεν αὐτοὺς ἰσχυρῶς. Διότι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ἀνέλαβον αὐτὸν ζῶντα, τὸν φοβοῦντο ἀποθανόντα. **III** Ἄν καὶ ὁπωσδήποτε ἐὰν ἦτο ἀπλῶς ἀνθρώπος, ἔπρεπε νὰ ἔχουν θάρρος. Ἀλλὰ διὰ νὰ μάθουν, ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη ἔζη μετὰ τὴν θείαν Του ἔπαθεν ὅσα ἀκριβῶς ἔπαθεν, ἰδοὺ καὶ τὸ σφράγισμα καὶ ὁ λίθος καὶ ἡ φρουρά καὶ ὅλη ἡ ἐπαγρύπνησις, καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρατήσουν τὸν νεκρὸν ἀλλ' ἔν γίνετο μόνον, τὸ νὰ κατοστήῃ εἰς ὅλους γινωσκόν ὅτι ἐτάφη, καὶ νὰ πιστευθῇ ἐξ αὐτοῦ ἡ ἀνάστασις, καθ' ὅσον παρεκάθηντο οἱ στρατιῶται, καὶ παρεφύλαττον ἐπιμένως οἱ Ἰουδαῖοι. **III-4**

Ἐργὰ δὲ κατὰ τὸ Σάββατον μόλις ἄρχισε νὰ φωτίζῃ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος, ἦλθεν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καὶ νὰ ἴδωσιν τὸν Τάφον. Καὶ ἰδοὺ ἐγίνετο σείσμος μεγάλος, ὅστις ἄγγελος Κυρίου, ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἦλθε πλησίον τοῦ μνημείου, ἐκώλυσε τὸν λίθον ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἐκάθητο ἐπάνω εἰς αὐτὸν ἦτο δὲ ἡ ὁμῆς αὐτοῦ ὡς ἀνδραγαθὴ καὶ

τὸ ἐνδυμαῖον τοῦ λευκὸν ὡς ἂν τὸ χιόνι. Ὁ ἄγγελος ἦλθε μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Διὰ τοῦτο ἦλθε καὶ ἐσθίωσε τὸν λίθον. Πρὸς χάριν τῶν γυναικῶν διότι αὐταὶ τὸν ἄγγελον εἶδον τότε εἰς τὸν Τάφον. Διὰ νὰ πιστεύσουν λοιπὸν, ὅτι ἡγέρθη, βλέπουν τὸν τάφον κενὸν ἀπὸ τοῦ σώματος, **II** ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀφήρσε τὸν λίθον, διὰ τοῦτο ἐγίνετο καὶ σείσμος, διὰ νὰ ἐγερθῶν καὶ ἀφωπυσθῶν. Καθ' ὅσον εἶχον ἔλθε, διὰ νὰ ἀλείψουν τὸ σῶμα μετὰ ἔλαιον καὶ αὐτὰ συνέθεσαν κατὰ τὴν νόκτον, καὶ ἦτο φυσικὸν μερικαὶ νὰ κωστήσων. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο, θὰ ἐρωτήσῃ κάποιος, εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτάς: «Σεῖς μὴ φοβεῖσθε», τὰς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸν φόβον προηγούμενος, καὶ τότε ὁμιλεῖ πρὸς αὐτάς περὶ ἀναστάσεως. Καὶ τὸ «Σεῖς» ἀποδεικνύει μεγάλην τιμὴν καὶ φανερόν, ὅτι ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἀπετόλμησαν ὅσα ἀκριβῶς ἀπετόλμησαν, θὰ τοὺς καταλάβουν τὰ πλέον φοβερά θινὰ εἰὰν δὲν μετανοήσουν. Τὸ νὰ φοβῆσθε, λέγει, δὲν εἶναι ἰδιότης ὁποῦσε, ἀλλ' ἔκ νυν, οἱ ὅποιοι τὸν ἐσταύρωσαν. Ἀφοῦ λοιπὸν τὰς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τὸν τρόμον. **II** καὶ διὰ τῶν λόγων καὶ διὰ τῆς ἐμφανίσεως, (καθ' ὅσον εἶχε χαρούμενον καὶ ἀκτινοβολῶν πρόσωπον, ἐκ τοῦ ὅτι, ἔφερε τοιαύτας εὐχαριστοὺς εἰδήσεις), προσέθεσε λέγων, Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεός, ζητεῖτε τὸν Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον, καὶ δὲν αἰσθάνεται ἐντροπὴν νὰ τὸν ἀποκαλῇ Ἐσταυρωμένον διότι τοῦτο εἶναι τὸ ἀπακορύφωμα καὶ ἡ συμπλήρωσις ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Ἐλπίστε. Ἀπὸ ποῦ εἶναι φανερόν, «Καθὼς εἶπεν» Ἐπομένως καὶ ἂν ἀκόμη, λέγει, δὲν ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ἐνθυμήθητε τὰ λόγια Ἐκείνου, καὶ (τότε) οὔτε εἰς ἐμέ θὰ δυσπιστήσετε. Ἐπειτα (ἰδοὺ) καὶ ἄλλη ἀπόδειξις. Ἐλᾶτε

6. Ματθ. 28, 1. 5.
7. Ματθ. 28, 5.

καὶ ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο»⁸. Διὰ τοῦτο ἐκόλλασε τὸν λῆθον, ὥστε καὶ ἀπὸ ἐδῶ νὰ λάβωσι αὐτοὶ τὴν ἀπόδειξιν. «Καὶ εἶπας εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι θὰ ἴδῃτε Αὐτὸν εἰς τὴν Γαλιλαίαν»⁹. Καί, εἰς τοὺς ἄλλους τὰς προετοιμαζέιν νὰ εὐαγγελίζωνται. Πράγμα τὸ ὁποῖον ἔκαμνε αὐτὰς κατ' ἐξοχὴν νὰ πιστεύουσιν. Καὶ καλῶς εἶπεν, **13** «εἰς Γαλιλαίαν» ἀπολλάσσων ἀπὸ περιστάσεως καὶ κινδύνους, ὥστε ὁ φόβος νὰ μὴ παρενοχλῇ τὴν πίστιν. «Καὶ ἐβγήκαν ἀπὸ τοῦ μνημεῖου με φόβον καὶ με χαράν»¹⁰. Διὰ τοῦτο, εἶδον ἐκπληκτικὸν καὶ παραδόξον πρᾶγμα, τὰ φανερὰ καὶ, εἰς τὸν ὅποιον εἶδον πρῶτον τεθέντα (τὸν Κύριον). Διὰ τοῦτο καὶ ὠδήγησεν αὐτάς νὰ ἴδωσι, διὰ νὰ γίνωσι μάρτυρες καὶ τῶν δύο, καὶ τοῦ τάφου καὶ τῆς ἀναστάσεως. Καθ' ὅσον ἐσκέπτοντο, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν κανεὶς νὰ τὸν κλέψῃ ἐφ' ὅσον τόσοι στρατιῶται παρέκθηντο, ἐὰν δὲν ἤθελεν ἀναστῇ ὁ Ἰῆσους. Διὰ τοῦτο καὶ χαίρουσι καὶ θαυμάζουσιν, **14** καὶ λαμβάνουσιν τὴν ἀμοιβὴν τῆς τοιαύτης παραμονῆς τῶν (πλησίων τοῦ τάφου) τὸ νὰ ἴδωσι πρῶτοι καὶ νὰ εὐαγγελισθῶν ἕχ. μόνον ὅσα ἐλήχθησαν πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ ὅσα εἶδον

«Ἀφοῦ, λοιπόν, ἐξῆλθον με φόβον καὶ με χαράν. «Καὶ Ἰησοῦς συνήτησεν αὐτάς καὶ εἶπεν· Χαίρετε. Αὐταὶ δὲ ἐκράτησαν τοὺς πόδας Αὐτοῦ»¹¹. ἀφοῦ δηλαδὴ προσέτρεξαν πλησίον Αὐτοῦ **15** με ὑπερφύλην εὐφροσύνην, ἐλαμβάνον καὶ ὁ αὐτὸς τῆς ἀφῆς τὴν ἀπόδειξιν. «Ὡς καὶ τὴν θεοσιότητα τῆς ἀναστάσεως, «Καὶ προσεκύνησαν Αὐτόν»¹². Τί εἶπεν λοιπὸν ὁ Χριστός; «Μὴ φοβεσθε»¹³. Καὶ ὁ Ἰῆσους πάλιν ἀπομακρύνει τὸν φόβον, πρὸς

⁸ Mt 28, 4.

⁹ Mt 28, 9B.

¹⁰ Mt 28, 8.

¹¹ Mt 28, 9.

ρασκευάζων τὴν ὁδὸν διὰ τὴν πίστιν. «Ἀλλὰ πηγαίνετε, καὶ εἰπάτε εἰς τοὺς ἀδελφοὺς μου νὰ ἀναχωρήσουν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ ἐκεῖ θὰ με ἴδουν»¹⁴.

Πρόσεξε, πῶς καὶ ὁ Ἰῆσους διὰ τῶν γυναικῶν εὐαγγελίζει τοὺς μαθητάς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παλάαις εἶπον, ὀδηγῶν τὸ γένος τὸ ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν ἠτιμάσθη εἰς σεβασμὸν καὶ τιμὴν καὶ εἰς καλὰς ἐλπίδας, καὶ θεραπεύων τὸ ἀσθενὲς καὶ ταλαίπωρον. Ἦθελε ἴσως καλεῖς ἀπὸ σᾶς νὰ ὁμοιωσῇ με ἐκείνας τὰς ἀξιομακαριστοὺς, καὶ νὰ κρατήσῃ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, **16** Δύνασθε, θέβαια, καὶ τώρα, ὅσοι θέλετε, ἕχ. μόνον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκείνην τὴν ἑρπύνην νὰ κρατήσετε ἀπολαύοντες τῶν φρικτῶν μυστηρίων με καθαρὰν συνειδήσιν. «Ὁχ. δὲ μόνον ἐδῶ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν θὰ ἴδῃτε Αὐτόν, νὰ ἔρχεται με τὴν ἀπερίγραπτον ἐκείνην δόξαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀγγέλων, ἐὰν θελήσετε νὰ εἰσθε φιλάνθρωποι καὶ θὰ ἀκούσете, ἕχ. μόνον αὐτὰ τὰ λόγια, «Χαίρετε», ἀλλὰ καὶ ἐκείνα· «Εἰπάτε οἱ εὐαγγελισμένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, ἡ ὁποία εἶναι ἐξ ὁμοιωμένη διὰ σᾶς ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου»¹⁵.

«Ὡς γινώμεν, λοιπόν, θεοσεβεῖς, φλόθοι, ὡς ἀγαπῶμεν ἀδελφικῶς ὡς ἐπιδοκίμαζομεν τὴν ἀγάπην πρὸς ὅλους, διὰ νὰ ἀκούσωμεν αὐτὰ τὰ λόγια, καὶ ὑποβιβάζωμεν Αὐτόν τὸν Χριστόν»¹⁶. Καὶ σὺ αἱ χρυσοφοροῦσαι γυναῖκες αἱ ὁποῖαι εἶδατε τὸν δρόμον τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἀπαθάλατε λοιπὸν κάποτε, ἔστω καὶ ἀργά, τὴν ἀσθενὲς τῆς ἐπιθυμίας τῶν χρυσοῶν κοσμημάτων

¹² Mt 28, 10.

¹³ Mt 28, 10.

Ἐάν ἐπαυήτε τὰς μακαρίας αὐτάς γυναῖκας, ἀνταλλάξετε τὸν στολισμὸν τὸν ὅποιον φέρετε, μὲ τὸ νὰ στολισθῇτε μὲ τὴν ἐλεημοσύνην. Πῆς μοι, ποῖον εἶναι τὸ ὄφελος αὐτῶν τῶν πολυτελῶν λίθων καὶ τῶν ἐπ' χρυσοῦμένων (χρυσοῦφάντων) ἐνδυμάτων; Χαίρει, λέγει, δι' αὐτά ἡ ψυχὴ καὶ εὐχαριστεῖται. Ἐγὼ σὲ ἠρώτησα ποῖον εἶναι τὸ κέρδος; οὐ βίμως μοὶ ἀνεφερὲς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ζήμιν. Διότι δὲν ὑπάρχει, τίποτε χειρότερον ἀπὸ τὸ νὰ ἀσχυλῇται κανεὶς νὰ χαίρεται καὶ νὰ εἶναι προσηλωμένος εἰς αὐτά. **Β** Σικληρότερά δὲ γινεταὶ ἡ φοβερὰ αὐτῇ υποδουλωσις ὅταν κανεὶς, καίτοι, ἐξουσιάζεται καὶ υπερβῇ δουλικῶς εὐχαριστεῖται. Δὲ ποῖον λοιπὸν ἀπὸ τὰ πνευματικὰ ἔργα θὰ φροντίσῃ κάποτε ὅπως πρέπει; πᾶτε, λοιπὸν, θὰ περιφρονησῇ, ὅπως ἀρμόζει, τὰ κοσμικὰ πράγματα ἐκείνη, ποὺ νομίζει ὅτι εἶναι ἄξιον χαρᾶς τὸ νὰ εἶναι ὀλωσθεμένη μὲ τὸν χρυσόν, Ἐκείνος ποὺ κρατεῖται εἰς τὴν φιλακίαν καὶ εὐχαριστεῖται, οὐδέποτε θὰ θελήσῃ νὰ ἀπελευθερωθῇ ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν, οὔτε αὐτῇ, ἀλλ' ὅσαν ἀκριβῶς νὰ ἔγινε κάποια ἀχμάλωτος τῆς κακῆς αὐτῆς ἐπιθυμίας, οὔτε θὰ ἀνεχθῇ νὰ ἀκούσῃ πνευματικὴν συμβουλὴν μὲ τὴν ἀρμόζουσαν καὶ διαθεσικὴν καὶ προθυμίαν, οὔτε θέσθαι θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ πράξῃ κάποιο καλὸν ἔργον. Ποῖον λοιπὸν τὸ κέρδος τοῦ στολισμοῦ αὐτοῦ; **Β** καὶ τῆς ἀνοησίας αὐτῆς, πῆς μοι. Εὐχαριστοῦμαι, λέγει. Πάλιν μοὶ εἶπες τὴν θάλασσαν καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερος μὲ τιμοῦν λέγει, ὅσοι μὲ θάλῃ. Καὶ τί μὲ; αὐτὸ. Διότι, τοῦτο εἶναι προϋπόθεσις ἄλλης διασφορᾶς, ὅταν εἰς ὑπερηφάνειαν ὅταν εἰς παραφροσύνην ὁδηγῇ. Ἐμπρὸς λοιπὸν, ἀποῖ οὐ δὲν εἶπες τὸ κέρδος. Ἄς ἀνεχθῇς ἐμὲ νὰ σοὶ διηγηθῶ τὰς θάλασσας. **Β** Ποῖα λοιπὸν αὐτά θάλασσα ἀπὸ ἐδῶ, ἡ φροντίς ποὺ εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν εὐχαρίστησιν. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ποὺ θάλῃ (αὐτὰς) ὅσοι θηλαδὴ εἶναι, μικροὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ ἀκαλλήρητοι, πε-

ρισσότερον εὐχαριστοῦνται, παρὰ ἐκεῖνη ποὺ φορεῖ αὐτά. Διότι, οὐ μὲν μὲ πολλὴν φροντίδα στολίζεσαι ἐκεῖνοι δὲ χωρὶς αὐτὴν τροφοδοτοῦν τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐπειτα ἄλλη πάλιν ζήμια, τὸ νὰ ἐξευτελῇ ζεταὶ ἡ ψυχὴ τὸ νὰ κακολογῇται ἀπὸ παντοῦ καὶ πάντοτε. Διότι αἱ γυναῖκες αἱ ὁποῖαι ἐστενοχωρήθησαν καὶ ἐπικράθησαν (ἀπὸ τὴν ἰδικήν σου πολυτέλειαν), ὁπλίζονται ἐναντίον τῶν ἰδικῶν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀντίπτουν φοβερούς πολέμους. Μετὰ ἀπὸ αὐτά τὰ νὰ ἐξευτελῇς ὅλον σου τὸν καιρὸν καὶ τὴν φροντίδα εἰς αὐτὸ, τὸ νὰ μὴ ἐπιδικῇς μετὰ ζήσεως καὶ προθυμίας τὰ πνευματικὰ καταρθώματα, **Β** το νὰ γίνεσαι πλήρης ὑπερηφάνειας, παραφροσύνης καὶ ματαιοδοξίας, τὸ νὰ εἶσαι προσηλωμένη εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ νὰ χάνης τὰ ὑπερά σου καὶ νὰ γίνεσαι ἀντὶ αὐτῶς σκυλὸς καὶ χοῖρος. Διότι, ἀποῖ ἀφῃσες τὸ νὰ θλήῃς καὶ νὰ πιετῇς πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅσαν ἀκριβῶς αἱ χοῖροι σκύβεις πρὸς τὴν γῆν, ἐρευνῶσαι ὑπὸ νόμους καὶ ἀσκήτους, καθιστῶσαι τὴν ψυχὴν σου ἀνάνθρωπον καὶ δουλοπρεπῆ. Ἀλλ' ὅταν παροῦς ἄξιος, κάμνεις νὰ γυροῖς καὶ νὰ σὲ θάλῃ, ὅσοι θαδίζουν εἰς τὴν ἀγοράν, Ἀκριβῶς, λοιπὸν δι' αὐτὸ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ ἦσαν χρυσοστολισμένη, διὰ νὰ μὴ γίνῃς κοινὸν θέατρον καὶ ἀνοήτης τὰ στόματα πολλῶν κατηγορῶν. Διότι, κανεὶς ἐξ ὧν σὲ προσέχουν δὲν σὲ θαυμάζει, ἀλλὰ σὲ κατηγοροῦν ὡς φιλόκοσμον, ὡς ματαιόδοξον, ὡς σαρκικὴν γυναῖκα. **Γ** Καὶ δι' ἀκόμη εἰσέλθεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, φεύγεις χωρὶς τίποτε νὰ λάθῃς παρὰ μόνον ἀναρτήτους κατηγορίας καὶ ὕβρεις καὶ κατάραις διὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνου ποὺ σὲ θάλῃ, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους τοῦ Προφήτου Καθ' ὅσον ἀμέσως, ὅταν σὲ ἴδῃ ὁ μεγαλοφρονάτος, Ἡσαΐας, θὰ φωνάξῃ δυνατὰ «αὐτὰ λέγει ὁ Κύριος διὰ τὰς ἀριστοκράτειρας γυναῖκας τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔπειθ' ἐθάδισαν μὲ τὸν τράχηλόν των ὑψηλά καὶ μὲ πρακτικὰ νεύματα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐσπεραν τὰ

φορέματά των κατὰ τὸ θέλημα τῶν παίζουσαι συγχρόνως χορεύει κῶς με τὰ πόδια των θὰ ἀποκαλύψῃ ὁ Κυριος τὸν στολισμὸν των καὶ θὰ ὑπάρξῃ ἀντὶ τῆς εὐχαριστοῦ εὐωδίας τῶν ἀρωμάτων κοινοῦς, ἀντὶ δὲ τῆς πολυτελοῦς ζώης θὰ ζωσθῇς με σχοινί¹⁴. Αὐτὰ θὰ σοὺ εἶναι ἀντὶ καλλωπισμοῦ. Ὡστε θέσθαι πρὸς ἐκεῖνακ μὴνας ἐλέχθησαν αὐτά, ἀλλὰ πρὸς πᾶσαν γυναῖκα ἡ ὁποία τὰς μιμῆται. **12** Καὶ ὁ Παῦλος δὲ μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον ἐστάθη κατηγορῶς, γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον νὰ παραγγέλλῃ εἰς τὰς γυναῖκας, νὰ ἀπολιζοῦν τὸν ἑαυτοῦ τοῦς ὄν με πλεξίματα (φιλόρεσκα) τῶν μαλλῶν ἢ με χρυσὰ κοσμήματα, ἢ με μοργαριτάρια ἢ με ἐνδυματὰ πολυτελή¹⁵. Ἐπομένως παντοῦ εἶναι θαλασπερὸν τὸ νὰ χρυσοφορῇς κατ' ἐξοχὴν ὅμως θεοὺ εἰσερχεσαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅταν ἐρχεσαι ἡλυσίων τῶν πτωχῶν. Δὲν, ἐὰν ἐφρονεῖς νὰ κατηγορήσῃς τὸν ἑαυτοῦ σου τόσοι πολλοί, δὲν θὰ περιεβάλῃς ἄλλο σχῆμα, παρὰ μόνον αὐτὸ τὸ προσωπεῖον τῆς σκληρότητος καὶ τῆς ἀπανθρωπείας.

Σκέψου τοὺλάχιστον πόσας κοιλίας πενῶσας παρέρχεσαι με τὸ σχῆμα αὐτό, πόσα σώματα γυμνά με τὴν σαρκινὴν αὐτὴν ἐπιδείξει. **13** Πόσον καλῶτερον τὸ νὰ διαθρέψῃς ψυχὰς τοῦ πεινοῦν, παρὰ νὰ πληγώνῃς καὶ τρυπῇς τοὺς λαοὺς τῶν ὧτων καὶ νὰ κρεμᾷς ἀσκόπως καὶ ματαίως τροφὰς μυρίων πτωχῶν. Δὲν, μήπως τὸ νὰ πλουτῇς σοὺ εἶναι ἐγκώμιον; μήπως τὸ νὰ χρυσοφορῇς εἶναι διὰ σὲ ἔπαινος, Καὶ εἰς ἡμ. περίπτωσιν ἀκόμη περιβάλλεσαι αὐτὰ κατὰ π. δικαίων κόπων καὶ ἔτοι ἡ πράξις ἀποτελεῖ μερὶς σὴν κατηγορίαν. Ὅταν δὲ

¹⁴ Ro. 3, 16 17, 24.

¹⁵ A Trist 2 8

καὶ ἐξ ἀδικίας σκέψου τὴν ὑπερβολὴν (τῆς κατηγορίας) **14** Αὐτὰ ἀγαθὴς ὑπερβολικὰ τοὺς ἔπαινους καὶ τὴν δόξαν λαοῦν ἀπογυμνώσου ἀπὸ τὴν καταγέλαιστον αὐτὴν περβολῇν, καὶ τότε ὅλοι θὰ σὲ θαυμάσουσι, τότε θὰ ἀπολαύσῃς καὶ δόξαν καὶ ἀληθὴ εὐχαριστήσιν' ὅτι τῶρα, θέσθαι, εἶσαι πλήρης ὕδρευον προξενούσας εἰς τὸν ἑαυτοῦ σου ἐξ αὐτῶν πολλὰς ἀφορμὰς στενοχωρῶν καὶ θλίψεων. Διότι, ἂν καὶ ἐξ αὐτῶν χάσῃς σκέψου πόσα κακὰ γεννῶνται ἀπὸ ἐδῶ, πόσα ὑπηρετοῦναι μωσιγῶνται, πόσο ἄνδρες ἐνοχλοῦνται, πόσοι δδηνόονται εἰς δίκην, πόσο ἐγκλείονται εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ δικαστήρια ἀπὸ ἐδῶ καὶ φυλακαὶ καὶ ἀναριθμητοὶ ἀπὸ παλαιῶν κατάραι καὶ κατηγορίαι, πρὸς τὴν γυναῖκα ἀπὸ τῶν ἄνδρα, πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκ μέρους τῶν φίλων ἐκ μέρους τῆς ἰδίας ψυχῆς. **15** Ἀλλὰ δὲν χάνεται (κάτι) ὅμως ἡ διαφύλαξις (αὐτῶν) κατ' ἐξοχὴν δὲν εἶναι εὐκόλος. Ἐάν τε καὶ διασωθοῦν μέχρι τέλους, διατηρούμενα πάλιν παρέχουν πολλὴν ἀνησυχίαν καὶ φροντὶ δὲ καὶ ἀθελῶν, καὶ καμνίσιν ὠφέλειαν. Διότι ποῦν εἰσόδημα ἀπὸ ἐδῶ διὰ τὴν οἰκίαν; ποῦν τὸ ὄφελος εἰς αὐτὴν που φορεῖ αὐτά, Κανένα μὲν ὄφελος, πολλὴ δὲ ἀκαταστασία καὶ κατηγορία ἀπὸ παντοῦ.

Πῶς θὰ δυνηθῇς νὰ φυλῇς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοὺς κρατήσῃς, τοιοῦτοτρόπως ἐνδεδυμένῃ. Ἐκεῖνος ἀποστρέφεται αὐτὸν τὸν καλλωπισμὸν. Δὲν τοῦτο κατεβέβηκε νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τέκτονος, μᾶλλον δὲ οὔτε εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην, ἀλλ' εἰς τὴν καλύψαν καὶ εἰς τὴν φάτιν. Πῶς, λοιπόν, θὰ δυνηθῇς νὰ τὸν ἴδῃς; Ἢ μὴ ἔχουσα τὸ ἐπιθυμητὸν εἰς αὐτοὺς κόλλος, μὴ φέρουσα τὸν ἀξιογάτηρον εἰς Αὐτὸν στολισμὸν, ἀλλὰ τὸν μισητὸν; Διότι ἐκεῖνος τοῦ πλησιάζει. Αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ καλλωπίζεται με τοιαῦτα ἐνδύματα, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐνδεδυμένος τὴν ἀρετὴν. Σκέψου τί τέλος

πάντων είναι αὐτὸ τὸ χρυσὸν κοσμήμα; Τίποτε ἄλλο παρὰ χῶμα καὶ στάκτη. Ριψε νερόν, καὶ ἔννε λίσση Σκέψου καὶ νὰ ἐντραπῇς, διότι ἔκαμες τὸν πῦλόν Κύριον, καὶ ἀφοῦ ἀφησες τὰ πάντα κάθεςαι, πλῆσιον αὐτοῦ καὶ τὸν θασιτάξας, καὶ τὸν περιφέρεις παντοῦ, καὶ ὅταν εἰσέρχῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτε κατ' ἐξοχὴν ἔπρεπε νὰ τὸν ἀποφεύγῃς, διότι δὲν ἐκτίσθη ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦτο, ὃ ἂν ἐπιβεβῇς εἰς αὐτὴν τὸν πλοῦτον αὐτόν· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιβεβῇς τὸν πνευματικόν σου πλοῦτον. **11** Σὺ λοιπὸν ὥσπερ ἀκριβῶς νὰ εἰσέρχῃς εἰς πομπήν (ἐφορταστικὴν), ἔτσι εἰς ὅλα στολίζεις τὸν ἑαυτόν σου, μμουμενὴ τὰς γυναῖκας τῶν θεάτρων, ἔτσι θασιτάξας ἐπιδεικτικῶς αὐτὰ τὰ σκουπίδια ἐκείνων τὰ ἄξια πάσης περιφρονήσεως. Ἀὐτὸ τοῦτο λόγον ἐπακολουθεῖ. Ἀλάθῃ εἰς τοὺς πολλούς, καὶ ὅταν διαλυθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συνάθροισις, εἰς τὰς οικίας εἰς τὰ τροπέζια αὐτὰ θὰ ἀκούσῃ κανεὶς νὰ διηγούνται οἱ περισσότεροι. Ἀφοῦ ἀφησαν, δηλαδὴ, νὰ λέγουν, αὐτὸ καὶ αὐτὸ ἔπεν ὁ προφήτης καὶ ὁ ἀπόστολος διηγούντα τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐνδυμάτων, τὸ μέγεθος τῶν πολυτίμων λίθων, **12** ὅλην γενικῶς τὴν ὅλην ἀσχημίαν ἐκείνων που περιβάλλοντα, αὐτὰ. Αὐτὰ σὰς καθιστοῦν νωθρὰς πρὸς ἐλεημοσύνην, ὡς ἐπίσης καὶ τοὺς ἀνδρας σὰς. Διότι κανεὶς ἀπὸ σὰς δὲν θὰ προετοιμᾷ εὐκόλως νὰ θρῶσῃ κάτι ἀπὸ τὰ χρυσὰ αὐτὰ καὶ νὰ θρέψῃ πε νῶντα. Εἰς τὴν περίπτωσιν καὶ ἡ ἴδια θα προετοιμᾷ νὰ εὐρεθῇς εἰς στενόχωρον θέσιν, παρὰ νὰ ἴδῃς νὰ θρῶνται αὐτὰ, πῶς θὰ διέτρεφες ἐξ αὐτῶν ἄλλων. **13** Διότι αἱ περισσότερα διὰ κεῖνται πρὸς αὐτὰ ὥσπερ πρὸς κάποια ἔμψυχα (ὄντα), καὶ ἔχ. ὀλιγώτερον ὡς πρὸς παιδιὰ. Μὴ γένοιτο, λέγει. Δεῖξτέ μου λοιπὸν τοῦτο, δεῖξτε μὲ αὐτὰ τὰ ἔργα, διότι, ἐγὼ τώρα θλίπω τὰ ἀντίθετα. Διότι ποῖος κάποτε ἐξ ἐκείνων που ἐκυρεῖσθσαν ἐντελῶς ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἀφοῦ ἐξαργύρωσε αὐτὰ ἔσωσε ἀπὸ θανάτου

τὴν ζωὴν (ἐνός) παιδιοῦ. Καὶ τί λέγω παιδιοῦ, Ποῖος τὴν ἰδικὴν τοῦ ψυχῇ, ἡ ὅποια χάνετο ἐξ αἰτίας αὐτῶν, ἐξηγόρασεν. Ἀντιθέτως, θεοῦ, οἱ πολλοὶ καθημερινῶς πωλοῦν αὐτὴν χάριν αὐτῶν. Καὶ ἂν συμβῇ καμμία σωματικὴ ἀσθένεια κάκουν τὰ πάντα. ἂν δὲ ἴδωσιν τὴν ψυχὴν διεφθαρμένην τίποτε τέτοιο δὲν κάνουν, ἀλλὰ ἀποφοροῦν καὶ διὰ τὰ παιδιὰ τῶν καὶ διὰ τὴν ἰδικὴν τῶν ψυχῇ, διὰ νὰ μένουν αὐτὰ μὲ τὸν χρόνον νὰ σκουραζοῦν. **14** Καὶ σὺ μὲν περιβάλλεσαι χρυσὰ κοσμήματα ἀξίως μωρίων τολάντων τὸ δὲ μέρος τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει τὴν ἀπόλαυσιν οὔτε τῆς ἀναγκαίας τροφῆς. Ἀλλ' ὁ μὲν κοινὰς ὢλων Δεσπότης, καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἐνδοσκομένων εἰς τοὺς οὐρανούς (ἐπουρανίων ἀγαθῶν), καὶ τῆς πνευματικῆς τροφῆς πρὸς ὅλους ἐξ ἴσου μετέδωκε. σὺ δὲ οὔτε ἐξ αὐτῶν που φθείρονται διδεις εἰς αὐτόν, διὰ νὰ μείνῃς συνεχῶς δεμένη μὲ τὰς φοβερὰς αὐτὰς ἀλύσεις. Εἰς αὐτοῦ (πηγάζου) τὰ ἀναριθμητὰ κακά, ἀπὸ ἐδῶ αἱ ζηλοτυπίαι, ἀπὸ ἐδῶ αἱ πόρνε' αἱ τῶν ἀνδρῶν, ὅταν δὲν τοὺς προδιαθέτεται νὰ φλοσφοῦν, ἀλλὰ τοὺς αἰνιθίζετε νὰ χαρῶνται. δι' αὐτὰ, διὰ τὰ ὅποια ὑπερφηανεύονται, πόρνοι, γυναῖκες. **15** Ἀὐτὰ τοῦτο καὶ ἀμέσως συλλαμβανόνται. Διότι, ἔάν τὸν εἶχες διδάξει αὐτὰ μὲν νὰ περικρονῇ, νὰ χαίρεται δὲ διὰ τὴν σωφροσύνην, διὰ τὴν εὐλάβειαν, διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην, δὲν θὰ συνελεμβάνετο εὐκόλως εἰς τὰ πτερά τῆς πορνείας. Τὸ νὰ στολίσθῃ μὲν ἔτσι ἡ πόρνη δύναται, καὶ μὲ καλλιτέρον τρόπον μὲ ἐκεῖνα διμῶς κάθολου. Συνήθισε λοιπὸν αὐτόν νὰ χαίρεται μὲ αὐτὸν τὸν στολ. σμόν, τὸν ὅποιον δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸν ἴδῃ ὑπάρχοντα εἰς τὴν πόρνην γυναῖκα. Πῶς δὲ θὰ ὁδηγήσῃς αὐτόν εἰς αὐτὴν τὴν συνήθειαν; Ἄν ἀπομακρύνῃς αὐτὸν τὸν στολ. σμόν, καὶ ἐνδοθῇς ἐκεῖνον. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ ἀνὴρ θὰ εἶναι ἀσφαλής, καὶ αὐὸς ἀξέσβαστος. **16** καὶ ὁ Θεὸς εὐμενὴς διὰ σὰς, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλοι θὰ σὰς θαυμάσουν, καὶ δὲ ἐπιτόχετε

τά μέλλοντα αγαθά, με τὴν χάριν καὶ τὴν φυλανθρωπικὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ ἐξουσία εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ 4 (30)

(Ματθ. κη 11 30)

¶ Ὅταν δὲ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀνέγγελλον εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἔλα, ἔλα εἰχόν τινα. καὶ ἀφ' οὗ συνεχθήσαν, καὶ μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἔκαμαν συμβούλιον, ἕως ἃς χρήματα εἰς τοὺς στρατιώτας, λέγοντας αὐτοῖς· ἔε, οἱ μαθηταί σου, ἀφ' οὗ ἦλθον ἐν καιρῷ νυκτός· ἐκλαβάν· αὐτὸν ἔσαν ἡμεῖς ἐκοιμημένοι. καὶ ὅταν ἡ κοίτη τοῦτο ὁ ἡγεμὼν ἤμεις ὅτε τὸν τι σκεπεν καὶ θὰ σὰς ἀπαλλέξωμεν ἀπὸ κείου ἐσθύνειν·

¶ Χάρη αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν ἔγινεν ὁ σεσημός· ὅστε νὰ τοὺς καταπλήξῃ καὶ ἀπὸ αὐτοῦ νὰ προελθῇ ἡ μαρτυρία· πρῶτον τὸ ὅποιον λουπὸν, καὶ συνέβη τοιοῦτοτρόπως ἡ εἰδήσις (περὶ τῆς ἀναστάσεως) προσερχομένη ἀπὸ τοὺς φυλακὰς καθίστατο ἀνυπόπτος.

Ἀπὸ τὰ θαύματα δὲ ἄλλα μὲν ἐδεσκανύοντο κοινῶς πρὸς ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἄλλα δὲ ἰδιαίτερος εἰς τοὺς παρόντας ἔκει· κοινῶς μὲν εἰς τὴν οἰκουμένην (ἐδέχεθη) το σκότους κατ' ἴδαν δὲ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἀγγέλου, τὸ θαῦμα τοῦ σεσημοῦ.

Ἐπειδὴ λουπὸν ἦλθον καὶ τοὺς ἐπιληροφόρησαν αὐτὰ «· (ἐ.ὲ. ἡ ἀληθὲς κηρυσσόμενη δημοσίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ εἶναι καταφανής), ἔδωκαν πάλιν χρήματα, διὰ νὰ εἴπουν, λέγε (ὁ Εὐαγγελιστής)· ἔα· ἀφ' οὗ ἦλθον οἱ μαθηταί· τοῦ ἐκλεῖψαν αὐτόν· Πῶς ἐκλεῖψαν, μωρότατοι

ἀπὸ ὅλων. Οὐτε νὰ πλάσουν ἡμποροῦν (τὸν μῦθον περὶ τῆς κλοπῆς), διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ὀλοφάνερον τῆς ἀλήθειας. Καθ' ὅσον ἦτο ἐντελὼς ἀπίθανον τὸ λεγόμενον (ὅπ' αὐτῶν), καὶ οὔτε κἀν εἶχε σχῆμα ψευδούς. Διὸ τὼς ἔκλειπον οἱ μαθηταί, πές μου, ἄνθρωποι πτωχοὶ καὶ ἰδιῶται, οἱ ὅποιοι δὲν ἐτόλμουν νὰ ἐμφανισθοῦν; Μήπως δὲν εἶχε τεθῆ ἐπὶ τοῦ τάφου σφράγισμα, μήπως δὲν παρκαθῆντο τόσο πολλοὶ φύλακες καὶ στρατιῶται καὶ Ἰουδαῖοι, μήπως δὲν ὑποπτεύοντο αὐτὸ τοῦτο ἐκεῖνο; **12** καὶ ἐμεριμῶν καὶ ἦσαν ἀγρυπνοὶ καὶ ἐφρόντιζον. Καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐκλεπτο; Διὰ νὰ πλάσουν τὸ δόγμα τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ πὼς ἦλθε εἰς τὴν σκέψιν τῶν νὰ πλάσουν κάτι τέτοιο ἄνθρωποι, ποὺ ἠρέσκοντο νὰ ζοῦν κρυφίως; πὼς θὰ διέφευγον τῆς προσοχῆς τόσο πολλῶν. Καίτοι, ἀκομή καὶ ἂν περιεφρόνουν τὸν θάνατον, δὲν θὰ ἐπεχείρουν ἀσκόπως καὶ ματαίως τὴν παράτολμον πράξιν, ἐφ' ὅσον παρευρισκόντο τόσο φύλακες. Τὸ δὲ θὰ ἦσαν καὶ δεῦλοί, ἀπέδεξαν τὰ προηγουμένα γεγονότα. Πράγματι, ὅταν εἶδον Αὐτὸν νὰ ἔγῃ συλληφθῆ **13** ὅλοι αὐτοὶ πεσκήρτησαν. Ἐάν λοιπόν, τότε δὲν ἐτόλμησαν νὰ σταθοῦν πλησίον τοῦ βλέποντος Αὐτὸν ζῶντα, πὼς δὲν θὰ ἐφοβοῦντο τὸσον πλῆθος στρατιῶν, ὅτε πλέον ἦτο νεκρός. Μήπως ὑπῆρχε θύρα νὰ ἀνατρέψουν; μήπως ἐνὸς θὰ διέφευγον τῆς προσοχῆς. "Εφραξε τὴν θύραν τοῦ μνημείου μέγας ἄγγελος διὰ τὴν μετακίνησιν τοῦ ὁποίου ἔχρε ἄζντο πολλαὶ χεῖρες. Δικαίως λοιπὸν ἔλεγαν "Καὶ θὰ εἶναι ἡ τελευταία ἀπάντη χειροτέρα τῆς πρώτης". **14** ἀποδεικνύοντες ἀληθές τοῦτο κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των, ὅτι ἐνῶ ἔπρεπε νὰ μετανοήσουν μετὰ τὴν τῶσιν τρέλλαν, αὐτοὶ ὅμως συνανιζόνται μετὰ τὰ προηγου-

μενα, ἐπινοοῦντες καταγέλαστα πράγματα, καὶ ὅταν μὲν ἔξη ἐξαγοράζοντες τὸ Αἷμα Του, ὅταν δὲ ἐσταυρωθῇ καὶ ἀνέστη, ὑποσκάπτοντες πάλιν δ' ἀ χρημάτων τὸν λόγον τῆς Ἀναστάσεως. Σὺ ὅμως, παρακαλῶ, πρόσεξε πὼς με αὐτὰ ποὺ κάνουν συλλαμβάνονται παντοῦ. Ἐάν, θέ- θια δὲν εἶχον προσέλθε· εἰς τὸν Πλάτων, οὔτε εἶχον ζη- τῆσαι τὴν φρουράν. θὰ ἠδύνατο περισσότερον νὰ φλωα- ροῦν τὰ τοιαῦτα ὅχι ὅμως καὶ τώρα. Καθ' ὅσον ἔτι ἐ- πραξάν τὰ πάντα, ὡς νὰ ἐπαδίκων νὰ σφραγίσουν τὰ στόματα τῶν Διῶτι, ἐάν οἱ μαθηταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀγρυπνήσουν μετ' Αὐτοῦ, **15** ἔπιτ μωμένοι μάλ' ἔτι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦτο, πὼς θὰ ἀπετόλμουν αὐτό. Καὶ διατί νὰ μὴ τὸν κλέψουν ἐκωριτερον, ἀλλ' ὅταν σεῖς ἦλ- θετε. Ἐάν ἤθελον νὰ πράξουν τοῦτο, θὰ τὸ ἐπραττον κατὰ τὴν πρώτην νύκτα, ὅτε ἀκόμη δὲν ἐφυλάσσετο ὁ τάφος, ὅποτε τὸ ἐπιχειρημα ἦτο καὶ ἀκίβδυνον καὶ ἀσφα- λές. Διὸ κατὰ τὸ Σάββατον προσελθόντες ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Πλάτων τὴν φρουράν καὶ ἐφύλαττον κατὰ τὴν πρώτην ὅμως νύκτα οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν παρευρίσκετο εἰς τὸν Τάφον.

"Ἀλλὰ τί θέλουν καὶ τὰ σουδάρ α, τὰ ὅποια ἦσαν συγκεκολλημένα μετὰ τὴν σμῦρναν, διότι αὐτὰ τὰ εἶδεν ὁ Πέτρος εὐρισκόμενα (εἰς τὸν τάφον);" Ἐάν λοιπὸν ἦθε- λον νὰ κλέψουν, δὲν θὰ ἔκλεπτον τὸ σῶμα γυμνόν (" ὅχι μόνον διὰ νὰ μὴ ἀποτελέσῃ ἡ πράξις τῶν ὕβριν (πρὸς τὸ σῶμα), ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ καθυστεροῦν καὶ θραυνοῦν, καθ' ὅν χρόνον θὰ ἀπεγύμνωναν αὐτό, καὶ ἐπιτρέφουν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐξεγερθοῦν καὶ τοὺς συλλάβουν. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἔτι ὑπῆρχε σμῦρνα τόσο κολλώδης ὡγρὸν συγκεκολλημένοι μετὰ τὸ σῶμα καὶ τὰ ἐνδύματα

διὰ τοῦτο δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ ἀποστῶσιν τὰ ἐνδύματα ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀλλ' οἱ ἐπιχειροῦντες αὐτοῦ ἐχρειάζοντο πολὺν χρόνον ἐπομένως καὶ ἀπὸ ἐδῶ προκύπτει ὅτι ἦτο ἀπίθανος ἡ κλοπὴ. Μήπως δὲν ἐγνωρίζον καλῶς τὸν θυμὸν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅτι θα ἐξέσπαι εἰς αὐτοὺς ἡ ὀργὴ τῶν; **11** Καὶ γενικῶς ποῖον τὸ κέρδος τῶν μαθητῶν, ἐὰν δέ, ἀνέστη.

Γνωρίζοντες, λοιπὸν, καὶ αὐτοὶ ὅτι ἐπλάσαν ὅλα αὐτὰ ἐθῶκα καὶ χρήματα καὶ λέγουσι εἴπατε σὺς, αὐτὰ καὶ ἡμεῖς θὰ πείσωμεν τὸν ἡγεμόνα. Ἐπεδίδωκαν, δηλαδὴ νὰ ἀνακοινωθῇ αὐτῇ ἡ πληροφορία, πολεμοῦντες ἀκόπως καὶ ματαίως τὴν ἀλήθειαν καὶ δι' ὅσον ἐπεχειροῦν νὰ τὴν συσκολῶσιν. **8** αὐτῶν συνετέλει καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν, ὥστε νὰ φαίνεται, αὐτὴ καθαρά. Καθ' ὅσον καὶ τοῦτο πιστοποιεῖ τὴν ἀνάστασιν τὸ νὰ εἴπουν οἱ ἱδιοὶ αὐτὰ, ὅτι «ἐκλεψαν οἱ μαθηταί». **Δ** αὐτοῦ, δηλαδὴ, ὁμολογοῦν ὅτι τὸ σῶμα δὲν ἦτο ἐκεῖ. **10** ἀποδεικνύει δὲ ψευδὴ καὶ ἀπίθανον τὴν κλοπὴν, ἢ προσέλευσις καὶ παραμονὴ αὐτῶν καὶ τὰ σφραγίσματα καὶ ἡ βεβαιότης τῶν μαθητῶν ἀναμφισβήτητος καὶ ἀπὸ ἐδῶ παρορυσσάζεται ἢ ἀπόδειξις τῆς ἀναστάσεως.

Ἄλλ' ὅμως οἱ ἀνασχύνται, καὶ εἰς ὅλα τολμηροὶ ἐν καὶ ὑπάρχον τόσα πολλά, πρὸς τοὺς ἐκλεόν τὸ στόμα, «Εἴπατε» λέγουσι καὶ ἡμεῖς θὰ πείσωμεν καὶ θα σὰς ἀπωλλάξωμεν ἀπὸ καθὲ εὐθύνῃς, βλέπεις ὅτι, ὅλοι ἦσαν δεσφραμμένοι, ὁ Πιλάτος, ὅτι αὐτὸς ἐπέσθη οἱ στρατιῶται, ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς. Ἀλλὰ μὴ θαυμάσης διὰ τα χρήματα ὑπερίσχυαν τῶν στρατιωτῶν. **9-11** Ἐὰν διὰ τὸν μαθητὴν εἶχον τόσην ἑλκυστικὴν δύναμιν, πολλοὶ περισσότεροι δι' αὐτοὺς. «Καὶ δεδόθη ὁ λόγος αὐτῶν, λέγει, μερὶς τῆς σήμερος ἡμέρας»⁵.

⁵ Καθ' 28, 15

Εἶδες πολλὴν τὴν φιλανθρωπίαν τῶν μαθητῶν, πῶς οὐτε ἐντρέπονται νὰ λέγουν αὐτῷ, ὅτι τοιαύτη φήμῃ ἐπεκράτησε ἐναντίον τῶν. «Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ ἄλλοι μὲν τὸν προσεκυνησαν, ἄλλο δὲ ἀφοῦ τὸν εἶδον ἐδίστασαν»⁶. Αὐτὴ μὴ φαίνεται ὅτι, εἶναι ἡ τελευταία⁷ ἐμφάνισις εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅτε ἀπέστειλε αὐτοὺς διὰ νὰ θαυμάσων Ἐὰν δὲ μερικοὶ ἐδίστασαν, καὶ ἀπὸ ἐδῶ πάλιν θαύμασε τὴν ἀλήθειαν τῶν, πῶς δὲν ἀποκρύπτουν τὰ μερὶς τῆς τελευταίας ἡμέρας ἐλαττώματα αὐτῶν. **12** Πλὴν ὅμως καὶ αὐτοὶ ἐθεσθαύωσαν διὰ τῆς ἐμφανίσεως. Τί λοιπὸν εἶπεν ὅταν εἶδον αὐτούς, «Μοῦ ἐδόθη κάθε ἐξουσία καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς»⁸. Πολλὴν ἀνθρωπίνως μᾶλλον ὁμιλεῖ πρὸς αὐτούς, ὅτι ἕως τῶρα δὲν εἶχον λάβει ἀκόμῃ τὸ Πνεῦμα (τὸ Ἅγιον), τὸ ὁποῖον ἤδυνάτο νὰ τοὺς καταστήσῃ ὑψηλόφρονες, «Ὑπάγετε καὶ κἀμετε μαθητὰς σας ὅλα τα ἔθνη, θαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς νὰ τηροῦν ὅλα ὅσα οὐκ ἐτάξα»⁹. Παραγγέλλων τὸ μὲν ἕνα περὶ τῶν δογμάτων τὸ δὲ ἄλλο περὶ τῶν ἠθικῶν ἐντολῶν. Καὶ σχετικῶς μὲν μετὰ τοὺς Ἰουδαίους τίποτε δὲν ἀναφέρει, οὔτε ἀσχολεῖται μὲ τὰ διὰδραματίζοντα γεγονότα, οὔτε κατηγορεῖ τὸν Πέτρον διὰ τὴν ἀρνήσιν, **13** οὔτε κανένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους διὰ τὴν φυγὴν διατάζει δὲ νὰ ἐκχυθῶν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἀφοῦ ἐνεχειρῶσιν εἰς αὐτοὺς συντομον διδασκαλίαν, τὴν διδασκομένην διὰ τοῦ θαπτισματος. Ἐπειτα, ἔπειθ' ὁ δὲ ἐτάξεν εἰς αὐτοὺς μεγάλα,

⁵ Ματθ. 28, 16-17.

⁶ Τὰς ἐπιστάσεις τῶν ἑωρῶν περιγράφον διεξοδικότερον οἱ ἑξῆς κεφάλαια, ἰσχυρῶς καὶ ὑπομνήτως ἐν αὐτῇ τελευταίᾳ τῶν ἐπιστάσεων τῶν.

⁷ Ματθ. 28, 18.

⁸ Ματθ. 28, 19-20.

ἀνεπτερόνουν τὰ φρονήματά των, λέγει: «Ὁν ἐγὼ εἶμαι, μαζί σας ὅλας τὰς ἡμέρας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου»⁹ Εἶδες πόλιν ἐξουσίαν. Εἶδες πῶς καὶ ἐκεῖνα ἐλέγχθησαν ἀπὸ συγκρατάθαι; Δὲν εἶπεν δὲ δι. θὰ εἶναι μόνον μαζί, με' ἐκείνους ὅλους καὶ με' ὅλους, οἱ ὅποιοι κατέβην αὐτῶν θὰ πιστεύουν Δὲν ἐπρόκειτο θέσθαι νὰ παραμένουν οἱ ἀπόστολοι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου· ἀλλ' ὥς νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς αἰματος ἔτσι ὁμιλεῖ περὶ τῶν πιστῶν **10** Μὴ μοῦ πῆτε, λοιπόν, λέγει, τὴν δυσκολίαν τῶν πραγμάτων διότι ἐγὼ εἶμαι μαζί σας, ὁ ὅποιος καθιστῶ εὐκόλως τὰ πάντα. Τοῦτο ἔλεγε συνεχῶς καὶ εἰς τοὺς προφήτας εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην, καὶ εἰς τὸν Ἰερემιαν ὅταν προέβαλλε τὴν νεότητά, καὶ εἰς τὸν Μωυσέα καὶ εἰς τὸν Ἰεζεκίην, ὅτι ἀπέφυγον νὰ πράξουν κάτι. «Εγὼ λέγε εἶμαι μαζί σας»¹⁰ τοῦτο (λέγει) καὶ ἔδω πρὸς αὐτοὺς.

Γρόσσειε ὁμῶς παρακαλῶ καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὴν μεταξὺ τούτων διαφορὰν. Ἐκεῖνοι, δηλαδὴ ἂν καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς ἓν ἔθνος, πολλάκις παρηταῖντο αὐτοὶ ὁμῶς δὲν εἶπον τότε σχετικὸν μολοντί. ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν οἰκουμένην. Ὑπενθυμίζε, δὲ εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν συντέλειαν, διὰ νὰ τοὺς προσελκύσῃ περισσότερον καὶ μὴ βλέπουν μόνον δι. τὰ παρόντα πράγματα εἶναι δυσάρεστα. **11** ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ τὰ ἀπειρα καὶ ἀτελείωτα. Διότι τὰ μὲν λυτηρὰ λέγει, πού θὰ ὑποστῇτε, συναποθνήσκουν με' τὴν παρούσαν ζωὴν, ἀφοῦ ἔπωσθήσατε καὶ αὕτη ἡ χρονικὴ περίοδος τῆς ζωῆς θὰ φθάσῃ πρὸς τὸ τέλος τὰ δὲ ἀγαθὰ πού θὰ ἀπολαύσετε,

⁹ Μαθ. 28, 20.

¹⁰ 1ο 1, 6-8.

παραμένουν αἰώνως, ὡς ἀκριθῶς πολλάκις εἶπον προηγουμένως. Ἔτσι, ἀφοῦ προηποίμασεν αὐτοὺς καταλλήλως καὶ ἀνεπτέρωσε τὰ φρονήματά των καὶ με' τὴν ὑπενθύμησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τοὺς ἀπέστειλεν. **12** Διότι ἡ ἡμέρα ἐκείνη εἰς ἐκείνους πού ζοῦν ἐναρέτως εἶναι λίαν ἀξιαγάπητος ὅπως πράγματι, καὶ εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς φοβερὰ, ὡς εἰς τοὺς καταδίκους (ἡ ἡμέρα ἐκτελέσεώς των). Ἀλλ' ἄς μὴ φοβοῦμεθα μόνον καὶ φρίττωμεν, ἀλλὰ καὶ ἄς μεταβαλλώμεθα, ὥς ὅτου ὁκώμη ὑπάρχει καιρὸς, καὶ ἄς ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὴν κακίαν διενάμεθα, ἐὰν θέλωμεν. Διότι, ἐὰν πολλοὶ κατάρθωσαν τοῦτο πρὸ τῆς χάριτος, πολὺ περισσότερον μετὰ τὴν χάριν.

Καὶ τί δύσκολον διετάχθημεν νὰ πράξωμεν, νὰ διασώσωμεν τὰ ὄρη, ἢ νὰ πετάξωμεν εἰς τὸν ἀέρα; **13** ἢ νὰ δέλθωμεν τὸ Ἰσρηηλὶκὸν Πέλοπος, ἔπ' οὐδενὶ λόγῳ· ἀλλὰ τόσον εὐκόλως ζοῦν ὥστε οὐτε δοξαῖα νὰ χρειάζωμεθα ἀλλὰ ψυχὴν καὶ διάθεσιν μόνον. Ποῖα μέσα εἶχον οἱ ἀπόστολοι, οἱ ὅποιοι κατάρθωσαν τόσας πολλὰς. Δὲν περιήρχοντο με' ἓνα χιτῶνα καὶ ζυτιῶνται, καὶ ὑπερσχιζαν ὅλων, Πράγματι, τί εἶναι δύσκολον ἀπὸ τὰ προτάγματα τοῦ Χριστοῦ; Κανένα μὴ ἔχης ἐχθρόν· κανένα μὴ μισῇς. Κανένα μὴ κακολογῇς. Τὰ ἀντιθέτα, θέβαινα, τούτων εἶναι, δυσκολώτερα. Ἀλλ' εἶπε (ὁ Χριστός), θὰ εἴπῃ κανεὶς, πέταξε τὰ χρήματα. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ δύσκολον. Ἀσφαλῶς ὁμῶς, δὲν διετάξεν, ἀλλὰ συνεβούλευσε. **14** Πλὴν καὶ διαταγὴ νὰ ἦτο, τι τὸ θαρρὺ, τὸ νὰ μὴ περιφέρεις φορτίαν καὶ ἀσκόπους φροντίδας, Ἀλλ' ὡς ἡ ἀπληστία τῶν χρημάτων. Ὅλα ἔγιναν χρήματα· διὰ τοῦτο ὅλα ἔγιναν ἄνω κάτω. Ὅλα κανεὶς μακαρίσιον κάποιον τὰ χρήματα ἀναφέρει, καὶ ἂν ἔλθῃ νοσηγῇ, ἀπὸ ἐδῶ ἢ ἐλευνολογῇς. Καὶ ὅλα οἱ λόγοι διὰ τὰ χρήματα γίνονται πῶς ἐκεῖνος πλουτεῖ· πῶς ὁ

άλλος διατελεί ἐν πτωχείᾳ; Ἄν κανεὶς ἀναλαμβάνῃ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἂν προσέρχεται εἰς γάμον, ἂν ἀσκήσῃ τέχνην, ἂν ὁτιδήποτε ἄλλο, δὲν ἀρχίζει προηγουμένως τὸ ἔργον, μέχρις ὅτου ἴδῃ ὅτι τὰ χρήματα ἔρχονται εἰς αὐτὸν ὀρμητικῶς καὶ ραγδαίως. **10** Ἐπειτα, ἀφ' οὗ συνέλθωμεν δὲν θὰ σκεφθώμεν, πῶς νὰ φυγαδεύσωμεν τὸ νόσημα αὐτό; δὲν θὰ ἐντραπώμεν διὰ τὰ κατορθώματα τῶν πατέρων; τῶν τριῶν χιλιάδων, τῶν πέντε χιλιάδων, οἱ ὅποιοι εἶχον τὰ πάντα κοινά; Ποῖον τὸ κέρδος τῆς παρούσης ζωῆς, ὅταν δὲν χρησιμοποιήσωμεν αὐτὴν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς μελλούσης; Μέχρι ποῦ δὲν θὰ ὑποδουλώνετε τὸν μαμωνά, ὃ ὅποιος σὰς ὑπεδούλωσε; μέχρι ποῦ θὰ εἰσθε δοῦλοι τῶν χρημάτων; ἕως ποῦ δὲν θὰ ἐπιθυμῆτε τὴν ἐλευθερίαν καὶ δὲν θὰ διασπάτε τὰς ἀγοραπωλείας τῆς φιλαργυρίας; Ἄλλ' ἂν μὲν γίνετε δοῦλοι ἀνθρώπων, **11** κάμνετε τὰ πάντα, ἂν κανεὶς σὰς ὑποσχεθῇ τὴν ἐλευθερίαν ἐν ᾧ ὅμως εἰσθε ἀχμάλωτοι τῆς φιλαργυρίας, ὅτε σκέπτεσθε πῶς θὰ ἀπαλλαγῆτε ἀπὸ τὴν σκληρὰν αὐτὴν δουλείαν. Ἄν καὶ ἡ δουλεία δὲν εἶναι κάτι τὸ φοβερόν, ἡ φιλαργυρία ὅμως εἶναι ἡ σκληροτάτη τυραννία.

Σκεφθῆτε ὅποιαν τιμὴν κατέβαλεν χάριν ἡμῶν ὁ Χριστός. Ἐχυσε τὸ Αἷμα Του, παρέδωκεν τὸν ἑαυτὸν Του (εἰς θάνατον). Ζεῖς ὅμως καὶ μετὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰσθε ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι, καὶ τὸ φοβερώτερον, λαιπὸν, ὅτι καὶ εὐχαριστεῖσθε εἰς τὴν δουλείαν, ἐντραφεῖτε εἰς τὴν ἀτιμίαν, καὶ ζῆτε ἀξιογάπητον ἐκεῖνο ποῦ ἡδύνατο νὰ ἀποφευχθῇ.

14-15 Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν πρέπει νὰ θρηνῶμεν μόνον καὶ νὰ κατηγοροῦμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ διορθώσωμεν, ὡς ἴδωμεν ἀπὸ τοῦ ἑγίνεν ἀξιογάπητον αὐτὸ τὸ πάθος καὶ τὸ κακόν. Ἀπὸ τοῦ λαιπὸν, ἀπὸ τοῦ ἑγίνεν αὐτὸ ἀξιογάπη-

τον; Διότι, λέγει, μᾶς καθιστᾷ ἐνδόξους καὶ ασφαλεῖς. Ποῖα ἡ ἀσφάλεια; πές μου. Ἐκ τοῦ ὅτι ἔχομεν θάρρος πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς πείνης, τοῦ ψυχροῦ, ἐπίσης διὰ νὰ μὴ θλαπτόμεθα, διὰ νὰ μὴ μᾶς περιφρονοῦν. Λαιπὸν, ἂν σοῦ ὑποσχεθῶ αὐτὴν τὴν ἀσφάλειαν, θὰ παύσης νὰ πλουτῇς; Διότι, ἂν διὰ τοῦτο ὁ πλοῦτος εἶναι ἀξιογάπητος, ἂν εἶναι δυνατὸν καὶ χωρὶς αὐτοῦ νὰ εἶσαι ἀσφαλής, ποῖαν, λαιπὸν, ἀνάγκην ἔχεις τοῦ πλούτου; Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν, λέγει, χωρὶς κανεὶς νὰ πλουτῇ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτά; **16** Πῶς θέσται εἶναι δυνατὸν (διότι ἐγὼ θὰ εἰπῶ τὸ ἀντίθετον) ὅταν κανεὶς πλουτῇ, καθ' ὅσον εἶναι ἀνάγκη νὰ κολακεύῃ πολλοὺς, καὶ ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους καὶ νὰ χρειάζεται τὴν συνδρομὴν μισθίων καὶ νὰ ὑπηρετῇ ἐξευτελιστικῶς, καὶ νὰ φοβῆται, καὶ νὰ τρέμῃ, καὶ νὰ ὑποπεύεται τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν φθονερῶν, καὶ νὰ φοβῆται τὰ στόματα τῶν συκοφαντῶν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἄλλων φιλαργύρων. Ἄλλ' ἡ πτωχεία δὲν εἶναι τέτοιο πράγμα, ἀλλ' ἐντελὲς τὸ ἀντίθετον. Εἶναι φρούριον ἀπαρόρητον καὶ ἀσφαλές λιμὴν γαλήνιος, παλαίστρα καὶ γυμναστήριον φιλοσοφίας, μίμησις ἀγγελικοῦ θείου. Ἀκούσατε αὐτὰ ὅσοι εἰσθε πτωχοί, μᾶλλον δὲ ὅσοι ἐπιθυμεῖτε νὰ εἰσθε πλούσιοι. Δὲν εἶναι φοβερόν τὸ νὰ εἶναι κανεὶς πτωχός, ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ θέλῃ νὰ εἶναι πτωχός. **17** Μὴ νομίζης ὅτι ἡ πτωχεία εἶναι κάτι τὸ φοβερόν, καὶ δὲν θὰ σοῦ εἶναι φοβερόν. Δὲν ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος αὐτοῦ ὁ φόβος, ἀλλ' ἀπὸ τὴν κρίσιν τῶν ἐλιγοψύχων ἀνθρώπων. Μᾶλλον δὲ καὶ ἐντρέπομαι νὰ λέγω τόσους πολλὰ περὶ πτωχείας, διὰ νὰ σὰς ἀποδείξω ὅτι δὲν εἶναι κάτι τὸ φοβερόν διότι, ἂν φιλοσοφῇ, ἡ πτωχεία θὰ ἀποτελέσῃ διὰ σέ πηγὴν ἀναρρημάτων αγαθῶν. Καὶ ἂν κανεὶς ἔβη ἐνώπιόν σου ἐξουσίαν καὶ πολιτικὰς δυνάμεις, καὶ πλοῦτον καὶ πολυτέλειαν, ἔπειτα φυτυσασθῆς τὴν πτωχείαν σοῦ εἶδε δικαίωμα ἐιλογίης, νὰ λάθῃς ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ ὅποιον ἠθέλες, ἀμ-

σως αὐτὴν θά ἤρπαζες, ἢ ἐάν θέθαιαι ἐγνώριζες τὴν μεγαλοπρέπειάν της;

Γκαρίζω φυσικά ὅτι πολλοὶ γελοῦν, ἐπειδὴ λέγονται αὐτὰ ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ταπεινάζομεθα πλὴν ὅμως ἔχομεν καὶ ἀπὸ σῆς τὴν ἀξίωσιν νὰ μᾶς ἀνεχθῆτε, καὶ γρήγορα θὰ συμφωνήσετε μαζί μας. Εἰς ἐμέ, λοιπόν, φαίνεται ὅτι ἡ πτωχεία ὁμοιάζει μὲ κάποιαν κόρην σεμνήν, καλὴν καὶ ὠραίαν ἢ δὲ φιλαργυρία μὲ θηριόμορφον γυναῖκα μὲ κάποιαν Σκύλλαν¹¹ καὶ Ὑδραν¹², καὶ μὲ κάποια ἄλλα τοιαῦτα τέρατα, τὰ ὅποια φαντάζονται οἱ μυθοποιοί. Διότι μὴ μοῦ παρουσιάσης ἐκείνους, ποῦ κατηγοροῦν τὴν πτωχείαν, ἄλλ' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι χάρις εἰς αὐτὴν διέπρεψαν. Ὁ Ἥλιος ἐν πτωχείᾳ ζήσας ἀνωρτάγῃ ἐνδόξως εἰς οὐρανούς· δι' αὐτῆς ἐλαμνεν ὁ Ἑλισσαῖος· ἐν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰωάννης, καὶ οἱλοι γενικῶς οἱ ἀπόστολοι· διὰ τὴν φιλαργυρίαν τὸν ὅμως ὁ Ἀχάσι¹³, ἢ

11. Ἡ Σκύλλα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἦτο δόμορπον θαλάσσιον τέρας, τὸ κενὸν τοῦ Φόρβαντος καὶ τῆς Ἑκάτης. Ἦσαν δώδεκα πόδες καὶ 16 κεφαλαί.

12. Ὁμοίως, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἡ Ὑδρα (γνωστὴ ὡς Λερναία Ὑδρὰ) ἦτο τεράστιον ἐνισκαφάλον τέρας, γένιον τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς Ἑλιδος, φονεὺν διὰ τῆς ἐπληττισθείσης ἀνακτορῆς αὐτοῦ ὧσα καὶ ἀνθρώπων· ἀρκατέθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείους.

13. Ὁ Ἀχάσις ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ (878 - 854 π.Χ.), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἀμιά. Ἐγένετο δυνάστης τῆς Παλαιᾶς θρησκείας καὶ τοῦ Προφήτου Ἠλίου. Εἰς μάχην ἀνάντιον τῶν Ἀσσυρίων πληγυθὲς ἀπέθανε, ὡς ἐν δὲ ἔγραψαν τὸ κίβη αὐτοῦ (Γ' Βασιλ., 16, 29 - 32, 40).

Ἰεζάβελ¹⁴, ὁ Γιεζὴ¹⁵, ὁ Ἰούδας¹⁶, ὁ Νέρον¹⁷, ὁ Καίσαρ¹⁸ κατεκρίθησαν.

Ἄλλ' ἐάν σᾶς φαίνεται καλόν, ὅς μὴ ἴδωμεν μόνον αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι διέπρεψαν ἐν πτωχείᾳ (ζῶντες), ἄλλ' ὅς ἐξετάσωμεν καὶ ὅς γνωρίσωμεν καλῶς, αὐτὴν τὴν ὠραιότητα τῆς κόρης αὐτῆς. Καθ' ὅσον καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς εἶναι καθαρὸς καὶ διαυγής, ὡς μὴ ἔχων τίποτε σκοτεινόν, ὅπως ἐκκριθῶς ὁ ὀφθαλμὸς τῆς φιλαργυρίας, ποῦ τώρα μὲν εἶναι πλήρης θυμοῦ, τώρα δὲ κατ' ἔκτασιν ἡδονῆς, τώρα δὲ ταπεινῶς ἀπὸ ἀκολασίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔτσι ὁ ὀφθαλμὸς τῆς πτωχείας, ἀλλ' ἡμερος, γαλήνιος, ἄλκιρος εὐχαρίστως πρὸς ὅλους, εὐγενής, εὐκρο-

14. Ἡ Ἰεζάβελ ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Τύρου καὶ Σιδωνος Ἐδδαλ. αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἀχαάβ. Διὰ τῶν μέτρων τῆς ἐπαθείας τὴν ἰερούσαν τῆς λατρείας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐντολὴν τῆς λατρείας τοῦ Βασιλ. Ἦρξ ἀποστάσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολογισμοῦ τὸν κόριν αὐτοῦ καὶ καὶ αὐτὴ οὐκ ἐπαρὼν τοῦ τόπου τῆς ἀπολογίας ταύτης, ὡς ἐν δὲ ἔγραψεν τῆς σάρκα αὐτῆς (Γ' Βασιλ., 18, 19, 21, Δ' Βασιλ., 9).

15. Ὁ Γιεζὴ ἦτο ὑπερέτης τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου, προσελθὼν δι' ἐκείνου, ὅθεν ἔλαβε παρὰ τοῦ Νεμελὸν τὸν Σίβου καὶ τὸν Σίβου, εἶναι ἡγήθη νὰ εἰδῇ ὁ θεραπεύσας τὸν λατὸν Νεμελὸν προφήτης Ἐλισσαῖος (Δ' Βασιλ., 6, 20 - 21.).

16. Εἶναι γνωστὴ ἡ φιλαργυρία τοῦ Ἰούδα.

17. Ὁ Νέρον, Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ (54 - 68 π.Χ.), κατέστη δυνάστης τῆς καὶ τῆς φρικτῆς ἐργασιᾶς τοῦ καὶ τῆς ἀπολάσας εἶναι τοῦ. Ἐξέλειξε τὸν πρῶτον ἄγγιον κατὰ τὴν Χριστιανὴν διωγμὸν. Ἦνεν τῆς παραφροσύνης τοῦ καὶ τὸν ἀκαταστάτων τοῦ καὶ τῆς Σοφίας τοῦ καὶ διασφύον ἐκ τῆς τῆς ὑπερβολῆς.

18. Καίσαρ Ἰουδαῖος ἀρχιερεὺς, γαμβρὸς τοῦ ἀρχιερέως Ἄννα, πρόεδρος τοῦ Μ. Συνεδρίου, ὅπου κατετάσσον εἰς θάνατον τὸν Χόριον. Κατὰ τὴν κατὰ τὸν Μ. Συνεδρίου κατὰ τὴν ἀπολογίᾳ εἰς τὸν Χόριον ἐννοήσαν εἰς τὴν ἀκτὴς τῆς Κόρης, ἀποκρίσας δι' ἀπέθανε καὶ ἔτιος. Ἀλλὰ ἡ γὰρ ἀπὸ μὲν αὐτοῦ καὶ ὁ λαὸς κατέκρινε αὐτὸν διὰ τὸ αὐτοῦ.

σήγορος, κανένα μὴ μισῶν, κανένα μὴ ἀποστρεφόμενος. Ὅπου ὑπάρχουν χρήματα, ἐκεῖ προϋποθέσεις ἐχθρότητος καὶ ἀναριθμήτων πολέμων.

Τὸ στόμα πάλιν εἰς ἐκείνην μὲν εἶναι πλήρης ὀφθαλμῶν, κάποιου κομπασμοῦ, πολλῆς ὑπερηφανείας, κατάρσας, δάλουν εἰς αὐτὴν δὲ καὶ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα ὕγινης, πλήρης συνεχοῦς εὐχαριστίας, **Ε** εὐλογίας, καὶ εὐγενῶν λόγων, φιλοστόργων, ἐμπρηστικῶν, ἐπαίνων, ἐγκωμίων. Ἐάν δὲ ἐπιθυμῆς νὰ ἴδῃς καὶ τὴν ἀναλογία τῶν μελῶν αὐτῆς, εἶναι καὶ μακροσκελὴς καὶ κατὰ πολὺ ὑψηλότερα τοῦ πλούτου. Ἐάν δὲ πολλοὶ τὴν ἐκφορῶν, μὴ παραξενευθῆς· καθ' ὅσον (ἀποφεύγουν) οἱ ἀνῆτοι καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν.

Ἄλλ' ὀφρίζεται, λέγει, καὶ περιφρονεῖται ὁ πτωχὸς ἀπὸ τῶν πλούσιων. Πάλιν μοῦ λέγεις τὸ ἐγκώμιον τῆς πτωχείας. Διότι, πές μου, ποῖος εἶναι ἀξιομακάριστος, ἐκεῖνος ποὺ ὀφρίζεται ἢ ἐκεῖνος ποὺ ὀφρίζεται; Φανερόν ἐστι εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὀφρίζεται. Λοιπὸν ἐκείνη μὲν ἡ φιλαργυρία πρᾶττει νὰ ὀφρίζωμεν αὐτὴ δὲ ἡ πτωχεία συμβουλεύει νὰ ἀνεχόμεθα. Ἀλλὰ πεινᾷ ὁ πτωχός, λέγει. Καὶ ὁ Παῦλος ἀπεῖνα, καὶ κατείχετο ὑπὸ συνεχοῦς πείνης. **Ο** Ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀνάπαυσιν. Οὔτε ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶχε ποῦ νὰ κλινῇ τὴν κεφαλὴν. Εἶδες ποῦ κατέληξαν τὰ ἐγκώμια τῆς πτωχείας, καὶ ποῦ σὲ τοποθετοῦν, πρὸς ποίους ἀνδρας σὲ ἐξυμνοῦν, καὶ πῶς (ἡ πτωχεία) σὲ κόμνει μισητὴν τοῦ Κυρίου; Ἐάν ἦτο καλὸν νὰ ἔχωμεν χρήματα, αὐτὰ θὰ εἶδιδε εἰς τοὺς μαθητὰς ὁ Χριστός, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶδεν τὰ ἀπερίγραπτα ἀγαθὰ. Τώρα, ὅμως, ὄχι μόνον δὲν εἶδεν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἔχωμεν ἀπηγόρευσε. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πέτρος ὄχι μόνον δὲν ἠρηνεῖ διὰ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ καὶ καυχᾶται λέγων· «Ὅτε ἀργυρὰ ὅτε χρυσὰ νομίσματα ἔχω» ἐκεῖνο δὲ ποῦ

ἔχω, αὐτὸ καὶ σοὺ δίδω»¹⁹. **Ε** Ποῖος ἀπὸ οὗς δὲν θὰ ἤθελε νὰ φανῇ δυνατὰ αὐτὴν τὴν φωνήν; Ὅλοι ἀνεξαρτέτως πάρα πολὺ, ὥσως θὰ ἔλυνε κανεὶς λοιπὸν ἀπόρριψε τὰ ἀργυρὰ, ἀπόρριψε τὰ χρυσὰ νομίσματα. Καὶ ἐάν τὰ ἀπορρίψω, λέγει, θὰ λάθω τὴν δόναμιν τοῦ Πέτρου; Τί κατέστησεν ἀξιομακάριστον τὸν Πέτρον, πές μου; μήπως τὸ ὅτι ἐσῆκασε τὸν χαλόν; Κατ' οὐδέν· τρόπον ἀλλὰ τὸ νὰ μὴ ἔχη αὐτὰ, τοῦτο προεξέησε τὸν οὐρανὸν εἰς αὐτόν. Διότι πολλοὶ ἐξ ἐκείνων ποὺ ἐπραγματοποίησαν αὐτὰ ἐνέπεσαν εἰς τὴν γέννην ὅσοι δὲ ἐπράξαν ἐκεῖνα ἐπέτυχον τὴν βασιλείαν. Καὶ τοῦτο γινώριζε ἀπὸ τῶν ὅσων τὸν Πέτρον. Διότι δύο ἦσαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπεν· ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ νομίσματα δὲν ἔχω· καὶ, «εἰς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ σήκω καὶ περιπάτει». **Ε** Ποῖον λοιπὸν ἀνέδειξεν αὐτὸν ἐνδοξον καὶ ἀξιομακάριστον, τὸ νὰ σῆκῃ τὸν χαλόν, ἢ τὸ νὰ ἀπορρίψῃ τὰ χρήματα;

Καὶ αὐτὰ διδάσκων ἀπὸ τῶν ὅσων τὸν ἀγνωσθῆναι (Χριστόν). Τί εἶπε λοιπὸν ὁ Κύριος εἰς τὸν πλούσιον, ὁ ὁποῖος ἐζητεῖ τὴν αἰώνιον ζωὴν; Δὲν εἶπεν, σῆκω τὸν χαλόν· ἀλλὰ, «πώλησε τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ μοίρασέ τα εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἔλα, ἀκολουθήσέ με· καὶ θὰ ἔχῃς θησαυρόν εἰς τοὺς οὐρανοὺς»²⁰. **Ε** Καὶ ὁ Πέτρος δὲ πάλιν δὲν εἶπεν, «ἰδοὺ εἰς τὸ ὄνομα Ἰου ἐκβάλλωμεν δαιμόνας»· ἂν καὶ ἐξεβίωκεν (αὐτούς)· ἀλλὰ, «ἰδοὺ ἀφήσαμεν δια καὶ σὲ ἠκολούθησαμεν· τί λοιπὸν θὰ ἀπολαύσωμεν»²¹. Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ πάλιν ἀπαστῶν πρὸς αὐτὸν δὲν εἶπεν, «ἐάν κανεὶς σῆκῃ τὸν χαλόν ἀλλὰ, ὁποῖος ἀφῇσιν οἰκίας ἢ ἀγροὺς χάριν ἐμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου,

19. Πράξ. 8, 8.

20. Λουκ. 18, 22. Ματθ. 10, 21.

21. Ματθ. 19, 27.

θα λάβῃ ἑκατονταπλασίονα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ θα κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωὴν»²².

Ἄς μιμηθῶμεν, λοιπόν, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν, διὰ νὰ μὴ ἀπαισώμεθα, ἀλλὰ νὰ παρευρεθῶμεν μετὰ θάρρους εἰς τὸ θῆμα τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ προσελκύσωμεν ἑαυτὸν νὰ εἶναι μαζί μας. ■■ ὅπως ἀκριβῶς ἦτο καὶ μετὰ τῶν μαθητῶν. Πράγματι, θὰ εἶναι μαζί μας, ὅπως ἦτο, καὶ μαζί με ἐκείνους, ἐάν θέλωμεν νὰ μιμηθῶμεν ἐκείνους καὶ νὰ γίνωμεν ζῴοντες τῆς ζωῆς καὶ τῆς συμπεριφορῆς τῶν. Διότι ἀπὸ αὐτὰ καὶ ὁ Θεὸς σπερμαίνει καὶ δοξάζει, μὴ ἔχον ἀπαιτήσιν ἀπὸ σέ νὰ ἀναστήσῃς νεκρὸν, οὐτε νὰ θεραπεύσῃς χαλόν. Δι' αὐτῶν δὲν ὁμοιάζει κοινὴς μετ' αὐτὸν Πέτρον, ἀλλὰ μετ' αὐτὸν νὰ ἀπορρίψῃ τὰ ὑπάρχοντα. Ἀλλὰ δὲν δύνασαι νὰ τὰ ἐγκαταλείψῃς; Εἶναι πάρα πολὺ εὐκόλῳ καὶ δυνατόν, πλην δὲν ἀναγκάζω, ἐάν δὲν θέλῃς, οὐτε ἐκδιώξω. Ὡς ἐκεῖνο παρακαλῶ, τοῦλάχιστον τμηματικῶς νὰ δεσθεύωμεν διὰ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην καὶ τίποτε περισσότερον ἀπὸ τὸ ἀναγκαῖον νὰ μὴ ἐπιζητῶμεν.

Ἔτσι, λοιπόν, καὶ ἐδῶ θὰ ζήσωμεν ἡμεῖς τὴν ζωὴν καὶ ἀσφαλῆ, καὶ θὰ ἀπολαύσωμεν τὴν αἰώνιον ζωὴν. Εἴθε βλῇ ἡμεῖς νὰ ἐπιτύχωμεν αὐτήν, ὡς μετ' αὐτὸν καὶ τὴν φιλοανθρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ ἐξουσία αὐγεχρόνως εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.